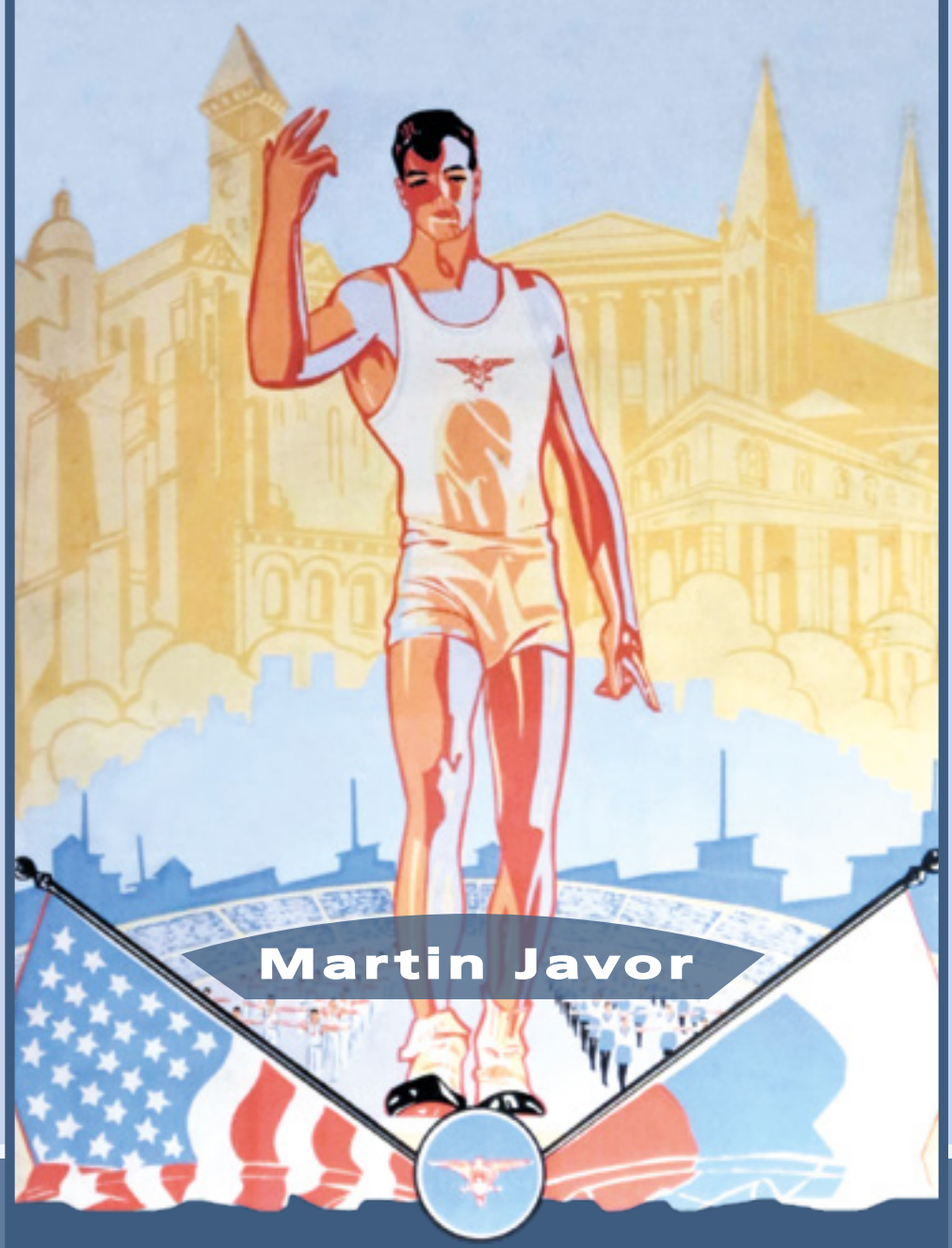

Martin Javor

Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike 1905 – 1945

VYDAVATEĽSTVO PREŠOVSKEJ UNIVERZITY

10. Sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola v Bridgeport, Conn. 22 - 27. augusta 1927

Martin Javor

Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike 1905 – 1945

VYDAVATEĽSTVO PREŠOVSKEJ UNIVERZITY

Prešov 2023

SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL
V SEVERNEJ AMERIKE 1905 – 1945

Autor: doc. PhDr. Martin Javor, PhD.

Recenzenti: prof. Michal J. Kopanič, PhD., University of Maryland
doc. Jaroslav Šebek, PhD., Historický ústav AV ČR

Na obálke: *vpredu:*
Plagát Slovenského Katolíckeho Sokola na sokolský slet v Pittsburghu, 1936

vzadu:
Výsadná listina pre Sbor č. 34 v Minneapolis, Minn. 1909

Sadzba: Ing. Stanislav Kurimai

Autor máp: Mgr. Miloslav Michalko, PhD.

Vydalo: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove

Publikácia vznikla v rámci riešenia projektu KEGA 0001PU-4/2023 Pamiatky vysťahovalectva z územia Slovenska do Severnej Ameriky na Slovensku.

Všetky práva vyhradené. Akékoľvek reprodukovanie tohto diela je možné len so súhlasom majiteľa autorských práv.

© doc. PhDr. Martin Javor, PhD.

© Prešovská univerzita v Prešove

Prešov 2023

ISBN 978-80-555-3144-1

OBSAH

ÚVOD 7

I. kapitola VZNIK SLOVENSKÉHO KATOLÍCKEHO SOKOLA V SEVERNEJ AMERIKE 13

II. kapitola „ZA BOHA A NÁROD" SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL V SEVERNEJ AMERIKE DO ROKU 1918 51

III. kapitola SLOVENSKÉ KATOLÍCKE SOKOLSTVO V SEVERNEJ AMERIKE MEDZI SVETOVÝMI VOJNAMI 119

IV. kapitola ZA NOVÚ VLASŤ! SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL V ROKOCH DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY 253

V. kapitola ŽUPY A SBORY SLOVENSKÉHO KATOLÍCKEHO SOKOLA 287

ZÁVER 311

RESUMÉ 313

DER SCHLUSS 315

PRÍLOHY

Príloha č. 1 Hlavní predstavitelia Slovenského Katolíckeho Sokola zvolení na jednotlivých sjazdoch 319

Príloha č. 2: STANOVY R. a Gr. K. T. Slovenskej Jednoty Sokol v Spojených Štátoch Sev. Ameriky pod ochranou SV. MARTINA BISKUPA. Opravené na siedmej konvencii vydržiavanej v dňoch od 8. - 13. júla 1918. Cleveland, Ohio; založenej dňa 4. júla 1905, v Passaic, NJ. 325

Príloha č. 3 Sokolské príkazy 361

Príloha č. 4: Sokolský katechismus 366

Príloha č. 5: Modlitba Katolíckeho Sokolstva 368

Príloha č. 6: Rovnošata Slovenského Katolíckeho Sokola, podľa Jozefa Maťašovského. 370

Príloha č. 7: Jozef Maťašovský: Ako má vyzerať Slet Slovenského Katolíckeho Sokola 372

Príloha č. 8: Sjazdový a Sletový Program XIII. Sjazdu a X. Sletu Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorý sa konal v Pittsburghu, Pa. v dňoch 21. až 29. augusta 1936 375

Príloha č. 9 Vyzvanie na všetkých Slovákov v amerike. Jozef Maťašovský, 16. jún 1917 386
Príloha č. 10: Dohoda Slov. Tel. Jednoty Sokol s R. a Gr. Kat. Slov. Tel. Jednotou Sokol o nábore slovenských dobrovoľníkov do československých légií 388
Príloha č. 11: Milan Rastislav Štefánik: „Kto za pravdu horí…“ zo 4. októbra 1917 390
Príloha č. 12 Slovenskému Sokolstvu v Amerike. Spoločné vyhlásenie Slovenského Katolíckeho Sokola a Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol zo 4. októbra 1917 393
Príloha č. 13: Pozdrav spišského biskupa Jána Vojtaššáka Slovenskému katolíckemu sokolstvu pri príležitosti 30-teho výročia vzniku Slovenského Katolíckeho Sokola. 5. septembra 1945 395
Príloha č. 14: Hlinkov odkaz Americkým Slovákom. Sborník Slovenského Katolíckeho Sokola, 1940. 398
Príloha č. 15 Prehlas na Slovenské Katolícke Sokolstvo. Privet a zvláštny appel na našich sokolov - vojakov a sokolky - vojačky. 7. novembra 1945 401

TABUĽKY

Tabuľka č. 1 Otcovia - Zakladatelia Slovenského Katolíckeho Sokola 4. júla 1905 404
Tabuľka č. 2 Nárast členstva a majetku Slovenského Katolíckeho Sokola v rokoch 1905 - 1945 405
Tabuľka č. 3 Duchovní správcovia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike 406
Tabuľka č. 4 Hlavní správcovia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike 406
Tabuľka č. 5 Najvyšší velitelia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike 407
Tabuľka č. 6 Sokolské sjazdy Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike 407
Tabuľka č. 7 Sokolské Slety Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike 408
Tabuľka č. 8 Členovia Slovenského Katolíckeho Sokola, padlí v druhej svetovej vojne v armáde USA 408

ZOZNAM PRAMEŇOV A LITERATÚRY 413

Venované pamiatke mojej prastarej mamy
Márii Javorovej rodenej Demkovej (1906 – 1993)

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Official Organ of the I. Roman and Greek Catholic Slovak Gymn. Union Sokol.

VOL. 1. No. 1. New York, N. Y., 15. apríla 1911. ROČNÍK 1. ČÍSLO 1.

Applied for Second Class Matter at New York City Post Office.

CO ZASE CHCEME?

TENTO JE DEŇ, KTORÝ UČINIL HOSPODIN, VESELME SA A RADUJME SA V NOM.

ON VSTAL, NIE JE TU!

Prvé samostatné číslo „Katolíckeho Sokola“ z 15. apríla 1911

ÚVOD

Vysťahovalectvo je bytostnou súčasťou slovenských dejín. Od druhej polovice 19. storočia sa z územia dnešného Slovenska vysťahovala značná časť jeho obyvateľstva. Slováci v novej vlasti nezabudli na svoje korene. Nezabudli ani na svoju vieru. Tá bola pre nich pilierom, na ktorom mohli stavať nový život za morom. Bola to práve viera, ktorá bola charakteristickým znakom Slováka v Amerike. Postupne vznikajúce slovenské spolky mali prevažne konfesionálny charakter. Po príchode prvých slovenských „pionierov" v 70-tych rokoch 19. storočia sa veľmi rýchlo rozbehol čulý náboženský život. Prvé, čo sa noví osadníci rozhodli urobiť, bolo postaviť si vlastný kostol. Kostol neplnil len funkciu náboženskú, mal aj praktický význam. Spolky a osady vznikajúce okolo slovenských kostolov sanovali neexistujúci sociálny systém. Boli miestom stretávania sa miestnej komunity, sociálneho kontaktu, zábav a spoločenských stretnutí. Takýmto spolkom založeným na čisto konfesionálnom a národnom princípe bol Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike.

Cieľom Slovenského Katolíckeho Sokola bolo: „…*pestovanie viery a telocviku. Primeranými prostriedkami vzdelanosť šíriť medzi národom slovenským, lásku bratskú pestovať medzi sebou a k národu, aby údovia a údkyne boli vernými občanmi Spoj. štátov. Podporovať v nemoci zmrzačených spolubratov a uľahčovať vdovám a sirotám a v ich opustenosti ich potešiť.*" Dlhoročný hlavný tajomník Slovenského Katolíckeho Sokola Jozef G. Pruša takto odpovedal na otázku „*Prečo sme Katolícky Sokoli?*" v Pamätnici Župy č. 14 „*Gustáv Košík*": „*Najhlavnejším cieľom Slovenského Katolíckeho Sokola je udržiavať a šíriť vzdelanosť medzi slovenským národom v Amerike a zachovávať pravé kresťansko-katolícke náboženstvo; ďalej starať sa o to, aby jej členovia boli národne povedomými Slovákmi a zároveň loyalnými občanmi Spojených Štátov. Našim ďalším cieľom je šíriť ideál a myšlienku Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorého heslom je „Za Boha a Národ". Katolícky Sokol je organizáciou nielen starších ľudí, ale je ustanovizňou telesnej výchovy pre našu tunajšiu mládež a jako taká všemožne sa stará o morálnu a telesnú výchovu slovenskej mládeže. Telocvikom dosiahneme nielen zdravie, ale i silu. Keďže zdravie môžeme si vypestovať telocvikom, tak samo aj krásu, týmto spôsobom nadobudneme a preto mládež, ktorá túži po takýchto výhodách, bez meškania vstupuje do radov Katolíckych Sokolov, kde je možnosť toto všetko dosiahnuť. Program národnej výchovy Slovenského Katolíckeho Sokola je čisto výchovný, ktorý hlása slobodu, neodvislosť a sebaurčovanie v živote národnom, lebo samostatnosť sama v sebe javí život národný a sociálny. Náš národný boj je bojom našich praotcov a hrdinov, ktorí tisíc rokov viedli boj proti našim utlačovateľom a nepriateľom, ktorí nás okrádali o všetko čo*

Prvá tenisová čata sokoliek v Terrington, Conn. Zľava: Anna Horanský, Mária Hricko, Rozália Paník a Mária Lukáč. 1928

národu patrilo, jako aj o ten najdrahší dar jazyka, a síce o našu materinskú reč. Jestli Vám teda leží na budúcnosti Vášho národa, kampaňujte huževnate medzi Vašou nesokolskou Slovačou, získavajte ich medzi nás!"[1]

Cieľom monografie je zmapovať dejiny Slovenského Katolíckeho Sokola od jeho vzniku v roku 1905 až do konca druhej svetovej vojny v roku 1945. Rok 1945 je medzníkom z viacerých dôvodov. Predovšetkým je tento rok v dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola významným medzníkom z pohľadu vnútornej organizácie. Dôvodom takéhoto časového vymedzenia je aj úplne odlišná charakteristika Slovenského Katolíckeho Sokola po roku 1945, keďže tento bol po druhej svetovej vojne značne ovplyvnený povojnovou emigráciou zo Slovenska. Ďalším dôvodom bol obmedzený rozsah monografie.

Slovenský Katolícky Sokol som sa v monografii snažil predstaviť komplexne. Venujem sa jeho dejinám vo všeobecnosti, ako aj v rozložení na jednotlivé župy, sbory, vence a slety. Obšírne sa venujem organizácii Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorá sa v priebehu štyridsiatich rokov menila až sa vykryštalizovala do ustálenej podoby, ktorá trvá de facto dodnes. Slo-

1 Slovak Catholic Sokol Group 14 „Dr. Gustav Kosik". Pamätnik 1934 – 1935. Pittsburgh, Pa, 1935. bez číslovania.

venský Katolícky Sokol bola v prvom rade poisťovacia spoločnosť, ktorá svojim členom poskytovala a poskytuje životné poistenie, tzv. posmrtnú podporu. V monografii sa venujem zmenám v Sokole ako poisťovacej spoločnosti a sledujem zmeny v systéme poistenia. V monografii publikujem prvýkrát v slovenskom prostredí najdôležitejšie dokumenty k dejinám Slovenského Katolíckeho Sokola ako kompletné Stanovy Slovenského Katolíckeho Sokola z roku 1918, či sletové závody alebo programy jednotlivých sletov ktorých publikovanie bolo nevyhnutné pre pochopenie života celej organizácie. Značnú časť monografie venujem telovýchovnej činnosti Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorá je nádherným príkladom spoločenského života Slovákov v Amerike. Keďže v slovenskej historiografii sa Slovenskému Katolíckemu Sokolu v Amerike nevenovala žiadna pozornosť, rozhodol som sa, že v monografii uverejním rozsiahle pasáže k dejinám Slovenského Katolíckeho Sokola, ktoré publikujem v pôvodnom znení, pôvodným jazykom. Cieľom v tomto bolo ukázať atmosféru v slovenskej Amerike, jazyk vysťahovalcov, ako aj formu publikovania.

Zaujímavé bolo sledovať zmeny v podpore Slovenského

Plagát 3. Sletu Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ. 1915

Plagát Slovenského Katolíckeho Sokola. Detroit, Mich. 1933

Sbor č. 1 Slovenského Katolíckeho Sokola v Passaic, NJ. 1911

Sokolky z Passaic, NJ s duchovným I. Haitingerom. 1911

Katolíckeho Sokola Slovákom v „starom kraji". V monografii som sa pokúsil zmapovať snahy o podporu emancipačných snáh Slovákov, reakciu Slovenského Katolíckeho Sokola na vnútropolitický vývoj na území dnešného Slovenska, ako aj jeho podporu vzniku Československa. Osobitnú pozornosť venujem členom Slovenského Katolíckeho Sokola pôsobiacim v československých légiách, ako aj v armáde USA v prvej a druhej svetovej vojne. Tu som sa snažil čo najdôslednejšie zmapovať osudy tých členov Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorí za svoju novú vlasť položili život.

Vďaka mojím americkým priateľom som mal k dispozícii materiál, ideálny pre prácu historika. Pracoval som s takmer kompletným archívom Slovenského Katolíckeho Sokola v Passaic, NJ, mal som k dispozícii všetky

zápisnice Hlavného úradu, zápisnice z jednotlivých sjazdov a sletov, všetky Sborníky Slovenského Katolíckeho Sokola od roku 1911 a hlavne kompletné vydania tlačového orgánu – „Katolíckeho Sokola". Z tohto mimoriadne bohatého materiálu som sa snažil vytvoriť relevantný obraz o jednej z najdôležitejších slovenských organizácií v Amerike.

Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike sa vyhol záujmu slovenskej historiografie. Okrem malého príspevku Ľubice Bartalskej z roku 2001[2] sa so Slovenským Katolíckym Sokolom v našom prostredí nestretávame. Platí to dokonca aj o takých autoroch, ako Konštantín Čulen[3], Jozef Paučo či František Bielik. Konštantín Čulen sa slovenskému sokolstvu venuje len okrajovo, dokonca jeho tlačovému orgánu – „*Katolíckemu Sokolu*" venuje len minimálnu pozornosť.[4] Slovenský Katolícky Sokol absentuje v publikácii Štefana Kucíka o podiele amerických Slovákov na autonomistickom hnutí na Slovensku (1918 – 1938).[5] Tento nedostatok si vysvetľujem neprístupnosťou archívu Slovenského Katolíckeho Sokola v jeho centrále v meste Passaic v štáte New Jersey, ako aj nemožnosťou študovania zápisníc, sborníkov a samotného tlačového orgánu „*Katolíckeho Sokola*", ktoré sú kompletné jedine v centrále organizácie.

Monografia by nevznikla bez nezištnej pomoci veľkého množstva ľudí či už za oceánom, alebo doma na Slovensku. Moja vďaka patrí predovšetkým pani Lívii Karak, ktorá mi sprístupnila obrovské množstvo materiálu priamo v centrále Slovenského Katolíckeho Sokola, v Passaic, New Jersey. Vďaka patrí aj sekretárovi Slovenského Katolíckeho Sokola, Scottovi Pogorelcovi, bez ktorého povolení by môj výskum nebol možný. Moje poďakovanie patrí americkej vetve mojej rodiny – Anne Javorovej, Milanovi Javorovi, Jarmilke Javorovej a Radovi Stasovi, ktorí ma mnohokrát prichýlili pri mojich vedeckých a zberateľských cestách po Spojených Štátoch. Často to so mnou nemali ľahké.

2 BARTALSKÁ, Ľubica: *Slovenský katolícky sokol v Amerike*. In: Slovenské zahraničie, roč. 6, č. 9 – 10, Bratislava 2001.

3 ČULEN, Konštantín: *Dejiny Slovákov v Amerike. I, II*. Bratislava. Slovenská Liga na Slovensku, 1942.

4 ČULEN, Konštantín. Slovenské časopisy v Amerike. Cleveland, Ohio, 1970.

5 KUCÍK, Štefan: Podiel amerických Slovákov na autonomistickom hnutí na Slovensku (1918 – 1938). Martin, 2011.

Zakladatelia Slovenského Katolíckeho Sokola

I. kapitola

VZNIK SLOVENSKÉHO KATOLÍCKEHO SOKOLA V SEVERNEJ AMERIKE

Slovenský Katolícky Sokol bol aktívny v oblastiach najväčšieho prisťahovalectva z územia dnešného Slovenska. V Sborníku Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941 Peter P. Hletko opísal členstvu hlavné priemyselné oblasti Severnej Ameriky, kde žilo najviac členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Najväčším centrom bolo mesto Passaic v štáte New Jersey, kde bol zastúpený hlavne textilný priemysel, ktorý zamestnával značnú časť členov miestneho sboru. „*Výrobky miestnych fabrík posielajú sa do celého sveta a výrobky miestnej fabriky Botany alebo Furstman, často si kúpi Slovák v inom štáte a to snáď práve tie kusy, na ktorých pracoval jeho krajan v Passaicu.*" V Passaic pracovali sokoli ešte vo fabrike na spracovanie gumy. V susedných mestách Clifton a Paterson boli veľké strojárske fabriky leteckého priemyslu. „*Naši Sokoli sú tu zastúpení aj v inom povolaní: nachodíme ich medzi obchodníkmi, advokátmi, lekármi, farmermi a vyrabatelmi vlastného tovaru.*"

Doslova „*slovenským*" mestom bol Betlehem v Pennsylvánii, známy výrobou ocele a textilným priemyslom. Členovia Slovenského Katolíckeho Sokola pracovali v továrňach na elektrické výrobky, olejové pece, hodvábne a textilné výrobky, nábytok, farby. Najviac členstva však pracovalo v železiarňach. V meste bola Lehigh University, kde študovala značná časť členov. Mesto Betlehem bolo križovatkou, kde sa stretávali trate z Lehigh Valley, Reading, Lehigh a New England. Veľké slovenské komunity boli v mestách Buffalo, Niagara Falls a Erie. Bol tu oceliarsky a drevospracujúci priemysel, členovia Sokola pracovali aj v gumárskom a chemickom priemysle ako aj v obilnom obchode.

Starým centrom Slovákov bolo Ohio. Mesto Canton, známe výrobou motorov, oceliarskym priemyslom a tehliarskou výrobou, bolo centrom tzv. Ruhrskej doliny, ktorá mala pre hospodárstvo USA veľký význam. Naši pracovali: "*asi v dvesto podnikoch, ktoré vyrábajú 1500 rôznych vecí. Oceľové výrobky, skrine, metál, drevo, staviteľská oceľ, čistá oceľ, galvanizovaná oceľ, plech, dvere a ozdoby z metálu, rúry, stlpy a osvetlovacie zariadenia na ulice, zemedelské stroje, pece a tanky, zariadenia pre lekárov, zariadenia do úradovní, elevátory, súčiastky na autá, refrigerátori, chemikálie, závody na uheľný prach, mliekarske zariadenie, slievajúce stroje, gasolinove a Dieselove stroje, elektrické motory, čističe tehly a iné výrobky.*" Práve v Cantone pôsobil jeden z najaktívnejších sborov Slovenského Katolíckeho Sokola – 180. Sbor z piatej župy.

Matúš Husý, správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1905 – 1907

Andrej Žitnay, správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1907 – 1912

Mesto Akron v Ohiu bolo známe rozsiahlou výrobou gumy, ktorá sa spracovávala vo fabrikách Firestone, Goodrich a Goodyear. V Akrone sa vyrábali aj vzducholode, gumové rámy na automobily. V týchto podnikoch pracovali členovia 103. Sboru a 43. Venca.

Mesto Barbeton v Ohiu vynikalo vo výrobe gumy, ale aj vo výrobe hliníka, či zápaliek, produkcii uhlia či ľadu. Boli tam aj zlievarne, destilérky a iné fabriky. Pôsobil tam Sbor č. 187 a Veniec č. 103. Slováci sa okrem práce v továrňach zaoberali obchodom alebo verejnou činnosťou v meste a na okolí.

Mesto Cleveland bolo dlhé roky považované za slovenskú metropolu Ameriky a za centrum amerických Slovákov. „*Tu nájdete Slováka vo fabrike, obchode, tu ho vidíte čo lekára, advokáta, dentistu, ďalej jako farmera alebo obchodníka.*" Pre svoju výhodnú polohu a pre výhodný prístup k veľkým jazerám sa mesto stalo industriálnym strediskom amerického stredozápadu. Po tzv. Lake Superior sa dovážalo železo a z druhej strany z Pennsylvánie uhlie a vápenec. Hlavným zamestnaním Slovákov bol ťažký železiarsky priemysel. „*Železo dovážané je po jazerách na lodiach. Z lodí sa vykladá pomocou ohromných nakladačov, ktoré naberú materiálu na celý železničný vozeň naraz. Ťažké jaráby kladú železo na veľké kopce, ktoré neskoršie sa zväčšia na ohromné vrchy. V prístave ide surové železo ku peciam, z ktorých niektoré produkujú až tisíc tun železa denne. Okrem ocele vyrábajú sa tu elektrické aparáty, šrúby, závory, kovanie a slievanie, nástroje ku strojom a tlačiarstvu, adresografy a multigrafy, stroje do automobilov, ako aj iné súčiastky pre autá, barvy a varnish, šatstvo, ženské šaty, medené a mosadzné výrobky, rayon, vlnené výrobky, baerie a zemedelské stroje.*". V Clevelande mali všetky slovenské organizácie svoje spolky a nachádzali sa tam aj viaceré slovenské osady. Cleveland bol sídlom Župy č. 5 „*Rev. Františka Škutila*" Slovenského Katolíckeho Sokola.

Členovia Slovenského katolíckeho Sokola žili a pracovali aj v poslednom meste štátu Ohio – Lorain. Mesto vybudovalo moderné závody takmer sto míľ od mesta a s pomocou premysleného vodného systému čerpalo vodu z jazera Erie. Dalo postaviť prvú čističku odpadových vôd na svete. Aj tu

Delegáti druhého sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola v Hibernia, NJ. 1906

pracovali členovia Slovenského Katolíckeho Sokola. Najviac ich bolo zamestnaných v National Tube Company, z ktorej sa vyvážali rúry do celého sveta, ako aj v The American Shipbuilding Company, najväčšej lodenici v USA. Tu sídlil 177. Sbor a 111. Veniec.

Chicago bolo jedným z najvýznamnejších slovenských miest v Amerike. Žila tu značná časť členov Slovenského Katolíckeho Sokola. V Chicagu sa uskutočňovali sjazdy a slety Slovenského Katolíckeho Sokola. Väčšina členov pracovala v ťažkom priemysle a obchode. Členovia pracovali aj v najväčších závodoch na výrobu telefonického zariadenia na svete. Chicago bolo obilným strediskom USA. Bolo známe pre stavbu osobných a nákladných železničných vozňov. Slovenský Katolícky Sokol tam mal niekoľko aktívnych sborov a vencov.

V meste Palmerton v štáte Pennsylvánia fungovala veľká zinkovňa New Jersey Zinc Co., v ktorej pracovalo množstvo Slovákov. Tí tu mali osadnú školu aj niekoľko kostolov. Slovenský Katolícky Sokol tu mal vlastnú basketbalovú „*čatu*".

Na ceste medzi Pittsburghom a Philadelphiou je známe „slovenské" mesto Johnstown. Bolo sídlom Župy č. 9 Slovenského Katolíckeho Sokola. Bolo známe hlavne pre svoje železiarne – Betlehem Steel Company a Carnegie-Illinois Steel Corp. Neďaleko mesta boli obrovské bane na bituminové uhlie, známe pre svoju dobrú vlastnosť – nevydávalo takmer žiadny dym. Slováci pracovali aj v National Radiator Company, ako aj v rôznych firmách na výrobu pecí, šatstva, cigár, gombíkov. Slovenský Katolícky Sokol mal v tomto meste najstarší trubačský a bubenícky sbor.

4. sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola v Johnstown, Pa. 13. jún 1910

Západne od Alleghanských hôr sa nachádza mesto New Castle, ktoré patrilo do Župy č. 17 „*Rev. Františka Škutila*" Slovenského Katolíckeho Sokola spolu s mestami Butler a Lyndora. Slováci tu pracovali hlavne pri výrobe munície. V blízkosti sa vyrábal cement, tehly, doloval sa vápenec, uhlie a kameň. V okolí bolo rozšírené baníctvo.

V Erie v štáte Pennsylvánia sa nachádza veľký mestský prístav, z ktorého sa dovážal tovar na východné pobrežie USA a ďalej do sveta. V meste sa vyrábali chladiče, aluminiové výrobky, motory, nápoje, lode, pece, cigáry, výrobky z dreva, spracovanie oleja. Priemysel poskytoval živobytie veľkému množstvu Slovákov.

Mesto Youngstown v Ohiu bolo prvým strediskom železa a ocele v Amerike, v roku 1940 bolo tretím najväčším dištriktom v tejto výrobe. V meste sa nachádzalo dvesto rôznych priemyselných podnikov, ktoré zamestnávali 50 000 ľudí. V Youngstowne sa konali známe Slovenské dni Slovenského Katolíckeho Sokola, ktoré sa odohrávali v nádhernom Idora Park. V meste bolo aktívnych 135 kostolov rôznych vierovyznaní z ktorých dva boli slovenské katolícke. Mesto bolo sídlom Župy č. 17 „*Rev. Františka Škutila*" Slovenského Katolíckeho Sokola a malo aj vlastnú slovenskú sokolovňu.

Azda najznámejším slovenským mestom bolo Wilkes-Barre v Pennsylvánii, kde pôsobil kňaz Jozef Murgaš. Mesto leží v strede uhoľnej oblasti. Každá slovenská organizácia mala väčšiu slávnosť vo Wilkes-Barre. Slovenský Katolícky Sokol tu mal svoj hlavný sjazd. Slováci sa uplatnili v miestnych baniach: „*lebo si zaľúbili práci pri uhliu a snáď i preto že na inú prácu po iných štátoch sa nechceli odvážiť.*" Rozkvet mesta nastal po objavení antracitového uhlia, ktoré bolo veľmi vhodné na vykurovanie. V okolí Wilkes-Barre sa nachádzala až polovica antracitových baní celých Spojených štátov ame-

rických. Ženy Slovenky sa zamestnávali väčšinou v textilných fabrikách alebo pri výrobe tabaku. Mesto bolo sídlom Župy č. 7 Slovenského Katolíckeho Sokola spolu s okolitými mestečkami Ewardsville, Larksville, Kingston, Ashley, Nanticoke, Pittston.

Veľká slovenská kolónia bola v meste Reading v Pennsylvánii. Bol tu sústredený „*punčochársky priemysel*" a výroba železa. Vyrábali sa tam stroje na výrobu punčoch, cvŕn a prvotriednej ocele. Nachádzala sa tam najväčšia zlievareň v celých USA, ako aj najväčšia tehláreň. Mesto bolo známe pre rozvinuté kvetinárstvo, okolie bolo známe pre chov dobytka a produkciu vajec. Najviac Slovákov pracovalo v Carpenter Steel Co., v Reading Iron Co. a Narrow Fabric Co. Slováci tu mali svoju sokolovňu.

Philadelphia v štáte Pennsylvánia bola známa rafinériou na petrolej, výrobou rádiových prijímačov, textilným priemyslom. Bol tu aj cukrovar, výroba papiera, automobilov, motocyklov, lokomotív. Philadelphia je prístavným mestom na rieke Delaware. „*Závody, ktoré sú svetoznáme a v ktorých aj náš Slovák pracuje sú: Baldwin Works Bayuk Cigars Inc., J. G. Brill Co., kde sa vyrábajú pouličné káry, motorové busy, gasolinové že-*

Rovnošata členov Slovenského Katolíckeho Sokola. 1911

Rovnošata Slovenského Katolíckeho Sokola. Sbor č. 54 v Butler, Pa. 1913

Sbor Slovenského Katolíckeho Sokola č. 25 s duchovným I. Moravekom, Perryopolis, Pa. 1911

Sokolky Sboru č. 3 v Lisbon Falls, Maine. 1911

lezničné vozne. Curtis Publishing Co, kde sa tlačí magazin Saturday Evening Post; Dill and Collins, výroba papieru; Felton, Sbley and Co. Inc. barvy a varnish, Frankford Arsenal, Franklin Sugar Refining Co. cukrovár; General Electric Co., Hardwick and Magee Co, carpet a koberce; Lanston Monotype Machine Co., výroba tlačiarských strojov a zariadenia; Leeds and Northrup Co, výroba elektrických inštrumentov, ohrievacích pecí; Link-Belt Co., výroba strojov; Atore and Son, najstarší mäsiarsky závod na okolici; Autocar Co., výroba motorových truckov; Port Richmond Grain Elevator, ktorý vyváža obilie do celého sveta; William Selles and Co., Inc., výroba mašinového náčinia a elek-

Sbor č. 24 v Boonton, NJ. 1911

Sbor č. 53 v Clevelande s duchovným I. Liščinským. 1911

trických injektorov; Sharp and Dohme, laboratoria na medicínu a lekársku vedu vôbec; John B. Stetson Co., výroba klobúkov; Westinghouse Electric Co., výroba parných strojov, turbíny, condensers, ejectory, potrebnosti a zariadenie pre pozemnú alebo loďnú dopravu. Stephen F. Whitman and Son, Inc., výroba čokoládových cukroviniek." Slovenský Katolícky Sokol organizoval svoje sokolské dni v Willow Grove Park. V meste a okolí žilo mnoho emigrantov z Trenčína a okolia. Philadelphia bolo sídlom Župy č. 12 „*Anton Bernolák*".

Najznámejším „slovenským" mestom bol Pittsburgh. Tu sa začalo s vydávaním slovenským časopisov, boli tu založené aj prvé peňažné ústavy

Cvičiaci členovia Sboru č. 80 v Canmore, Alta, Kanada, 1912

Štefan Mendrej,
člen Sboru č. 90 v Trenton, NJ, odmenený prvou cenou v atletických závodoch. 1912

Cvičiaci členovia Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa. 1912

32. Veniec Slovenského Katolíckeho Sokola v South Betlehem, Pa. 1912

pre Slovákov. Pittsburgh sa nachádza na mieste, kde sa zlievajú tri rieky – Ohio, Alleghany a Monogahela. Mesto bolo a je centrom ťažkého priemyslu USA. Bola tam koncentrovaná šestina sklárskej produkcie celej Ameriky. Až 12 000 ľudí pracovalo pri výrobe skla. „*Tu je najväčšia výroba ocele, ocelových valcov, aluminium, vzdušné hamovky, plumbárske zariadenia, mašineria, elektrárne, koksárne, olejárne, spracovanie uhlia atď.*" Bola tu továreň na zaváraniny Heinz. Slovenský Katolícky Sokol organizoval svoj najväčší slet v roku 1936 v miestnom Pitt Stadium. V okolí žili Slováci hlavne v mestách Perryopolis, Charleroi, Canonsburg, McKees Rocks, Braddock, Duquesne, Greensboro, New Kensington, Ambridge, Aliquippa, Vandergrift, Connellsville, Monessen a Donora.

Najvzdialenejším mestom Slovenského Katolíckeho Sokolstva bol Minneapolis v štáte Minnesota známe pre svoje obrovské mlyny na múku a sklady obilia. V blízkosti sa spracovávalo železo, granit. Bola tu výroba hlinených nádob a kuchynských potrieb. Bol tu najväčší trh na maslo na celom svete a rozšírené mliekárstvo.

V štáte Connecticut bolo centrum slovenského života mesto Bridgeport. Stála tu veľká fabrika na výrobu munície a šijacích strojov. Bol tu zastúpený letecký priemysel. Slovenský Katolícky Sokol tu organizoval svoj slet v roku 1927. V štyridsiatych rokoch 20. storočia sa pomocou vládnych peňazí renovovala slovenská štvrť sv. Cyrila a Metoda. Na čele tohto projektu bol duchovný miestnej osady a člen Slovenského Katolíckeho Sokola Štefan J. Pánik. Sokol tu mal dva sbory a vence a miestne Sokolstvo tu vlastnilo dve sokolovne. Mesto bolo sídlom Župy č. 2 „*Štefana J. Pánika*", ku ktorej patril aj Stratford a mesto Torrington.

Automobilovým megamestom bol Detroit v štáte Michigan, nachádzajúci sa pri hraniciach s Kanadou. Konal sa tu sjazd Slovenského Katolícke-

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Official Organ of the I. Roman and Greek Catholic Slovak Gymn. Union Sokol.

Ročník I. číslo 21 | New York, N. Y. 1. marca 1912 | Vol. I. No. 21

Entered as Second-Class matter, April 12th, 1911, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of July 16th, 1898.
Office at: Slovak American, 105 Avenue A, New York, N. Y.

Cvičenci 23. Sboru Kat. Sokolov v Ansonia, Conn.

K UVÁŽENIU PRED KONVENCIOU.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 1. marca 1912

ho Sokola v roku 1933 v Belle Isle park.

Slováci boli početní aj v štáte New York, hlavne v meste Binghamton, kde bola veľká výroba topánok; v Johnstown s výrobou koží a rukavíc a v Schenectady s firmou General Electric.

Whiting v štáte Indiana bolo mestom, kde Slováci tvorili vyše polovicu obyvateľstva. Boli tu dve slovenské osady, Osada sv. Jána Krstiteľa a Osada Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Pri osadách vyučovali slovenské Sestry sv. Cyrila a Metoda, kde bol duchovným Ján Lach známy chlapčenskou kapelou. Slováci boli v meste hlavne obchodníkmi – pekári, mliekári, krajčíri, fotografi, obuvníci, zlatníci a pohrebníci. Taktiež tu bol slovenský lekár, policajti, ošetrovateľky a hasiči. Až polovica pracovníkov firmy Standard Oil Co. boli Slováci. Od roku 1920 v meste pôsobila aj slovenská banka.[1]

Stuha Venca č. 38 Katolíckych Sokoliek pod ochranou Panny Márie, Tarrytown, NY. 1912

New York bol strediskom slovenského života už od prvých vysťahovaleckých vĺn. V Sborníku Slovenského Katolíckeho Sokola sa opisuje slovenský život v New Yorku od prvých prisťahovalcov. Už v roku 1848 prišiel do New Yorku istý Dula. Ten bol vraj zemanom v Turčianskej Stolici, do Ameriky odišiel kvôli kriminálnej minulosti. Druhým známym Slovákom bol Ján Olejník, povolaním policajt, ktorý sa v New Yorku objavuje v roku 1853. Býval tam v tomto období aj istý Werther, ktorý vlastnil hostinec. Spoločenský život prvých Slovákov v New Yorku bol spojený s Čechmi a Slováci patrili do českých organizácií, spolkov, klubov a spevokolov. Emigranti zo Spiša hovoriaci po nemecky si v New Yorku založili spišsko – nemecký spolok Zipser. Slováci sa začali ešte koncom 19. storočia stretávať v hostincoch, ktoré v New Yorku vlastnili Kukoľ, Waserman a Štocký. „*U Kukoľa schádzala sa nie veľmi vyberaná trieda, hovorili im starí prisťahovalci. Lepšieho druhu slávnosti a zábavy vydržiavali sa v Českej Národnej Budove na piatej ulici. Na zábavách týchto hrali muzikanti: Kissiday, Sabol Kolesár, Rendoš a Kurňava*".

1 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941. ročník XXVIII, Passaic, NJ, 1941, s. 74 - 100.

Sbor dorastu Slovenského Katolíckeho Sokola č. 8, Chicago, Il. 1912

Hlavný úrad Slovenského Katolíckeho Sokola. 1913
Dolný rad zľava: dozorca S. Benč, redaktor František Škutil, hlavný podsprávca St. Knotek, hlavný správca Gustáv Košík, hlavná podsprávkyňa Mária Davala, zapisovateľ Michal A. Dávala, dozorkyňa Anna Nemec.
Horný rad zľava: organizátor Ján Haytol, hlavný pokladník Juraj A. Sedlák, p. Sedláková, p. Keplerová, p. Košíková, hlavný účtovník A. E. Kepler, dozorca A. J. Andráščik, dozorca Andrej Hmelár, hlavný veliteľ Jozef Maťašovský.

Lepšie situovaní Slováci chodili do Karačonyho a Metza, ktorí boli známi svojim výborným vínom. Hostince sa nachádzali na Houston St. a Druhej Avenue. Tam sa schádzali aj remeselníci, hlavne drotári. „Trenčan" menom Racik mal drotársku dielňu v New Yorku, Tomko mal hostinec, alebo salón na štvrtej ulici. Na druhej ulici mal salón Novák. Kto chcel vyhľadať v New Yorku krajana, alebo dozvedieť sa o prípadných pracovných pomeroch, najlepšie mu bolo navštíviť tieto hostince.

Prvý slovenský údenársky obchod mal J. Bača. Nachádzal sa na tretej ulici medzi Ave A. a B. Bača často inzeroval v slovenských časopisoch, aj v Katolíckom Sokole. Mal zákazníkov až z Pennsylvánie. V Brooklyne mali salóny Ján Horný, Domanovič, Ján Mayerovský a Vaško. V spoločenskom živote bol známy Ján Mayerovský zo Zemplínskej stolice. Slovenskí sokoli z New Yorku sa stretávali v hostinci U Cerundu na 71. ulici.

Slovákov na súde v New Yorku začiatkom 20. storočia zastupovali advokáti slovenského pôvodu František Nekarda a Wiliam Katlina. Nekarda bol výnimočný rečník, Slováci až z Pennsylvánie si k nemu chodili po radu. Nekarda takmer vždy spor vyhral, avšak bol tak drahý, že si ho Slováci nemohli dovoliť.

Slováci v New Yorku pracovali hlavne vo fabrikách na výrobu cigariet. Drotári sa osvedčili pri tzv. Mouse traps, teda pascí na odchytávanie hlodavcov, hlavne myší a potkanov, keďže začiatkom 20. storočia mesto New York platilo za každého zabitého potkana istý obnos peňazí. Medzi newyorskými drotármi boli známi Krajči, Challan, Racik, Urbanovský, Durkáč, Heljenek, Kubik a Faybik. Medzi Slovákmi v New Yorku bol známy „sťahovač" (moving man) Liviak, ktorý Slovákom so svojím vozom pomáhal presťahovať sa. Slováci pracovali aj pri kopaní metra. Prvým Slovákom pracujúcim na newyorskom metre bol Ján Dulibin z Užskej stolice, známy pre jeho silnú postavu. Prvým slovenským tlmočníkom koncom 19. storočia v New Yorku bol Michal Tandlich, rodák z Oravskej stolice, hovoriaci anglicky, nemecky, maďarsky a slovensky. Tandlich bol vždy na slovenských zábavach a slovenskí kolonisti často hľadali jeho pommoc.

Rôzne úrady zastávali židia pôvodom z územia dnešného Slovenska, ktorí rozprávali aj slovensky, ako napr sudca Blau, rodák zo Zemplínskej Stolice, alebo sudcovia Koening a Hirschfield. Ako píše autor Sborníka, títo sudcovia veľmi pomohli mnohým Slovákom. V New Yorku bývalo v štyridsiatych rokoch 20. storočia cca 40 000 Slovákov, z ktorých značná časť boli členovia Slovenského Katolíckeho Sokola. Sokolské sbory tu boli založené v roku 1912, do roku 1945 tam pracoval 60. Sbor a 25. Veniec.[2]

---

2 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941. ročník XXVIII, Passaic, NJ, 1941, s. 168 – 172.

Sokolská hudba Sboru č. 32 v Palmerton, Pa. 1913

Panenský oddiel Sboru č. 21 v Perryopolis, Pa. 1913

Hudobný oddiel Sboru č. 28 v East Douglas, Mass. 1913

Slovenský Katolícky Sokol vznikol na východnom pobreží Spojených štátov amerických, v štáte New Jersey, ktorý spolu so štátom Pennsylvánia a Ohio tvorili centrum emigrácie zo strednej Európy. Jeho centrom sa stalo mesto Passaic s obrovskou slovenskou komunitou. Prví slovenskí osadníci prišli do Passaic cez „Kasigardu", teda Castle Garden, imigračnú bránu prístavu v New Yorku v decembri 1879. Doviezol ich George Waterhouse, majiteľ Waterhouse Mills, ktorý potreboval zdravých a silných mužov pre prácu vo svojej fabrike.[3] Celé východné pobrežie bojovalo koncom 70-tych rokov s akútnym nedostatkom pracovnej sily, čo pravdepodobne primälo samotného majiteľa firmy Waterhouse hľadať nových robotníkov priamo v Castle Garden. George B. Waterhouse ponúkol neskúseným prisťahovalcom bezplatný kurz tkania. Slováci neskôr pracovali vo firme Rittenhouse a Amidown. V meste už dlhšie pôsobil Slovák menom Danko, ktorý učil svojich krajanov tkaniu, čo neskôr pritiahlo aj ďalších krajanov. Slovák Cherepy bol neskôr tlmočníkom pre Slovákov pri súdoch a rôznych úradoch. Bol aj poštovým úradníkom. [4]

Prvý slovenský spolok v Passaic vznikol 2. novembra 1884 v dome Jána Urbana na Bergen a Market Street. Dostal meno Spolok sv. Štefana Kráľa, Prvý v Nemoci a Smrti Podporujúci Spolok. Neskoršie bol založený spolok sv. Jána Krstiteľa č. 32 Prvej Katolíckej Slovenskej Jednoty. Takisto v Passaic vznikol 19. Odbor Národného Slovenského Spolku známy pod meno Pannonia. Slovenskí katolíci navštevovali najprv írsky kostol sv. Mikuláša, ktorý bol prvým katolíckym kostolom v Passaic.

Svoju slovenskú katolícku farnosť založili slovenskí emigranti 1. apríla 1891, avšak pre nedostatok slovenských kňazov bola jej činnosť skôr symbolická. 14. novembra 1891 bola založená gréckokatolícka Osada sv. Michala Archanjela, kde chodili aj veriaci západného rítu. Prvým gréckokatolíckym duchovným bol Nicefor Chanath. Najbližšia slovenská katolícka farnosť bola v meste Bayonne pod patronátom sv. Jozefa, kde bol duchovným Samuel Bejla. Práve on odslúžil prvú svätú omšu pre Slovákov v írskom kostole sv. Mikuláša na Columbia Ave. v meste Passaic. Slovenskí veriaci po rôznych zbierkach nakoniec zakúpili pozemok na Market Street na výstavbu slovenského kostola. Najviac aktívnymi spolkami bol práve Spolok sv. Štefana a sv. Jána. Činitelia týchto spolkov naliehali, aby nová osada mala názov jedného z nich. Aby nebol nikto urazený, za patrónku novej Osady bola vybraná Panna Mária Nanebovzatá. Posviacka základného kameňa sa

---

3 Boli to Andrej Pastor z Veľkého Šariša, Ján Socha z Hanušoviec, Ján Pochlod zo Soli, Ján Kostišin z Prešova, Juraj Slivka z Michaloviec a Eduard Geiger zo Spišských Vlachov. O šesť mesiacov za nimi prišli Štefan Cherepy a Frank Drombly z Veľkého Šariša, neskôr Andrej Labaš, Štefan Levenduský, Ján Frankovič a ďalší.

4 SCOTT, W. William: History of Passaic and Its Environs. I., Passaic, NJ, 1922, s. 494.

Sbor č. 10 vo Farrell, Pa. 1913

Cvičia čata Sboru č. 90 s cvičiteľom Štefanom Mendrejom v Trenton, NJ. 1913

konala na jar 1893.[5] Následkom nedostatku kňazov v Amerike dochádzalo k častým zmeny duchovných. Prvým riadnym duchovným v Passaic bol Bernard M. Skulik, ktorý ostal pri novozaloženej farnosti iba do polovice januára 1894. V septembri 1894 prišiel do farnosti Jozef L. Ligday, avšak aj

5 Najaktívnejšími členmi slovenských spolkov boli Štefan Tilický, Anton Kron, Michal Značko, Michal Spišiak, Michal Jakab, Michal Warovský, Ján Skvarla, Michal Kanis, Ján Lipták, Imrich Riecher, Andrej Pastor, Ján Kadelák a Michal Soltis.

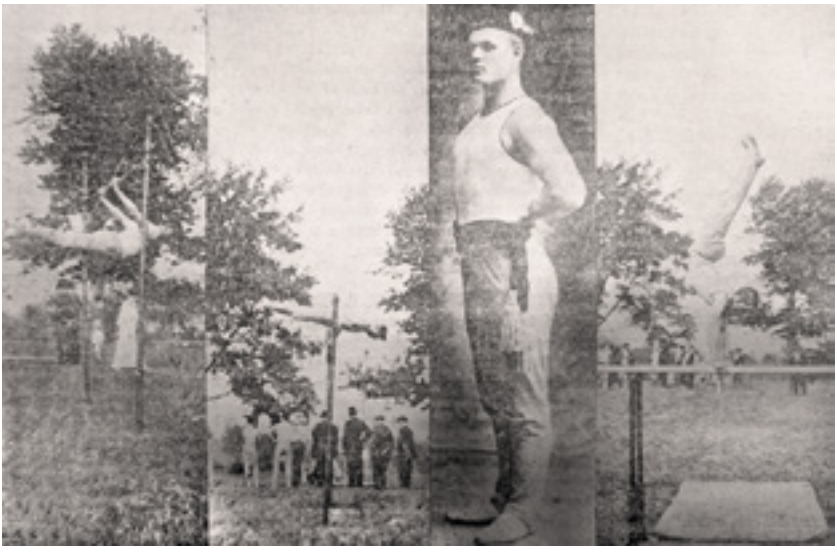

Cvičenia Župy č. 1 „Sv. Vojtecha" na jej slete v New Yorku. 1914

ten po roku odišiel. Administrátorom farnosti sa stal írsky duchovný John Sheppard, až do apríla 1896, keď do osady zavítal Ján E. Pollakovič. Ten pri farnosti založil osadnú školu. Školské triedy boli pod kostolom a učiteľom bol organista. Do júla 1896 bol duchovným Ignác Jaskovitz. Od roku 1898 bol farárom neskorší prelát Imrich A. Haitinger, rodák z Prešova, ktorý ostal v Passaic 24 rokov. Haitinger dal postaviť nový slovenský kostol a postavil riadnu osadnú školu. A. Haitinger dal v Amerike postaviť 8 kostolov, dal vyštudovať 10 kňazov a pozval do Ameriky 35 kňazov, ktorí mali slúžiť v slovenských farnostiach. Práve on odporúčal prvým sokolom za prvého hlavného duchovného Viktora Žáreka. Nový slovenský kostol bol posvätený v septembri 1902 biskupom z Newarku. Staviteľom chrámu bol J. Skvarla.[6]

Mesto Passaic bolo teda centrom slovenskej komunity na východnom pobreží Spojených štátov amerických a ako také malo vhodné podmienky na založenie organizácie, ktorá by zastrešovala slovenských katolíkov v Amerike. Okrem toho v Passaic bola aktívna Slovenská Telocvičná Jednota Sokol, z ktorej oddelením Slovenský Katolícky Sokol vznikol. K založeniu Slovenského Katolíckeho Sokola došlo vlastne náhodou, „*nikomu ani nenapadlo, že ide sa zakladať iná sokolská organizácia, keď povstalo nedorozumenie*" medzi členstvom 8. Sboru Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol v meste Passaic. Spočiatku išlo len o založenie nového sboru. Po slovných útokoch niektorých úradníkov 8. Sboru Slovenskej telocvičnej Jednoty Sokol proti

6 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 54.

Výsadná listina pre Sbor č. 90 v Martin, Pa. 1916

katolíckej cirkvi a zároveň proti členom pochádzajúcim zo Spišskej stolice bolo však isté, že dôjde k úplnému rozkolu.

Rozkol medzi Slovenskou Telocvičnou Jednotou Sokol a jej katolíckym členstvom opísal v roku 1920 hlavný tajomník Katolíckeho Sokola Michal Kudláč. Opísal idealistické myšlienky zakladateľa Sokolstva Miroslava Tyrša, podľa ktorého mal byť hlavný cieľ Sokolstva „*Vychovať národu mravne, telesne a duševne vyspelých synov a dcéry, ktorí by hýbali národom*". Podľa Kudláča úplná jednota tejto myšlienky sa stala neskôr v Sokolstve neudržateľná hlavne kvôli jednostrannej výchove. Celá váha bola kladená len na národnú a telesnú vyspelosť, pri čom: „*bolo zabudnuto, že človek telesne vzdelaný ale duševne zakrpatený, nemá tej ceny, akú by v skutočnosti mal mať. Do čistej sokolskej myšlienky vtierali sa všelijaké neduhy, rôzne nové idei, ktoré neskôr boli originálnemu Sokolstvu osudné. Hlavnou a to najväčšou chybou bolo, že boli pripustené náboženské trenice, čo dostúpilo na takú výšku, kde veriaci v Boha cítili, že im nie je možno v takejto spoločnosti dlhšie sotrvávať, s pocitom pohoršenia nad touto krivdou páchanou na nich vzkrsla v nich nová myšlienka, nová idea „Pestovanie viery a telocviku" – „Pracovať v svojich radách Za Boha a Národ" – „Združiť sa v taký zväzok, kde by ich kresťanské city neboli do duše urážané". Na tejto idei, na tejto zásade bola založená naša milá Jednota „Katolíckeho Sokola"*".[7]

Zaujímavý pohľad na rozkol v Slovenskej Telocvičnej Jednote Sokol podal člen 55. Sboru v Ashley v Pennsylvánii Štefan Kovaľ. Na otázku, či boli ťažkosti pri zakladaní katolíckeho sokolstva odpovedal: „*áno, lebo tu už boli založení národní sokoli, mali svoje sokolovne, náradie, všetko ku cvičeniu, mali i licenciu na predaj opojného nápoja a reštaurant s jedením, kde každý Slavian i Slovák chodil. Zarábali peniaze a to najviac v sobotu a v nedeľu, keď cvičili prostné i na náradí. Naše ženičky, idúc do kostola to videli. Všetko čo sa tam robilo sa roznieslo. Tak jedna druhej povedá, že by nedala svoje dietky do toho sokola za žiadne peniaze. Ale mnohí Slováci pri tom nemali dôvery ani v nás. Keď sme šli po domoch nechceli sa s nami ani shovárať, hoc jak sme im vysvetlovali, že Slovenský Katolícky Sokol je dobrá organizácia jak pre starších tak i pre mládež, neverili.*"[8]

Hlavným sporom bol „voľnomyšlienkársky" charakter Slovenskej telocvičnej Jednoty Sokol. Skupina, ktorá protestovala proti „*hanebnému počínaniu niektorých úradníkov Sboru 8 proti všetkému, čo bolo katolícke*", pozostávala takmer výlučne z mladých ľudí pochádzajúcich zo Spišskej stolice a k tomu „*dobrých bohabojných katolíkov*". Svoju katolícku vieru začali chrániť a útoky odrážať. Avšak v tom čase niektorí členovia Telocvičnej

7 SBORNÍK Rimsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1921. Vydala Jednota Katolíckych Sokolov v Spojených štátoch amerických. Ročník XII, Passaic, NJ, 1921, s. 142.

8 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 122.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Ročník IV. číslo 80. New York, N. Y., 1. augusta 1914. Vol. IV. No. 80.

Obrazy so sletu a závodov našich západných žúp v Pittsburgh, Pa.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 1. augusta 1914

Štefan Himich s rodinou, člen Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. 1925

Jednoty razili myšlienku Sokola ako sekularizovanej organizácie. „*Zabúdajúc na skutočnosť, že Slováci sú skoro sto percentní katolíci, ktorí nestrpia rúhanie proti katolíckej Cirkvi a Bohu. Teda toto bola príčina odtrhnutia sa niekoľkých mladíkov – spišiakov od Sboru 8-ho, ktorí si chceli založiť svoj sbor v lone Národného Sokola, ale do ktorého chceli len katolíkov.*“[9]

Po vzniku úradného orgánu Slovenského Katolíckeho Sokola sa na jeho stranách často objavovali príspevky o prestupe katolíckych členov z pôvodného „národného” Sokola do Sokola katolíckeho, ako napríklad tento z Clevelandu.: „*Našim národným Sokolom v tomto meste nijako to nemôže vliezť do hlavy, že prečo náš 62. Sbor pridal sa ku kat. Sokolom. Pri každej príležitosti a všade, kde sa so mnou sijdú vypytujú sa, prečo sme vystúpili! Nie raz snáď aj desať ráz sme im dali na to odpoveď, že preto, poneváč nebolo čísla ich orgánu, v ktorom by neboli urážky na katolíkov a kat. duchovenstvo. Teraz to svaľujú na Gettinga, že to on. No znáte i vy značný podiel na tom. Napríklad tým, že všetky cvičenia schôdze a iné podobné záležitosti ponechávali vždy na nedele ráno, keď sa nám katolíkom sv. služby slúžia. Či to nie urážanie náboženského presvedčenia? No my sme však vždy našu náboženskú povinnosť vykonali. Z toho povstalo premýšľanie, ako urobiť koniec*

9 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa., 1950. bez číslovania.

Veniec č. 58 v South Betlehem, Pa. 1916

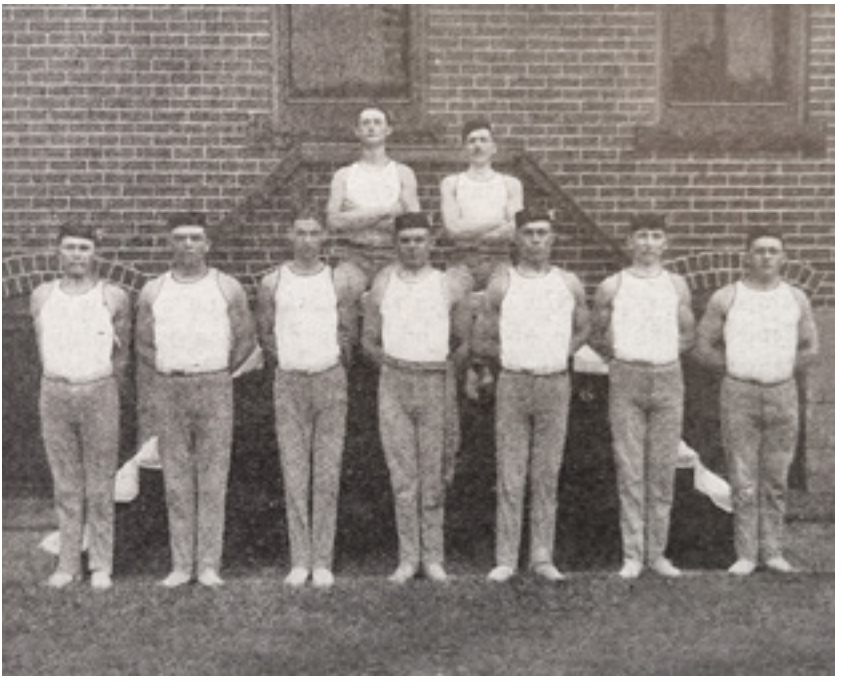

Cvičenci Sboru č. 39 v Bellaire, Ohio, 1916

týmto pomerom. Konečne sme sa usniesli odtrhnúť sa, by sa nákaza medzi kat. údmi nešírila a aby sme zachránili čo sa ešte dá. Istý pán z vašej strany, keď sme mu hovorili, že prestávame byť údami vašej organisácie pre udané už príčiny, lebo si chceme podržať vieru v Boha, posmešne sa spytoval, že či sme ho videli. Či to nie je urážka! Preto zabudnite na minulosť a dajte nám pokoj, lebo viac nás už nedostanete. Odporúčate nám pripojiť sa ku K. J. Čo vás snáď pálime! Veď vás vôbec na pokoji nechávame a preto dajte nám pokoj aj vy. Údov vám neodvádzame. Naša organizácia žije, napreduje a vzmáha sa v každom ohľade. Ja viem prečo nám dávate také rady! Myslíte si, že potom by ste mali lepší lov medzi našou katolíckou mládežou, a odtrhnúť ju od viery po našich predkoch zdedenej!"[10]

Plagáty Slovenského Katolíckeho Sokola

Prvé problémy vo vnútri slovenského Sokola nastali 8. januára 1905, kedy mal 8. Sbor Slovenskej Telocvičnej Jednoty v meste Passaic ročnú schôdzu. Schôdze sa zúčastnil každý člen sboru. Po prečítaní zápisnice z predošlej schôdze správcom Jozefom Bolcarom nastala debata ohľadom vylúčenia brata Jozefa Gajdoša. Počas debaty podsprávca Jozef Matuščák vynadal miestnym Spišiakom, keď ich nazval „*nečestným menom*" a vynadal im do „*sprostákov*". Práve táto debata bola začiatkom nespokojnosti značnej časti 8. Sboru Slovenskej Telocvičnej Jednoty. Debata sa vyostrila až do osobných urážok. Wiliam Bednarčík ml. „*nešeredne pokarhal*" Jozefa Matuščáka a žiadal ho, aby hneď urážky odvolal. Ale Matuščák, namiesto odvolávania ešte viac

10 Katolícky Sokol, 15. december 1912, s. 6.

Cvičenci Sboru č. 143 v Daisytown, Pa. 1916

Cvičenci Sboru č. 147 v Milwaukee, Wis. 1916

vynadal prítomným a vyslovil sa, že: „*ani za Pána Boha nič neodvolá čo sa Spišiakov týče, lebo že sú hlupáci a nevzdelané svine*". Tieto slová tak rozhorčili prítomných spišiakov, že 16 z nich okamžite opustilo schôdzu a zišli sa v hostinci Jána Servasa, kde sa radili, ako ďalej.[11] Títo členovia začali vážne

11 Schôdzu opustili Wiliam Bednarčík ml. Ján Gronkovský, Matúš Husý, Michal Kalafut, Juraj Kopacka, Michal Zágurský, Jakub Plučinský, Juraj Halupka, Wiliam Lapšanský,

Zľava: Stuha Sboru č. 24 v Houton, NJ.; Stuha Sboru č. 52 v South Chicago, Ill.; Stuha člena výboru osláv 25. výročia vzniku Župy č. 11

uvažovať o založení nového sboru, avšak ešte vždy patriaceho do Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol.

Nový sbor mal byť len pre spišiakov a len pre katolíkov. Všetci prítomní vložili po jednom dolári na základinu sboru. Podľa výpovede Jakuba Plučinského prvé nedorozumenie medzi katolíkmi z ôsmeho sboru a Slovenskou Telocvičnou Jednotou Sokol vzniklo ešte počas decembrovej schôdze v roku 1904, keď katolícki členovia žiadali povolenie od Sokola k sv. spovedi a prijímaniu, na čo im bolo povedané, že Sokolstvo neuznáva žiadne vierovyznanie a preto žiadne úradné povolenie im nemôžu vydať. Plučinský tvrdil, že nielen im nebola povolená sv. Spoveď, ale zároveň im bola daná výstraha, že ak chcú do kostola chodiť, musia z ich jednoty vystúpiť. Plučinský udáva, že od tejto schôdze začali katolíckych členov nazývať „*Svätými sokolmi*". Tento postoj značne rozhneval katolícke členstvo Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol. Po rozšírení správy o odchode katolíckeho členstva z materskej organizácie, začali aj ostatní členovia postupne zo svojich sborov odchádzať. Na ďalšej schôdzi bol zvolený Úrad nového sboru, pozostávajúci už z rôznych sborov pôvodného Slovenského Sokola.[12]

Zakladateľmi 1. sboru Slovenského Katolíckeho Sokola boli: Matúš Husý, Matej Kuruc, Jakub Skupin, Ján Gronkovský, Jozef Kuruc, Juraj Kopacka, Jozef Hilla, ml, Jozef Prelich, Jozef Pavličko, Michal Kalafut, Ján Hilla,

---

Jozef Petrášek, Jozef Kalafut, Jozef Hilla ml., Ján Hilla ml., Jozef Prelich, Štefan Bigoš a Juraj Lapšanský.

12 Matej Kuruc – správca; Jozef Braviak – podsprávca; Wiliam Bednárčik – účtovník; Jakub Plučinský – pokladník; Ján Mošš – veliteľ; Michal Zágorský – podveliteľ; Juraj Kopacka – dozorca. Výbor majetku: Ján Gronkovský, Jozef Rafáč, Štefan Bígoš, Jozef Kutala. Strážca dverí – Michal Prelich.

Divadelní ochotníci Sboru č. 24 v Boonton, NJ. 1917

Hudobný sbor Sboru č. 48 vo Philadelphia, Pa. 1917

William Bizub, Lukáč Kuna, Andrej Klukošovský, Michal Zagurský, Jakub Waksmunský, Ján Mošš, Jakub Dinda, Wiliam Bednárčik, ml.; Jakub Plučinský, Andrej Servas, Juraj Halupka, Jozef Petrášek, Štefan Bigoš, Juraj Lopušnák, William Lapšanský, Jozef Kačmarčík. Čo je zaujímavé, všetko to boli mladí muži, ani jeden nebol starší ako 35 rokov. Len šiesti z nich boli viac ako 30 roční, 25 medzi 20 a 30 rokmi života a 12 z nich mladších ako dvadsať rokov.

Po ustanovení úradu bolo schválené podanie žiadosti na Hlavný úrad Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol o udelenie čísla pre tento nový sbor. Návrh bol podaný Matúšom Husým. Zároveň bolo dohodnuté, že 15. januára 1905, počas mimoriadnej konvencie Slovenskej Telocvičnej Jedno-

ty Sokol v Passaic výbor požiada o prijatie nového sboru založeného katolíkmi do Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol. Očakávalo sa, že Hlavný výbor Telocvičnej Jednoty Sokol príjme nový sbor bez akejkoľvek prekážky. Zároveň bol daný návrh, aby hlavný správca STJS Karol Rehák bol vopred upovedomený o novom sbore a že bude na konvencii žiadať o prijatie do STJS. Ich hlavnou podmienkou bolo, že sa chcú bohoslužieb zúčastňovať spoločne – incorpore. Rozkol bol dokonaný neprijatím výboru nového sboru na mimoriadnu konvenciu Slovenskej Telovýchovnej Jednoty Sokol. Podľa pisateľov Pamätnice sa to stalo takto: „*V pondelok predpoludník dňa 16. januára 1905 výbor vesele si vykračuje do budovy kde sa vydržiavala konvencia, lebo boli celkom presvedčení, že konvencia ich s veľkým jasotom prijme, keďže zakladajú nový Sbor. Akonáhle vkročili do budovy, hneď sa hlásili u stráže dvier. Stráž hlási konvencii, že výbor si žiada pripustenie na konvenciu a vysvetlil jeho príčinu.*

Na konvencii odzneli grobiánske slová a výboru bolo sdeleno, že konvencia si nepraje výbor vypočuť.

Päť členový výbor so sklonenou hlavou a zronený odišiel z predmiestnosti a priniesol zvesť ostatným bratom, že neboli na konvenciu pripustení, ktorí čakali na prajnú odpoveď konvencie. Zvolený bol nový výbor pozostávajúci z piatich členov: Michal Kalafut,

Futbalová čata Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa. 1916

Členovia Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa. 1916

Katarína Tichy, členka Sboru č. 37 v Newark, NJ. 1916

Panenský oddiel Sboru z Perth Amboy, NJ. 1916

Jakub Skupin, Juraj Halupka, Jakub Plučinský a Jozef Kuruc. Ani tento výbor nebol pripustený. Členovia nového sboru nemohli porozumieť prečo tento výbor nebol pripustený. Začal uvažovať, či snáď niektorý člen výboru nebol príčinou nepripustenia. Hneď napadla im nová myšlienka, aby sa zvolil nový výbor, proti ktorému nebude proti námietok. Do tretieho výboru boli zvolení: Ján Gronkovský, Michal Zagurský, Juraj Kopacka, William Bednarčík ml, a Jozef Petrášek.

Tretí výbor mal nariadené konenciu navštíviť na druhý deň t.j. 18. januára. Ako náhle prišli do miestnosti hlásili sa u stráži dvier a vysvetlili, že výbor pozostáva z nových členov, ktorý si žiada pripustenie na konvenciu. Stráž dverí p. Ján Majzel odpovedá, že škoda je vašeho namáhania, lebo vás na konvenciu nepripustia, lebo tak jako aj predošlý výbor. Členovia výboru nechceli odstúpiť a nástojili na pripustení. Čakali za dlhšiu dobu a keď im bolo znovu sdeleno, že nemôžu byť na konvenciu pripustení, to ich rozhnevalo. Stráž dverí ich prehovára a navrhuje, aby výbor prišiel na schôdzu 8. Sboru, ktorá sa bude vydržiavať štvrtú nedeľu a tam nech prednesú svoju žiadosť. Pán Majzel výboru odporúča, aby išli na schôdzu a tam odprosili úrad a že budú znovu prijatí za starých členov. Výbor odpovedal, že oni nikoho nebudú prosiť a ku tomu nemajú čo odvolávať. Oni nikoho neurazili a ani nikomu nevynadali. Výbor žiada prijatie nového sboru do Slov. Telocvičnej Jednoty Sokol a nič viac.

Výboru inšie nezostávalo, iba sa vrátiť ku čakajúcim spolubratom a zvestovať rozhodnutie konvencie. Keď výbor podal správu, že Národní Sokoli

ich nechceli pripustiť na konvenciu a že niet nádeje na prijatie ich nového sboru do Slovenskej Teocvičnej Jednoty Sokol, nastalo šomranie a hrmot, lebo naši sa cítili väčšmi urazení teraz jako predošle. Oni nemajú čo odvolávať, lebo urážku zapríčinil úrad 8. Sboru a nie oni.

Za chvíli každý stál v tichosti a rozmýšľal, lebo nevedeli si predstaviť príčinu, pre ktorú ich Národní Sokoli nechceli prijať do ich organizácie, iba snáď len preto, že sú katolíci. Veď už boli členmi Národného Sokola, teda to, že sú Spišiaci by nebolo na príčine. V miestnosti kde boli naši sijdení ozývali sa hlasy, aby bola zahájená schôdza. To sa stalo. Schôdza bola zahájená a po vysvetlení všetkých troch výboroch, usneseno bolo, že úradníci 8. Sboru Národného Sokola sa nikdy toho nedožijú, aby naši ich odprosovali. Začalo sa uvažovať, aký krok sa má podujať. Ozval sa hlas, ktorý každého prítomného prekvapil, keď bolo počuť „založme si Katolíckeho Sokola". Jako na poveľ všetci s týmto súhlasili a tak zamýšľaný sbor sorganizovaný výlučne len zo Spišiakov, ktorý chcel vstúpiť do Národného Sokola, stal sa samostatným sborom katolíckych Sokolov."[13] Táto udalosť poukazuje na neústupčivosť jednotlivých skupín slovenských spolkov v Severnej Amerike.

Prvá schôdza nového sboru bola zvolaná na 12. apríla 1905. Jej hlavným bodom bolo vymenovanie patróna pre nový katolícky sbor. Odpo-

Katarína Chinarovsky, členka Venca č. 8. 1916

Mikuláš Konečný zo Župy č. 6 a jeho manželka. 1916

13 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa., 1950. (bez číslovania).

rúčané boli Svätý Juraj, Ján, Michal a Jozef. Väčšinou hlasov bolo prijaté meno „*Svätý Jozef*“. Na schôdzi bolo dohodnuté, že Úrad ostane v rovnakom zložení. Počet členov prvého sboru katolíckych sokolov bol 27. Posmrtná podpora nebola ustálená v jednej sume, ale bolo schválené, že keď by niektorý člen zomrel, tak každý člen prispeje na posmrtnú podporu jeden dolár. Posmrtná podpora teda pozostávala z toľkých dolárov, koľko bolo členov v tom čase.

Po vzniku tohto prvého sboru nastal boj medzi Slovenskou telocvičnou Jednotou Sokol a novovzniknutým sborom. Dôležité bolo ukázať životachopnosť nového sboru. Vo februári 1905 organizovala Osada Nanebovzatia Panny Márie v Passaic, NJ zábavu, na ktorú boli pozvaní aj noví „*Katolícki Sokoli*“. Členovia nového sboru boli pravdepodobne veľmi dobrými cvičiteľmi s dobrou kondíciou. Na zábave precvičili a predstavili základné „prostné“ cvičby pod velením Michala Zagurského. Obecenstvo prijalo cvičenie Sokolstva s jasotom. Keďže na zábave sa nachádzalo niekoľko stoviek Slovákov, pre propagáciu nového Sokola mala táto akcia veľký význam. Zvesť odtrhnutia sa spišiakov od 8. Sboru Slovenskej Telovýchovnej Jednoty Sokol a založenia samostatného sboru katolíckych sokolov sa v slovenskej komunite veľmi rýchlo šírila.

Spor medzi Slovenskou Telocvičnou Jednotou Sokol a Slovenským Katolíckym Sokolom nebol prekonaný ani po desaťročiach. Hlavný redaktor „*Katolíckeho Sokola*” Gustáv Košík takto v roku 1925 obhajoval Slovenský Katolícky Sokol pred útokmi Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol: „*Slovenský Katolícky Sokol je tou najväčšou kultúrno-telocvičnou organizáciou tu v Amerike. Naši nevlastní „bratia” od Č. S. Sokola nám na oči vyhadzujú že im všetko berieme, a že ich vo všetkom napodobňujeme. Hovoria: „Katolícki Sokoli nám ukradli meno, telocvik, zásady”; a obvinili by nás ešte i s toho, že sme im vzali i ten kríž, ktorým zdobíme našu hruď, keďby sa toho kríža nebáli, ako čert svätenej vody… Slovenský Katolícky Sokol si nikdy neosvojil: „Prelom, preskoč a nepodlez”, ktoré boli a sú heslom našich protivníkov. Zakladatelia a hlavne upevňovatelia našej Jednoty si nahradili to heslo s heslom novým: „Za Boha a Národ”, ktoré je dokonalejším nežli predošlé, nakoľko ono na štít náš stavá vieru, vlasť a silu, tedy tie samé osvedčenia poklad človečenstva zabezpečujúce cnosti, ktoré sú fundamentom i našej novej otčiny, Ameriky.*

Jednota naša je kultúrno-telocvičnou, tedy v prvom rade kultúrnou, osvetou. Telocvik nám je nie cieľom ale vážnym prostriedkom. „V zdravom tele zdravý duch” bývalo heslom starých Grékov, a toto heslo sa hodí i na nás v tomto novom veku, keďže cieľom našim je: pomocou telesnej výchovy vytvoriť z každého nášho člena vzorného človeka-kresťana, zásadou ktorého má byť mravná dokonalosť a rozum jeho nie normou, čili merítkom pravdy, ale pravda merítkom rozumového poznánia.

Slovenský Katolícky Sokol stojí na troch principiálnych ideách a tie sú: Idea náboženská, idea národná a idea sociálna. Naší zakladatelia pri kladení fundamentu pre našu jednotu na zreteli mali to, že Slovák potrebuje náboženstvo a práve preto vtelili do zásad našej jednoty vieru v Boha. S ideou náboženskou je úzko zpiata idea národná. Slovensko za našej pomoci obsiahlo slobodu. Cieľom našim je vyjavovať našu lásku k rodu v podobe opravdu vlasteneckých skutkoch, čistých od nenávisti. Láska táto má byť láskou kresťanskou, láskou dieťaťa k matke a ktorá hraničí so zbožnosťou.

Druhou a nie menej podriadenou, časťou tohoto národného ideálu nášho je: ostať vernými ku konštitúcii našej novej vlasti, Ameriky, zem ktorá práve na základe všetkých tých ideálov, ktoré sa skvejú na našom katolícko-sokolskom prápore, stáva sa čím, dial – tým mocnejšou a jej hvezdnato-pruhová zástava milovanejšou po celom svete.

Cvičenci Sboru č. 147 v Milwaukee, Wis. na slete Župy č. 4. 20. septembra 1919

Štefan Kalata a Ján Výboch, cvičenci Sboru č. 11 z Chicaga na slete Župy č. 4. 1919

Podkladom idei sociálnej v našej Jednote je: rovnosť, bratstvo a kresťanská rodina, ktoré my považujeme za základný kameň blaženej spoločenskej inštitúcie. Sme za sociálny poriadok! Sme proti výstrednosťám, a hľadáme strednú cestu medzi utlačovateľským kapitalismom minulosti, ale sme zároveň i proti všemohúcemu bolševizmu, ktorý zabezpečuje právo pre jednu vrstvu ľudu na úkor ostatku.

Posviacka zástavy Sboru č. 101 vo Fort William, Ontario, Kanada. 7. júla 1918

Cvičenci Sboru č. 160 s veliteľom Jánom Molčánim v Johnstown, Pa. 1918

My sme za usporiadané pomery štátne! My si ctíme iba takú autoritu štátnu, ktorá spočíva dľa slov veľkého Lincolna, na vôle ľudu! Jedným slovom my sme za rovné právo pre každého bez rozdielu stavu a príslušnosti. Sme proti bolševicko-židovskej hviezde a za kríž kresťanstva!"[14]

Podľa iných zdrojov hlavným dôvodom založenia Slovenského Katolíckeho Sokola bolo odopretie mať za svojho patróna sv. Jozefa.[15]

Oficiálne založenie Slovenského Katolíckeho Sokola nastalo na schôdzi 4. júla 1905, na ktorej sa zúčastnilo už niekoľko sborov pôvodnej Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol. Schôdzu zahájil Matej Kuruc. Obšírne vysvetlil cieľ schôdze a poukázal na nepriateľské správanie viacerých členov Národného Sokola a tiež vysvetlil, ako nebol do Národného Sokola nový sbor prijatý. Po príhovoroch ostatných členov výborov bol daný návrh na registráciu výborov.[16]

Ďalším bodom programu boli základné tézy novej organizácie. Jednohlasne bol prijatý návrh, aby bola založená sokolská organizácia, do ktorej budú prijímaní len katolíci. Bola nastolená otázka, či to budú len rímskokatolíci. Všetci súhlasili s návrhom, aby do novej organizácie mali prístup aj gréckokatolíci. Na tomto prvom stretnutí delegáti prijali rozhodnutie o výške dávky v prípade úmrtia člena na 150 dolárov a 75 dolárov pre ich partnerov, či partnerky. Diskusia prebehla aj o názve novej organizácie. Bol schválený návrh, aby mala organizácia názov vyhovujúci obom konfesiám. Nakoniec bol schválený názov „*Slovenská Rímsko a Grécko Katolícka Telocvičná Jednota Sokol*". Jednohlasne bolo schválené aj heslo organizácie – Za Boha a Národ.[17] Heslo bolo obšírne vysvetlené v druhom ročníku Sborníka: „*Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol má tiež svoje heslo: „Za Boha a Národ"., a to je naše kredo, naše verím, náš cieľ, pre ktorý sa založila, za ktorý bojuje, pracuje.*

Doista jednokaždého katolíka Slováka povinnosťou je za Boha a Národ žiť a pracovať, ale nadovšetko je to našou povinnosťou katolíckych Sokolov, ktorí čo mladí bojovníci vytrhnutí z viru a nevery, chceme nie len žiť ako katolíci, ale aj hájiť slovom, skutkom, vieru našu falošnými vodcami, neprajníkmi svedený, klamaný národ slovenský. Naše heslo máme nie len v odznakoch ale i v srdciach zachovať.

---

14 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty SOKOL na obyčajný rok 1925. Sostavil Gustáv Košík. Ročník XVI., Passaic, NJ, 1925, s. 85.

15 BACHUREK, Stanislav: *Základný telocvik pre členstvo Slovenského Katolíckeho Sokola*. Vydal Slovenský Katolícky Sokol. Passaic, NJ, 1944, s. 11.

16 Z Passaic sa zaregistrovali Matej Kuruc, Juraj Kopacka, Michal Kalafut, Jakub Plučinsky, Wiliam Bednárčik st., Ján Mošš a Jozef Kalafut. Z Trentonu Andrej Gallon a Štefan Fritz. Z Etna, Pa. – Ján Líška a z Bellaire, OH – Pavel Marhot.

17 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa., 1950. (bez číslovania).

Hudobný sbor Sboru č. 36 v Detroit, Mich. 1917

Veniec z Pittsburghu na slete v Perryopolis, Pa, 7. júla 1917

Hudobný sbor mládežníckeho oddielu Sboru č. 91 v Schenectady, NY. 1917

1. *„Za Boha a Národ" je heslom našim, ktoré je nič iné ako, čo hlavný príkaz boží nám nakladá; „Milovať budeš Boha nadovšetko a blížneho ako seba samého". Našou sokolskou, ako katolíkov povinnosť je: za Boha žiť, pre Neho samého, tak ako nás to kresťanská náuka učí, ktorá od nás žiada, aby sme nie len dľa mena, ale skutočnými, praktickými katolíkmi boli, vieru svoju celým svojim žitím vyznávajúc a dokazujúc, že Boh je nám nadovšetko. O tejto našej sokolskej povinnosti čo katolíc dostatočne bývame poučení slovom božim v chrámoch naších.*
2. *Druhá čiastka hlavného prikázania božieho nám káže „Milovať blížneho ako seba samého." Poveďte mi drahí rodáci, kto je vám najbližší? Iste ten, čo je kosť z kosti a krv z krve vašej, teda Slovák t. j. ten človek čo z toho istého národa slovenského pochádza, tú istú reč, čo i v rozličných dialektoch, nárečiach hovorí. – To je to, čo nám heslo naše „Za národ" káže, ako máme národ svoj milovať, zaň pracovať, trpeť, bojovať. Chceme-li zostať vernými našemu heslu, máme sa zdokonaliť v reči našej, lebo v reči žije národ; treba nám vedieť písať správne slovensky, dľa pravopisu a nie foneticky, t. j. dľa výslovnosti, aby sme tak jednotu reči pri všetkých nárečiach udržali. Vieme dobre, že naších slovenských škôl v starej domovine nemáme a tu len kde tu, a tak v slovenčine zdokonalovať sa môžeme iba len privatnou, sukromnou usilovnosťou; čítaním slovenských národných kníh, a cvičením sa za dlhší čas v pravopise.*

Toto máte drahí bratia Sokoli mať na zreteli, aby ste vedeli, nie len meno svoje podpísať, ale aj správne čokoľvek či zápisnicu, či list, na papier položiť. Pozorujte ako v knihe je ktoré slovo napísano, ako sa vyslovuje, vezmite do rúk mluvnicu slovenskú a naučte sa z nej aspoň hlavnejšie pravidlá. Každý národ vzdeláva sa v reči svojej, prečo Slovák by sa mal uspokojiť len s tým, že vie akosi podpísať svoje meno a nič viac.

Ide nám o život národný, a preto chceme li sa udržať pri živote, musíme my Sokoli pomáhať spoluučinkovať, musíme aspoň katolícki Sokoli pri každom sbore založiť si vzdelavateľný kruh čo by nám to aj stanovy nenakládali. Musíme mať kruh, kde sa pestuje spev národný i cirkevný. Hej, tie naše národné piesne sú znakom, že národ náš je spevavým národom, doma sami ich zanedbávame, v cudzine, kde ich naši umelci prednášajú, ocenia nachádzajú. Prečo máme ten poklad nechať nevyužitý? Spev a muzika, hudba sú temer tak staré ako človečenstvo. Už v starom zákone čítame, že Dávid kráľ pri sprievode harfy ospevoval slávu božiu, a tak bolo u všetkých národov Grekov, Rimanov, že každá väčšia slávnosť musela mať i hudbu.

Hudba a spev sú dve sestry nerozdielné. Ony majú morálny účinok, vplyv na dušu našu. Na vyššom stupni stojáce národy keď pozorujeme, skusujeme, že čím je vzdelanejší národ, tým má viac hudobných a speváckych spolkov. Pozrime sa na Nemcov, Čechov, kde len aká osada nemecká, česká majú svoj spevokol, a to nie dľa mena len ale taký, že ho radosť počúvať.

Speváčky panenského oddielu v Perth Amboy, NJ, 1917

Kde spev a hudba tam nemôže vystať i divadlo. Nesmieme to divadlo považovať za dajakú komédiu. Divadlo je život na doskách, v ktorom každý može videť prípadné chyby spoločnosti ľudskej, divadlo slúži k poučeniu, ale i ku obveseleniu mysle našej.

Život náš, život národa našeho, i jeho budúcnosť je v našej kresťanskej národnej kultúre. Takéto vzdelávajúce knižky, knižnice sú meritkom života našeho. Hanba nech je tomu, kto šľachetným úmyslom našim, prekážky kladie v cestu; ten nemá lásky k svojeti, k svojmu národu, ten je sebec, neprajník náš!"[18]

Od začiatku bol Slovenský Katolícky Sokol aj poisťovacou spoločnosťou. Hlavným bodom programu každého sjazdu bolo určenie dávky pri smrti člena, teda tzv. „*posmrtnej podpory*".Na prvej konvencii zakladajúci členovia prijali uznesenie, aby každý člen platil do Sokola 25 centov každé tri mesiace. Vstupné od každého člena bolo 50 centov. Bolo rozhodnuté, že v prípade smrti má vdova po členovi nárok na posmrtnú podporu vo výške jedného dolára od každého člena. To znamená, že koľko členov mal Slovenský Katolícky Sokol, toľko dolárov malo byť vyplatené vdove po zomrelom členovi. Ak by sokolovi zomrela manželka, tak v tom prípade sa malo od každého člena vyberať na posmrtnú podporu len po 50 centov. Tento systém sa nazýval „*Gift system*" a znamenal, že žiadny člen neplatil posmrtné príspevky, iba v prípade smrti člena Jednoty. Takýmto spôsobom

18 SBORNÍK. Ročník II. Vydáva Rim. a Gr. Kat. Telocv. Slov. Jednoty Sokol na rok 1911. Zostavili Rev. František Škutil a Rev. Jozef Ďulík. Passaic, NJ, 1911, s. 99.

sa platili posmrtné príspevky až do 1. januára 1916, kedy bola prijatá „*tablica príspevkov*", podľa ktorej člen platil podľa jeho veku a výšky poistenia. Pozoruhodné je, že hneď od začiatku Slovenského Katolíckeho Sokola bolo postarané aj o manželku člena v prípade smrti.

Na prvej konvencii bola ustálená aj podpora pre mrzákov. Za stratu oboch rúk alebo nôh, alebo očí, mal každý člen Slovenského Katolíckeho Sokola nárok na podporu 150 dolárov. Kto prišiel o jednu nohu alebo ruku, prípadne jedno oko, mal mať nárok na podporu 100 dolárov. Ťažko zranený člen, alebo člen nachádzajúci sa v stave núdze si mohol nárokovať sumu 50 dolárov, táto suma však potom bola stiahnutá z jeho posmrtnej podpory. Práve prísne dokladovaný systém podpôr a ich dôsledné vyplácanie robilo z rodiacej sa organizácie príťažlivý spolok.

Dejiny Slovenského Katolíckeho Sokola v Amerike je možné presne periodizovať podľa stretnutí všetkých sborov a žúp – sletov a sjazdov. Sjazdy, alebo konvencie sa konali poväčšine každé 4 roky. Okrem týchto všeobecných stretnutí, mali svoje slety aj jednotlivé župy. Slet bol vždy významnou spoločenskou akciou v mieste konania. S rastúcim členstvom sa slety stávali mohutnými demonštráciami Slovákov v Amerike. Každý sjazd volil Hlavný úrad Slovenského Katolíckeho Sokola, čo spôsobovalo rôzne politické trenice a „volebné kortešačky". Aj preto boli sjazdy dôležitými medzníkmi v živote Sokola. Zápisnice z týchto sletov a sjazdov sú nenahraditeľným zdrojom poznania dejín organizácie.

Vznik Slovenského Katolíckeho Sokola spôsobil zmenu pomeru síl medzi jednotlivými spolkami na východnom pobreží Spojených štátov amerických. Popri už existujúcej Prvej Slovenskej Katolíckej Jednote, Slovenskej Telocvičnej Jednote Sokol a Národnom Slovenskom Spolku vznikla Rímsko a Grécko Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol, ktorá prebrala značnú časť agendy aj aktívneho členstva ostatných slovenských organizácií. Ďalší vývin ukázal, že išlo o správny krok a zo Slovenského Katolíckeho Sokola sa stala jedna z najväčších a najaktívnejších krajanských organizácií v Severnej Amerike.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Official Organ of the I. Roman and Greek Catholic Slovak Gymn. Union Sokol.

Ročník V. Číslo 100. New York, N. Y., 1. júna 1915. Vol. V. No. 100.

EUROPEJSKA VOJNA

VÝBOR VI. KONVENCIE A III. SLETU.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 1. júna 1915

II. kapitola

„ZA BOHA A NÁROD" SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL V SEVERNEJ AMERIKE DO ROKU 1918

Založením Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol, ako znel jej prvý oficiálny názov, získal Slovák – katolík organizáciu, ktorá mu zabezpečovala okrem zaujímavého životného poistenia aj možnosť bohatého kultúrneho a športového vyžitia. Keďže úradný orgán Sokola „Katolícky Sokol" začal vychádzať až v roku 1910, o prvých rokoch existencie máme informácie iba zo zápisníc jednotlivých sjazdov. Záujem o novú organizáciu rástol, do druhého sjazdu 2. decembra 1906 v meste Hibernia v štáte New Jersey počet členov vzrástol na 360 v 13 miestnych sboroch. Nová organizácia mala evidentný katolícky charakter. Delegáti prijali uznesenie, podľa ktorého každý člen musel prispievať jeden cent mesačne do fondu na propagáciu katolíckej viery. Na druhom sjazde bola posmrtná podpora zvýšená na 300 dolárov, 150 dolárov bolo schválených pre partnera zomrelého.[1]

Tretí sjazd sa konal prvýkrát mimo štát New Jersey – v meste Bridgeport v štáte Connecticut 28. mája 1908. Od sjazdu v Hibernii bolo vytvorených 8 nových sborov a počet členov vzrástol na 455. Delegáti reprezentovali spolu 20 sborov. Jedno z najdôležitejších rozhodnutí delegátov a v dejinách katolíckeho sokolstva v Amerike vôbec bolo rozhodnutie prijať ženy ako plnoprávne členky organizácie. Ženské jednotky sa volali vence (wreaths). Prvým bol Veniec sv. Františka v Bridgeporte. Vence boli dôležitou súčasťou Slovenského Katolíckeho Sokola, väčšinou sa skladali z manželiek členov v sboroch. Ich činnosť spočívala v rôznych ručných prácach, v hraní divadla či organizovaní spoločenských večierkov. Vence boli aktívne v podpore Amerického Červeného Kríža. Na každom sjazde bola v rámci sprievodného programu organizovaná výstava ručných prác jednotlivých vencov.

Na treťom sjazde bola posmrtná dávka zvýšená na 400 dolárov, pre členky to bolo 150 dolárov. Dávka ešte kopírovala pôvodnú myšlienku výšky podpory podľa množstva členov organizácie.[2]

---

1 Za prezidenta Sokola bol zvolený Matúš Husý, novým veliteľom bol Michal Zagorsky a jeho asistentom sa stal Valentín Soltis.

2 Na sjazde bol za druhého najvyššieho duchovného zvolený Matej Jankola; správcom Andrej Zitnay, jeho zástupcom bol Matej Kuruc. Zapisovateľom sa stal Michal A. Dávala, finančným tajomníkom Michal Kalafut; pokladníkom Alex E. Kepler, dozorcami boli Juraj Sedlak, Jozef Majercak a Ján Moss. Ján Choun bol zvolený za veliteľa a jeho asistentom sa stal Ján Simulcik.

Sbor dorastu katolíckych Sokoliek v Passaaic, NJ, 1911

Sbor č. 1 dorastu katolíckych sokolov, Passaic, NJ. 1911

V čase konania štvrtého sjazdu sa Slovenský Katolícky Sokol rozšíril na 44 sborov a 18 vencov s kombinovaným členstvom 1800 ľudí. Stretnutie sa konalo v meste Johnstown v štáte Pennsylvánia a prvýkrát trvalo tri dni, od 13. do 15. júna 1910. Dávka za úmrtie člena sa zvýšila na 500 dolárov u mužov a 250 dolárov u žien.

Svoj prvý Sborník vydal Slovenský Katolícky Sokol v roku 1910. Sborníky sa vydávali raz ročne, boli to vlastne kalendáre s článkami o živote Slovenského Katolíckeho Sokola za minulý rok. Sborníky boli plné fotografií, uverejňovali sa v ňom divadelné hry, poviedky a iné literárne práce členov Sokola. Podobne bolo na štvrtom sjazde rozhodnuté o vydávaní vlastného tlačového orgánu. Bol vytvorený päťčlenný výbor, ktorý sa zišiel 7. júla 1910

„Lobdárska" čata v Bridgeport, Conn. 1911

Cvičiaca čata Sboru č. 9 v Chicagu, Ill. 1911

v New Yorku. Rozhodol, že „*Katolícky Sokol*" bude vychádzať ako príloha v časopise „*Slovák v Amerike*" raz do mesiaca, každý druhý štvrtok v mesiaci na ôsmich stranách. Prvým redaktorom bol František Škutil, duchovný v slovenskej farnosti sv. Cyrila a Metoda v meste Boonton v štáte New Jersey; pomocným redaktorom bol Jozef J. Ďulík, duchovný v slovenskej farnosti Svätej rodiny v Brooklyne, v New Yorku.

Prvá samostatná príloha „*Katolícky Sokol*" vyšla v „*Slovákovi v Amerike*" 11. augusta 1910. Týchto príloh vyšlo osem. Prvé číslo samostatného „*Ka-*

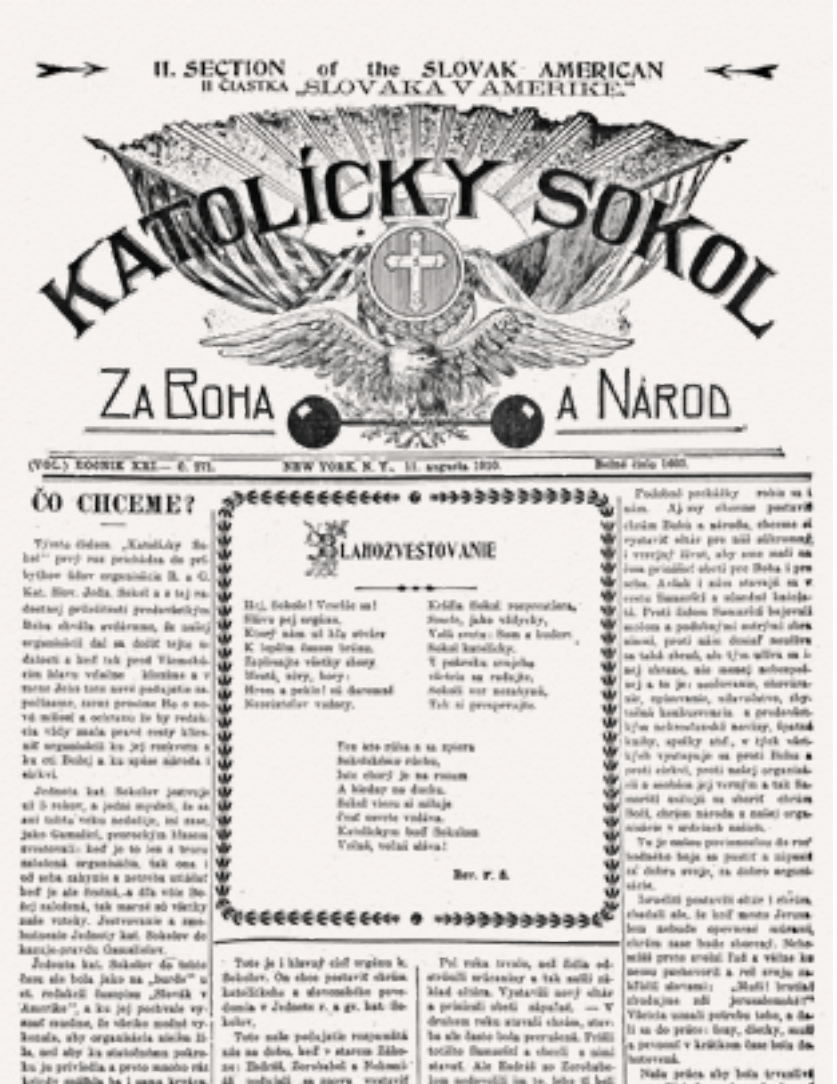

II. SECTION of the SLOVAK AMERICAN
II ČIASTKA „SLOVAKA V AMERIKE."

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

(VOL.) ROČNIK XXI.— Č. VII. NEW YORK, N. Y., 11. augusta 1910. Bežné číslo 1403.

ČO CHCEME?

Tjiesto vlastný „Katolícky Sokol" prvý raz prichádza do pelybtlov ľudov organizácie II. a G. Kat. Slov. Jedn. Sokol a z tej radostnej príležitosti prednesteľ Bohu chválu a vďakranu, že našej organizácii dal sa dožiť tejto radosti a keď tak pred Všemohúcim hlavu vďačne klonieme a v mene Jeho tiež nové podujatie zapečiatame, zaraz prosíme Ho o novú milosť a ochranu, že by redakcia vždy mala pravé cesty kliesniť organizácii ku jej rozkvetu a ku cti Bohu a ku spáse národu i církvi.

Jednota kat. Sokolov jazvejú si 5 roky, a jedni myslili, že sa ani tolko veku nedožije, iní zase, jako Gamaliel, prorockým hlasom zvestovali: keď je to len z tvoru ľudského organizácia, tak ona i od sebe zakynie a nerozvie sa; ale keď je ale Božia, a dla vôle Božej založená, tak marné sú všetky naše vítaky. Jestvovanie a zmohutnenie Jednoty kat. Sokolov dokazuje pravdu Gamaliel-ovu.

Jednota kat. Sokolov do tohto času ale bola jako na „burdo" u st. redaktori Samplem „Slovák v Amerike", a ku jej podtvrdu vyznať mudzna, že všetko mohol vykonať, aby organizácia nielen žila, ale aby ka statočnému pokroku ju privedla a preto mnoho rázi kdysdy mňlkha ba i mena krvácala, keď zaktrtala rany na Jednotu kat. Sokolov mrcnuté. Cyrkmá vďaka redakcii „Slovák v Amerike" za jej ochotu a mravnie. Tento stav organizácie trhom času a je neodpovedal poliadavkam, lebo Jednota kat. Sokolov sa vzadbala a dávala jedna druhého nepoznali, nepracovali spojujúcej silami a to preto, lebo nemali jedno hlas, svoj vlastný orgán. Všetky zbory cítily sa za samostatný lasnosti, ktorý by ich spojoval, zastával, ich záujmy hájil a podporoval; ktorý by všetkých ľudov pojatcrli plnu k plnu v boji za Boha a národ.

Tuto je i hlavný cieľ orgánu k. Sokolov. On chce postaviť chrám katolíckeho a slovenského povedomia v Jednote r. a gr. kat. Sokolov.

Tuto naše podujatie rozpomíná nás na dobu, keď v starom Zákone: Dáviti, Zorobabel a Nehemiáš podujali sa znovu vystaviť chrám jeruzalemský. Dáviti v zajatí babylonskom vyčítal si od Cyra povolenie k návratu do vlasti k znovupostavenia chrámu jeruzalemského. Radosť národu israelského bola veľká, lebo stredobom všetkého jako rodinného, národného, štátneho života bol chrám.

I my sme jako v starom kraju tak dnešnom i ta v zajatí bolpanských pomerov. My chceme ale jednej časťke zajatých, ktorá nám našej organizácie, postaviť chrám a ohár, ktorý by im bol stredobom všetkého ich života rodinného i národného.

Pri roku tvrdo, nad dielu odstrániti mŕtvoniny a tak naši základ chrám. Vystavili nový chrám a priniesli obeti nápaľné. — V druhom roku stavali chrám, stavba ale často bolo prerušená. Prišli totiže Samaríti a chcili s nimi stavať. Ale Dáviti so Zorobabelom nedovolili im to, lebo ti boli pohanmi. Preto naši ľud Samaríti vo stavbu prekážať a tak Israeliti museli stavať v jednej ruke majúc murkeku lyčku a druhej meč. Keď stavba vzdor tomu pokračovala, ta zase nová prekážka sa dostavila a ako národné kniežatá chcú, že Israeliti budujú stredisko národného života a že sa chcemaja obnoviť Jeruzalem, vo svojej chuti sobiti sústrely ha na stavitelov kráľ Dária, strážiac ho, že dáta chrám svojo samostatnosť a nebudú kráľovi platiť daň.

Tuka s Israelitmi a ich stojaci

Podobné prekážky máme aj my. Aj my chceme postaviť chrám Bohu a národu, chceme si vystaviť oltár pre náš ohrevnaj, i vzorjaj život, aby sme mali na čom priniesť obeti pre Boha i pre seba. Avšak i nám stavajú sa v cestu Samaríti a chcú nás kniežatá. Proti ľudom Samarítí bojovali mečom a podobajmi nástrojmi chrám, proti nám dosiaľ nemáme na tabú zbraň, ale tým silím sa i nej zbrane, ale mnohej nebezpečnej a to je: nedovzanie, zbavitosť, spisovanie, nikvrdnutie, zbytočná konkurencia a predovšetkým nekonečnosti navrhy, špatné kniby, spolky atď., v tých všetkých vystupuje sa proti Bohu a proti církvi, proti našej organizácii a nechce jej vstúpiť a tak Samaríti nedajú sa stavať chrám Boží, chrám národa a našej organizácie v srdciach našich.

Tu je našou povinnosťou do rozhodnúte boja sa postiť a nájsť si dobra zvoja, za dobro organizácie.

Israeliti postavili oltár i chrám, chcúcí ale, že keď mesto Jeruzalem nebude opevnené múrami, chrám zase bude zborený. Nehmilé preto zvolá: Ľud a vítaz ka mesu pochovať a reč svoju zakliáli slovami: „Nuž! hrešiaj chrámjaca zdi jeruzalemskéj!" Všetcia musali potrebu toho, a ďalší sa do práce: kopy, ďatky, mali a pevnosť v krátkom čase bola dostatovná.

Naša práca aby bola trvanlivá a na dlhý čas zabezpečená, nad i my ustáline na mnóm pevnej viery katolíckej a tak nebude mať nepriateľ mužiť chrám náš, nebude mať nás zbiiiiii z lúbo ku našej organizácii; nebude nás mať mužiť v boji za Boha a národ.

Nuž, te chceme! — Nedajme sa! Ľudí, bratia Sokoli a sestry Sokolky, zbudujme si chrám katolíckych Sokolov!

Tak nám Pán Bôh pomáhaj.

Svetové záujmy Slovenka sú najpodstatnejším znakom jeho karakteru.

Prvé číslo „Katolíckeho Sokola" ešte ako prílohy novín „Slovák v Amerike" z 11. augusta 1910

tolíckeho Sokola" uzrelo svetlo sveta 15. apríla 1911. „*Katolícky Sokol*" začal vychádzať na ôsmich stranách ako dvojtýždenník, aj keď prvé číslo malo 12. strán. Hlavným redaktorom a jeho zástupcom ostali František Škutil a Jozef J. Ďulík. Zo správy hlavného tajomníka, ktorá bola zverejnená v prvom čísle sa dozvedáme, že Slovenský Katolícky Sokol mal vtedy 75 sborov s 2467 členmi; 29 vencov s 515 členmi a 14 sborčekov s 300 členmi. Celkový majetok bol okolo 5000 dolárov. Časopis vychádzal v „*čistej slovenčine a správnom slovenskom pravopise*". Katolícky Sokol bol tlačený v tlačiarni Slováka v Amerike vo východnej časti Manhattanu v New York City.

Od roku 1915 vychádzal „*Katolícky Sokol*" týždenne: „*Odporúčam sl. konvencii zavedenie týždenníka a to len preto, že badám dychtivosť nášho členstva za vzdelaním a osvetou, ktorej dosiahnutie vyžaduje zväčšenie nášho orgánu na viac strán, alebo častejšie vydávanie tohože.*" Jeho cena bola 8c mesačne. V každom čísle bolo uverejnené aktuálne evanjelium a jeho výklad. Prvýkrát sa spomína aj možnosť zriadenia vlastnej tlačiarne, keďže len za posledné tri roky minula jednota viac než 13 000 dolárov na svoje tlačoviny. Prvýkrát sa spomína aj príloha pre dorast Slovenského Katolíckeho Sokola „*Priateľ Dietok*", ktorá bola vydávaná raz do mesiaca. „*Priateľ Dietok*" bol posielaný do každého mládežníckeho sboru zadarmo. „*Priateľ dietok*" zorganizoval v roku 1937 Konferenciu Školských Dietok. Bola to prvá podobná akcia medzi americkými Slovákmi.

Dlhoročným redaktorom „*Katolíckeho Sokola*" bol Gustáv Košík. Viedol ho v rokoch 1916 – 1935. Po jeho rezignácii v máji 1935 redigoval časopis takmer rok Jozef Paulíny až ho v roku 1936 vymenil Ján C. Scíranka. Časopis začal vychádzať v dvojnásobnom formáte."*Dnes smele môžem tvrdiť, že „Katolícky Sokol" je hľadaným a vítaným časopisom v slovenskej Amerike. Behom toho jedného roka stal sa najobľúbenejším časopisom, ktorý sa vyhybuje polemikám, ale rezko a moderne píše a burcuje naše členstvo ku prácam. Dnes kde idem, každý mi blahoželá ku dobre redigovanému orgánu a to kňazi v prvom rade, lebo je vedený opravdu v duchu katolíckom a národnom a čo sa sokolských vecí týka, tie sú tam podávané riadne a časové. Orgán náš svojimi zdravými pokynmi a odporúčaňmi získal si pozornosť aj iných časopisov, ktoré ho nie raz citovali a jeho odporúčania schvaľovali.*"[3] Zmena na redaktorskom poste sa udiala opäť v roku 1938, kedy kvôli problémom s podnikaním rezignoval Ján C. Sciranka.

Časopis „*Katolícky Sokol*" viackrát menil svoju hlavičku, výrazne upravenú prvú stranu mal prvýkrát v roku 1923. Bola na nej kresba sokola v cvičebnom úbore držiaceho zástavu. Táto hlavička sa však neosvedčila a po roku sa redakcia rozhodla vrátiť k pôvodnej hlavičke časopisu. „*Katolícky*

3 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 42.

Sbor č. 25 v Perryopolis, Pa.

Cvičenci Sboru č. 4 v Oakland, RI. 1911

Sokol" vychádzal už na 12 stranách s humoristickou prílohou „*Kozorožec*". Humoristickou bola aj príloha „*Rašpľa*" vychádzajúca od roku 1928. Hlavná podsprávkyňa Magduša Kojiš začala pre sestry – sokolky od apríla 1925 vydávať prílohu „*Veniec Sokoliek*", ktorá vychádzala v prvom čísle v mesiaci, venovala sa ručným prácam, telocviku a kuchyni. Od roku 1932 vychádzal „*Katolícky Sokol*" na 16 stranách, avšak v menšom formáte. Jeho súčasťou bola aj anglická príloha „*The Falcon*".

Vizuál „*Katolíckeho Sokola*" sa opäť menil v roku 1936. Azda najzaujímavejším číslom bolo vydanie z 29. apríla 1936, ktoré vyšlo s farebnou obálkou a na 20 stranách. Bolo to slávnostné číslo, kde bolo uverejnených množstvo vzácnych článkov o histórii Slovenského Katolíckeho Sokola. „*Redigovanie*

Sbor č. 4 Venca v Charleroi, Pa. 1911

Sbor č. 9 Venca v Chicagu, Ill. 1911

Katolíckeho Sokola nelíšilo sa od redigovania vtedajších iných orgánov a neodvislých našich časopisov: v redaktorských stolkoch sedeli všetko ľudia samoukovia, ktorí postrádali zodpovedného novinárskeho vzdelania a mierou ich úspechu bola jedine ich všeobecná nadanosť, školovanosť a ochota. A neni to ani podnes u nás ináč. Nemáme ani dnes redaktora na slovo vzatého, ako sa povie: z remesla. Je síce pravda, že kde-tu pozorovať nedostatok odbornej vyšlajfovanosti, rečovej dokonalosti, výšky názorov na rozlišne zjavy sveta. Predsa je to až báječné, ako ďaleko to doviedli poniektorí naši redaktori,

Cvičiaca čata Sboru č. 39 so župným veliteľom A. M. Palkovičom v Bellaire, Ohio. 1911

Cvičiaca čata Sboru č. 1 s E. Haitingerom v Passaic, NJ. 1911

zvláštne keď pamätáme na obtiaže, ktoré stavajú sa im v dráhu. Niet snáď nevďačnejšieho povolania nad prácu slovenského redaktora."[4] „*Katolícky Sokol*" vychádza nepretržite až dodnes, od roku 2019 v elektronickej forme.

4. sjazd riešil aj iné praktické záležitosti slovenského sokolstva. Postupne sa doriešila a ustálila rovnošata Slovenského Katolíckeho Sokola: „*Strih rovnošaty je strih obecný šiat mužských s tým jediným rozdielom, že golier kabáta má byť zavretý a stojaci. Možno snáď tiež poznamenať, že spodná časť kabáta má byť celkom do okolo rovnobežná, t. j. v predu u spodu kabáta nesmie byť žiadon výstrižok. Šnorovačka na predu kabáta má byť z pletených čiernych strančekov. Povrch gombíkov neni kovový, ale má byť opletený tou samou látkou, z ktorého je šnorovačka vyhotovená. Praktičným je, aby odznak „K. S." na golieri bol tak zrobený, že by sa dal odpäť; toto bude výhodou tak pri čistení kabáta, ako pri čistení odznaku. Jediná oprava, ktorá má byť na výš predstavenom kabáte prevedená je tá, že náplecný príšivok má tiež byť z toho samého štrančeka, z ktorého je i šnorovačka. Náplecník tento dvoch rovno jeden pri druhom položených strančekov pozostávajúci nech je prišitý na nižšej časti pleca, kdežto u vrchu nech je pripätý gombíkom, prsným gombíkom podobným. Súkenná náplecná príšivka vystane a na jej miesto príde štrančeková príšivka. Na bokoch, ako ani na žiadnom inšom mieste nohavíc šnorky nemajú byť. – Barva súkna rovnošaty nech je kávová (braunová(strednej odtiene, teda ani nie prijasná, ani nie pritmavá.*

Klobúk má byť jasnošedej barvy, na predu ozdobený dosiaľ užívanou okrasou venčekom okružených litier, na vrchu prehnutý, so širokou streškou, s úzkou stužkou barvy klobúka."[5]

Ďalším dôležitým rozhodnutím štvrtého sjazdu bolo založenie žúp (groups), ktoré združovali sbory a vence z istej geografickej jednotky. Zriadenie žúp malo hlavne praktický význam, prostredníctvom žúp mohol Hlavný úrad lepšie riadiť a kontrolovať život organizácie. Prvou župou bola Župa č. 1 „*Sv. Vojtecha*" so sídlom v meste Passaic.

Ešte pred sjazdom, v júni 1912 žiadal Matej Jankola v „*Katolíckom Sokole*", aby boli všetci kňazi, ktorí sú zároveň aj členmi Slovenského Katolíckeho Sokola, zároveň aj delegátmi sjazdu: „*Proti národným Sokolom, ktorí vo svojom spolkovom živote neberú žiaden ohľad na náboženstvo založili sa katolícki Sokoli, ktorých cieľom je: popri telocviku a slovenčine ešte aj ducha náboženského pestovať. Dobrí katolíci tešili sa tejto novej katolíckej organizácii. Zpočiatku síce nedôverovali jej mnohí, poneváč myslelo sa, že bude ona katolíckou dľa mena a protislovenskou dľa skutku. Preto aj katolícki kňazi jakosi bočili od nej. No ja som sa v Bridgeporte presvedčil, že naši Sokoli chcú byť aj katolíkmi, aj Slovákmi. Vstúpil som medzi nich a odporúčal*

4 Katolícky Sokol. 29. apríl 1936, s. 3.
5 Katolícky Sokol. 15. jún 1911., s. 2.

Sborník R. a Gr. K. T. S. J. Sokol na rok 1911

túto maličkú, nepatrnú a podozrivú organizáciu iným slovenským kňazom. Však nás prosili, žeby sme jej pomáhali, i svojim menom i svojou autoritou i svojim vlivom medzi Slovákmi – katolíkmi. Niektorí slovenskí kňazi nato vstúpili medzi katolíckych Sokolov a tí uznali organizáciu za katolícku a slovenskú. Môžem smelo tvrdiť, že im nešlo o žiadnu slávu, ani o úrady ani o zárobok, však organizácia, ktorá ešte aj dnes len asi štyri tisíc počituje, také niečo nemôže poskytnúť. Následovne zaujatosť kňazov voči katolíckej sokolskej Jednote bola a je dosaváď nezištná. Mojim prvým návrhom chcel som ukázať svetu, že naši Sokoli sú ozaj katolíci, ktorí si dobrú vôľu a pomoc svojich duchovných otcov vedia vážiť a túto úctu aj zjavne dokážu na budúcej konvencii, keď každému katolíckemu kňazovi a údovi organizácie dajú potvrdené právo delegáta. A tu hádam, že u niektorých našich Sokolov dosť je tej krátkozrakosti, zlomyselnosti a namyslenosti. Hovorím: niektorí Sokoli sú krátkozrakí, lebo nepochopujú, čo to znamená získať si priazeň, podporu a pomoc veškerého duchovenstva; niektorí Sokoli sú zlomyseľní, lebo jakési opovrženie prejavujú naproti kňazom; a niektorí Sokoli sú namyslení, lebo si moc o sebe, o svoje úrady a o svojej organizácii myslia. Slovom: tí naši poniektorí Sokoli sú veru čudní katolíci.

Najprv nahovárajú nás kňazov, aby sme medzi nich vstúpili, im pomáhali upevniť, rozšíriť, udržať organizáciu, prosia nás, aby sme ich viedli, bránili slovom, perom i vážnosťou svojou, a keď už trošku stoja na svojich nohách, začínajú volať – kričať: preč od nás, my vás nepotrebujeme! Jestli katolícki Sokoli len to chcú, aby sme ich my katolícki kňazo opustili, tak sa to ľahko môže stať, ich žiadosť dá sa ľahko vyplniť.

Ja myslím, že v tomto ohľade každý katolícky kňaz a úd našej organizácie so mnou súhlasí.

Načo svet balamutiť s katolíckym názvom!!"[6] Jeho žiadosti však nebolo vyhovené. Delegátov na sjazd volili jednotlivé sbory bez ohľadu na to, či mali medzi sebou kňaza alebo nie. Snaha Mateja Jankolu viedla k klerikalizácii Slovenského Katolíckeho Sokola, spôsobila by, že sbory, ktoré mali právo poslať na sjazd len jedného delegáta, a mali by medzi členstvom kňaza, museli by vyslať jeho. Odmietnutie návrhu Mateja Jankolu malo za následok vytvorenie ďalších katolíckych organizácií so slovenským členstvom, napr. Združenia Slovenských Katolíkov.

Piaty sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola sa konal v meste Wilkes-Barre v štáte Pensylvánia, v júli 1912. Bol vo viacerých smeroch prelomový. Od štvrtého sjazdu bolo založených 37 nových sborov a 23 nových vencov. Boli vytvorené „*Sbory dorastu*" pre členov Sokola mladších ako 15 rokov. Počet členov stúpol na 4513 a celkový majetok takmer na 9000 dolárov. Bolo rozhodnuté o odstránení slova gréckokatolícky z názvu organizácie, ktorá

6 Katolícky Sokol, 15. jún 1912, s. 3.

Gustáv Košík, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1912 – 1915

Michal A. Dávala, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1915 – 1919

sa od sjazdu oficiálne volala „*Slovenská katolícka telovýchovná jednota Sokol*".

Sjazd bol dovtedy najväčším stretnutím slovenského katolíckeho sokolstva. Oficiálnym otvorením bola slávnostná sv. omša v slovenskom kostole Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša vo Wilkes-Barre známym slovenským kňazom Jozefom Murgašom. Kázeň mal Reverend Gaspar J. Panik z Bridgeportu v štáte Connecticut. Po liturgii nasledoval sprievod po uliciach Wilkes-Barre, ktorý bol zároveň oficiálnym otvorením prvého sletu Slovenského Katolíckeho Sokola. Pred rokom 1912 sa slety konali len v miestnych sboroch a župách. Na tomto prvom slete cvičilo viac ako 100 atlétov.

Sjazd organizoval kampaň na podporu získania nových členov. Heslom sjazdu bolo: „*Desať tisíc členov do budúceho sjazdu!*". Okrem každoročných Sborníkov boli vydávané aj „*Povely*" *pre cvičiacich členov*" s cieľom prilákať čím viac členov k cvičeniu. Výsledkom bolo, že medzi 5. a 6. sjazdom sa počet členov Slovenského Katolíckeho Sokola zdvojnásobil. Majetok Sokola vzrástol o štyristo percent. Za hlavného duchovného bol zvolený Gašpar J. Pánik z Bridgeportu, správcom bol Gustáv Košík, jeho zástupcom Štefan Knotek a prvýkrát bola do vedenia Slovenského Katolíckeho Sokola zvolená žena – Mária Davala. Za veliteľa bol zvolený Jozef Maťašovský, ktorý túto funkciu vykonával niekoľko dekád.

Slovenský Katolícky Sokol rástol na členstve aj vďaka rôznym spoločenským aktivitám, ktoré mali za cieľ jednak podporu kampane za nové členstvo, hlavne však spoločenské vyžitie členstva. Často mali spoločenské akcie aj charitatívny či filantropický cieľ. Na podporu miestnych sborov sa často konali zábavné večierky či divadelné predstavenia. 24. Sbor Slovenského Katolíckeho Sokola v Boontone v New Jersey zorganizoval 1. januára 1912 o pol ôsmej večer v Union Hall zábavný večierok v prospech slovenského kostola v meste s programom: „*1. Privítanie obecenstva; 2. Vianočná pieseň – predniesol dorost oboch sborov; 3. Keď ja*

Cvičiaca čata Župy č. 6 na slete v Charleroi, Pa. 4. júla 1911

Cvičenci Sboru č. 33 v Anonia, Conn. 1911

pôjdem… Báseň slov. povstalca. Predniesol J. Bednar; 4. Ančo, Ančo… Žartovný dvojspev. Zaspievali: Sokolky; 5. Malá rukavičkárka. Komiský sólo výstup. Predstavila: Katarína Dzurny; 6. Kusý Janek. Poľský kuplet. Predniesol: Andr. Pribyla; 7. Zkúsenosti šustra Čiriza. Humor. solo výstup. Predniesol Joz. Cibuľa; 8. Statočný Jakub. Div. obraz zo života slov. prisťahovalca. Predstavili: Jakub, robotník: T. Bolcar, Helena, jeho dcéra; Maria Kovalčik, Palica, pekarský majster: Joz. Kovalčik.; 99. marcin kapusta, šuster z Prešova. – Solo výstup. Predstavil: Juraj Kovalčik; 10. Chodenie s Betlehemom. Nábožná nár. hra. Predstavili: Anjel: Kat. Kuchta; Bača: G. Štefaniak; Stacho: M. Mraz; Fedor:

Cvičenci Sboru č. 16 v Pittsburghu. 1911

J. Pavličko; Kubo: J. Bankoš; pastier: J. Barnaš; 11. Zakľučujúcu reč povedal G. Štefaniak. 12. Voľná zábava."[7]

Podobne aktívnym bol 65. Sbor v Perth Amboy v New Jersey, ktorý každý rok zorganizoval po Veľkej noci veľký bál a zábavu, spojenú s bohatou tombolou. Prvou cenou bola „*krásna čajová nádoba*". „*Pre každého z nás poslali do Sboru jeden výherný lístok a tiež prosili nás, aby sme sa ich zábavy v čím väčšom počte zúčastnili. Môžem povedať, že sme sa veru po sokolsky zabavili a po hostine, ktorá bola so zábavou spojená, do chuti vytancovali. Okrem nášho 65. Sboru boli tam ešte aj iné spolky prítomné a naša Prvá Slovenská Banda perth-amboyská poskytla hudbu, pri zvukoch ktorej každý, či mladý, či starý, musel si zaskočiť. Čistý osoh zábavy venovaný bol na náš kostol Najsv. Trojice v Perth Amboy. Čistého dôchodku bolo 25 dolárov.*"[8] Sbor organizoval aj divadelné predstavenia, z ktorých najúspešnejší bol Kubo začiatkom roku 1912. Režisérom bol správca sboru Ján Stolárik.

Divadelné predstavenia a sokolské divadlá boli čoraz obľúbenejšou súčasťou sokolského života. V „*Katolíckom Sokole*" a v „*Sborníku*" sa často objavovali články propagujúce a motivujúce divadelnú činnosť v sboroch: „*Telocvik, prednášky a divadelné predstavenia sú ku pozvneseniu našej milej organizácie a spolu nášho slovenského národa. Na poli divadelnom sme ešte zaostali. Divadelné predstavenia by sa mali usporiadať v každom sbore, čím častejšie, tým je osožnejšie, lebo je to jedným bodom našich stanov, a cieľom našej Jednoty.*

Takéto divadelné predstavenia a prednášky privedú k nám aj našich vodcov; takého shromaždenia nie sú na škodu nášmu roztratenému ľudu, v tejto cudzej zemi. Dobré divadlo zo života ľudu slovenského, ako je napríklad: „Márnotratný syn", „Jánošík", „Mlynár a jeho dieťa", „Mariša" a týmto podobné, a pritom poučná a povzbudzujúca reč našich popredných mužov a vodcov, je najlepšou a najužitočnejšou zábavou pre našich bratov Sokolov

7 Katolícky Sokol. 15. január 1912, s. 7.
8 Katolícky Sokol. 1. jún 1912, s. 9.

Dorast Slovenského Katolíckeho Sokola v Boonton, NJ. 1911

Sbor č. 33 v Ansonia, Conn. 1911

Sbor č. 37 v Johnstown, NY. 1911

Peter Vasenko, hlavný veliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1911

Cvičenci Sboru č. 30 v Johnstown, Pa. 1. cvičiteľ J. Jarábek, 2. A. Škoda, 3. B. Palkovič, 4. M. Procháska 5. M. Maderič, 6. K. Hesek, 7. Št. Škoda, 8. T. Michalek, 9. T. Ralbovsky, 10, P. Švec, 11. J. Ralbovsky, 12. A. Valachovič, 13. Štefan Lobka, 14. P. Ralbovsky. 1911

Sbor č. 14 v Newburgh, NY. 1911

Slet Župy „Andrej Hlinka“. 1911

a pre náš slovenský národ. Pri takýchto prednáškach prebudíme a naučíme sa ctiť a milovať jeden druhého a vôbec všetko čo je slovenské. Staneme sa horlivými Kat. Sokolmi a vernými synmi národa Slovenského, čím sme zaiste zadosťučinili nášmu povolaniu, ktoré znie: pestovanie viery a telocviku primeranými prostriedkami a vzdelanosť šíriť medzi národom slovenským, ale by sme priniesli organizáciu do rozkvetu.

Otázka je ale, ako to urobiť, aby sme pri tom sborovú pokladnicu nevyprázdnili! Veľmi ľahko, len majte trpezlivosť, kým vám vysvetlím. Ktorý sbor už hral divadlá, zná dobre, aké hrozné výdavky sú pri divadlách, ku príkladu keď chceme zahrať „Jánošíka”, treba nám asi 30 šiat, divadelné knižky, ktoré sú po 50 centov jedna, spolu 15 dolárov, v tom to divadlo účasť berie asi 50 hercov, každému hercovi treba zaobstarať také šaty, aké jeho úloha vyžaduje, ináč divadlo sa previesť nemôže. Kde ale dostať tieto šaty, jestli chceme ich požičať musíme platiť 1,50 dolára za jedny od pôžičky, spolu 75 dolárov, keď by aj niektorý sbor bol hotový zaplatiť tieto peniaze, všade nie je možno dostať takéto šaty. Keď si ich ale dajú ušiť, peniaze na to vydajú, potrebujú ich raz, alebo dva a potom čo s nimi, treba ich odhodiť. Tak samo je aj s knižkami. Koľké daromné výdavky! Keďby ale každý úd platil len jeden cent mesačne na divadelný fond, za ktoré peniaze by sa kúpili potrebné knižky a šaty zdarma takýmto spôsobom, by každý sbor mal príležitosť hrať divadlo, koľko razy by sa mu len páčilo, a nie s výdavkami pre sbor ale s dôchodkom.

Divadelný krúžok sboru 16. odohral divadlo „Dobrovoľníci”. Vydali sme na šaty 25 dolárov, zatým sme predstavili vianočnú hru „Mária zvíťazila” vydali sme na šaty vyše štyridsať dolárov, a čo sme mali práce, to ani nespomínam, a čo nám teraz z nich, neznám, či ich ešte budeme potrebovať.”[9] Na-

9 Katolícky Sokol. 15. jún 1915, s. 12.

Veniec č. 33 slovenských katolíckych sokoliek v Perth Amboy, NJ. 1912

priek finančným problémom bolo divadlo jedným z hlavných kultúrnych aktivít sborov. Tlačiareň v Passaic vydala po slovensky niekoľko divadelných hier, v „*Katolíckom Sokole*" a v „*Sborníku*" boli uverejňované úspešné divadelné hry.

Úspešnou bola „*Sbierka pre našu študujúcu mládež*", ktorou sa Hlavný úrad snažil podporiť vstup slovenských študentov do niektorej z katolíckych vyšších škôl v Severnej Amerike. Od marca 1913 sa takto vytvorilo 5 štipendií.

Slovenský Katolícky Sokol bol antisemitským združením. V „*Katolíckom Sokole*" sa publikovali články, z ktorých je evidentný antisemitizmus členov, ale bohužiaľ aj hlavných predstaviteľov Slovenského katolíckeho Sokola. Takýto protižidovský článok publikoval anonymne „*Katolícky Sokol*" aj v júni 1912. Jeho autorom bol s najväčšou pravdepodobnosťou hlavný redaktor Gustáv Košík: „*Od počiatku sledujem nový boj slovenský za svobodu, za česť, za právo, za slávu, za tú našu slovenčinu, a za rôzne poklady a heslá, ktoré v novšej dobe v národe zavládli. Mnoho obetivých skutkov spásonosných myšlienok, článkov splodil tento boj. Rúbalo sa na rôzne strany.*

Áno, na rôzne strany, len na jednu stranu zabudlo udreť, totižto na židovstvo. Ba čo viac, začína sa ujímať v národe dosiaľ nebývalý smer slizovania sa totižto so židovstvom. Objímanie sa so židovstvom, pod heslom pokroku, nadpriada sa zo dvoch strán v národe. A síce zo strany istých vodcov jednej – druhej organizácie a jej novinách a zo strany židmi založenej a udr-

žovanej strany socialistov, ich proletárov po salonoch, po krčmách. Tí vodcovia sú zväčša náboženskí odroni, nenávistníci zvlášť katolíckej cirkvi – židov a protestantov šanujú – a tí židom službu preukazujúci proletári vieme, že sú priami ancikristi.

Novoveké židovstvo a pohanstvo všade sa oňuchá a počína si podávať ruky k boju proti krížu, a pomaly chystajú sa dva tábory jak na počiatku v borbe anjelov a luciferov.

Tak sa počína vodierať i do našeho národného života duch židovský a po duchu príjdu i osoby.

S pol svetom sa bijeme, a nebadáme, že nám v bitke do osadného, spolkového života pod kepienkou „národnosť" vkrádajú sa židia, skrze ich agentov či požidovčených kresťanov, vraj vodcov. – Čo budeme mať z boja, jestli sa nám duch židovský vtrepe do správy spolkov.

Jozef Maťašovský, hlavný veliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1912

Zbadajme sa zavčasu, kam treba udreť. Židovstvo je najnebezpečnejším a najväčším nepriateľom budúcnosti našej. A pre psa život bez budúcnosti! Ani pes nezašteká, keď tráva vyschne. Keď nám židia spolky nakazia. Pozor!"[10] Podobné články, či listy členov boli v „*Katolíckom Sokole*" bežné. Antisemitizmus bol medzi slovenskou komunitou v Severnej Amerike bohužiaľ veľmi silno zakorenený.

Prvým skutočne veľkým sjazdom organizácie bol 6. sjazd v sokolovni Katolíckeho Sokola v Passaic v dňoch 5. - 10. júla 1915. Zastúpených bolo až 200 sborov, počet členov vzrástol na 9172 s majetkom 31 000 dolárov. Od roku 1912 bolo do organizácie prijatých 169 nových sborov, čím sa ich počet zdvojnásobil. Delegáti prijali nový systém poistenia, ktorý zaviedol platenie príspevkov podľa veku. Posmrtná podpora sa ustálila na 1000 dolároch pre mužov aj ženy rovnako. O novom systéme poistenia a podpory sa viedla rozsiahla diskusia na stranách „*Katolíckeho Sokola*" i „*Sborníka*". Nový systém mal svojich odporcov hlavne medzi staršími členmi organizácie, nové vedenie Sokola muselo obšírne vysvetľovať nevyhnutnosť zmeny v poisťovacom systéme.

Slovenský Katolícky Sokol bol prvou slovenskou organizáciou, ktorá zaviedla povinnú národnú daň „*za oslobodenie slovenského národa*" už v roku 1915. Každý člen mal zaplatiť ročne na tento účel 50 centov. Na sjazde sa

10 Katolícky Sokol. 4. jún 1912, s. 4.

Sbor č. 34 s duchovným P. Hrachovským v Minneapolis, Minn. 1913

Veniec č. 26. V strede Johanna Ludwig, správkyňa ručných prác Slovenského Katolíckeho Sokola. 1913

prvýkrát hovorilo o potrebe vlastnej budovy pre Slovenský Katolícky Sokol, ktorá súvisela jednak s nárastom členstva, ako aj s nárastom administrácie pri správe životných podpôr.

Na Hlavný úrad sa každoročne obracali rôzne osobnosti, či organizácie so žiadosťou o podporu od Slovenského Katolíckeho Sokola. Je zaujímavé sledovať jednotlivé žiadosti. Matej Klimek napríklad žiadal pôžičku 500 dolárov na svoju farmu. Sjazd však prijal rozhodnutie, že žiadne pôžičky neposkytu-

je. Andrej Lupčanský žiadal mimoriadnu podporu kvôli „*strate troch prstov na nohe*", nebolo mu vyhovené. Michal Salony žiadal náhradu trov, ktoré mal s organizáciou náboru viacerých sborov. Žiadal 5 dolárov, ktoré mu boli vyplatené.

Šiesty sjazd bol skutočne sjazdom vo veľkom štýle. Začal 5. júla 1915 v sokolovni, odkiaľ sa pochodovalo do slovenského kostola Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Tu bola slúžená slávnostná sv. omša, ktorú slúžil o. Štefan Krasuľa. Po skončení bohoslužby sa delegáti vrátili do sokolovne, kde bola oficiálne zahájený 6. sjazd. Na jej úvod rečnil predseda Prvej Katolíckej Slovenskej Jednoty Jozef Kisel. Hovoril o potrebe spojenia Slovenského Katolíckeho Sokola s Prvou Katlíckou Slovenskej Jednotou. Jeho reč bola s oduševnením prijatá, k zjednoteniu však nikdy nedošlo.

Na sjazde rečnil aj starosta mesta Passaic G. Seger. Privítal delegátov v mene obyvateľov mesta, zároveň vyjadril hrdosť nad tým, že je to práve mesto Passaic, kde sa významný sjazd odohráva. Potom boli dohodnuté pravidlá rokovania: „*Žiaden delegát, alebo delegátka nesmie druhému do reči skákať, alebo bez dovolenia rečniť, kto sa tomuto sprotiví, má byť v prvom rade napomenutý správcom, po druhé pokutovaný na zaplatenie jedného dolára, po tretie má byť*

Cvičiaca čata Sboru č. 63 v North Tarrytown, NY. 1913

Cvičiaca čata Sboru č. 53 v Cleveland, Ohio. 1913

J. Valentovič, G. Rajniner, I. Šnajder, cvičenci Sboru v Greenville, Pa. 1913

Členovia Slovenského Katolíckeho Sokola z Trenton, NJ. 1913

pozbavený slova počas celej konvencie. Počas zasadania nesmie sa inak hovoriť, ako slovensky."[11]

Napriek nespornému pokroku Slovenského Katolíckeho Sokola ozývali sa aj kritické hlasy ohľadom zanedbaného telocviku v rámci organizácie. Ako píše v správe hlavný veliteľ Jozef Maťašovský: „*Závody usporiadané v tento čas nám hlasne svedčili, že jestli má to i naďalej takto ísť, tak radšej prestaňme s usporiaďovaním závodov a prestaňme sa nazývať katolíckymi Sokolmi*". [12] Poukázal na nedostatočné množstvo cvičiacich členov. „*Prostné cvičby*" v roku 1915 cvičilo len 1012 sokolov a sokoliek. Ak si pozrieme zoznam cvičiacich v jednotlivých župách, skutočne nešlo o veľké čísla.

– V Župe č. 1 „*Sv. Vojtecha*" v Passaic, New Jersey

Cvičiaci sokoli	76
Cvičiace sokolky	47
Cvičiaci žiaci	120
Cvičiace žiačky	61

– V Župe č. 2 „*Sv. Jozefa*" v Bridgeport, Connecticut

Cvičiaci sokoli	36
Cvičiace sokolky	0
Cvičiaci žiaci	50
Cvičiace žiačky	0

11 ZÁPISNICA VI. Konvencie R. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 6. - 10. júla 1915. Passaic, NJ, 1915, s. 7.

12 ZÁPISNICA VI. Konvencie R. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 6. - 10. júla 1915. Passaic, NJ, 1915, s. 51.

– V Župe č. 3 „*Svätopluk*" v Lisbon Falls, Maine

Cvičiaci sokoli	10

– V Župe č. 4 „*Štefana Moyzesa*" v Chicago, Illinois

– V tejto župe cvičíl len jeden sbor v Kenoscha, Wisconsin

– V Župe č. 5 „*Ján Hollý*", Cleveland, Ohio

Cvičiaci sokoli	100
Cvičiace sokolky	48
Cvičiaci žiaci	54
Cvičiace žiačky	30

– V Župe č. 6 „*Andrej Hlinka*" v Pittsburgh, Pennsylvánia

Cvičiaci sokoli	106
Cvičiace sokolky	46
Cvičiaci žiaci	82
Cvičiace žiačky	38

– V Župe č. 7 „*Svätopluk*" Wilkes-Barre, Pennsylvánia

Cvičiaci sokoli	42
Cvičiace sokolky	10
Cvičiaci žiaci	48
Cvičiace žiačky	8

– V Župe č. 8 „*Sv. Michala Archanjela*" v Bellaire, Ohio

Cvičiaci sokoli	24
Cvičiace sokolky	8

– V Župe č. 9 „*Podtatranská*", Johnstown, Pennsylvánia

Cvičiaci sokoli	78
Cvičiace sokolky	22
Cvičiaci žiaci	40
Cvičiace žiačky	5

– V Župe č. 10 „*Fr. V. Sasinek*" v Betlehem, Pennsylvánia

Ján Filiják, cvičiteľ Sboru č. 76 v Newark, NJ. 1913

Cvičenci Sboru v Cassandra, Pa. 1913

V tejto župe cvičili dva sbory a jeden juniorský sbor

– V Župe č. 11 „*Sv. Jána Nepomuckého*" v Superior, Wisconsin

Cvičiaci sokoli	24
Cvičiaci žiaci	18
Cvičiace žiačky	14

– V Župe č. 12 „*Dr. Pavel Blaho*", Philadelphia, Pennsylvánia

Cvičiacich sokoli	40
Cvičiace sokolky	10
Cvičiaci žiaci	17

Cvičenci Sboru č. 74 vo Wheeling, W. Va. 1913

SLOVÁ KU SOKOLSKÉMU POCHODU

který bratr Karol Menšík venuje na pamiatku Sletu Kat. Sokolov v deň 4. júla r. 1914 v Pittsburghu, Pa.

Hej, Sokoli Katolícki
Všetcia sme si bratia blízki,
Boha i svoju vlasť ctime,
A národu svojmu česť robíme.

REFRAIN:
Zdar Boh Sokolom, Katolíckym Sokolom;
Zdar Boh nech žijú, mnoho lieť žijú!

Za tým heslom vždy kráčajme,
Smele pri tom vyznávajme,
Že sme slovenskí synovia,
Boha svojho pokorní ctitelia.

REFRAIN:
Zdar Boh Sokolom .....

Za morom keď vlasť slovenská
Ku pomoci nás zavolá,
Každý Sokol chopí svoj meč,
Proti nepriateľom kráľa v tabú seč.

REFRAIN:
Zdar Boh Sokolom, Katolíckym Sokolom,
Zdar Boh nech žijú... mnoho lieť žijú!!!

Sokolský pochod na slet v Pittsburghu. 1914

Keďže všetkých členov bolo viac ako 9000, cvičilo len 15% členov. Zo zachovanej zápisnice sa dozvedáme aj o rôznych „žabomyších" problémoch v rámci Sjazdov. V rámci žiadostí a sťažností sa riešili hlavne nedoplatky členov, ale napr. aj žiadosť slovenského študenta Jána Bednarčíka, ktorý by rád často prispieval do „*Katolíckeho Sokola*". Konvencia mu schválila pravidelnú podporu.[13]

Veľkou spoločenskou udalosťou v katolíckom sokolstve bola sokolská svadba. Svadby boli poväčšine spojené aj so sbierkou na miestny sbor, alebo slovenský kostol. Na takúto svadbu v meste Bellaire v štáte Ohio upozorňuje „*Katolícky Sokol*" z druhého marca 1916: „*Všednosť nášho tunajšieho života vyrušila vesielka brata Jozefa Šedivého, ktorý zunujúc mládenecký stav, pojal si za druž-*

13 ZÁPISNICA VI. Konvencie R. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 6. - 10. júla 1915. Passaic, NJ, 1915, s. 84.

"KATOLICKY SOKOL"

PROGRAM

sletu a verejného cvičenia Západných Žúp Katolíckeho Sokola na "Holy Cross Field," 30. ul. v South Side Pittsburgh, Pa. v sobotu, dňa 4. júla 1914.

Program dopoludňajší:

Závody sa začnú o 7. hodine ráno. Závodiť sa bude na: krázdach, bradlách, prostné cvičby, s valaškami, skok do výšky a diaľky a beh na 100 yardov. Závody skončia sa po obede o 1. hodine.

Presne o 2. hodine všetko Sokolstvo a všetky slovenské a slavianske spolky shromaždia sa na 18. ulici pri Poľskej Sokolovni, kde budú privítané sletovým výborom. Po malej privítajúcej reči pochodovať sa bude z 18. ulice dolu Sarah až na 7. ulicu. Na 7. ulici pochod zatočí na Carson ulicu a vrátí sa hore až na Holly Cross Field, na 30. ulicu, kde sa bude verejne cvičiť.

Program verejného cvičenia:

Cvičenie s týčkami ..... žiactvo Kat. Slov. Sokolov
Prostné cvičby ..... žiačky Kat. Slov. Sokoliek
Cvičenie so zástavkami ..... Dospelé Kat. Slov. Sokolky
Cvičenie župy Ferdiš Juriga ..... Sok. Od. Kat. Jed.
Cvičenie s valaškou ..... Kat. Slov. Sokoli
Spoločné prostné cvičby celého Kat. Slov. Sokolstva.
Cvičenie na náradí ..... Čaty Kat. Slov. Sokolov

Ku cvičbám hrať bude z 30. mužov pozostávajúca slovenská hudba pod riadením p. Jakša.

Po vyčerpaní programu "verejného cvičenia" budú závody dobrovoľníkov: Sokolov maličkých a nesokolov, bude tak zvaný "shoe string race" a beh v mechu. Toto bude zábavná čiastka.

Program večerňajší:

Po verejnom cvičení večer o 7. hodine bude usporiadaný BANKET v POLSKEJ SOKOLOVNI. Pri bankette budú spievať slovenské a slavianske spevokoly. Po bankette presne o 9. hodine začne sa prednáška, pri ktorej bude spev slovenských a slavianskych spevokolov.

Medzi prednáškou zahrané bude divadlo: "Testiná do domu a spokojnosť z domu". Divadlo zahrajú ochotníci Kat. Sokola z Monessen, Pa.

Program sletu zo 4. júla 1914

Diplom pre víťaznú čatu na sokolskom slete. 1914

Obrázky zo sletu v Pittsburghu. 1914

Hudobný sbor katolíckych sokolov v Superior, Wis. 1913

ku života svojho Juliu Modrú, rodáčku z Moravy. Po sobáši, ktorý sa odbýval v našom slovenskom kat. kostole, družinu čakala bohatá a opravdive slovensky pripravená hostinka. Na tejto však sme nezabudli ani na šľachetnú stránku zábavy, a zaviedli sme sbierku na náš nový chrám, ktorá vyniesla 12 dolárov. Darcom nech Boh zaplatí, mladému páru ale prajeme mnoho šťastia v ich novom živote!"[14] Úsmevný inzerát bol uverejnený v prvom čísle „Katolíckeho Sokola" v roku 1915, kde *„chce sa oženiť poriadny slovenský mladík, kat. Sokol; ktorá poriadna od 16. do 20. Slovenska chcela by sa vydať a má ušporených asi 900 dolárov, nech píše na adresu redakcie „Katolíckeho Sokola" a nech pošle aj svoju podobizeň. Kat. Sokolka má prednosť. Prísna tajnosť sa zabezpečuje."*[15]

Hlavný správca Gustáv Košík a hlavný veliteľ Jozef Maťašovský. 1913

14 Katolícky Sokol, 2. marec 1916, s. 5.
15 Katolícky Sokol, 1. január 1915, s. 2.

Pochod na sokolský slet. Trenton, NJ. 1913

Slet župy č. 9 v Seanor, Pa. 1913

Slovenský katolícky Sokol bol jedným z najaktívnejších pri organizovaní sa a zjednotení slovenských spolkov v Amerike. Bol účastný na všetkých relevantných poradách Slovenskej Ligy v Amerike či iných, poväčšine katolíckych organizácií. Prvou takouto spoločnou poradou redaktorov, zástupcov slovenských organizácií a kňazov bola porada konaná 12. apríla 1916 v Pittsburgu. Rezolúciu za Slovenský Katolícky Sokol podpísali Gustáv Košík, Michal A. Dávala a Jozef Maťašovský: . „*Resolúcia, vynesená na spoločnej schôdzi slovenských organizácií, časopisov, slov. duchovenstva a iných slov. národných činiteľov, svolanej Slovenskou Ligou do Pittsburghu, Pa., na deň 12. apríla 1916.*

My, tu shromaždení zástupcovia slovenských organizácií a slovenských časopisov uznávame potrebu svornej spolučinnosti vo všetkých národných podujatiach smerujúcich k oslobodeniu Slovenska z jarma politického, hospodárskeho a kultúrneho.

Cvičenci Sboru č. 76 v Newark, NJ. 1913

Slet župy č. 9 v Seanor, Pa. 1913

Ďalej osvedčujeme sa, že budeme vyhýbať akýmkoľvek polémiam, ktoré by horespomenutej spolučinnosti v záujme národa škodiť mohli.

Zaväzujeme sa zároveň politický program vyjadrený v „dohode" medzi Slovenskou Ligou a Českým národným sdružením uzavrenej v Cleveland, O., dňa 22. októbra 1915, zo všetkých svojich síl napomáhať."[16]

Slovenský Katolícky Sokol v jeseni 1914 zorganizoval pod vplyvom Memoranda Slovenskej Ligy v Amerike „*Zbierku na trpiace Slovensko*", ktorá bola súčasťou tzv. „*Dobrovoľnej dane*". Tú mal platiť každý člen organizácie. Dobrovoľnú daň referendom schválilo 94 sborov, 28 bolo proti. Na zbierku prispievali celé župy, ale i jednotlivci. V decembri 1914 zorganizoval Sbor č. 87 prednášku, ktorá vyniesla pre zbierku 25 dolárov. Župa č. 1 „*Sv. Vojtecha*" darovala 25 dolárov, hlavný veliteľ Jozef Maťašovský 15 dolárov, zapi-

16 Katolícky Sokol, 27. apríl 1916.

Veniec Slovenského Katolíckeho Sokola s ručnými prácami z Boonton, NJ. 1913

Divadelná hra „Radúz a Mahuliena" v podaní Sboru č. 76 a Venca č. 37 v Newark, NJ. 1913

sovateľ Michal A. Dávala 10 dolárov. Zbierka zavedená na krstinách u Jozefa Zaťka v meste Newark v štáte New Jersey vyniesla 4 doláre.[17]

Členstvo Slovenského Katolíckeho Sokola sa dožadovalo vysvetlenia rozdelenia peňazí z týchto zbierok, na čo im odpovedal článkom Gustáv Košík

17 Katolícky Sokol, 1. december 1914, s. 5.

1. februára 1915. „*Ako rozdeliť peniaze, sobrané na úbožiakov v starej vlasti. Veľký počet našich krajanov stará sa o to, ako budú tie skolektované peniaze na vdovy a siroty rozdelené, ale aby aj oni prispeli na tú sbierku, to im nenapadne, oni chcú len deliť a nie dať. Otázka delenia je vskutku vážna, a zaslúži si, aby o nej prv bolo pojednávané, než príde čas delenia. Každý darca praje si, aby pomoc udelená bola potrebným ľuďom, a aby ani jeden cent neostal za nechtami rôznych pánov, ktorí z biedy ľudu radi robia si dobrý biznis. Nastáva teda otázka, ako to narafičiť, aby tá naša túžba bola splnená?*

Sletový výbor východných žúp v Trenton, NJ, 21. júna 1913

Diplom pre Františka V. Sasinka, čestného člena Slovenského Katolíckeho Sokola. 1913

Obraz „Budúcnosť Slovenska“. 1913

Tak z boka čujeme, že niektorí chcú touto prácou poveriť istého advokáta z Prahy, ktorý sa aj vyslovil, že je hotový americké milodary s niektorými údami z redakcie v Pešti vychodiaceho denníka rozdeľovať. Advokát, Čech, slobodomyseľný a k tomu údovia redakcie, ktorí už delili príspevky na černovské siroty, chcú deliť dľa potreby. Advokáti v Česku i na Slovensku vedú hlavné slovo v národnom živote, títo veľkomožní páni inokedy tak s kopca pozerajú na chudobného človeka, a obyčajne nemilosrdne, bez noža derú toho slovenského robotníka, ktorému dobrí ľudia z Ameriky chcú pomôcť – a títo majú viesť hlavné slovo pri delení. Každý z nás mohol by z vlastnej zkúsenosti uviesť

Michal Dávala. Hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Zuzana Klamár, hlavná podsprávkyňa Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

J. C. Murajda, hlavný podsprávca Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Štefan Knotek, hlavný zapisovateľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

A. J. Andraščik, hlavný účtovník Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Štefan Bench, hlavný pokladník Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Michal Salony, správca dozorcov Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Antonia Melicher, 3. dozorkyňa Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Štefan Muránsky, hlavný dozorca Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

príklady advokátskeho súcitu s chudobným človekom, a veru potom vyznal by, že takí vodcovia s takým súcitom nie sú hodní, aby sme k nim mali dôveru.

Okrem tohoto počuť aj hlasy, aby vraj zo sbierok pamätalo sa „Na svetový sväz organizovaných robotníkov" okolo istých novín v Prešporku sdružených. Títo „súdruhovia" dobre znajú hnať vodu na svoj mlyn. Čo má tento sväz do činenia zo sirotami a mrzákmi? Som presvedčený, že akonáhle táto otázka bude tu v Amerike predložená dobrodincom, koľko ich bude za také delenie?

Ako v starom kraji, tak aj tu v Amerike máme klerikálny a pokrokový tábor slovenského národa. Nás do toho nič, ako tá pokroková strana učiní s delením nimi nasbieraných groší. Čo si uvaria, to si aj zjedia. Pre nás je dôležité, aby sme vyhli takému deleniu, pri ktorom obyčajne šumne percento groší uviazne v kešienkach nepovolaných. U nás ani cent nemá sa dostať inému, než za koho je nasbieraný: rodinám ohavnou vojnou ožobráčeným, chudobným sirotám na mizinu privedeným.

Neodporúčam, aby americký výbor našich sbierok obrátil sa na dáky veľký úrad alebo hodnosť muža na Slovensku, aby on tam utvoril výpomocný výbor a peniaze podelil. Takí veľkí páni neradi sa direktne zaoberajú s chudobným ľuďom, oni jednoducho odovzdajú groše pánom menšej hodnosti, a títo ako úradníci – duše ale nesúcitné – peniaze rozdelia dľa rozkazu. Kancelária a úradníci väčšiu čiastku pohltia, a k tomu užívajú figeľ, že značnú summu peňazí odlúčia ku neskoršej výpomocnej akcii ku podpore dorastajúcich sirôt a pod. Po jednom alebo dvoch rokoch zabudne sa na celú akciu, a páni potom s peniazmi robia, čo sa im páči, širšia verejnosť na peniaze si viac nemyslí, páni ale im účty natískať nechcú, a tak darcovia ani sa nedozvedia, čo sa s ich darovanými grošmi stalo.

Najspoľahlivejšou cestou by sa mi zdalo vyhľadať jedného alebo druhého duchovného na

Jozef Štica, 2. dozorca Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Andrej Žitnay, čestný hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Gustáv Košík, redaktor „Katolíckeho Sokola", 1916

Jozef Maťašovský, hlavný veliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Ján Kalman, hlavný podveliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Ján Gazdačka, hlavný podveliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Slovensku, o ktorom sa vie, že by aj srdce rozdelil so svojim ľudom. Taký píše priateľom i známym, jazdí z miesta na miesto, a tak potom obdarovaný ľud sám bude dopismi dosvedčovať obdarovanie, a oný duchovný potvrdenkami pospolitého ľudu do grajciara dokáže, že kam a komu sa podpora udelila.

Toto uznávam za najlepší a najspoľahlivejší spôsob. Je bez okolkov, bez výdavkov, a Groš ide prosto na tvrdú dlaň slovenskú. K tomu všetkému ešte navrhujem, aby niekto dôveryhodný z Ameriky do starej vlasti sa vypravil a tam „vlastnoručne" o spravodlivé rozdelenie sosbieraných groší sa postaral, potvrdenky (resity) sobral a americkým dobrodincom o tom zprávu podal. Za tým cieľom mal by taký „delegát" precestovať chudobné slovenské kraje zvlášte ale tie odkiaľ je v Amerike najviac vysťahovalcov, mohol by pozvať farára, učiteľa, rychtára ku porade; keď by sa malo udeliť podpory, po prípade na svoje vlastné oči mohol by sa ísť presvedčiť aspoň k niektorým navrhovaným. Netajím, že za takého „delegáta" najlepšie by sa hodil kňaz, ktorý by vždy našiel na fare útulok, ktorá na mnohých osadách býva jediné slušné bývanie.

Mnohí snáď nesúhlasia s mojim návrhom, že mali by byť vyhľadané len niektoré miesta len v niektorých krajoch, keď sbierky robia sa pre všetkých Slovákov na celom Slovensku žijúcich. Pozrime sa ale jak veľké je Slovensko, všetkých tých 13 stolíc a jak nepatrný je obnos do toho času nasbieraný. A keď by všetky časopisy, orgány katolíkov svoje sbierky spojili so sbierkou Katolíckych Sokolov, celý obnos šacujem nanajvýš 10 000 dolárov teda neplných 50 000 korún, z ktorých obnos za každú osadu, dedinu pripadajúci bol by ako kvapka v mori. Či by nebolo lepšie dať do najchudobnejších krajov

Veniec č. 33 v Perth Amboy, NJ. 1914

Panenský oddiel Venca č. 106 cvičiaci na slete Župy č. 5 v Clevelande 4. júla 1916

všetko, než do všetkých krajov po troške?"[18] Napriek snahe kontrolovať míňanie peňazí zo zbierok Slovákov v Amerike sa relatívne často vyskytovali prípady ich sprenevery alebo stratenia.

Prvá svetová vojna zásadným spôsobom zasiahla do života slovenských organizácií v Severnej Amerike. Spojené štáty americké vstúpili do vojny až v apríli 1917, napriek tomu vojnová mašinéria spôsobila spolkovým organizáciám problémy, hlavne v úbytku členstva. Úradný orgán „*Kato-*

18 Katolícky Sokol, 1. február 1915, s. 6.

Cvičiteľky Venca č. 56 v Monessen, Pa. 1916

Cvičiteľky Venca č. 14 v Johnstown, Pa. 1916

Cvičenci Sboru č. 113 v Kenosha, Wisc. 1916

lícky Sokol" reagoval na vypuknutie vojny v Európe v roku 1914 len malým upozornením, neskôr však uverejňoval rubriku „*Terajšia situácia Europejskej války*" na prvej strane v každom čísle. Už od prvých dní však uverejňoval všetky dokumenty Slovenskej Ligy v Amerike. V auguste 1914 uverejnil v niekoľkých číslach na pokračovanie „*Memorandum Slovenskej Ligy v Amerike vydané menom amerických Slovákov*".

Slováci – katolícki sokoli boli pripravení vstúpiť do armády USA v prípade vyhlásenia vojny. Ako informoval správca Michal A. Dávala ešte 29. júna 1916, až 5000 sokolov je ochotných narukovať do armády USA ako dobrovoľníci. „*Je nás 5000 samých silných mužov a len v tomto meste sú stá a stá, ktorí pojdú do frontu v každej chvíli, keď budú volaní. Ďalej nech je rozhodnuto, že týmto sľubujeme naše životy a majetky pre obranu našej milovanej krajiny a týmto sa osvedčujeme, že my mladí mužovia Katolíckej Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol v USA sme hotoví teraz a vždy budeme hotoví, aby sme sa postavili na volanie našej vlasti, kedykoľvek potreba vyžadovať bude.*"[19]

19 Katolícky Sokol, 29. jún 1916. s. 7.

Slet Župy č. 5 v Clevelande, 4. júla 1916

Cvičenci Sboru č. 105 vo Phoenixville, Pa. 1916

Následne hlavný správca Michal A. Dávala uverejnil v „*Katolíckom Sokole*" „*Vyzvanie do služby na obranu našej slobodnej a milovanej vlasti Spoj. Štátov Ameriky*". „*Drahí bratia! Nadišla nám doba, aby sme preukázali našu oddanosť a vlasteneckosť tejto našej novej slobodnej vlasti Spoj. Štátov Ameriky, v ktorej sme našli útulok, výchovu, živobytie, vzdelanosť a slobodu, jak náboženskú, tak aj občiansku!*

Nadišla doba, aby sme preukázali svetu našu životaschopnosť, náš karakter, našu súcnosť do sveta, že sme hodní slobody a že sme v kažej chvíli hotoví obrániť našu slobodu a úctu našej milovanej krajiny.

Sbor č. 35 vo Webster, Mass. 1916

Slet Župy č. 1 v Guttenberg, NJ, 4. júla 1916

Naša pokojamilovaná vlasť urazená útokmi mexických banditov, jak Villových, tak aj Carranzových, nútená je pripraviť sa ku vojne a obrane.

Vstúpme do šiku bojovníkov za vlasť za pravdu a slobodu!

Hrňme sa pod slávny červeno-bielo-modrý prápor Spoj. Štátov Ameriky, ktorý nezná porážku, ktorý vždy bol víťazoslávny a dnes je jediným symbolom slobody a nádeje kresťanského civilizovaného sveta.

Ten prápor nesmie byť poškvrnený, jeho čistotu a nedotknuteľnosť brániť chceme našimi životami, našou krvou.

Do šiku! Slovenskí chlapci!

Dnes ma vyzval poručík Kruitbosh a upovedomil ma, že tunajší regiment potrebuje ešte sto alebo aj viac mladíkov. Preto volám: do šiku slovenskí mladíci! Prihláste sa hneď, bezodkladne. Dostavte sa do úradovne Kat. Sokolov, pod č. 271 Monroe St., Passaic, NJ tam vám ukážeme cestu a pôjdeme s vami do rekrutačnej kancellárie, kde už vás čaká poručík a robí ďalšie poriadky.

Panenský oddiel Venca č. 2 v Passaic, NJ, 1916

Cvičenci Sboru č. 1 v Passaic, NJ, 1916

Požiadavky vojenskej vrchnosti ohľadom nádejných vojakov sú nasledovné:

a) žiadajú sa len slobodní mladíci, to jest takí, ktorí ešte nie sú ženatí;
b) majú byť vysokí 5 šúchov a 4 cole, alebo viac;
c) vo veku od 18 do 21 rokov, chlapci majú mať dovolenie (consent) svojich rodičov, poťažne túrorov a ktorí dosiahli 21., môžu sa sami prihlásiť.

Obraciam sa na našich slovenských mladíkov so žiadosťou, aby ako mladí junáci použili túto príležitosť a hneď sa prihlásili, ešte dnes, alebo akonáhle dostanú do rúk toto vyzvanie.

Žiadam ctených rodičov, poťažne tútorov aby nebránili svojim chlapcom, ale aby ich posmeľovali do služby za vlasť a americký prápor.

S usrozumením generála Spencera týmto oznamujem, že nielen mladí slovenskí junáci zo štátu New Jersey, ale z bársktorého štátu Spoj. Štátov môžu prísť sem k nám a tuná sa prihlásiť môžu do vojenskej služby.

Teda všetci naši mladí členovia Kat. Sokolstva, vo všetkých štátoch, ktorí sú ochotní postaviť sa do služby pod americký prápor, nech prídu sem sa prihlásiť. Zdar Boh!"[20] Vývoj neskôr ukázal, že Michal A. Dávala sa v nadšení mladých sokolov rukovať prerátal.

Koncom júla 1916 dal Slovenský Katolícky Sokol namaľovať obraz „*Minulosť a budúcnosť slovenského národa*", ktorý dal poslať do všetkých sborov a vencov s odporúčaním, aby si každý člen Slovenského Katolíckeho Sokola tento obraz kúpil. Stál 35 centov a výťažok mal byť poukázaný na zbierku „*Oslobodenie Slovenska*". „*Sme presvedčení, že nebude jediného člena v „Sokole" ba že nebude ani jedného Slováka v Spoj. Štátoch, ktorý by s radosťou nevenoval tento nepatrný obnos na oltár svojej budúcej samostatnej vlasti, a neozdobil svoj byt s tak cennou pamiatkou na najpamätnejší okamžik dejín svojho národa. Nesmieme zabudnúť, že je to naša národná a svätá povinnosť pomôcť národu, s ktorého sme zrodení a s ktorého domova sme boli vyhnaní surovou rukou hrabivého cudzinca. Lebo i tí naši veľkí mužovia, ktorých milé tváre vidíme na obraze, boli vyhnanci a v cudzine vykonali pre svoj národ najcennejšie práce. Sám svätý Cyrill zomrel v chladnej nevľudnej zemi cudzej, do ktorej bol za svojho života stále štvaný nenávistnými Nemcami. Len keď budeme sliati v jednu nerozbornú ohradu o ktorú sa rozbije cudzia nenávisť, len nebudeme-li šetriť obetami, budeme môcť prispeť svojmu národu tak jako prispeli oni; s nami potom pojde ich vrelé požehnanie, keď pokračovať budeme v práci, ktorú oni započali, a keď pre svoje deti a pre svoj budúci národ vydobyjeme lepších a šťastnejších dňov, než v jakých sme museli žiť my a naši otcovia a pra-praotcovia.*"

Autorom obrazu bol český maliar Emanuel Václav Nádherný. Katolícky Sokol pridal aj vysvetlenie obrazu: „*Svätý Cyrill (Konštantín) a Method, slovanskí apoštolovia, zakladatelia prvého biskupstva v Nitre r. 830 po Kristu Pánu ešte za bývalej Panonie, predstavujú nám na obraze minulosť našich praotcov Slovanov. – Deva, v znášajúca sa v oblasti nebeskej predstavuje nám múdrosť, vytrvalosť a budúcnosť slovenského národa. – Štefan Mojses – Mojžiš, biskup baňsko-bystrický, skutočný tajný radca, doktor filosofie, zakladateľ a predseda bývalej Slovenskej Matice v Turčianskom Sv. Martine, narodený vo Veselom v Nitrianskej stolici predstavuje nám Vieru, Lásku a Nádej. Biskup Moyses, tento verný syn národa slovenského, zomrel práve vtedy, keď sa chystal k sviatku cyrillomethodejskému a k tisícročnej pa-*

20 Katolícky Sokol, 29. jún 1916, s. 8.

Slet Župy č. 9 M. Dávala, J. C. Murajda, A. J. Andraščik, J. Maťašovský a M. Salony v Johnstown, Pa. 1916

Cvičenci mládežníckeho oddielu Sboru č. 110 so starostom P. Nemečekom v Milwaukee, Wis. 1916

Michal Synčák zo Župy č. 6 s rodinou. 1916

Cvičenci a synovia hlavného dozorcu M. Salonyho. 1916

Jozef Kališ, člen Župy č. 6. 1916

Štefan Buyak, správca Sboru č. 78 a policajt v South Betlehem, Pa. 1916

Ján Sikora, člen Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa. 1916

miatke smrti sv. Cyrilla, ktorú svätil svet slaviansky (14. február 869) Biskup Moyses previedol v rímskej stolici, aby výročný sviatok sv. Cyrilla a Methoda určený bol v celej katolíckej cirkvi na deň 5. júla . Biskup Moyses, v ten istý deň 5. júla 1869 zomrel so slovami: Dnes cítim sa zvláštne dobre. Dnes je môj slávnostný deň." Po vyrieknutí týchto slov biskup Moyses usnúl v Kristu Pánu. – Ján Kollár vydal roku 1824 svoje básne v Pešti pod názvom „Slávy Dcéra". Názov tento podržal i pozdejšie vydania. V jeho básňach nachodili starší i mladší spisovatelia jemnosť, oheň, lahodu i svojsky zápaľ Jeho spisy a básne priviedli vlnu národného prebudenia do pohybu tak mocne, že ich silou pohli i stojacú hlbinu vzdialenejšiu. Slovensko, súc položené v prostriedku všetkých kmenov slovanských bolo kolískou hnutia Slovanského. Slováci boli s rečou vždy najviac približní ku jazyku horvatskému, srbskému, ruskému a poľskému. Triedy, ktoré za výrobkom putovali do ďalekých krajov, prinášali zvesť o národe veľkom, hovoriacom podobnou rečou ako Slováci. K tomu prispievalo zistenie historické, ktoré vždy dosvedčilo, že Slováci boli prv usadení v Uhorsku, ako predchodcovia dnešných Maďarov. A toto zistenie a poznanie sa Slovanov, od hraníc západných až ďaleko na východ, viedlo všetky slovanské národy k láske slovanskej. V jeho spisoch čítame, že jeho slovanskí predchodcovia, kňazi diecesie pätikostolskej hovorili: Nezapierajme, že sme rodom Slovania, vychovaním Nemci, šľachtictvom Uhri a podľa úradov Ilyri. už títo kňazi postavili sa proti bludným názorom o Slovanoch vtedy keď povedali: Zasluhujú-li dejiny ktorého národa alebo stoletia, aby dostali sa k budúcim pokoleniam, je to iste

Syn M. Salonyho na Slete Župy č. 9 12. augusta 1916 v Johnstown, Pa.

Stanislav Štefanik, zapisovateľ Sboru č. 36 v Detroit, Michigan. 1916

Zamestnanci pred tlačiarňou Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

Tlačiareň Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

len národ slovanský, ktorý povstal z malého počiatku a prerástol ďaleko široko národy západné a východné, a právo svoje tým zabezpečil, že od počiatočnej nevzdelanosti k lepšiemu vzdelaniu došiel gréckou a latinskou cirkvou po celom svete rozostrenov aleby v sebe obsahoval." Takto písali kňazi pätikostolskej diecesie v r. 1780 a zároveň žiadali, aby všetci Slovania s týmto neohrožene bránili sa proti utrhačom. V tej dobe začalo sa písať aj o usadení sa Maďarov. Všetky spisy a básne Jána Kollára začali odolávať nátlak germanisácie s odôvodnením, že pomocou slovenského jazyka prejsť môže náš Slavian celú Europu až k zadným končinám Asie. V roku 1832 písal náš Kollár takto: „Čo

Zakladatelia Sboru č. 159 v Hazleton, Pa. 1916

Úradovňa hlavného účtovníka Slovenského Katolíckeho Sokola. 1916

z nás Slávov bude o sto rokov! Čože bude z celej Európy! Slávsky život na vzor potopy, rozšíri svojich všade medze kroky!" Ať si vštepí každý Slovák do srdca príklad nadšeného Slováka, aby zostal verným cez celú dobu svojho života národu slovenskému. – Franko Víťazoslav Sasinek predstavuje nám najstaršieho, najplodnejšieho, najzasluženejšieho slovenského spisovateľa, učenca, historika a básnika dvoch pokolení Slovákov.

Ním bola napísaná smrtná zvesť Moysesa v „Pešťbudínskych Vedomosťach" – Mladý, jarý syn slovenský predstavuje nám znázorňujúcim obdivom prichodiaci Nový život, prudiaci sťa nekonečný prameň v otčine pra-

Štefan Kanta, organizátor Župy č. 4, 1916

Ján Vojkovský, organizátor Župy č. 9, 1916

Ján Lašak, organizátor Župy č. 13, 1916

Župní úradníci a hostia na Slete Župy č. 1 v Guttenberg, NJ, 4. júla 1916

Ján Lainc, organizátor Župy č. 14, 1916

Michal Sinčak, organizátor Župy č. 6, 1916

Mikuláš Konečný, organizátor Župy č. 6, 1916

otcov na novej mape Europy a nášho budúceho Slovenska."[21] Obraz mal značnú publicitu na stránkach slovenskej tlače v Amerike.

Gustáv J. Panik, duchovný Slovenského Katolíckeho Sokola, 1916

Na stránkach „*Katolíckeho Sokola*" sa čoraz viac začali objavovať články poukazujúce na budúcnosť Slovenska v spoločnom štáte s Čechmi. Po podpísaní Clevelandskej dohody časopis okrem dohody samotnej uverejnil list Alberta Mamateya, predsedu Slovenskej Ligy v Amerike, ktorý poslal Slovenskému Katolíckemu Sokolstvu. „*Slováci sa dohodli s Čechmi. Ctená redakcia. Pre informáciu vás a vášho čitateľstva sdeľujem vám, že prof. Tomáš G. Massaryk, známy český vodca a professor sociologie na univerzite v Prahe, ktorý je vlastne slovenského pôvodu a oddaný priateľ Slovákov, sdržujúci sa teraz počas vojny za hranicami, lebo doma v Čechách by si nebol býval istý so životom, poverený bol držať na chýrnej univerzite v Londýne prednášky na téma"Problem of small nations and europeans crisis". Prednášky prof. Masaryka majú pre nás Slovákov a Čechov značnú dôležitosť, lebo tak dostane sa nám jakosi officiálneho uznania.*

Prof. Masaryk rozumie sa, zná dobre anglicky a už viac raz držal prednášky i tu v Amerike. Jeho manželka je Amerikánka.

Cvičenci na slete Župy č. 1 v Guttenberg, NJ, 4. júla 1916

21 Katolícky Sokol. 13. jún 1916. s. 5.

Ján Ondrus, organizátor Župy č. 9, 1916

A. M. Palkovič, organizátor Župy č. 8, 1916

Čo sa týka prof. Masaryka a zvlášť niektorých jeho názorov, s tými môžeme viacerí z nás nesúhlasiť, ale vzdor tomu nedá sa upreť, že prof. Masaryk je veľmi vážnym faktorom v národe českom a je takým vážnym človekom v zahraničí a pri tom dobrým priateľom Slovákov, že zaslúži si nášho povšimnutia a úcty za práce, ktoré koná teraz v zahraničí za lepšiu budúcnosť národa českého a slovenského! Albert Mamatey, 23. októbra 1915."[22]

Prvýkrát jasne vyjadril politické ciele Slovenského Katolíckeho Sokola článok z prvého februára 1917. „*Slobodné Slovensko. Mnoho sa hovorí a píše o samostatnom, slobodnom Slovensku a že vraj sú Slováci, ktorí tomu nerozumejú.*

Kto bol Slovákom v Uhorsku veľmi chytro zvedel, čo znamenala uhorská sloboda pre Slovákov. Videl a pocítil každý, že je ona nie uhorská, ale maďarská, že nepatrí každému, ale len Maďarovi. Pre Maďarov znamená život, pre nás rozprávku o zámkoch na stračích nôžkach sa točiacich. Videl a pocítil každý Slovák, čo žil v Uhorsku, ako vytlačiil Slovenčinu z administrácie, zo súdov, zo všetkých verejných úradov, ako ju vytlačajú z cirkvi, zo škôl, z každého mestečka, stlpa a krížika.

Pre týchto Slovákov tedy, čo žili v Uhorsku nie veľmi treba vysvetľovať, čo znamenalo nesamostatné Slovensko.

Ako samostatný človek znamená človeka, ktorý od nikoho nezávisí, ale sám si zariaďuje svoju domácnosť, remeslo, samostatný národ je ten, ktorý nezávisiac od druhého národa, sám si donáša zákony, dľa ktorých potom spravuje svoj kraj a celý svoj národný život.

Toto osamostatnenie Slovenska znamená pre nás zachrániť slovenský národ od istej smrti a navrátiť ho ku životu. Toto sa len tak stať môže, keď sa cudzia maďarská moc, ktorá nás dosiaľ držala vo svojich pazúroch zlomí a my budeme vytrhnutí z jej pazúrov. To jest, keď sa tých 15 stolíc, ktoré Slovenskom nazývame odtrhnú od terajšieho Uhorska, budú sa nazývať aj úradne Slovenskom a budú tvoriť osobitnú slobodnú zem, v ktorej bude mať slovenský národ svoj krajinský snem, svoje zákony, svoju správu, svoje súdy,

22 Katolícky Sokol. 28. október 1915, s. 7.

Stretnutie M. R. Štefánika so slovenskými katolíckymi kňazmi 20. septembra 1917 v Hoteli Plaza v New Yorku.

Michal Vallaštek, cvičenec Sboru č. 30 v Johnstown, Pa. 1916

Cvičiteľky Venca č. 32 a Ján Gazdačko, hlavný podveliteľ zo South Betlehem, Pa. 1916

Cvičenci Župy č. 9 v Dunlo, Pa. 1916

Štefan Bench, hlavný pokladník s rodinou, 1916

Cvičiteľky Venca č. 68 z Phoenixville, Pa, 1916

Sbor č. 113 so svojím hlavným duchovným a veliteľom Jozefom Maťašovským. v Kenosha, Wis. 1916

Banket Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn, 1916

svoje školy, cirkve a vôbec všetko, v čom sa javí, politický, kultúrny a gazdovský život jedneho národa.

Toto znamená samostatné Slovensko Takéto Slovensko je našim ideálom.

Aká bude forma, v ktorej sa sriadime, menovite ako sa bude ona menovať, či sa stane kráľovstvom, či vstúpime do spolku s druhým národom a ako sa bude nazývať tento spolok či federáciou, či dualismom, či uniou – to sú druhé otázky, ktorých sa predbežne netýkame.

Poznamenať ale môžeme už teraz, že nie tak preto, že nás je málo a že by sme boli snáď prislabí tvoriť osobitnú državu, ale že treba slovanské národy čím užšie pospájať, aby nezostali rozdrobenými, chceme do spolku vstúpiť s bratmi Čechmi.

Spolok tento si predstavujeme tak, že slovenský národ a český národ bude tvoriť jednu državu, v ktorej državе Slovensko, t. j. 15 slovenských stolíc, ako

Alojz Voltín, člen Sboru č. 64 v Erie, Pa. 1917

Jozef E. Pajkoš, člen Sboru č. 79 v Lily, Pa. 1917

Andrej Štefánik, člen Sboru č. 35 vo Webster, Mass.

osobitná zem bude seba samostatne spravovať a síce v najširšom smysle slova samosprávy.

Tento štát nazývajú československým štátom, ktorý opätujeme môže byť uskutočnený len po oslobodení Slovenska od Maďarie a po odtrhnutí Česka od Rakúska.

Predbežne nám ide tedy o oslobodenie Slovenska a Česka. Slováci Čechov a Česi Slovákov musia vzájomne podporovať už aj v práci na dosiahnutí tohoto spoločného cieľa. V tejto spoločnej práci nikto z nás nesmie byť plytký, malicherný a polovičatý, neveriaci a zúfajúci, ale presvedčený, smelý, tvrdý a tuhý."[23] Politickým cieľom Slovenského Katolíckeho Sokola v Amerike bolo teda samostatné Slovensko.

Jozef Leško, veliteľ Župy č. 9 v Johnstown, Pa. 1917

Po vstupe USA do vojny v apríli 1917 sa na stránkach Slovenského Katolíckeho Sokola množili články vyzývajúce členstvo k lojalite k novej vlasti. „*Bratia Sokoli pozor! Bratské napomenutie od hl. správcu K. Sokolov. Milí spolubratia Sokoli: Naša slobodná zem Spoj. Štátov dnes nachádza sa v kritickej dobe. – Pažravý tyranský kajzer priviedol celý svet do ohňa natoľko, že aj túto našu milú krajinu strhol do války.*

23 Katolícky Sokol. 1. február 1917, s. 7.

Ako sme už presvedčení, že Spojené Štáty vypovedali vojnu Nemecku, obyvateľstvo je teraz rozčulené a každý občan tejto zeme stojí zo životom za svoj prápor americký.

Náš obľúbený president W. Wilson hovorí, že prisťahovalci, ktorí sú nie občanmi tejto zeme, budú pod ochranou tejto slobodnej Ameriky, keď nebudú žiadne intrígy proti tejto vlasti vystrájať, jestli ale by sa dakto toho dopustil, bude trestani.

Pamätajme bratia moji, že Amerika je nám naša nová zem, ona nás prijala pod svoj prápor. Ona nám dáva naše žitie, ona nám dáva slobodu takú, akú sme nikdy v našej starej vlasti pod maďarsko-mongolskou vládou nemali a ako sa hovorí, že „dar za dar".

Teda aký dar my Slováci, Sokoli môžme dať tejto našej minulej vlasti! Žiaden iný, ako len ten, čo od nás vyžaduje terajšia doba a to je: aby sme sa stali všetci loyalnými občanmi a z celým svojim životom, aby sme podporovali snahy tejto krajiny.

My Slováci sme moc podlžní tejto vlasti a tento dlh môžme vyplatiť teraz, keď vstúpime do radu milujúcich údov nášho prápora „Red White and Blue" a keď budeme bojovať oproti tyranskej naničhodnej teutonskej stránke.

Ja pevne verím, že medzi členmi našej Jednoty sa nenajde žiadon, ktorý by bol iného smýšľania, ako som ja. Verím, že každý jedon člen, ktorý došiel do Ameriky, nemôže porovnať slobodu tejto vlády so slobodou starého kraju.

Čata Župy č. 6 na slete v Perryopolis, Pa. 4. júla 1917

Peter Pikala, veliteľ Sboru č. 34, 1917

Júlia Lasák a Rozália Lasák, sokolky 25 Venca v Schenectady, NY v slovenskom kroji prešporskej stolice. 1917

Čata Sboru č. 34 v Minneapolis, Minn., Peter Pikala, Juraj Kostraba, Ján Sedlák, Andrej Hromada, Ján Bača a Mikuláš Kovalik. 1918

Jestli by sa našli medzi naším členstvom niektorí údovia, ktorí by aj teraz súhlasili s tou austriacko-nemecko-maďarskou politikou, tak týchto bratov upozorňujem, aby boli na veľkom pozore. Ja verím, že každý jedon Slovák hoc je akokoľvek neuvedomelý musí uznať pravdu a keď ju neuzná, tak teraz preňho nič iné nepozostáva len to, aby ju uznal a mal hubu pritom zatvorenú.

Bratia Sokoli!! Ktorí ste občanmi tejto zeme, môžte sa hlásiť do obrany vášho mesta, ako to urobili už viacerí na mnohých plejzoch. Ktorí sú ešte neni občania, takým odporúčam, aby sa každý Sokol stal občanom. Jestli by niektorí nemal prvý občiansky papier, nech si ho čím skôr zadováži.

Naši Slováci najviac sa schádzajú v salonoch, kde sa najviac hovorí o terajšej válke. Ja každého napomínam, aby o válke maďarsko-nemecko-rakúskej ničoho nespomínal. Vrchnosť je počas vojny veľmi prísna. Ani sami nemôžeme povedať, čo sa môže stať. A preto, keď budete videť Austriaka a Nemca, utekajte preč a nedávajte sa s nimi do reči, aby ste neprišli do

Sokoli Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa., 1918

chládku za mreže. Vydajte svedectvo o sebe všade, že ste verní občania Spojených Štátov!

Jedným slovom: držte sa vždy všetci všade podľa rozumu a nie podľa whisky. Váš spolubrat Michal A. Dávala, hl. správca."[24] Podobné články vyzývajúce k lojalite k svojej novej vlasti a vyjadrenia lokálpatriotizmu boli publikované aj v iných slovenských časopisoch v USA. Spolkové organizácie si uvedomovali dôležitosť situácie a hlavne v žiadnom prípade nechceli, aby na nich padlo podozrenie z podkopávania pozície USA vo vojne.

Postupne boli pridávané články burcujúce členstvo k vstupu do armády USA alebo do československej armády. Jozef Maťašovský publikoval „*Vyzvanie na všetkých slovákov v Amerike*", kde vyzýva na vytvorenie dobrovoľníckeho zboru zloženého len z členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Predpokladal vytvorenie zboru v sile 20 000 mužov, organizáciu dobrovoľníckeho zboru mali zabezpečiť sbory Slovenského Katolíckeho Sokola v každom meste.

Koncom apríla hlásil Jozef Maťašovský už 740 dobrovoľníkov, do mesiaca od vyhlásenia výzvy ich bolo 900, čo Jozef Maťašovský považoval za veľké sklamanie. Predstavil aj spôsob organizovania dobrovoľníckych sborov: „*V každom meste, kde Slováci bývajú, nech sa začnú cvičiť vojenské cvičby. Cvičiteľov môžte po prípade aj zmeniť. V tom sbore, kde nachodí sa cvičiteľ čo bol vojakom, nechajte ho cvičiť cvičby vojenské. Jestli ale nemáte takého človeka v sbore čo bol vojakom, požiadajte takých, čo boli vojakmi a títo nech vás cvičia aspoň dočasne. Cvičiť môžte s tíčkou miesto kvera. V krátkom čase dostanete pušku za 50 centov k cvičeniu.*

24 Katolícky Sokol. 12. apríl 1917, s. 5.

Dobrovoľníci československej armády z Clevelandu, medzi ktorými je veliteľ 53 Sboru Vondžák. 1918

Sbor č. 66 v Newark, NJ. 1918

Keď máte započaté cvičby, hláste sa hneď do nášho dobrovoľníckeho sboru, t. j. našej armády. Cvičencom pri cvičení treba vysvetliť, že to ich cvičeni eneznamená ísť už niekde na „front". Teda pripravujte sa všetci všade. Toto bude dobré pre každého cvičenca. Cvičiť začnite hneď vo všetkých sboroch. Miestnosti k cvičeniu prepustí vám každé mesto zdarma. Vlastné cvičitelne – ale držte si čisto. O pušky hláste čím skôr s udaním počtu, že koľko ich potrebujete.

Úfam, že behom mesiaca mája navštívim každú župu v zhľadom tejto našej dobrovoľníckej armády, nasledovne úctive žiadam každého, aby ma o pohybe tejto akcii čím skôr uvedomil.

Kto jak Slovák cíti,
nech sa šable chytí
a medzi nás stane!
Zdar Boh!. Jozef Maťašovský. hl. veliteľ".[25]

Hlavnou osobnosťou organizovania slovenského dobrovoľníckeho zboru z členov Slovenského Katolíckeho Sokola bol hlavný veliteľ Jozef Maťašovský, postupne však v jeho správach cítiť sklamanie jednak z prístupu Hlavného úradu, ako aj ostatných slovenských organizácií v USA. „*Aj ja, čo úradník stojáci na čele organizácie pozostávajúcej so samej mládeže nemohol som túto vec nechať len bežať okolo mňa a sa ani neobzreť, ale bral som všetko vážne. Dosvedčiť to môže brat redaktor G. Košík, ktorý keď odchádzal do Ruska čo emmisár, jedného dňa (asi dva dni pred jeho odchodom) idúc spolu po ulici v Pittsburghu s nim na stanicu, hovoril som mu, že ja budem sa starať, aby sme tu v Amerike sorganizovali niekoľko čiat dobrovoľníkov, ktorých budeme sa usilovať poslať za ním do Ruska. Brat Košíc odpovedal: „Kto Ti tam pôjde"! Za pomoci Slovenskej ligy úradom, z ktorej som mnohé dni stravil pri plánovaní organizovania dobrovoľnej armády. Mal som v úmyslí, že začnem pracovať na sorganizovaní dobrovolcov len v našej Jednote. Povinnosť voči národu má jednakú jak luterán, tak katolík a preto vyzval som všetku Slovač v Amerike. Začala sa tedy tá mobilizácia. Medzi tým pýtal som od vlády dovolenie na sorganizovanie dobrovoľnej armády. Žiadal som to jednoducho listovne. Dňa 21. marca 1917 dostal som odpoveď veľmi prajnú. Minister války Baker ďakoval za naše nabídnutie, ale hneď na druhý deň dostal som stanovy vojenské Spoj. Štátov, čili zákonník, týkajúci sa vojenskej organizácie v Amerike, kde zretelne stojí, že kto chce organizovať vojenskú silu, musí pri tom mať plnú autoritu od vlády, za pomoci amerických vojenských úradníkov a dôstojníkov. S uspokojením nad odpoveďou a plný radosti, že sa dá niečo spraviť, keď tu razom zjavila sa zpráva, že také legie organizuje aj Národný Sokol. Nevšímajúc si, že dva vojenské tábory nemôžeme mať, len jeden.*

Na miesto vloženia síl v jednu hromadu a spoločné pracovanie, naši bratkovia od Nár. Sokola začali druhú armádu organizovať. Ale im nedovolil a poneváč s organizovaním armády je mnoho výdavkov, treba by bolo vydať z pokladnice Slov. Ligy, nuž nebol žiadon za to, aby sme pokračovali. Hovorím, pokračovali ohnive, mužský a ja osamotený ostal som ešte aj bez pomoci nášho hl. sboru, ktorý nepreložil ani krížom slámy za túto organizáciu, okrem toho, že mi gratulovali k „práci!"

25 Katolícky Sokol. 3. máj 1917, s. 11.

Cvičenci mládežníckeho oddielu Sboru č. 75 v Akron, Ohio. Stojaci: starosta a zakladateľ sboru Dominík Neštický, cvičiteľ Oliver Strbík. 1918.

Medzi tým navrátil sa brat redaktor Košik z Ruska, prišiel na schôdzu hl. sboru v Pittsburghu, kde zase náš hl. sbor vzal na pretras túto vojenskú otázku. Tento ráz som myslel, že pôjdeme vpred za našim vymeraným cieľom… Ročná schôdza naložila bratovi Košikovi a mne, aby sme išli do Washingtonu a pred vládu vysvetlili naše stanovisko v nádeji, že nám nie len pomôže organizovať, ale že nám dá aj svojich dôstojníkov k vycvičeniu nášho vojska. Ale sa tak nestalo. Naša vec sa vliekla, za ktorý čas prihlasy sa sypali so všetkých strán, oduševnenosť v našej organizácii bola veľká. Oduševnenosť bola aj v iných organizáciach, to by nám dosvedčili tie stá listov, ktoré som dostal so všetkých strán Spojených Štátov.

Idea teda zanikla, aby sme organizovali armádu tu v Amerike pod zástavou Spoj. Štátov z naším komandom a našou zprávou. Nezaniklo však organizovanie dobrovoľníkov do česko-slovenskej armády vo Francúzsku. tu súčastnil som sa zase agitácie a organizovania dobrovoľníkov, ba keby bol, ako sa povie „independent", už by bol i ja dávno vo Francii."[26]

26 ZÁPISNICA zo VII. slávnej konvencie Rim. a Gr. Kat. Tel. Slovenskej Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 8. - 13. júla 1918. Passaic, NJ, 1918, s. 170.

Jozef Maťašovský sa ešte pred vstupom USA do vojny v „*Katolíckom Sokole*" prikláňal k vzniku slovenských légií, ktoré by pozostávali z členov všetkých slovenských organizácií v Amerike, v marci 1917 píše: „*KTSJ Sokol ide sorganisovať 20,000 Slovákov za dobrovolníkov k obrane Spoj. Štátov v čas vypuknutia války. Takto bolo písané na redakčnej strane v niekoľkých číslach v clevelandskom „Dennom Hlase". Členstvo TSJ Sokol a členstvo KTSJ Sokol malo by sa pripraviť na obranu Spoj. Štátov, ktoré sú napadnuté Germanmi a týchto spojencami. Ja nižepodpísaný vidiac toho potrebu, dal som sa do práce v predpokladaní, že s porozumením hl. sboru TSJ Sokol začneme organisovať „Sokolské Legioni" a že pritom požiadame i ostatné slovenské spolky o prihlásenie sa ich údov medzi nás.*

Slávnostná rovnošata katolíckych sokoliek určená 7. sjazdom Slovenského Katolíckeho Sokola

Úradovňa a tlačiareň Slovenského Katolíckeho Sokola. 1918

Ja som už mal i vysádzané obežníky pre údstvo našej Jednoty, len ich bolo treba vytlačiť. Tu ale naraz objavila sa správa v „Dennom Hlase", že údovia TSJ Sokol s organisovali sa s bratmi Čechmi. Myslím si: to je na mieste. Divné mi ale bolo, že nevyzívali i ostatné sokolstvo v Amerike. Tlač obežníkov som teda zastavil a súčasne bol som nútený zastaviť i ostatnú prácu na čas, lebo som sa chcel doznať, zdáliž i KTSJ Sokol bude ochotná sorganisovať sa s bratmi Čechmi alebo či bude zato, aby si utvorila osobytná Slovenská Legia Sokolská, do ktorej by sa boli prijali ešte i ďalší Slováci s druhých organisácií.

Túto vec som potom ponechal k rozhodnutiu ústredného výboru „Slovenskej Ligy" s tou nádejou, že táto sa tohto stanoviska dôkladnejšie bude

Sbor č. 155 v Ironwood, Mich. 1918

Divadelní ochotníci Sboru č. 11 v Chicago, Ill. 1918

môcť zaujať a prípadne ho hneď aj udobrí. Našich prihlásených sa nadšencov ubezpečujem, že čo sa začalo, v tom sa bude i pokračovať.

Podotýkam, že my by sme mohli v našej KTSJ Sokol sorganizovať deväť tisíc mladíkov. Ale to je nie ešte všetko čo my chceme sorganisovať. My by sme chceli dostať ešte i druhých Slovákov ku sebe, aby sme niečo viac mohli znamenať.

V „Jednote" vidím tiež vyzvanie od brata Katráka, M, veliteľa „Sokolského oddelenia" IKSJ v ktorom vyzýva tiež len Sokolov a nie iných. Pýtam sa

teraz, že čo by sa urobilo s tými druhými bratmi, čo sú v Jednote! Či títo by ostali bez povšimnutia!

Brat M. Getting organisuje tiež len Sokolov s pridružením sa zas k Čechom v Sokolské Oddelenie. A my teraz čo máme urobiť! Či sa máme tiež organisovať osve!Ej, veru nie. My sa postaráme o co-operáciu a budeme všetkých brať medzi nás, kto len bude chcieť sa stať obrancom našej novej vlasti.

Ja by som za najlepšie uznal, aby sme všetci mohli mať jeden stejný program, – týmto by sme najskôr mohli byť do najviac oka byjúcim Sokolmi všetkým ostatným národnostiam tam sa nachádzajúcich. I v očiach vlády Sp. Štátov by sme viac znamenali vtedy, keď by sme boli sídení v jednom celku, ako keď by sme boli roztrepaní na malé zlomčeky po pár sto v rozličných kútoch. A po druhé by sme mali pri jednotnom programme i tú výhodu, že podľa tohto by sa dalo každému ľahšie kráčať všetkým, ako podľa programmu zlomkovitého. S týmto by sa vyhlo i rozličným ťažkým a zbytočných námahám, lebo všade by bolo len jedno heslo, a nie viac. Za týmto by sme mohli ísť všetci. Našich bratov úctive žiadam, aby boli trpezliví do tých čias, dokiaľ im zdelím, že kedy a na aký spôsob začneme sa organisovať do tej našej domobrany pod viechov slovensko-amerického sokolstva. Zdar Boh! J. Maťašovský, hl. veliteľ."[27]

Problémy s organizovaním slovenských dobrovoľníkov súviseli so spormi medzi jednotlivými slovenskými organizáciami. Napriek tomu, že sa v septembri 1917 Slovenský Katolícky Sokol dohodol na organizácií dobrovoľných vojakov so Slovenskou Telocvičnou Jednotou Sokol, nakoniec boli slovenskí dobrovoľníci organizovaní centrálne Slovenskou ligou v Amerike. Dohoda medzi dvoma sokolskými organizáciami bola vopred odsúdená na neúspech jednak kvôli osobným animozitám ich hlavných predstaviteľov, ale aj historickým sporom medzi nimi. Táto „gentlemanská" dohoda bola podpísaná predsedom Slovenkého Katolíckeho Sokola Michalom Dávalom a Adamom J. Andraščikom; za Slovenskú Telocvičnú Jednotu Sokol dohodu podpísali Štefan Erhardt, František Stas, Jozef Bajús a Matej Pallo. Za Slovenskú Ligu v Amerike dohodu podpísali jej povereníci Gustáv Košík a Milan Getting.

Od mája 1917 Slovenský Katolícky Sokol prenechal „*slovenskú*" otázku Slovenskej lige v Amerike. V „*Katolíckom Sokolovi*" uverejňoval všetky výzvy a správy Slovenskej Ligy, v rezolúciách podporoval ich aktivity. Veľká pozornosť bola venovaná „*Miliónovej zbierke za Oslobodenie Slovenska*", všetko však už pod hlavičkou Slovenskej Ligy. Slovenský Katolícky Sokol sa zapojil do akcie „*Vianočný dar americkým vojakom*", organizovanej Americkým Červeným Krížom od novembra 1917. Takisto v každom čísle od septembra 1917 „*Katolícky Sokol*" vyzýval na kupovanie štátnych pôžičiek, tzv. bondov.

---

27 Katolícky Sokol. 22. marec 1917, s. 4.

Divadelný krúžok Sboru č. 252 v Montreale.

Veniec č. 86. Mária Bača starostka a Andrej Mesaroš cvičiteľ. 1918

Štvrtého októbra 1917 publikoval Katolícky Sokol výzvu Milana Rastislava Štefánika „*Kto za pravdu horí…*", ktorou v mene Československej Národnej Rady vyhlasuje všeobecnú národnú mobilizáciu.

Hneď za Štefánikovým článkom reagoval „*Katolícky Sokol*" spoločným vyhlásením Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol a Slovenského Katolíckeho Sokola „*Slovenskému Sokolstvu v Amerike*". Obidva dôležité dokumenty publikujem v prílohe.

V pomoci slovenským vojakom – sokolom sa vyznamenali členky Slovenského Katolíckeho Sokola. Medzi nimi vynikala Zuzana Klamár, zakladateľka Československého červeného kríža v Amerike. Ten sa jej podarilo založiť v lete 1917, v novembri 1917 mal Československý červený kríž v Amerike už tri „*čísla*" a to 29., 24., a 54. Členky šili bielizeň a iné oblečenie pre Slovákov – sokolov, či už v armáde USA, alebo v „*dobrovoľnej česko-slovenskej armáde*". Tri organizácie ČSČK zozbierali za niekoľko mesiacov takmer 100 dolárov, za ktoré zakúpili bavlnu: „*Českým paniam ide všetko rýchlejšie a snadnejšie preto, že české dámy a panie majú medzi sebou viac bohatších a osvietenejších rodín, ktorým i mužovia mnoho pomáhajú pri práci.*"[28] O zapojení sa slovenských žien do Československého červeného kríža v Amerike potom vznikla na stránkach Katolíckeho Sokola rozsiahla polemika. Aktívne členky sa sťažovali na apatiu členiek Sokola, tvrdili, že najbohatšie slovenské ženy z wilkes-bareskej, hazletonskej, freelandskej, pittsburgskej, binghamtonskej a jolietskej okolice nevykonali pre Slovenský Katolícky Sokol vôbec nič. „*Celá ich činnosť bola dosiaľ: platenie príspevkov a nič iné. Dcéry svoje tak nám vychovali, že s nich hovorí len každá desiata slabo slovensky.*"[29]

Katolícky Sokol uverejnil niekoľko listov od svojich členov – vojakov. „*Kto by bol povedal pred 7 mesiacmi, že hlas Spojených Štátov rozliahne sa na všetky strany Ameriky, v ktorých bývajú naši Česi a Slováci!! Kto by bol povedal, že tí Slováci a Česi vyšlú do decembra štvrtú výpravu dobrovoľníkov do Francúzska! Kto by bol predpokladal, že títo naši dobrovoľníci budú sa hlásiť do česko-slovenských regimentov s tak krásnou odhodlanou horlivosťou do dobrovoľnej armády vo Francúzsku!! A predsa spomocou nášho drahého prezidenta Wilsona a jeho vlády stalo sa všetko a previedlo sa už dosiaľ mnoho s toho o čom sme pred 7 – 8 mesiacmi mnohí pochybovali. Ktorý Sokol je skutočným pravým človekom, ten premýšľa a príde rýchlo ku skutkom i vie si sobraziť skutočnú horlivosť pre seba, pre svojich i pre jeho celý národ. Oddanosť k tejto horlivosti je skutočne krásnou a zaznamenania hodnou. Dobrovoľníci našej česko-slovenskej armády budú tiež patriť do okruhu víťazoslávnych vavrinových vencov. Daj Bože, aby vypovedaním války nášho*

28 Katolícky Sokol. 15. november 1917, s. 4.
29 Katolícky Sokol. 22. november 1917, s. 5.

Venček č. 86 v Perth Amboy, NJ. 1915

presidenta proti germanskému a mongolskému satanstvu zlomené boli rohy otrockého byrokratstva, autokratstva a barbárskeho militarismu, ktorého úkolom bolo dosiaľ ničiť za sebou ešte i tie nevinné ovocné stromy.

My dnes už všetci dúfame, že musíme zvíťaziť nad Satanom hriechu, krivdy a germanskym rafinerovaným strygoňstvom! Veď nás je už pekný počet narukovaných i vyzbrojených, nasledovne budeme môcť obsadiť pekný kus zeme tu i vo Francii a prípadne aj na inej strane.

My Slováci dali sme sa teraz z nášho 14. regimentu odobrať v jednej skupine aj s našou vojenskou hudbou a mienime poslať jeden obraz aj pre náš orgán.

Počasie máme tu už mierne. Príjemné teplo zavítalo ku nám 29. novembra. Za nedlho už budeme sadiť tie veľké jahody.

V Deň vďakyvzdania mali sme i pobožnoť. Náš Regiment Páter predrieka nám modlitbu a za tou sme zahrali vo sprievode štvorhlasného spevu „Star spangled Banner". Potom sme mali obed. Prvá dávka bola maslo s dobrým bielym chlebom, hovädzia dobrá polievka, mäso prívarok zeleninový a strukový a zas morky a tiež i zaváraniny a na to bol dobrý, teplý ruský čaj.

Rozumie sa, že naši slovenskí chýrni kuchári vedia nám náležite dobré jedlá prichystať vždy, jakých na príklad mnohí nemali od príchodu z kraju až po dnes. Títo naši kuchári zasluhujú skutočne pochvalu. My sme všetci hrdý na nich, že boli ku nám za kuchárov pridelení. Oni vedia znameni-

te pripraviť zemiaky s paradičkovým sosom. Po obede dostal každý ešte aj orechy stromové alebo lieskové i prominelové zákusky a jednu dobrú cigáru a baksičku cigaretlí a s tým každý odchádzal od spoločného a slávnostného stola obedu z dňa vďakyvzdania.

My Slováci rozumieme vojenskému poriadku dobre. Teraz od 1. dec. sme trocha trápení s dlhým spánkom. Kto chce spať ten sa môže od 6. hod. do 7. hod. rána dosť vyspať. To je spolu 13 hodín. Keď by takú výhodu bol dostal náš Slovák v kraji pod nemčúrskym kommandom, nuž by sa bol zaiste pomodlil každý deň najmenej 7 Otčenášov a 13 Zdravas a bo by zostal tak nadmysleným fanatikom, akých máme v nemčúrskej Europe ešte na tisíce.

Nám tu nedávajú žiadne „štricle komisného chleba" raz za týždeň, ako to dostávajú naši chlapci pod kajzerským kommandom, ale jeme ten istý čerstvý chlieb čo jedia i hlavní naši velitelia. Boh s nami a kajzerský satanismus preč od nás! Alojz Foltín, 14th Reg. Band, Spartanburg, Južná Karolina."[30]

V úradnom orgáne – „*Katolíckom Sokole*" sa množili články o hrdinoch – slovenských katolíckych sokoloch v armáde USA či československých légiách. Čitateľov zaujal napríklad príbeh člena 22. Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola v meste New Castle v štáte Pennsylvánia Jozefa Kicoša. Ten sa vrátil z Francúzska 6. augusta 1919. Opisuje službu vo Veľkej Británii, kde podľa neho nebolo americké vojsko veľmi vítané. Avšak obšírne opisuje srdečné prijatie vo Francúzsku: „*Tu devy, mládenci, rodičia, celý ľud volal To sú naši ochráncovia!*" Jozef Kicoš slúžil ako ošetrovateľ v Med. Cod. Bace Hospital. Bol obľúbený medzi ranenými vojakmi rôznych slovanských národov. Ako opisuje, boli tam Česi, Slováci, Srbi, Chorváti, Poliaci a Rusi. Jozef Kicoš bol známy tým, že týmto vojakom, ktorí boli pripútaní na lôžko, písal listy rodinám. „*A preto dnes vrele žiada všetky naše matky, aby pilne vyučovali spisovnej slovenskej reči svoje dietky, poneváč nikdy žiadne dieťa nezná, kde mu bude potrebná jeho materinská reč*".

V atmosfére očakávania konca vojny sa konal 7. sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola 8. - 13. júla 1918 v Clevelande. Konvencia začala sv. omšou v kostole sv. Ondreja Svorada, ktorú slúžil o. Gašpar Pánik, hlavný duchovný. Ten poučil delegátov: „*ako sa máme držať v meste Clevelande, aby sme neupadli do rúk nedobrých a nemravných ľudí.*" Počet členov stúpol na 14 180, z toho bolo 6707 dospelých a 7473 juniorov. Majetok Sokola dosiahol 121 000 dolárov. Na sjazde sa dohodla kúpa pozemku pre budovu Slovenského katolíckeho Sokola za 18 000 dolárov. Bol zriadený tzv. Vojenský fond, tvoriaci rezervu v prípade smrti veľkého počtu členov. Bola to odpoveď na veľký počet členov v službe americkej armády. Keďže značná časť členov slúžila v armáde, na sjazde bolo rozhodnuté o odpustení poplatkov pre členov – vojakov.

30 Katolícky Sokol. 1. december 1917, s. 2.

Veniec č. 33 počas práce pre Červený kríž v Perth Amboy, NJ. 1918

Pravdepodobne na sjazde sa mnoho členov nakazilo španielskou chrípkou, rok 1918 bol v dejinách Sokola rokom kedy zomrelo najviac jeho členov.

Zo zápisnice 7. sjazdu sa dozvedáme mnoho vtipných vecí. Brat Šedivý navrhol, aby opitému bolo slovo odobraté len v ten deň, v ktorom bol opitý. 53. Sbor z Clevelandu žiadal o pomoc pri zadovážení novej uniformy, bolo rozhodnuté, „a*by 53. Sbor nosil rovnošatu starú pokým ju nezoderú*". 148. Sbor v meste Philadelphia v štáte Pennsylvánia sa sťažoval na svojho člena zosobášeného na „*Courte*", teda na úrade a nie v kostole. Rozhodnuté bolo, aby sa patričný člen zosobášil v katolíckom kostole do prvého septembra. Zaujímavá je správa hlavnej podsprávkyne vencov Katolíckeho Sokola Zuzany Klamár, ktorá sa v správe venovala ručným prácam. Jej práca ako podsprávkyne nebola ľahká, keďže: „*pre válku nemožno dostať z kraju žiadne vzorkové knihy z malebných výšiviek. A tu v Amerike sú úplne rozpredané.*" Napriek tomu pani Klamár publikovala v Sborníku vzorky k pleteniu ponožiek, poteníčkov, čiapok, rukavíc, ktoré sa: „*dobre hodili k terajšej vojenskej službe*".

Na sjazde padol návrh Gustáva Košíka, aby bolo „*nášmu vodcovi Masarykovi*" poslaných 3000 dolárov a 2000 dolárov našim dobrovoľníkom. Nakoniec bolo schválené, že peniaze sa pošlú Jozefovi Murgašovi.

Siedmy sjazd sa vyjadril aj k otázke povojnového usporiadania strednej Európy: „*My sme od počiatku války stáli pevne a verne pri spojencoch Rus-*

ka, Srbska, Francii a Anglii, lebo sme boli presvedčení, že bojujú za pravdu, slobodu a demokraciu sveta nie len pre svoje, ale všetky ostatné národy sveta. A preto čo od takých sme celým právom očakávali aj oslobodenie nášho Slovenska od samozvaných cisárov a kráľov, ktorí hrozbou nasycujú národ náš už od rokov. Naši „austriaci" ale toto pochopiť nemohli, a preto zúrivosťou pustili sa na nás, ako na šíriteľov týchto im nepochopiteľných ideí. Pri tomto napádaní nás používali takých nesokolských surových urážok, že keby sme neboli hľadeli na nich so stanoviska poľutovania a boli sa obrátili na ich vyhrážky a surovú methodu na vládne úrady, nuž mnohí z nich by si boli za svoje „austriactvo" odsedeli viac mesiacov v chládku."[31] Ako ďalej píše autor zápisnice, až 90% členstva s ich politikou súhlasí.

Prvá svetová vojna skončila v novembri 1918 zásadnou zmenou mapy strednej Európy. Slovenské katolícke sokolstvo v Severnej Amerike prijalo vznik Československej republiky s nadšením. Pozornosť sa však venovala skôr výsledkom 7. sjazdu a vnútorným problémom organizácie, predovšetkým potrebe nárastu členstva. Situácia v novovzniknutom štáte bola spočiatku bez akéhokoľvek záujmu organizácie. Okrem rubriky „*Zo Slovenska*", ktorá mala skôr bulvárny charakter nenachádzame o aktuálnej situácii na Slovensku žiadne zmienky ani v „*Katolíckom Sokole*".

31 ZÁPISNICA zo VII. slávnej konvencie Rim. a Gr. Kat. Tel. Slovenskej Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 8. - 13. júla 1918. Passaic, NJ, 1918, s. 123.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

ROČNÍK (VOLUME) XIV. PASSAIC, N. J., 3. JÚNA 1925. ČÍSLO (NO.) 41.

CVIČIACA ČATA 148. SBORU V LANSFORD, PA.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 3. júna 1925

III. kapitola

SLOVENSKÉ KATOLÍCKE SOKOLSTVO V SEVERNEJ AMERIKE MEDZI SVETOVÝMI VOJNAMI

Povojnové roky boli v dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola rokmi krízy. Tá sa prejavovala slabým nárastom členstva, ako aj vnútornými problémami, osobnými animozitami a podvodmi. Spočiatku Slovenský Katolícky Sokol neprejavoval o novú Československú republiku veľký záujem. Prvýkrát sa s vyjadrením k vnútropolitickým problémom na Slovensku stretávame v Sborníku z roku 1920. „*Čo sa týka nášho národného žitia v Amerike, ten bol za minulého roka radostnejším, lebo všetky práce oslaďované boli blaženým povedomím, že sme svobodní národ a máme svobodnú svoju otčinu, svobodné Slovensko. Zo starej našej vlasti avšak prichádzali zprávy, bolestné výkriky, že česká vláda socialistická, a rozhodne proticirkevná, že tá vláda náš ľud po Tatrami utláča jako rečove, tak predovšetkým z náboženského ohľadu. Tak podobne mnoho žiaľu zapríčinila zpráva, že Poliaci idú od Slovenska odtrhnúť šumnú čiastku jeho kraju i s dobrým ľudom a síce stolice Oravu a Spiš. Tieto, jako i zprávy, že mnoho verných bratov a sestier posúdeno bolo do žalárov pre svoje slovenské presvedčenie, a že veľké ťarchy daňové a rekviracie navalené sú na plecia nášmu ľudu. Emissári, odtiaľto na vyšetrenie tých pomerov na Slovensko vyslatí a prinavrátení, tie zprávy poburujúce zamlčovali, verejnosti neupokojujúce zprávy podávali, že vraj: ľud nemusí všetko vedeť. nuž toto otvorilo oči mnohým. Za právo slovenčiny, a voľnosť otčiny, od rokov bojujúci americkí Slováci na záchranu Slovenska, a svojej materinskej reči vytasili Dohodu, ktorú president T. G. Masaryk a zástupcovia slovenského národa v Pittsburghu sostavili a svojimi vlastnoručnými podpismi zpečatili. Lenže jako T. G. Masaryk, tak i jeho ministri, nechcú o Dohode počuť, ba tí poslední ju za zdrap papiera vyhlásili. To pravých Slovákov ešte viac rozohnilo a posmelilo, by sa svornejšie sdružili a na stranu Dohody sa postavili. No i česká vláda nelenila a tlak robila, na niektorých tunajších pohlavárov a tí sa poddali, a zrazu začali vykrúcať, i už aj plavať s vlnou protidohodovou. Na pomoc týmto „plávačom" priskočili „tiež" Slováci len že takí, čo chceli bližšie sa dostať k million dollárovej sbierke. Nastrkali sa do spolkov za úradníkov a tak do LIgy až k emissarstvu. Slovenčina, dobrobyt a budúcnosť nášho ľudu ich netrápila*."[1] Hlavným politickým programom vo vzťahu k Slovensku bol

1 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol Na prestupný rok 120. Ročník XI. Sostavil František Škutil. Passaic, NJ, 1920, s. 36.

v Slovenskom Katolíckom Sokole boj za uplatnenie Pittsburghskej dohody. Treba však povedať, že tento boj bol skôr „*pro forma*", nebol to každodenný program a týkal sa len jednotlivcov. Vedúcou osobnosťou tohoto programu bol redaktor „*Katolíckeho Sokola*" Gustáv Košík.

Prvým povojnovým sjazdom bol 8. sjazd zvolaný v roku 1921 do Betlehema v Pennsylvánii. Počet členov stúpol na 19 205 a majetok Slovenského Katolíckeho Sokola tvoril 220 000 dolárov. Od posledného sjazdu pribudlo však len 25 sborov. Slovenský Katolícky Sokol však riešil vážne problémy so

Uradníci Sboru č. 78 v South Betlehem, Pa., Stojací: zástupca J. Potocký, dozorca Št. Bednár, starosta MSKS Valent Pribula, zástupca Ján Čech, dozorca Ján Antony. Sediaci: veliteľ P. Pavelka, cvičteľ Ján Gazdačka, pokladník M. B. Smith, správca Št. H. Rujak, podsprávca Ján Uličný, účtovník Ján B. Bartoš, zapisovateľ Joz. G. Begány, dozorca Juraj Antony. 1919.

spreneverou v rámci organizácie, ako aj so zlým hospodárením svojej tlačiarne. Celý sjazd sa niesol v riešení osobných útokov, obvinení, sprenevery, podozrivých tokov peňazí a sporov medzi členmi Hlavného úradu. Spory začali odhalením sprenevery 129 dolárov hlavným tajomníkom Adamom Andraščíkom. Keďže použitie peňazí nevedel vysvetliť, rozhodlo sa o jeho vylúčení zo Sokola. Celá táto aférka však stála Slovenský Katolícky Sokol viac ako 2500 dolárov, ktoré museli zaplatiť rôznym advokátskym kanceláriám. Sjazd riešil aj osobné spory medzi Michalom A. Dávalom a Gustávom Košíkom, ktoré skončili napomenutím obidvoch členov. Spory v hlavnom úrade však mali za následok vzrastajúcu nedôveru členstva Slovenského Katolíckeho Sokola voči hlavnému úradu. V sborovej zápisnici o tom píše Anton Kojš: „*História slovenských organizácií v Amerike dokazovala, že následky podobného vnútorného boja, povstalého s rozvášnených štvaníc sa stalo pre budúcnosť spolkov najvýš nebezpečné. Čo bolo na príčine, že tak krásna a veľkodušná Jednota, ako je naša Jednota, členovia ktorej dali sľub, že čo*

Čaty mládežníckeho odboru na slete Župy č. 4 v Chicagu. 1919

Cvičenky Venca č. 9 v Chicago, Ill, 1919

Divadelní ochotníci Sboru č. 149 v Chicagu v hre „Medveď a Víla". 1919

Štefan Mendrej, zapisovateľ hlavnej poroty Slovenského Katolíckeho Sokola. 1919

Peter Vaško, člen Sboru č. 147, dobrovoľník v československých légiách vo Francúzsku. 1919

verní synovia a dcéry národa budú oduševnene nielen zachovávať, ale i uplatňovať zásady našej cirkvi katolíckej? Bolo nepochopiteľné, že my Kat. Sokoli, ktorých najvyšším úkolom je: preukázať skutky lásky a milosrdenstva, sme boli pre výtržnosti našich vodcov vohnatí do štvaníc."[2]

Slovenský Katolícky Sokol skutočne nebol v najlepšom vnútornej kondícii. Tesne pred sjazdom ho zažalovala sestra Mária Emerich, členka 2. Venca 1. Sboru v Passaic pre náhradu 3000 dolárov za jej zastreleného manžela v sokolovni prvého sboru. Išlo o záležitosť ešte z roku 1918. Sbor č. 1. mal v meste Passaic budovu, v ktorej mal zriadený salón (krčmu). „*V tomto obchode bol zamestnaný p. Emrich a jedného večera prišiel do hádky s jedným kostymerom, ktorý ho na mieste zastrelil.*" Vdova po pánovi Emerichovi žiadala od Slovenského Katolíckeho Sokola odškodnenie 3000 dolárov. Pravdepodobne išlo o nešťastnú náhodu, nakoniec musel Sokol zaplatiť len súdne trovy vo výške 100 dolárov.

Sokol čoraz častejšie riešil aj pochybné platby na Slovensko, čo sa naplno preukázalo žalobou po nebohom Pavlovi Teplanskom, členovi 103. Sboru v meste Akron v Ohiu. Po jeho smrti bola jeho posmrtná podpora zaslaná prostredníctvom Cambria Trust Co. v Johnstown v štáte Pennsylvánia na Slovensko. Banka veľmi často síce doručila poistenku od zaslaných peňazí, avšak nevedela nijakým spôsobom preukázať ich doručenie.

Napriek tejto neľahkej situácii Slovenský Katolícky Sokol naďalej všemožne podporoval svoje členstvo. Sjazd vyhovel prosbe o podporu na kostol v meste Phoenixvillle v štáte Pennsylvánia, ktorý vyhorel. Vyhoveli aj žiadosti 90. Sboru z Trentonu v New Jersey o milodar na výstavbu novej slovenskej školy. Sjazd podporil aj prosbu 160. Sboru Katolíckeho Soko-

2 ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 – 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ, 1921, s. 25.

Michal Uhaľ, člen Sboru č. 25 v Perryopolis, Pa., americký vojak bojujúci vo Francúzsku. 1919

Michal Petrenčik, člen Sboru č. 21 v Perryopolis, Pa., americký vojak, ktorý bojoval vo Francúzsku a Nemecku. 1919

Geo Debich, člen Sboru č. 36 v Detroit, Mich. 1919

la z Johnstowne v Pennsylvánii o podporu pre ich brata J. Pančiho, československého legionára – mrzáka sumou 25 dolárov. Podporená bola aj žiadosť Biskupského úradu v Nitre o podporu kláštora na Skalke k pocte Ssv. Andreja a Benedikta. Takisto podporili Hlohumnickú farnosť v Spišskej stolici sumou 25 dolárov, ako aj slovenského študenta Jána Ruru, ktorého podporili v jeho bohosloveckých štúdiách sumou 50 dolárov. Veľkú mediálnu odozvu mala „*Prosba Rev. Bienika, Maďarmi prenasledovaného vlastenca o hmotnú podporu*", ktorú „*Katolícky Sokol*" odporúča podporiť" „*Nižepodpísaný, ev. farár, otec 3 dietok, ako národovec bol som v Maďarii 8 mesiacov väznený, potom o všetko olúpený. Núdza ma dohnala, aby som sa uchádzal u Vás o podporu.*

Ján Kukula, Juraj Kukula, František Maruškýn. Členovia Sboru č. 108 v Youngstown, Ohio na bojovom fronte vo Francúzsku. 1919

Cvičenci Sboru č. 11. Chicago, Ill. 1919

Brat Brincko, vojak v americkej armáde. 1919

Členovia Sboru č. 36 v Detroit, Michigan. Zľava: Andrej Uličný, Imrich Kotlár, Dominik Oleksal, Imrich Uličný, Ján Galdon. 1919

Prez celú zimu žil som v Lučenci, na malom výpomocnom professorskom plate, z čoho sa vyžiť, nie to ešte 3 deti šatiť nedalo, tak že som sa úplne zadlžil: Teraz som na mizernom mieste, malej fare hornostrehovskej, kde už od 200 rokov ženatého farára nebolo, lebo nemohol vyžiť s famíliou, – preto Vás ešte raz láskave prosím, ak je Vám možné, pošlite cestou bársktorej našej slovenskej banky nejakú podporu na odškodné za hmotné ztraty, ktoré som utrpel v Maďarii, ako prenasledovaný národovec Slovák.

Budem sa hľadieť i ďalej činnosťou svojou i verejne, i na poli spisovateľskom môjmu národu slovenskému dokázať verným synom.

V. Panenka, cvičiteľ cvičeniek 93. venca v Milwaukee, Wis.
a P. P. Nemček, župný veliteľ. 1919

Sokolky Venca č. 56 v Monessen, Pa. na „Sedliackom bále". 1919
Stojací rad zľava: Mária Karch, Anna Tkáč, Helen Kudláč, Dorka Dziak, Anna Dziak.
Sediaci rad zľava: Katarína Mitro, Mária Durišin, Anna Pačuta.

Čakajte Vašej odpovedi a poručajúc sa do bratskej sústrasti a láskavej podporovavosti som Váš brat v národe, Ján Bienik, ev. farár, Horná Strehová – Lučenec"

Podobne odporúčal úradný orgán „*Katolícky Sokol*" podporiť prosbu od obyvateľov spišskej obce Fridman, ktorí žiadali príspevok na nové zvony: „*Milí bratia a sestry v Amerike sa nachádzajúci:*

Známe je Vám, že Fridmánske zvony, ktoré týma najmilšími našíma priateľmi boli, ktoré vo všetkých radostiach, bolestiach s nami spolu cítili, nás k Bohu povolávali v roku 1917, a síce dňa 16. júna na válečné ciele vzaté boli. Včul keď vidíme, celá Magura jakoby na poveľ naraz povstala, aby si nové zvony znovu nadobudla, i my Fridmančania nechceme ostať pozadu, lež chceme s nimi do práce sa dať.

Dňa 2. júla 1922 na iniciatívu tunajšieho pána farára shromaždili sme sa v škole, kde jednohlasne sme vyriekli, že i my chceme si nové zvony objednať. K cieľu tomuto vyvolili sme výbor, ktorý bude mať na starosti sbierania peňazí na tento cieľ.

Cvičenci Sboru č. 1 v Passaic, NJ. 1921

Cvičenky Venca č. 2 v Passaic, NJ. 1921

Nakoľko však my samí bez Vašej pomoci neboli by sme vstave túto vec do skutku previesť, k Vám, drahí bratia naši, sa obraciame a v mene Ježiša srdečne Vás prosíme, aby ste nám jako do toho času, tak aj teraz ku pomoci prispeli. My uznávame, že teraz je Vám tam ťažšie, však ale presvedčení súc o Vašej veľkej nevýslovnej obetavosti úfame, že Vaše dobré srdce ku nám i v tuto chvílu nebude zatvorené. My Vám sľubujeme, že za Vás ako za dobrodincov našich sa modliť neprestaneme, prosíme našu láskavú Matku Preblahoslavenú Pannu Máriu škapuliarsku, aby Vám

Cvičenci Sboru č. 175 v Youngstown, Ohio. 1921

Cvičenky Venca č. 51 v Detroit, Michigan. 1921

Cvičenky mládežníckeho oddielu Sboru č. 149 v Ironwood, Mich. 1921

od svojho syna vyžiadala všetko, čo duševne a telesne potrebovať budete, aby ste šťastliví a blažení už tu na zemi boli. Keď za milodary Vaše už vopred Vám srdečne ďakujeme, Pán Boh zaplať, ostávame vaši Vás srdečne milujúci. Vo Fridmane, Spiš, 2. júla 1922. Štefan Andrašovský, farár."[3]

Sjazd reagoval na voľby v Československu v roku 1920. Hlavný redaktor „*Katolíckeho Sokola*" Gustáv Košík neskrýval z ich výsledku sklamanie: „*Pri týchto voľbách sa národ náš neočakávane premenil z nábožnej konservatívnej väčšiny na rudu gardu. Žiadať teda a vydobíjať právo sebaurčovania pre národ, ktorý presvedčenie svoje mení cez noc a budovať na takejto sile bolo by prinajmenej rečeno stavať zámky na piesku. Dať politicky nevyspelému ľudu všetky práva národnej suverenity bolo by nebezpečným. Katolícky Sokol bol, je, a bude za samosprávu Slovenska v rámci Česko Slovenskej Republiky. V tomto predsavzatí nikdy som sa nedal zapriahnuť žiadnym smerom ani osobám Jehlichka, Dvorcsák, Unger, Csernoch nemohli mať na mňa žiadneho vlivu, vzdor tomu, že prichádzali ku mne pod ruchom cirkevno-náboženského boja proti naším bratom Čechom, s ktorými sme spoločne bojovali, krvácali za slobodu Česko Slovenskej Republiky.*"[4]

Delegáti sjazdu boli znepokojení pridelením dedín Oravy a Spiša k Poľsku. K tomuto vydal rezolúciu adresovanú ministrovi zahraničných vecí Eduardovi Benešovi: „*My delegáti Kat. Tel. Slov. Jednoty „Sokol" sídení na VIII. riadnom sjazde svojom v Betlehem, Pa, 8. júla 1921 vynášame nasledujúcu resolúciu:*

poneváč Poliakom pridelené dediny Oravy a Spiša neni sú spokojené so svojim osudom a poneváč táto záležitosť není je ešte definitívne riešená;

preto my Katolícki Sokoli žiadame Vás, aby ste všetko učinil, aby tieto dediny prinavrátené boli Orave a Spišu, kde i pred tým za tisíc rokov prináležali. Ďalej s rozhorčením protestujeme, aby Župy Spiša, Šariša, Abaujskej, Uzhorodskej a Zemplinskej, boli odtrhnuté od Slovenska a pridelené k Podkarpatskej rusii". [5] *Ďalšia rezolúcia žiadala dôsledné uplatnenie Pittsburghskej dohody: „Poneváč konštatujeme, že terajšie neblahé pomery, ohrožujúce pokoj Česko-Slovenskej Republiky nevyhnuteľne potrebujú nápravu;*

a poneváč silne veríme, že táto náprava môže prísť len so znamením formy spravovania Slovenska; preto všetko – keďže odsudzujeme a zatracujeme všetku podkopnú prácu nepriateľov celistvosti Česko-Slovenskej Republiky tak tu v Amerike ako i v starom kraji;

Žiadame, ako ju zabezpečuje Pittsburgská Dohoda bez všetkého odkladania bola vtelená do ústavy Česko-Slovenskej Republiky

---

3 Katolícky Sokol. 14. september 1922, s. 10.

4 ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 – 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ, 1921, s. 33.

5 ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 – 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ, 1921, s. 77.

Cvičenky Župy č. 5 v Barberton, Ohio. 1921

Cvičenci mládežníckeho oddiely v Detroit, Mich. 1921

a po druhé, aby postupne pre dobro oboch bratských národov bola do života uvedená

ďalej aby táto resolúcia zavedená bola do zápisnice sjazdu a v našom úradnom orgáne uverejnená a zaslaná do Prahy Národnému Shromaždeniu, do Ružomberku, predsedovi Ľudovej Strany a do Turč. Sv. Martina predsedovi Národnej Strany."[6]

6 ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 – 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ, 1921, s. 78.

Spory vo vnútri Slovenského Katolíckeho Sokola sa nevyhli ani ženskému členstvu Sokola. Kritika sa dostala sokolkám pre ich ručné práce, ktoré niektoré členky považovali za zbytočné. Zo zápisníc je zrejmé, že „*ručné práce*" boli okrem cvičenia hlavnou pracovnou náplňou ženského osadenstva Slovenského Katolíckeho Sokola. Správkyňa vencov sokoliek Mária Klamár, ktorá bola hlavnou propagátorkou ručných prác ich však veľmi tvrdo

Cvičenci Sboru č. 24 a Venca č. 51 v Detroit, Mich. 1921

„Base Ballistická" čata slovenských katolíckych sokolov v Youngstown, Ohio. 1921

obhajovala: „*Vence majú dvojaký osoh z ručných prác: prvý je ducha poučný a druhý národné uvedomenie pozdvihujúci. Naša Sokolka chráni ručnou prácou všetko, čo patrí tvojmu slovenskému národu. Ona obnovuje, dvíha, čo nepriateľ pošliapal. Ona odkrýva všetko v čom sa tvoja pramatička tešila. Nad jej prácou vyslovili obdiv vzdelané ženy Francúzsky, Talianky, Angličanky a mužovia povedali, že Slovenka má vlohy k umeniu od prírody. Teda prosím nehovorte, že naše umelecké práce sú nám na škodu. Veďže, že hus poznáte po perí, národ po činnosti.*"[7] Ručné práce tvorili gro činnosti vencov Slovenského Katolíckeho Sokola. Takmer v každom ročníku Sborníka uverejňovala

Úradníčky Venca č. 81 vo Whiting, Ind., správkyňa H. Kočan, účtovníčka Z. Murín, zápisovateľka K. Saliga a pokladníčka A. Cengel. 1921

Hudobný sbor v Youngstown, Ohio. 1921

7 ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 – 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ, 1921, s. 35.

Pozvánka na zábavu
Sboru č. 168 v Clifton, NJ. 1922

OZNÁMENIE.

Sbor 24. Kat. Sokolov v Boonton, N. J. riadi veľkolepý bazar v dňoch 3. a 4. júla v miestnostiach Slovenskej Budovy na Summit Ave. — Otvorenie bazáru bude v v pondelok dňa 3. júla o 7.30 hodine večer na to to teši zábava a krajový "jarmark" v štyroch listrech naplnených najkrasnejšimi užitočnými jako importovanými tak i tu-najšim a to výborným pre domácnosť i pre zábavu pre veľkých i malých a ku kosom výbra pekných a cenných cien. — Nasledujúceho dňa 4. júla zase o 8 hodine ďovia sboru to Sbor. Budovy in korzom pochodujú na sv. omšu do slov. kostola na Hill strite a po bohoslužbách všetky sbory a bratské spolky jako i obecenstvo primaršíta sa do hally kde sa rozpráli veľolepá zábava romantického šartovného i pondelného programu.

Vstupné dňa 3. júla k večernej zábave je 25 centov a nasledujúceho dňa 4. júla je vstup voľný.

Všetkých známych priateľov a všeobecne z okolice Slovákov najúctivejšie v mene výboru a 24. sboru Kat. Sokolov pozváva

Ján Ovšonka,
správca bazáru

Malí sokoli Jozefa Klementoviča.
Charleroi, Pa. 1922

hlavná podsprávkyňa Magdaléna Kojš, alebo Zuzana Klamár rôzne podporné články o ručných prácach: „*Umenie slovenskej ženy sa vyjadruje hlavne v nádherných jej ručných prácach nielen tam za morom, na Slovensku, ale i tu v našej novej vlasti, Amerike. Naše vence, súd verne svojeti, každé tri roky počas sjazdov Slovenského Katolíckeho Sokola, zavše usporiadajú svoje výstavky ručných prác. Mojou ideou pre budúcnosť je, aby naše výstavky ručných prác sa stali predmetom skúmania pre našich spoluobčanov ne-slovákov, Amerikánov. Myslím totiž s tým to, aby naše výstavky v budúcnosti boli viacej usporiadované pre širšiu americkú verejnosť, ako pre nás samých, aby takto svet*

Vydanie „Katolíckeho Sokola“
z 29. júna 1922

sa mohol doznať o usilovnosti a umeleckom nadaní slovenskej ženy. Nechže svet vie, čo dovedie vytvoriť ruka a krasocit slovenskej katolíckej Sokolky! Ručná práca je v krvy každej ženy, a až na malé výnimky niekoľko mužiatok, každá žena nachodí obľubu nie len v okrase svojho domova, ale i v prípravách tejže okrasy a jej vyhotoveniu."[8]

Obdobie po Betlehemskom sjazde sa nieslo v znamení finančnej stabilizácie Slovenského Katolíckeho Sokola, ale aj v sprísnení podmienok členstva. Hlavný duchovný Juraj M. Petro poukazoval na „*vlažnosť*" v nábožen-

Posviacka slovenského práporu Sboru č. 147 v Milwaukee, Wis. 1922

Prvý slovenský tamburačský hudobný zbor pri Sbore č. 150. 1922

8 SBORNÍK Rímmsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty SOKOL na obyčajný rok 1925. Sostavi Gustáv Košík. Ročník XVI., Passaic, NJ, 1925, s. 124.

Herci Sboru č. 100 a 142 v Portage, Pa., duchovný F. Jevník, a cvičiteľ J. Andrejko. 1922.

Cvičenci Sboru č. 48 v Philadelphii, Pa. Ľavý krajný: A. J. Chlebuch, veliteľ Župy č. 12. Pravý krajný: Jozef Koštek, veliteľ Sboru č. 48. 1922

Cvičenci Župy č. 2 v Bridgeport, Conn. počas výletu do Southington, Conn. 15. júla 1923

ských otázkach. Upozorňoval, že Slovenský Katolícky Sokol je organizáciou postavenou na základe náboženskej a národnej uvedomelosti. Členmi Slovenského Katolíckeho Sokola sa môžu stať len rímskokatolíci alebo gréckokatolíci, Slováci alebo Slovenky. Upozorňuje, že akonáhle členovia prestanú byť katolíkmi, nemôžu byť ďalej členmi sokolskej Jednoty. „*Nekatolík nemôže byť Katolíckym Sokolom – rovne tak ako Nemec nemôže byť Slovákom. Niektorí ľudia zo svojej vlastnej vôle prestávajú byť katolíkmi – buď ztratili, buď zapierajú svoju vieru – iní sú ľahostajní v povinnostiach náboženských. Aby sme boli istí, že údovia našej organizácie žijú dľa stanov našich, žiadaní sú úradníci, aby nám zaslali svedectvá vybavenej svojej veľkonočnej spovedi, správne vypísané a úradne potvrdené od miestneho duchovného.*"[9]

Po sjazde sa opäť otvorila otázka presadzovania Pittsburgskej Dohody a jej „*životauvedenie*". Anton M. Palkovič, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola v zápisnici za rok 1923 uvažoval o uskutočniteľnosti tohto výsledku sjazdu: „*Pittsburghská Dohoda, zaručuje autonomiu Slovenska v rámci Č. S. Republiky a veľké nedorozumenie robí to, že minul sjazd neusniesol jakým spôsobom máme v tomto smere pracovať. Nebolo povedané, či máme pracovať za instantnú alebo postupnú autonomiu, alebo s kým sa máme sdružiť v tejto práci. V našom orgáne za celý rok bolo agitované za autonomiu, ale doteraz sme na tom len samostatne pracovali.*

Bol som síce žiadaný privteliť našu Jednotu do sväzku Slovenských Organizácií ktoré sa nedávno sdružili za autonomiu Slovenska a zvolili si na čelo tak zvaný „Päť-členový Výbor Priateľov Slovenskej Slobody." Avšak naša Jednota je založená na pôde americkej, blizo 4000 míľ od nášho milého Slovenska.

Konštatujem, že máme 12 000 mládeže v našej Jednote, ktorá je rodená na pôde americkej, a tiež veľký počet nášho dospelého členstva sú americkí

9 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. sboru Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, vydržiavanej v dňoh 18. – 20. januára 1923 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1923, s. 4.

Cvičenky Venca č. 13 vo Philadelphii, Pa. 1922

občania a neznám jak ďaleko sa zaujímajú o starokrajovú politiku. Z tohoto dôvodu mi pripadá, že my máme sa v prvom rade tuná starať o výchovu našej mládeže ako aj o to, aby z nášho dospeléh očlenstva boli dobrí a presvedčení katolícki laikovia, ktorých proticirkevné časopisy nesklátia a ktorí sú každým časom hotoví zastať sa našej katolíckej viery proti kadejakým Ku-Klux klanom. Týmto ale nemyslím, že by sme v nás a v našej mládeži prestali pestovať lásku ku nášmu slovenskému národu. Ba opačne som za to, aby sme sa čo najbližšie spojili s našima bratmi Orlami na Slovensku, ktorí ako katolícki laikovia sú ochrancami našej katolíckej viery na Slovensku a tiež máme z celej sily napomáhať spolku Sv. Vojtecha v Trnave, ktorý od založenia tak vznešene pracuje na poli slovenskej literatúry.

Tým myslím, že my máme podporovať len čisto cirkevné a čisto národné ciele a politike v našej Jednote nakoľko sa možno vyhýbať, lebo som sa osobne presvedčil, že sbor, ktorý je mlátiacou stodolou pre politické polemie, prestáva byť aktívnym v pravých prácach sokolských."[10]

Články o Pittsburghskej dohode a jej presadzovaní sa v prvej polovici 20-tych rokov objavovali v každom čísle „*Katolíckeho Sokola*". Dokonca sa vyskytovali aj básničky na túto tému. Jozef Nedecký z Pennsylvánie publikoval túto:

10 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. sboru Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, vydržiavanej v dňoh 18. – 20. januára 1923 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1923, s. 7.

„Ej Totú, totú.
Tú Pittsburghskú notu.
Ej, totú totú,
Čo sme ju tak rádi mali.
S Čechmi spolu podpísali.
Ej, totú totú.
Tú Pittsburghskú notu.

Zahraj cigáň
Frasce trime!
Veď už aj ten Šrobár dríme.
Ej totú, totú,
Tú Pittsburghskú notu.

Ambros v Prahe
znechutený,
Bo mu Getting
v kresle sedí.
Ej, totú, totú
Ambrosovskú notu.

Magurčani nešťastliví,
Pohnul vás Beneš
Do Varšavy.
Ej, totú, totú,
Benešovskú notu.

Ej totú, totú,
Tú Magurskú notu,

Stály výbor
V Pittsburgh meste
Má on veľkú
Nádej ešte.
Ej na tú, na tú,
Na Magurskú notu.[11]

Nie každý člen Hlavného sboru mal na zasahovanie do politiky na Slovensku rovnaký názor. Za silnejší vplyv Slovenského Katolíckeho Sokola na slovenskú vnútornú politiku bol hlavne Gustáv Košík. Ten videl jeho program v neustálej podpore slovenských autonomistických snáh, ako aj vo všemožnej podpore slovenského Orla. Svoje videnie vplyvu Slovenského

11 Katolícky Sokol. 1. január 1925, s. 7.

Pochod členov Župy „Andrej Hlinka" v Donor, Pa. 4. júla 1923

Katolíckeho Sokola vydal v „*Zpráve Zástupcu Katolíckeho Sokola na Orolskom Slete*", podanej na ročnej schôdzi hl. sboru 19. januára 1923. V správe Košík referuje svoje účinkovanie na Orolskom slete v Brne a podáva svoj pohľad na vnútornú politiku na Slovensku. „*Orol na Slovensku je organizaciou mladou, ktorú – vzdor tomu, že je ona čisto slovenskou a katolíckou organizaciou – prenasleduje celý český vládny aparát, učiteľstvo, vojsko, ba ešte i z tadiaľto importovaná Ymka. Následkom týchto okolností, mladý náš Orol nemá na rúžach postlano, ale boj mu hrozí na každú stranu. Borba Orla Slovenského je obťažovaná neupovedomelosťou slovenského národa, ako i tým, že pospolitý ľud je v organizovaní sa neskúsený ba lahostajný.*

Podivuhodným Zjavom je, že Orol na Slovensku tak mohútneje. Od dnes je počtove najsilnejšou organizaciou na Slovensku vzdor všetkým prekážkam, ktoré sú mu kladené pod nohy, naprie bojom, ktoré sú namierené na jeho život, hlavne následkom jeho ideálov, ktoré ku cti a chvále jeho zahrňujú i slovenskú autonomiu. Sblíženie našej Jednoty s Orlom na Slovensku nebude ťažkým. cieľom ideového sblíženia za potrebné považujem, aby hl. sbor bol v stálom spojeniu s Krajinským Sborom Slovenského Orla v Trnave.

Potrebným bude vypracovať plán dľa ktorého by naší do kraju cestujúci členovia prestúpili do Slovenského Orla, a podobne členovia Slovenského Orla, prisťahovavší sa sem do Spoj. Štátov priniesli sebou odporúčajúcu listinu, dľa ktorej by sa mali stať členmi našej jednoty.

Okrem tejto solidarity potrebným bude nášho mladšieho brata, Slovenského Orla podporovať v jeho húževnatom boji mravne, organizačne a tiež i hmotne.

Cvičenci Župy č. 2 v Bridgeport, Conn., správca M. Behunčík, dozorca A. Kurimský a veliteľ S. Rutkovsky. 1923

Cvičenky Sboru č. 180 v Canton, Ohio. 1923

Cvičiaca čata Sboru č. 118 v Carteret, NJ. 1923

Podporu túto poskytnúť je našou povinnosťou a síce nasledovne:

a) šírením orolskej myšlienky a oboznamovaním slovenského ľudu tu v Amerike s cieľom a zásadami Orla;
b) zasielať každej orolskej župe na Slovensku naše časopisy a iné vydania sokolské;
c) získať aspoň 10 - 12 oduševnených našich členov, ktorí sú vyspelí v telocvičnej technike, a vyslať ich na Slovensko, kde by sa podujali sorganizovať technicky veľkú Orolskú Jednotu.
d) peňažitá pomoc na vydavanie časopisov a kníh potrebných cieľom šírenia orolskej myšlienky, na ktoré terajším orolským činiteľom nestačí, a ľud pre svoju chudobu obetovať nemôže.

Cieľom uskutočnenia týchto veľkých myšlienok, nezaškodilo by, aby ste rozmýšľali už dnes o tom, či by nebolo na čase prijať meno „Orla" pre našu Jednotu, čo sa zdá byť nevyhnutnou konsekvenciou, jestli totiž chceme sa stať dôslednými tým zásadám, ktoré tvoria podklad našej ideologie. Predsa nijako sa nedá ospravedlniť to, aby sme trpeli na štíte našom meno, ktoré je protivné nášmu smeru a ktoré stotožňuje všetko zlo, proti ktorému nám naše snahy, naše zásady a ideále kážu sa boriť a bojovať…. Anjel v rúchu diabla predsa nebude prebývať! Sokol kryje v sebe boj proti Rímu! Sokol je dnes služkou českého, a náš národ hrdusiaceho centralismu. Jedným slovom je tak ideovo ako i prakticky proti všetkému, čo my Katolícki Sokoli považujeme za sväté… Sokolstvo a katolicismus dľa pôjmu nášho ľudu sú rovné složke ohňa s vodou alebo medu s jedom…"

Hlavne ale žiada a čaká od nás túto zmenu Slovenské Orolstvo a celý slovenský katolícky ľud, ktorý už v samom mene Sokol vidí zlo." [12] Košík teda žiadal premenovať Sokola v názve organizácie na „Orla". Navrhol dokonca ročnej schôdzi Hlavného úradu ustanoviť výbor na vypracovanie plánu na zmenu názvu. Gustáv Košík odporúčal propagovať túto myšlienku aj v „*Katolíckom Sokolovi*". Snaha o premenovanie organizácie však ostala bez povšimnutia, takisto ako predošlé snahy o spojenie s Prvou Katolíckou Slovenskou Jednotou v Clevelande.

Gustáv Košík bol najhorlivejším zástancom silnejšieho angažovania sa Slovenského Katolíckeho Sokola v politike na Slovensku: „*Nebol som nikdy a nie som ani dnes nepriateľom česko-slovenskej vzájomnosti, ale naopak som jej najoddanejším priateľom, lenže česko-slovenskú vzájomnosť a lásku si nechcem a nemôžem vysvetľovať tak, že pod tou sa rozumie „vliati sa slovenského národa do českého", ani tak, že „čo je české, nech ostane české, a čo je slovenské tož nech je česko-slovenské". Mojim ponímaním česko-slo-*

12 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. sboru Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, vydržiavanej v dňoh 18. – 20. januára 1923 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1923, s. 58.

Úradníci Sboru č. 146 v Brownsville, Pa. Sediaci zľava: M. Gurčák, účtovník; J. Seman, správca; J. Janík, dozorca; Stojací: I. Salagovič, dozorca; S. Doman, pokladník. 1923

venskej vzájomnosti bolo a je Slovák a Čech nech je rovný a nie podriadený jeden druhému, a každý nech si riadi svoj osud dľa svojich tradícii a svojich terajších potrieb, ako mu to jeho srdce a duša diktujú v rámci česko-slovenskej republiky, ktorá bola vybojovaná tak slovenskou ako i českou krvou a námahami. Inače ponímať vec môže iba zlomyseľník alebo pokrytec…!

Katolícky Sokol išiel do oslobodzujúceho boja v nádeji a na základe smluv, ktoré mu zabezpečujú samostatnosť a sebaurčovanie. Za toto žertoval majetkove a tiež i krvou tak v radách česko-slovenskej, ako i americkej armády.

A ako stojí to dnes s tou slovenskou slobodou!

Dnes je Slovensko v drápach českého centralistického leva a jeho služobníkov, ktorí ho za pomoci našich vlastných renegátov tak tiskne k svojmu srdcu až mu kosti praštia a smrteľný pot naň vystupuje. Pod heslom bratstva berie mu reč, náboženstvo, svojráz, a aby mu zarazil hlas vyžiera ho svojim

Divadelní ochotníci Sboru č. 39 v Bellaire, Ohio v hre „Kráľ pod lipami“. 1923

Sbor vo Wilkes-Barre, Pa., veliteľ Jakub Yencha. 1923.

úradníctvom i o chlieb a tisne mu žebrácku palicu do ruky a posiela ho do sveta. A keď sa ktorý Slovák opováži ohlásiť sa proti tejto krivde je vyhlásený za maďaróna a „nespolehlivého".

Slovenský národ trpí! Jeho prirodzené práva sú šľapané! Jeho národná samobytnosť je mu odopieraná!

Či Katolícky Sokol, majúci tak veľký poddiel na utvorení česko-slovenskej republiky, bude sa lahostajne pozerať na túto krivdu, na toto zabíjanie slovenského národa, našej drahej slovenskej reči!!

Sokol Katolícky je za pravú slobodu slovenského národa a jeho prirodzené práva sebaurčovania, a práve preto, keď sa dnes vedie boj o tieto práva naša jednota nesmie a nemôže ostať v úzadí, poneváč ochunanie sa naše, výhovorky na nepolitickosť našich zásad, oddalovanie, je rovné napomáhaniu nepriateľa, a rovná sa hrdúseniu nášho vlastného národa. Boj za národ slovenský proti jeho novovekým nepriateľom je otvorený tak tam za morom, ako i tu medzi americkými Slovákmi. Byť dnes v úzadí je zradou na našom národe, za ktorú by nás budúca historia ťahala na zodpovednosť, a súd národa by nás neminul! Neplatí ani výhovorka: „My sa musíme chrániť rozbroju v našich sboroch". V Kat. Sokole nemôže byť, ani nesmie byť rozbroj o práva slovenského národa, poneváč povinnosťou každého statočného člena našej Jednoty je „milovať svoj národ a ten chrániť pred záhubou!"[13] Sám Košík

13 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. sboru Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, vydržiavanej v dňoh 18. – 20. januára 1923 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1923, s. 60.

Michal Sinčák, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1924 – 1927

Anton M. Palkovič, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola v r. 1927 – 1933

však tvrdo vystupoval proti účasti delegácie na Orolskom slete, stál aj za hlasovaním, ktoré účasť Slovenského Katolíckeho Sokola na Orolskom slete odmietla. Preto bol nakoniec vybratý len Gustáv Košík ako zástupca amerického katolíckeho Sokolstva. Pri hlasovaní o mimoriadnom príspevku na podporu delegácie Sokolstva na Orolský slet v marci 1922 za mimoriadny príspevok hlasovalo len 12 sborov (2, 11, 14, 7, 29, 56, 57, 82, 92, 122, 151, 170). Proti bolo až 53 sborov.[14]

Začiatkom 20-tych rokov bolo medzi Slovákmi v Amerike módne pracovať na vytvorení „*Kolónií amerických Slovákov na Slovensku*". Pod vplyvom eufórie zo vzniku nového štátu boli na stránkach „*Katolíckeho Sokola*" uverejňované reklamy na investovanie na Slovensku: „*Prvá kolónia amerických Slovákov na Slovensku utvorila sa s krásnym zdarom v obci Žemberovcach, v župe Hontianskej, kde Kancellária Slovenskej Ligy americkej minulého roku, s povolením Štátneho Pozemkového úradu rozparcelovala veľkostatok bývalého baróna Kohnera a Synov, obsahujúci 997 uhorských jutár pôdy. Na tomto veľkostatku usadilo sa 44 slovenských rodín, hlavne rodín členov Slovenskej Ligy v Amerike.*

Teraz tvorí sa druhá kolónia amerických Slovákov na Slovensku, oprávňujúca všetkými nádejami na zdar ešte veľkolepejší. Štátny Pozemkový Úrad pridelil Kancelárii Slovenskej Ligy americkej veľkostatok bývalého gr. Csákyho u Starej Ďale, v župe Komárňanskej.

Nie menej cenné, ako táto požehnaná pôda, sú na nej nachodiace sa budovy. Pôvodne bol to 4000 jutrový veľkostatok, ale temer 3000 jutar predalo sa z neho pred válkou i počas války. Budovy však zostali na ňom a môžu poskytnúť prístrešie novým osadníkom, ktorí sa na tomto veľkostatku usadia. Cena jedného uhorského jutra tejto pôdy je Kčs 2600. keby sa veľkostatok predával z voľnej ruky ohlo by sa za pôdu utržiť po štvornásobnej cene za jutro. Ktorý americký Slovák chce si zabezpečiť budúcnosť, nech sa bezodkladne hlási osobne alebo listovne o túto pôdu. Lepšia príležitosť zaistiť si prvotriednu

14 Katolícky Sokol. 16. marec 1922, s. 5.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Cvičenky 51. Venca K. S. v Detroit, Mich.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 20. novembra 1924

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

PASSAIC, N. J., 11. DECEMBRA 1924

Cvičenci Kat. Sokola v Trenton, N. J.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 11. decembra 1924

Magdaléna Kojiš, hlavná podsprávkyňa Slovenského Katolíckeho Sokola. 1924

Veronika Kalafut, hlavná dozorkyňa Slovenského Katolíckeho Sokola. 1924

Júlia Kovalčík, dozorkyňa Slovenského Katolíckeho Sokola. 1924

pôdu s takými staviskami viac sotva bude. Keď chcete, aby ste sa stali majiteľmi výbornej zeme, ktorá zaplatí vaše námahy desaťnásobne, prihláste sa."[15]

Množili sa však aj informácie o sklamaniach amerických Slovákov na Slovensku. V tomto duchu informuje čitateľov „*Katolíckeho Sokola*" bývalý hlavný veliteľ a šedá eminencia organizácie Jozef Maťašovský: „*Všetci, ktorí sem prišli, pripravujú sa naspäť do Ameriky. Tu je veľmi nepríjemné žiť pre toho, ktorý bol navyklí na americký život. Tu není gás, málo kde elektrika, málo kde vodovod, málo uhlia, štyri-päť izby si tu nedovolí nikto zariadiť,*

Pochod pri príležitosti sletu Župy č. 6 „Andrej Hlinka" 4. júla 1923 v Donora, Pa.

15 Katolícky Sokol. 11. máj 1922, s. 3.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

Official Organ of the Rom. and Greek Cath. Gymn. Slovak Union Sokol at Passaic, N. J. Office: 205—207 Madison Street, Passaic, N. J.

Published and Distributed under Permit No. 416. Authorized by the Act of October 6th, 1917 on file at the Post Office of Passaic, N. J.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER, NOVEMBER 23rd, 1916 AT THE POST OFFICE AT PASSAIC, N. J., UNDER THE ACT OF AUGUST 24th, 1912.

ROČNÍK (VOLUME) XIV. PASSAIC, N. J., 2. APRÍLA 1925. ČÍSLO (NO.) 601.

CVIČIACE ČLENSTVO SEORGY V KENOSHA, WIS.,
které se zúčastnilo dvou a závodov v Chicago, Ill.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 2. apríla.1925

telefon nemôžeš mať v dome, iba ak štátu dáš pôžičku na telefon 8000 Kčs; kúpeleň nemáš v dome, jedným slovom, žiť ako sme v Amerike navykli tu nemôžeme.

Čo sa týka licensii, daktorí dostali, iní zase nie. Ja som chcel licens na výrobu likérov a rumu, tá my bola odopretá, že vraj z Bratislavy už dali 44 Slovákom licensie a že potom nevyrábajú a čoby sa vraj spojovať so židmi. To je pekná rada od našej vlády nie! Tedy licens mi bola odopretá len preto, že tu už dvaja židia majú licencie na výrobu, že ja nemôže dostať. Tieto všeliaké dokumenty stáli mňa asi 3000 Kčs i tak nadarmo všetko. Potom som žiadal licens na trafiku, ani tá nebola mi udelená, ani neodpovedali z Bratislavy. Neviem síce či má dajaké slovo náš americký zástupca Geššay v Bratislave, ale mne sa zdá, že tiadne, ináč mne, ako americkému Slovákovi, boli by iste udelili licens, alebo či za to, že som Kat. Sokol som nedostal! Neviem. Dosť na tom, že už toho mám toľko, že túžim za mojim domovom, za Pittsburghom a keď ta prídem, na Europu za takých pomerov aké tu panujú, už viac nepozrem."[16]

Správca Župy „Tatra" Ján Molčány. 1925

Potvrdením zlepšujúcej sa ekonomickej situácie Slovenského Katolíckeho Sokola bol jeho deviaty sjazd konaný v dňoch 1. - 5. septembra 1924 v Chicagu. Od betlehemského sjazdu bolo založených 36 nových sborov a pribudlo viac ako 3500 nových členov, spolu mal Sokol 22 768 členov, z toho bolo 6448 sokolov, 3376 sokoliek a 13 944 mladých sokolov a sokoliek. Členovia boli organizovaní v 438 sboroch. Majetok Slovenského Katolíckeho Sokola vzrástol takmer dvojnásobne.

Sjazd odporúčal prijímať členov až do 45-teho roku života. V prípade potreby mal byť zdravotný stav kandidátov skontrolovaný dvoma nezávislými lekármi na ich trovy. Sjazd takisto odporúčal venovať väčšiu pozornosť slovenským prisťahovalcom do Kanady. Hlavný sbor mal zabezpečiť organizovanie nových sborov práve tam, keďže po obmedzení prisťahovalectva do USA sa stala Kanada hlavným cieľom slovenských prisťahovalcov.[17] Je zaujímavé, že o záležitostiach na Slovensku, alebo o podpore Slovensku nenájdeme v zápisnici deviateho sjazdu žiadnu zmienku.[18]

---

16 Katolícky Sokol. 30. september 1922, s. 10.

17 ZÁPISNICA IX. Sjazdu Rím. a Gr. Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol, vydržiavaného v dňoch 1. - 5. sept. 1924 v Chicago, Ill. Passaic, NJ, 1924, s. 47.

18 Za hlavného duchovného bol zvolený Martin Rubický, za hlavného správcu Michal Sinčák, za hlavného podsprávcu Ján Heljenek, za hlavnú podsprávkyňu Magdaléna

Herci Sboru č. 177 a 189 v Lorain, Ohio. 1924
Herci sediaci na ľavej, strane: Ján Katričak, Emil Ganobčik, Ján Luca mladší, Cecília Čapla, Anna Smetana, Anna Kožar, Ján Kiška, Jozet Nocjar mladší, Anna Luca, Margareta Čapla, Margareta Katričak; Stojaci: Jozef Ganobčik; anjelíci: Katarína Kožar, Františka Nocjar, Helena Turbek, Václav Čapla, Maria Novák, Rozalia Katričak, Maria Luca; Sediaci chlapci: Ján Smotana. Jozef Luka, Jozef Kiška; Pred stromčekom stojí Marienka Nocjárová.

Herci Sboru č. 66 a Venca č. 85 v McKees Rocks, Pa., v hre „Rozmarín". 1924

Kojiš, za hlavného veliteľa Jozef Maťašovský, za hlavného podveliteľa Ján Výboch, za hlavného tajomníka Michal Kudláč.

Ochotníci Sboru č. 39, Bellaire, Ohio v divadelnej hre „Kríž pod lipami". 1925

V dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola bol prelomovým rok 1925, kedy Sokol dosiahol úplnú solventnosť. Od tohto roku badáme radikálny nárast členstva. Príčinou boli určite veľmi dobré podmienky pri nových poistkách. Slovenský katolícky Sokol bol z hľadiska poisťovníctva v 20-tych rokoch jedným z najvýhodnejších finančných ústavov.

Hlavný úrad sa v roku 1925 uzniesol na potrebe rokovaní s Českým Katolíckym Sokolom, Poľským Sokolom, Slovincami, Chorvátmi a Rusín-

Herci Sboru č. 100 a 142, Venca č. 67, Portage, Pa. 1925

Herci zo Sboru č. 54 a Venca č. 35 z Butler, Pa, v divadelnej hre „Rozmarín" s duchovným Jánom Maniakom. 1925

mi s cieľom založenia Sväzu Slovanského Katolíckeho Sokolstva.[19] Nariadil takisto vydávanie organizačných a vzdelávacích príručiek pre členstvo.

O dôležitosti a náročnosti práce funkcionárov Hlavného úradu Slovenského Katolíckeho Sokola svedčí malý inzerát v Katolíckom Sokole, ktorým Jozef Maťašovský, zvolený hlavný veliteľ, predáva „*Krásne zariadenú Mäsiareň s grocerňou. Ako zvolený hlavný veliteľ nemôžem sa tomu obchodu vážne venovať, preto že často cestovať budem. Predám lacno 1500 dolárov – Rent len 20 dolárov mesačne*".[20]

Akciou Slovenského Katolíckeho Sokola s veľkým dosahom bola prvá púť amerických Slovákov do Ríma v roku 1925. Hlavný sbor už 22. januára 1925 zvolil k tejto púti prípravný výbor zložený z kňazov a laikov. O zámere bolo členstvo informované na schôdzi vo Philadelphii. Členovia, ktorí bývali ďalej, alebo sa nemohli na schôdzu dostaviť boli upovedomení súkromným listom. Boli vytlačené obežníky rozdávané pred slovenskými kostolmi. O púti informovala aj väčšina slovenských katolíckych novín. Organizačný výbor však očakával: „*väčšiu oduševnenosť za dobrú vec zvlášte od úradných orgánov bratrských jednôt. Neradi by sme tuná obviňovať naše bratské organisácie z nejakej detskej závisti, predsa skutočnosťou je a ostane,*

19 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. Sboru Kat. Tel. Slov. J. Sokol vydržiavanej v dňoch 15. a 16. januára 1925 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, s. 4.

20 Katolícky Sokol. 1. január 1925, s. 11.

Kladenie základného kamene sokolovne Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. 1925

Sbor č. 147 v Milwaukee, Wis. 1925

že nepamätáme sa, žeby tieto časopisy boli prinášali redakčné oduševnujúce, povzbudzujúce články o našej výprave. Nepamätáme sa, žeby tie isté časopisy boli uverejňovali naše ohlášky veľkými literami na prvej strane. Ohlasovanie tak dôležitej veci malo miesta len niekde v kútiku. Toto zradzuje nezorganizovanie katolíckych Slovákov v Amerike, a postuluje to najrychlejšie spojenie sa všetkých katolíckych, slovenských amerických spolkov."[21] Výsledkom tejto pravdepodobne slabej agitácie bolo, že sa na púť prihlásilo len 65 ľudí, z ktorých pre rozličné príčiny nakoniec cestovalo len 34. Organizátori púte

21 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1926. Passaic, NJ, 1926, s. 39.

PRIATEĽ DIETOK.

ČASOPIS
VENOVANÝ NÁŠMU DOROSTU.

(VOL.) ROČNÍK XVI. Passaic, N. J. June and July the 25th 1925. ČÍSLO (NO.) 149. and 150.

SLOVENSKÝ KROJ.

Sestry Venca 103. v Barberton, O.

Vydanie „Priateľa Dietok“ z júna 1925

Úradníci Župy č. 2 spolu s cvičencami. 1925

tento malý počet obhajovali prísnymi prisťahovaleckými zákonmi USA, hroziacim štrajkom v uhoľných baniach, zlými pracovnými podmienkami, veľkými finančnými výdavkami spojenými s cestou a obavou zo straty zárobku.

Púť sa začala 25. júna 1925 nalodením sa na paroloď Belgenland v New Yorku. Na lodi boli okrem slovenských pútnikov aj pútnici amerických Írov. Každé ráno o šiestej a siedmej boli na lodi slúžené sväté omše v druhej i tretej triede. Cesta loďou trvala 8 dní. Po niekoľkodňovej zastávke v Paríži a prehliadke jeho pamätihodnosti sa pútnici vydali na cestu do Ríma vlakom. „*Najali sme si najlepšieho sprievodcu mesta a tiež aj auťáky na osem dní*". Audienciu u sv. Otca

Cvičiace členstvo Sboru č. 187 v Strabane, Pa. 1925. V strede M. Talpaš zakladateľ Sboru č. 187

Sbor č. 162 v Clifton, NJ. 1925

Cvičenky Sboru č. 198 v Lorain, Ohio. 1925

Cvičenky Venca č. 43 v Akron, Ohio. Po stranách sedia: František Valkovič, veliteľ Župy č. 5 a Veronika Simon cvičiteľka. 1925

Sokolovňa Sboru č. 126 v Schenectady, NY

vybavil pre slovenských pútníkov z USA spišský biskup Ján Vojtaššák, ktorý na žiadosť Katolíckeho Sokola a o. Jána Sobotu z mesta Nanticok v Pennsylvánii prišiel do Ríma zo Slovenska. Biskup Ján Vojtaššák sa prihovoril americkým Slovákom na večeri hneď prvý deň v Ríme: „*Nedopriali mi príležitosť stretnúť sa s vami, americkými Slovákmi tam za morom vo vašej novej vlasti, preto som prišiel tuná do Ríma, sídla kresťanstva, aby som k vám čím skôr mohol prehovoriť.*"[22] Ešte pred audienciou, vo štvrtok ráno 10. júla 1925 slúžil Ján Vojtaššák biskupskú sv. omšu v Bazilike sv. Klementa.

Audiencia so svätým Otcom sa uskutočnila v piatok, 11 júla. „*Audiencia bola privátna, tak že do miestnosti, v ktorej boli sme my americkí Slováci, s biskupom na čele, nemal prístup žiaden iný. Sv. Otec prehovoril k nám po nemecky a čakal dokiaľ osvp. biskup nám to nepretlumočil po slovensky. Dostali sme pápežské požehnanie, pobozkali sme*

22 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1926. Passaic, NJ, 1926, s. 48.

Sokolovňa Sboru č. 2
v Bridgeport, Conn. 1925

Sokolovňa Sboru č. 78
v Betlehem, Pa., 1925

Stavebný výbor na výstavbu sokolovne Sboru č. 9. 1925
Sediaci: Ján Lorinc účtovník; Štefan Himich, správca; Andrej Žitnaj, staviteľ Sokolovne; Andrej Stupák, správca výboru; Jozef Andera, Jozef Dugas členovia výboru; Andrej Kurimský, zapisovateľ. Stojaci: Ján Bireš, člen výboru; Štefan Tall, zapisovateľ; Andrej Filip, člen výboru; Pavel Novák, člen výboru; Michal Behunčík, člen výboru; Jozef Tirita, dozorca; Štefan Misenčík, pokladník; Matej Kurimský, člen výboru. Tretí rad: Štefan Kurimský, podsprávca; Juraj Lastomirský, člen výboru; Juraj Petrovič, člen výboru. V zadu stojaci: Michal Lastomirský.

VENIEC SOKOLIEK

KUCHYŇA

"PREDPISY KU ZAVÁRANIU OVOCIA."

AKO ZAVÁRAŤ ROZLIČNÉ OVOCIE.

ANANAS (Pineapple.)

HRUŠKY.

REBARBORA (Rhubarb.)

Príloha „Veniec Sokoliek“ „Katolíckeho Sokola. 1925

mu prsteň svätopeterský, obdržali sme na pamiatku metal Jubilejného Roku a takto skončila sa naša audiencia u sv. Otca." Sv. Otec vo svojej reči ďakoval americkým Slovákom že sa podujali na tak dlhú cestu a prišli ako „*verné dietky navštíviť kolísku viery*". Zdôraznil vernosť dedičstvu otcov a viere, ktorú priniesli sv. apoštoli Cyril a Metod. „*Nakazoval nám, aby sme odniesli z Rímu jeho pozdrav všetkým našim krajanom v Amerike, a aby sme aj týchto povzbudzovali k horlivosti na našu svätú vieru.*"[23] 16. júla 1925 pútnici odcestovali vlakom z Ríma na Slovensko a po krátkom pobyte naspäť do Ameriky.

Predstavitelia amerických Slovákov boli prekvapení situáciou, ktorú videli na Slovensku: „*Smutno je to na tom našom Slovensku. Smutnejšie, nežli sme si to predstavovali. Po mestách neočuješ slova slovenského, všetko maďarský, nemecký a český. Keby človek nenavštívil dediny, kde býva náš úbohý ľud, ani by nevedel či je*

Sokolky vo Farrell, Pa.

Sokolská rodina Karola Matulu, zapisovateľa Sboru č. 182 v New Yorku. 1925

23 Na audiencii sa zúčastnili kňazi Martin Rubický – hlavný duchovný Katolíckych Sokolov a vodca pútníkov do Ríma; Michal Bernat z Dunmore v Pennsylvánii; Andrej Jurica z Pittstonu v Pennsylvánii; Barnabaš Blichar z mesta Roebling v New Jersey; Ján Sobota – hlavný duchovný katolíckej Jednoty z Nanticoke v Pennsylvánii; Miloš Mlinarovič z mesta Indiana Harbor v štáte Illinois . Okrem kňazov sa púte zúčastnili Jozef Gondar, Ján Nichta, Katarína Černý, Maria Kočirik, Agneša Mudrý, Pavlína Surmik, Gašpár Krajčík so ženou Alžbetou, Anna Pogron, Teresa Kujan, Evelyn Osvald so synom Matejom, Mária Majerčák so synom Michalom, František Pataky, Jozef Lach, Štefan Baďura, Ján Pološinský, Tomáš Imrich, Michal Manka, Andrej Piškura, Anna Klimas, Juliana Ondriška, Maria Ciska, Vendelín Valachovič, Ján Šimkovič, Matej Lorenc so ženou Justinou, Tomáš Gerat so ženou Veronikou a Jozef Kolčat.

Sokolovňa v Milwaukee, Wis., v poslednom rade v bielej košeli je Jozef C. Pruša, hlavný tajomník. 1925

František Karkoš, člen mládežníckeho Sboru č. 3. 1925

na Slovensku alebo v nejakej cudzej krajine. Nateraz Slovensko je kolonou českou, ktorú koloniu Česi využitkujú v prospech seba samých a v prospech svojich ľudí. Slovák nemá ani toľko práva koľko má Indián v Amerike. Jestli sa pomery nezmenia, Slováci zahynú ešte skoršie nežli americkí Indiáni, prví obyvatelia našej novej vlasti. Nielen že po všetkých úradoch nachádzajú sa len Česi, ale ešte i v trafike, kde sa predáva doháň, cigáre a cigaretle, nájdete české dievčatá. V mestách po parkoch, v kupeľoch, v hoteloch, na železniciach atď., všetko Čech. Slováka musíte hľadať."[24]

Druhá polovica 20-tych rokov 20. storočia bola pre Slovenský Katolícky Sokol obdobím rozvoja. Stal sa jednou z najdôležitejších spol-

24 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1926. Passaic, NJ, 1926, s. 52.

PRIATEĽ DIETOK

ČASOPIS VENOVANÝ NÁŠMU DOROSTU.

(VOL.) ROČNIK XVI. Passaic, N. J., 25. januára 1925. ČÍSLO (NO.) 144.

Juraj Washington

Prvý prezident Spojených Štátov Severnej Amerики.

Vydanie „Priateľa Dietok“ z 25. januára 1925

PRIATEĽ DIETOK

ČASOPIS VENOVANÝ NÁŠMU DOROSTU

(VOL.) ROČNIK XVI. Passaic, N. J., 25. marca 1925. ČÍSLO (NO.) 146.

ZIAČKY 52. SBORU M. S. K. SOKOLA V KENOSHA, WISS.
s cenou ktorú si vydobily na slete v Chicago, Ill. v r. 1924.

NAŠA KAMPAŇ A PODROST

Milé Sestry a Bratia!

Pri prijímaniu a rozvrhu našej kampane počítali sme s tým, že vážím poloviciu nášho cieľa, ktorým je dosiahnutie 10.000 členov, dostaneme do nášho Dorostu M. S. K. S. Možno, mili starostovia a mladší bratia, že sa vám to vidí prinosu, prirečkú čísla, tých výše pôť tisíc. Áno, je ono pekné číslo, a ešte pekneji tuľko podrostu, chlapcov a dievčať vi-

dať pokromade, v jednom spolku: REDOM JEDNÉHO ROKA PRIJATÝCH. A starostovia a starostkyne, mladší bratia a sestry, jak je mňe to číslo, je rak krásnym, rak ľahkým pri trochu práci a dobrej vôli možno to dosiahnuť. A vieto prečo? Nuž preto, že náš Slovenský Katolícky Sokol podľva veľmi dobré riéno u amerických katolíckych Slovákov lebo že sa staráme o naše mládeň lepšie jako ktorákoľvek iná slovenská organizácia, lebo v každom mestu, kde len máme sbory nášho podrostu, máme vyhotovenia rozdnych

[illegible] na podporu cvičiť náš podrost v telesvíku, a hľadíme neustrelať každý dušný prostriedok cieľom povinnosťa teľa o dnie nášho podrostu. Vydávame orgán, písaný v krásnej slovenčine, tomou dostajnýma našej mládeži. Môžeme smeľe tvrdiť, že nieto druhej, nám podobnej organizacie, ktorá by veľkú pečlivosť vynovala svojom dorostu, ako náš Slovenský Katolícky Sokol. Pozrite len, naše slety, výlety, nábavy a verejné cvičenia. Na kat-

(Pokračovanie na 12. stránku.)

Vydanie „Priateľa Dietok“ z 25. marca 1925

Hudobný zbor Slovenského Katolíckeho Sokola pod vedením hlavného veliteľa Gazdačku. 1926

Dorast Župy č. 9 v Ironwood, Mich. 1926

kových organizácií Slovákov v Amerike, zúčastňoval sa všetkých krajanských a iných stretnutí a kongresov. Ako úspešný poisťovací spolok sa prezentoval Slovenský Katolícky Sokol aj na Eucharistickom kongrese v Chicagu v roku 1926. Pri príležitosti kongesu prišla na návštevu Slovenského Katolíckeho Sokola prvýkrát v histórii delegácia zo Slovenska pod vedením Andreja Hlinku. Ten bol hosťom Sokola počas celej svojej návštevy. Bol pozvaný do Hlavného úradu, spolu s Jozefom Budayom mu bolo udelené čestné členstvo.[25]

25 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hlavného Sboru Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol vydržiavanej v dňoch 26. – 28. februára 1927 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1927, s. 6.

Herci Sboru č. 164 a Venca č. 112 v Lakewood, Ohio v divadelnej hre „Hrob lásky". 1926

O návšteve Andreja Hlinku obsiahlo informoval „*Katolícky Sokol*" už od apríla 1926. „*Všetci Slováci v Amerike s dychtivosťou čakajú na jeho príchod, a jeho cesta bude triumfom jestli len ju nezatienime my americkí Slováci.*

Divadelné predstavenie „Strašidlo" v podaní sokolov z Manyville, NJ. 1926

Hlinka prichodí do Ameriky v povedomí našej solidarity a jednotnosti, ktorá sa prejavovala u nás vždy, keď sa jednalo o slovenský národ. A ta solidarita v skutočnosti aj panuje medzi našim slovenským roduverným ľudom bez ohľadu na spolkovú príslušnosť.

Oznámenie Monsignora Hlinku jakoby s jasného neba zapríčinilo naťahovačky ohľadom toho, kto má a kto nemá riadiť jeho prednáškové turné. Redaktor „Jednoty" Hušek rozposlal na časopisy a tiež i osady vyzvanie, v ktorom žiadal, aby sa u neho hlásili o prednášky. Proti tomuto sa ozvali mnohí redaktori našich časopisov. Z všetkého toho nastala „palácová" pračka;

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

ROČNÍK (VOLUME) XVI. PASSAIC, N. J., 21. APRÍLA 1926. ČÍSLO (NO.) 657.

Hlinka prichodí do Ameriky.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 21. apríla 1926

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NAROD

ROČNÍK (VOLUME) XVI. PASSAIC, N. J., 23. JÚNA 1926. ČÍSLO (NO.) 606.

BANKET UZNORIADANÝ HL. SBORMI KATOLÍCKYCH SOKOLOV V PASSAIC, N. J.
NA POCEST MSGR. HLINKU A DR. BUDAJA V JEDÁLNI
NÁŠHO BR. M. KUDLÁČA HL. TAJ. K. S.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 23. júna 1926

urovnávanie a - samo sebou sa rozumie – radosť v nám protivnom tábore nad panujúcim „babilonom" v tábore autonomistov."

Andrej Hlinka informoval o svojej ceste úradovňu Slovenskej Ligy v Amerike *„Hneď ako som dostal cestovný pas do Ameriky, poslal som Vám upovedomenie. Včera som bol v Prahe, prekážky niet žiadnej. My sa pohneme s českou katolíckou výpravou dňa 23. mája o 2,30 popoludní z Prahy na Rotterdam. Myslím, že okolo 3. - 4. júna zakotvíme v Amerike. Môj pas znie na*

Sbor č. 222 a 268 v Charleroi, Pa. 1926. Reverend Kushnir, zakladateľ, správca.

Účastníci kurzu západných žúp v Pittsburghu. 1926
Sediaci J. Tomko; druhý rad sediaci: J. Viboch, J. Maťašovský, J. Maruskin; stojaci: F. Valkovič, M. Rehák, Mária Maťašovská, Ladislav A. Kalman a J. Nameš.

Člen víťaznej čaty dorastu na slete Župy č. 9 z Ironwood, Mich., 1926

Banket na počesť slovenských biskupov. New York, 11. júna 1926.

„Stráž pri hrobe" Sbor č. 128 v Mt. Carmel, Pa. 1927

pol roka asi do 20. novembra, za tento čas stojím bratom k disposícii. Ráčte sa dohodnúť o čas a spôsobe prednášok. Chcem vidieť váš rozmach a život, chcem završiť dielo. Očakáva národ prácu a ja pôjdem do práce. Do videnia. Daj Bože, aby naše shliadanie sa poslúžilo celému národu. Ružomberok, 21. apríla 1926. Váš oddaný Andrej Hlinka, poslanec"[26] Výbor návštevy žiadal všetky slovenské osady a spolky, aby sa v každej väčšej slovenskej osade usporiadala len jedna prednáška Andreja Hlinku.

26 Katolícky Sokol, 19. máj 1926, s. 9.

Členovia Slovenského Katolíckeho Sokola z mesta Hazelton v Pennsylvánii na svojej mimoriadnej schôdzi odhlasovali, že Andrejovi Hlinkovi a jeho tajomníkovi zaplatia cestu z Ružomberka až do Youngstownu v Ohiu. Žiadali, aby prvá prednáška Andreja Hlinku bola práve v Hazeltone.[27]

Veniec č. 51 v Detroit, Mich. s duchovným Jozefom Zaliberom. 24. júl 1927

Cvičiace družstvo sokolov v Torrington, Conn. 1927

O príchode Andreja Hlinku a jeho privítaní v prístave v New Yorku rozsiahlo informoval „*Katolícky Sokol*": „*V prístave bolo veľa známych ctiteľov Hlinkových a ešte viac ľudu z New Yorku a okolia; ba videli sme tam našich až z Youngstown. Tí, uzrúc Hlinku, vítali ho s takým jasotom, že sa celý prístav zatriasol; pustili sa i do spevu našej národnej hymny „Hej Slováci", krásne zvuky ktorej sa – a snáď po prvý ráz v historii – prenášali pod vlny Hudsonu smerom New Yorku. Hlinka prekročiac mostok lode, bol obklúčený svojími a nastalo vítanie, ktorému nebolo konca kraja.*

Sprievod Hlinku, počitajúci nejakých 50 automobilov sa preplavil do New Yorku a uháňal cez Broadway a Fifth Ave. do siene sv. Jána Nepomúckeho. Pokým náš sprievod uháňal najhlavnejšími ulicami veľmesta New Yorku, celá premávka bola zastavená a na tisíce ľudí sa dívalo, jako náš heros tiahne z Ružomberka do najväčšieho mesta sveta New Yorku. uvítanie bolo kráľovské!

Po dorazení do siene nasledovalo úradné privítanie Hlinku predsedom Slovenskej Ligy, kňažstva a našich slovenských organizácií, medzi ktorými na prvom mieste bola i naša organizácia S. K. Sokola.

---

27 Katolícky Sokol. 5. máj 1926, s. 8.

V nedeľu bol usporiadaný k pocte Andreja Hlinku veľkolepý banket, ktorého sa zúčastnilo do 500 osôb, ďalších 400 muselo byť vráteno pre nedostatok miesta. V pondelok boli porady."[28]

15 .júna navštívil Andrej Hlinka Slovenský Katolícky Sokol v Passaic, NJ. „Naša Jednota už od dávna čakala na túto posvätnú dobu, a preto by bolo zbytočným prizvukovať, že radosti nebolo konca-kraja, keď konečne v utorok nadišla hodina, v ktorú naše sokolstvo si mohlo „zaujať" Hlinku a to „celého".

Vyslaný bol výbor, pozostávajúci z brata Košíka, Kudláča, rev. Žakoviča a Andreja Frankoviča do New Yorku, aby priviezol našich hosťov. Výbor sa vybral okolo 1 po poludní a uháňal do New Yorku, kde postretnul našich vzácnych hosťov, s ktorými sa prinavrátil do Passaicku asi o 5 večer. Personál tlačiarne a ctitelia nášho národného herosa ozdobili budovu a domov, v ktorom bratia Kudláč a Košík bývajú slovenskou a americkou vlajkou a izby nesmierným počtom paliem

„Lobdová čata" Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. 1927

Víťazná „lobdová čata" z Boonton, N.J. na 7. slete v Bridgeport, Conn. 1927

„Base-ballisti" z Boonton, N.J. a Monessen, Pa. 1927

28 Katolícky Sokol. 9. jún 1926, s. 1.

„Lobdová čata“ z Monessen, Pa. 1927

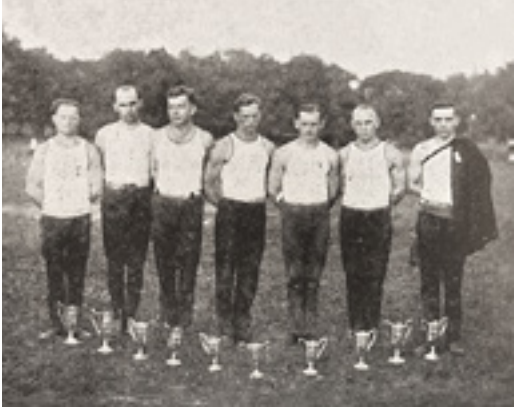

Čata Župy č. 5 z Clevelandu. 1927

Cvičenky Župy „Ján Hollý“ z Clevelandu. 1927

a kvetov. V hosťovskej vyčneval krásne ovenčený veliký obraz Andreja Hlinku.

Prišlých hosťov na schodách vítal brat Sinčák, hl. správca SKS a brat Ján Bartoš, hl. pokladník SKS. Po malom odpočinku hostia boli zavedení z príbytku br. Košíka do nádherne vyzdobenej jedálne brata Kudláča, kde na nich čakalo do 20 osôb, všetko významných občanov nášho mesta, ktorí po krátkom soznámení sa prisadli ku stolu. Banket bol rázu úplne súkromného, počet účastníkov bol obmedzený iba na tie najvýznamnejšie osoby nášho mesta, poneváč cieľom usporiadateľov večierku bolo učiniť z tohoto večierku rodinnú hostinu, opravdu slovenské shľadanie a bratské spoznanie sa účastníkov. Pán Michal Sinčák, hl. správca Slov. Kat. Sokolov oznámil msgr. Hlinkovi a dr. Budayovi, že týmto ich vymenúva za čestných členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Pri tejto príležitosti odovzdal im krásne odznaky. Msgr. Andrej Hlinka mal v stredu ráno sv. omšu v kostole ssv. Cyrila a Methoda v Clifton, NJ, odkiaľ prišiel na obed do resi-

Členky Venca č. 102 v Clifton, NJ. 1927

Mária Lalinský, Philadelphia, Pa. s cenou, ktorú získala na 7. slete. 1927

Anna Oračko, členka mládežníckeho Sboru č. 204 v Lansford, Pa. 1927

dencie rev. C. L. Orbacha. Popoludní pôjdu na „ride" obzrieť si krásne okolie. Večer bude prednáška v krásnej halle ssv. Cyrila a Methoda v Clifton, NJ."[29]

Prednáška v Cliftone bola spoločenskou udalosťou. Andreja Hlinku vítal 100 členný sokolský spevokol hymnou „*Hej Slováci*". Po prednáške spevokol zaspieval „*Hoj Orle, Hor sa*" a „*Čo sto vekov vlúdnych*". Celá prednášková slávnosť trvala niekoľko hodín. Andrej Hlinka potom prednášal v každom významnejšom „*slovenskom*" americkom meste.[30] Slovenský Katolícky Sokol

Agneša Brašen, členka Venca č. 111 v Lorain, Ohio s hlavnou cenou sletu v Bridgeport, Conn. 1927

Ján Hudák, člen Sboru č. 78 v Betlehem, Pa. 1927

29 Katolícky Sokol. 16. jún 1926, s. 8.

30 Prednášal v St. Louis, Ill 10. júla 1926; Whiting, Ind. 14. júla; Toledo, Ohio 17. júna, Detroit, Mich. 18. júla; Owosso, Mich. 20. júla; Lorain, Ohio 22. júla; Akron, Ohio 24. júla; Cleveland, Ohio 25. júla; New Castle, Pa., 28. júla; Farrell, Pa., 31. júla; Youngstown, Ohio 1. augusta; Clarksburg, W. Va 5. augusta; Pittsburgh, Pa., 8. augusta; Monessen, Pa., 8. augusta; Ford City, Pa., 11. augusta; Natrona, Pa. 14. augusta; Greensburg, Pa. 15. augusta; Connellsville, Pa. 21. augusta; Uniontown, Pa. 22. augusta; Barnesboro, Pa.

v Amerike v roku 1926 navštívili aj zástupcovia Orla zo Slovenska August Raško a Ján Válek.

Od roku 1925 sa v Slovenskom Katolíckom Sokole ozývali hlasy za „*poamerikanizovanie*" telocviku v rámci Sokola. Samotný hlavní velitelia sa sťažovali, že medzi mládežou začína byť čoraz viac cenený „*amerikánsky šport, jako náš krásny telocvik sokolský*". Sokolská zásada: „*je celkom protivná s duchom, ktorý začína povievavať v našich niektorých župách a najmä na východe. Sokolstvo poamerikanizovať nenie možným v zásade…. Spôsob, jaký má sokolstvo v telocviku, nemá žiadny národ; a nechať ten spôsob len preto, že žijeme v inej v nie slovenskej krajine, bolo by hriechom.* "[31]

Sjazd v roku 1927 sa konal v Bridgeporte v štáte Connecticut. Boli na ňom vytvorené nové úrady – technický sbor, hlavný lekár, komisár športu a atletiky, hlavný riaditeľ športu a atletiky. Počet členov narástol na vyše 32000 a majetok dosiahol 750 000 dolárov. Stanovy Sokola boli kompletne prepracované a boli prijaté nové stále poistné plány. Najobľúbenejším ponúkaným produktom sa stal „*20 Payment Life.*". Maximálna dávka v prípade smrti bola stanovená na 5 000 dolárov. Na sjazde delegáti odsúhlasili prvý vysoký dar vo výške 10 000 dolárov Matici Školskej Zväzu slovenských katolíkov v USA. Tento projekt pomáhal zakladať inštitúcie vyššieho vzdelávania pre Slovákov v Amerike, vrátane Benediktínskej strednej školy v Clevelande, Akadémie sv. Cyrila a Metoda v Danville v Pennsylvánii a Mt. Assisi akadémie v Pittsburghu. Ešte v roku 1926 uverejnil „*Katolícky Sokol*" žiadosť obyvateľov obcí Hladovka a Suchej Hory z Oravskej stolice o milodary na opravu orgánu v kostole v Hladovke. „*Žiaden rodák a rodáčka, ktorý tieto riadky bude čítať nemal by zabunúť na kostol rodných dedín, v ktorých sme skoro všetci dostali sv. krst. Naši rodáci tam v dedinách na žiadaný cieľ už niečo složili; pre ich chudobu sami cieľa dosiahnúť nemôžu, a preto sa obracajú k nám čo k ich rodným súkmenovcom v Amerike o pomoc.*"[32]

Žiadosť o pomoc zaslali Slovenskému Katolíckemu Sokolu aj Milosrdné Sestry sv. Kríža: „*Milí Zámorní Krajania!*

Nevieme, či tieto naše bojazlivé riadky niekoho z Vás najdú, ale už ich len posielame, ta za ten hrozitánsky Ocean, odkial k nám zavánia tá ľúbezná vôňa Vašej v Európe známej veľkodušnej štedrosti. Tá Vaše veľkodušnosť, kto-

---

25. augusta; Johnstown, Pa. 29. augusta; Nanticoke, Pa. 4. septembra; Wilkes-Barre, Pa. 5. septembra; Scranton, Pa. 6. septembra; Binghampton, NY. 6. septembra; Hazleton, Pa. 9. septembra; Lansford, Pa. 11. septembra; Allentown, Pa. 12. septembra; Betlehem, Pa. 12. septembra; Reading, Pa. 18. septembra; Coatsville, Pa. 19. septembra; Philadelphia, Pa. 25. septembra; Trenton, NJ 26. septembra; Newark, NJ 26. septembra; Bridgeport, Conn. 2. októbra; Torrington, Conn. 3. októbra; Westfield, Mass. 5. októbra; Schenectady, NY. 7. októbra; Johnstown, NY 8. októbra; Yonkers, NY 10. októbra.

31 ZÁPISNICA ročnej schôdze Hlavného Sboru Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol vydržiavanej v dňoch 26. – 28. februára 1927 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, s. 14.

32 Katolícky Sokol. 3. február 1926, s. 12.

Výjavy zo sletu v Bridgeport, Conn. 1927

rou podporujete podniky Slávy Božej na Slovensku naplňuje aj nás, nesmelé dcéry sv. Františka dôverou, by sme k Vám obrátili v našom veľkom nedostatku. – Aby ste však vedeli, kto sme, tu sa Vám zkrátka predstavíme.

Sbor č. 227 v Toronto, Ont. Kanada. 1927

Nazývame sa Milosrdnými sestrami Sv. Kríža. Povolanie naše je: Opatrovať ťažko chorých v nemocniciach i v privátnych domoch; doopatrovať v našich chudobincoch opustených starečkov a starenky, ktorí už takmer každému na svete zavadzajú; a učiť dietky v ľudových školách a miláčkov Pána Ježiša, to jest malunkých opatrovať v opatrovniach. Týmto obetujeme svoju mladosť, svoje zdravie a svoje sily s pohodlím tohoto života, a po pritom staráme sa o najpotrebenejšie, o spásu druhých i našich duší.

Po utvorení sa samostatnej československej republiky dal nám Pán dožiť sa tej radosti, že sme si mohli vystaviť na Slovensku Noviciat, to jest dom, v ktorom sa reholný stav povolané dievčatá dochovávame si za milosrdné sestry. Keďže náš mladý dorast pochádza väčšinou len od chudobných slovenských rodičov, ktorí svojim dcérkam vena zaopatriť nemôžu, preto naša

Spevokol Sv. Cecílie Sboru č. 25 v Perryopolis, Pa v hre „Márnotratný syn“. 1927

Divadelný krúžok Sboru č. 185 v Binghamton, NY v hre „Slovenská Sirota“. 1927

Divadelný krúžok Sboru č. 164 a Venca č, 112 v Lakewood, Ohio v hre „Kríž pod lipami“. 1927

rehoľa zápasí s veľkou chudobou. Dom, noviciát sme si vystavili, ale tlačia nás po jeho vystavení náramné dlhy. Preto sa utiekame k Vám do ďalekého sveta o pomoc jako ku dobrým krajanom, bratom a sestrám to našim, ktorí zo svojich vymozolovaných dôchodkov pomáhajú ubiedených dietkam Europy. Pomôžte nám tým, že prispejete nejakou maľučkosťou ku splateniu spomenutých dlhov. Odmeníme sa Vám tým, že budeme sa za Vás modliť, aby Vaše zárobky opravdivé požehnanie Božie sprevádzalo a tým horlivejšie budeme sa usilovať opatrovať Vašich bratov a sestry v našom kraji."[33]

Na sjazde bol zvolený výbor, ktorý mal za úlohu preskúmať pomery v meste Passaic za účelom postavenia novej budovy. Nová budova bola po-

Divadelný krúšok v Donora, Pa, v divadelnej hre „Chudobná rodina". 1927

Divadelný krúžok vo Whiting, Indiana v divadelnom predstavení „Až lipa zakvitne". 1927

33 Katolícky Sokol. 31. marec 1926, s. 13.

Hudobný sbor sokola Štefana Zahornackého v Bridgeport, Conn. 1927

Kurz Župy „Andreja Hlinku“ v Pittsburghu. 1928

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NAROD

ROČNÍK (VOLUME) XVIII. PASSAIC, N. J., 4. JANUÁRA 1928. ČÍSLO (NO.) 745.

Hor' sa do práce!

NASLEDOVANIAHODNÝ PRÍKLAD.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 4 januára 1928

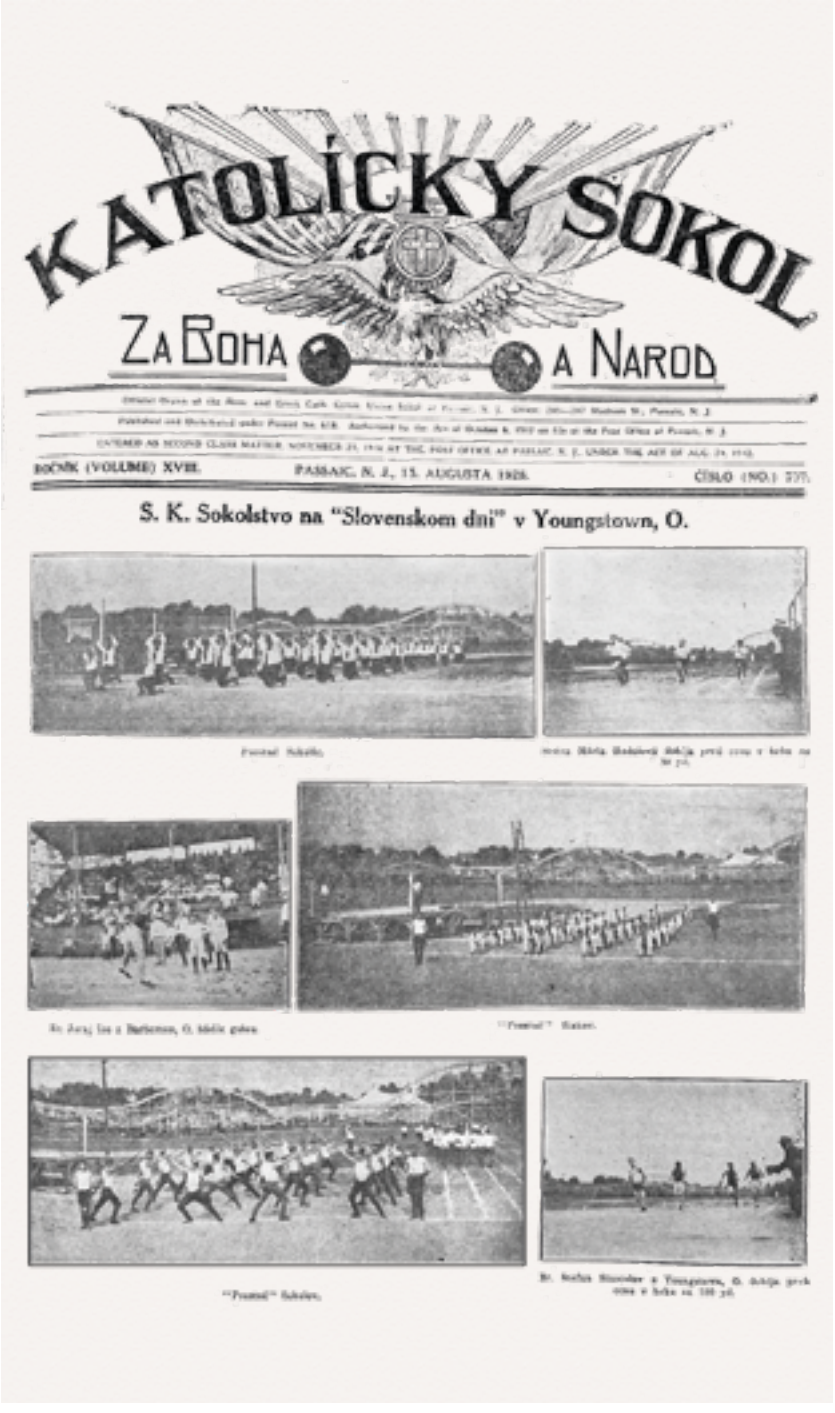

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

ROČNÍK (VOLUME) XVII. PASSAIC, N. J., 15. AUGUSTA 1928. ČÍSLO (NO.) 37

S. K. Sokolstvo na "Slovenskom dni" v Youngstown, O.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 15. augusta 1928

stavená už v roku 1930. S obrovskou budovou však mali sokoli od začiatku, prakticky majú až dodnes veľké problémy. „*Vystavenie tak veľkej budovy v takom mestečku jako Passaic, bola jedna z tých najväčších chýb učinených, lebo budova pre také mestečko sa neopláca a sotva sa kedy oplácať bude*". Pritom plány boli ešte megalomanskejšie, pôvodne mala byť postavená až 10 poschodová budova s množstvom kancelárií. Veľká kríza však skresala plány „len" na dvojposchodoú budovu. Sjazd takisto schválil návrh, aby najvyšším vyznamenaním Slovenského Katolíckeho Sokola bol Kríž sv. Martina.

Basebalový tím sokolov z Betlehem, Pa. 1928

Bowlingový tím piatich bratov Uličných z Betlehem, Pa. 1928

Podobný mediálny priestor ako výprava delegácie Slovenského Katolíckeho Sokola do Ríma v roku 1925 mal aj zájazd na Všeorolský slet do Prahy, kam odišli cvičenky a cvičenci spolu s hlavnými úradníkmi. Takisto v roku 1929 cestoval tím atlétov Sokola do Prahy na súťaž Únie katolíckych gymnastov a Orlov.

Snahy Slovenského Katolíckeho Sokola navštíviť „*starý kraj*" sa datujú hneď od vzniku Československej republiky. Prvý pokus o oficiálnu návštevu sa uskutočnil už v roku 1919, kedy sa konal Všesokolský slet v Prahe.[34] Aj keď záujem o návštevu sletu bol medzi americkými Slovákmi veľký, Gustáv Košík, vtedajší správca Sokola pracoval na znemožnení návštevy: „keďže som bol presvedčený ,*že rôznosť ideová medzi našim katolíckym Sokol-*

34 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slov. Jednoty Sokol na obyčajný rok 1930. Vydala R. a Gr. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol v Spojených Štátoch Amerických. Ročník XXI., Passaic, NJ, 1930, s. 129.

Člen Sboru č. 36 v Detroite Ján Zeleňák ako člen americkej légie v San Antonio, Texas. 1928

stvom a Sokolstvom českým činí tak mohútnu priepasť, ktorou ani napriek našej láske k novoutvorivšej sa republike Čechov a Slovákov nemožno preniknúť." Nakoniec sa sletu chceli zúčastniť len členovia Prvej Slovenskej Katolíckej Jednoty, ktorých však Českí organizátori sletu naňho nepustili. Gustáv Košík píše, že za to môže československý konzul v Pittsburghu Milan Gettting.

Roku 1922 sa konal prvý slet Orola v Brne. K tomuto sa takisto slovenské katolícke sokolstvo pripravovalo, avšak pre nedostatok reprezentácie aktívne cvičiacich sokolov sa od vyslania výpravy upustilo. Na slet odišiel len Gustáv Košík poverený správcom Antonom M. Palkovičom a schválený Hlavným sborom.

Ďalšou príležitosťou bol druhý Všeorolský slet v Ľubľane v roku 1925. Keďže išlo o „*Milostivý Rok*", rozhodlo sa, že výprava Slovenského Katolíckeho Sokola pôjde do Ríma, avšak bez cvičiacich družstiev.

Nakoniec sa katolícki sokoli z Ameriky dočkali v roku 1929, kedy sa výprava Slovenského Katolíckeho Sokolstva vydala na Svätováclavské dni Sokolstva a Závody Medzinárodnej únie gymnastov sveta. Popri tom navštívili aj Slovensko.[35]

Prípravy na slet a závody Orola sa začali ešte v roku 1928 a vyvrcholili na na vylučujúcich závodoch, ktoré sa konali 24 - 25. mája v Youngstowne v štáte Ohio. Tu boli vybraté tri čaty, ktoré mali v mene Slovenského Katolíckeho Sokola závodiť na slete v Prahe.[36]

Výprava sa vydala na cestu 12. júna 1929 z New Yorského prístavu loďou Leviathan. Jej odchodu predchádzalo viacero banketov a slávností na rozlúčku. Do Cherbourgu výprava dorazila po šiestich dňoch, 18. júna už boli

35 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slov. Jednoty Sokol na obyčajný rok 1930. Vydala R. a Gr. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol v Spojených Štátoch Amerických. Ročník XXI., Passaic, NJ,, 1930, s. 130.

36 Cvičiace družstva boli zložené z jednej čaty gymnastov (Ján Bigoš, František Peltruf, Kazimír Jelinský, Viliam Pier, Jozef F. Palkovič, Artúr Toth a Ján Wutch ml), čaty sokolíc (Alžbeta Balšajová, Margareta Domianová, Agneša Brazeňová, Berta Klimentová, Mária Petrášková, Minia Svetlíková, Žofia Minarčíková). Ďalej boli vyslaní siedmi atléti: Ján L. Smiščák, Ján S. Hudák, Štefan M. Bartoš ml., František Bartoš, Jozef J. Moš, Pavel Talián a Štefan Jabrocký. Za vodcov výpravy ustálení boli: hlavný správca A. M. Palkovič, o. Štefan Pánik a Gustáv Košík. Ku konečnému tréningu sa cvičenci zišli 1. júna v Passaic.

PRIATEĽ DIETOK.

ČASOPIS
VENOVANÝ NÁŠMU DOROSTU.

(VOL.) ROČNÍK XVIII. PASSAIC, N. J., JULY 25, 1928. ČÍSLO (NO.) 196.

Hor' sa Sokolici na pomoc
našim rodičom!
(Text na 4. strane.)

Vydanie „Priateľa Dietok“ z 25. júla 1928

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NAROD

ROČNÍK (VOLUME) XVIII. PASSAIC, N. J., 28. NOVEMBRA 1928. ČÍSLO (NO.) 752.

BANKET SLOVENSKEJ BASE-BALLOVEJ LIGY V YOUNGSTOWN, O.

Vydržiavaný dňa 17. novembra 1928.

Čampionovi tejto Ligy t. r. sú naši Sokoli z Hazeltonu.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 28. novembra 1928

v Paríži. V ceste pokračovali cez celého Francúzsko a Nemecko až do Chebu: „*Nakoľko sme do Chebu dorazili práve na obed, len tak v rýchlosti a postojačky sme si pochutnali na pravej českej husacine, vzdor tomu, že sme k nej nedostali ani knedlík, ani zelí. Boli však medzi nami aj takí, ktorí tú husacinu nechceli stroviť bez knedlíku a zelí a tiež bez dodatočného zaliatia obedu Plzeňským a preto sa vybrali na železničnú stanicu do jedálne. Tam ich uistili, že majú dosť času aj na dva krígle, čo malo za následok, že výprava zostala skoro bez zástavníka Šticu a fotografistu brata Kočiša. A jedine len ich bežeckej dokonalosti možno ďakovať a potom preto, že výborne vedeli vyskakovať na vlak, ktorý nechcel čakať, kým tie krígle vy-*

Sbor č. 188 v Lansford, Pa. 1928

Rečnícka tribúna počas osláv Sboru č. 126 v Schenectady, NY. 1928
Horný rad zľava: M. La Fontain, hlavná podsprávkyňa Kardošová, redaktor Gustáv Košík, starosta mesta, V. Černý, Zadzora, Bjaliga, Ján Lasák, Jozef Lasák.

prázdnia, a medzi tým počal už plnou parou uháňať k Marianským Kúpeľom, kde k nám prisadla úradná oficiálna privítajúca komisia Česko-Slovenského Orolstva na čele s náčelníkom Kučerom."[37]

Slovenská výprava bola v Mariánskych Lázních ako aj v Plzni prijatá veľmi vrelo. Zvláštny vlak Slovenského Katolíckeho Sokola dorazil do Prahy popoludní 21. júna 1929. Na Wilsonovom nádraží čakal slovenskú výpravu početný uvítací výbor pozostávajúci zo zástupcov československej vlády: ministrov Jozefa Tisu a Ľudovíta Labaja, námestníka primátora mesta Prahy, pražského arcibiskupa Františka Kordáča, miestostarostu Československého Orla Františka
ganizácií a spolkov. Oficiálne
Wilsonovho nádražia: „*pohl*
obecenstva v úzadí s hustým š
za vedenia čestnej čaty Orolstv
a „Vítejte nám!" ďalej za výkri
Beránek, kde sme sa dočasne v

Uvítanie a príchod delegác
sali „*Lidové Listy*" v Prahe: „*N*
líkú v jubilejním roce svatovác
Prahy, stověžaté a svatováclav
K tak významnému okamžiku dostavila se k uvítání

Baseballová čata sokolov z Monessen, Pa. 1928

Baseballová čata Sboru č. 180 v Canton, Ohio. 1928

Baseballová čata sokolov z Betlehem, Pa. 1928

37 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slov. Jednoty Sokol na obyčajný rok 1930. Vydala R. a Gr. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol v Spojených Štátoch Amerických. Ročník XXI., Passaic, NJ, 1930, s. 135.

„Base-ballová čata“ sokolov z Torrington, Conn. V strede: August Kozlák, Štefan Pánik a Andrej Zaherek. 1928

„Base-ballová čata“ Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. Prvý zľava Štefan Lištinský, prvý zprava kapitán Jozef Mihalek

Mladšia baseballová čata Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. 1928

katolická veřejnost pražská v přehojném počtu, zvláště naše české Orelstvo v krojích a s prapory. K první výpravě, výpravě Slovenského katolického Sokola amerického dostavili se z významných osobností zvláště páni ministři dr. Tiso a dr. Labay, biskup dr. Podlaha, náměstek primátora dr. Svoboda, městští radové dp. Tylínek, Holoubek, poslanec Myslivec, ministerští radové dr. Hrone a dr. Hovorka, profesor Kapras, pplk. Křečan, delegace Rady žen a Svazu katolických žen a dívek (dámy Svobodová, Schmutzerová, Lobkovicová a Šmahová) a jiní. Slovenské výpravě jela do Mariánských Lázní naproti šestičlenná delegace Orla.

V Plzni byli hosté slovenští vítáni místním velitelem pluku Orelstvem a obecenstvem, které naplnilo celé nádraží. Ověnčený vlak slovenských hostí vjíždí o půl šesté do Wilsonova nádraží za nadšeného volání slávy. Slovenští hosté vystoupili z vlaku a okrojovaní katoličtí Sokolové seskupili se v trojstupy (celkem 19 bratří v krásnych krojích a sedm sester v pěkných bílých úborech s kloboučky). Vpředu neseny dva prapory, jeden oficiální prapor Slo-

Baseballová čata sokolov z Phillipsburgh, NJ. 1928

Trofej Slovenskej baseballovej ligy z roku 1928

venského Katolického Sokola a druhý jako dar československému Orlu. V čele průvodu kráčela vůdcovská trojice vdp. Pánik (z Torringtonu), redaktor dr. Košík a starosta Slovenského Sokola amerického A. M. Palkovič. Krojované členstvo vedl profesor Mádl z Prahy, ktorý přes rok ztrávil v Americe a pripravoval bratry k tělocvičnému vystoupení.

V salonku Wilsonova nádraží shromáždili se vzácní hosté a pražská honorace. Nastalo radostné a srdečné vítání. Jako první vítal bratry slovenské ministr dr. Tiso, který velice srdečně je pozdravil. Pravil, že nás sice veliká dálka a nesmírný oceán oddělují, ale láska bratrská a společenství ducha nás nerozlučně spojuje. U příležitosti milenia svatováclavského osvěžme své vzpomínky na minulost, ale nezapomínajme na budoucnost, pro niž usíme klásti pevné základy .Silný katolicismus a láska k domovině budiž našim vodítkom. Víta hosty jako Slovák zvláště a ujišťuje je, že stejne vroucně jako v Praze budou uvítání k na Slovensku.

Za město Praha vítal dr. Svoboda, náměstek primátora. Za Národní výbor svatováclavský promluvil profesor Kapras, který stručně nastínil vývoj spolupráce československé, vzpomenuv zvláště vřele významu svatováclavské víry pro vývoj kultury. Vroucně a dojemně vítal biskup dr. Podlaha za Přípravný

Herci Sboru č. 126 a Venca č. 85 zo Schenectady, NY v predstavení „Veselá Sirota". 1928. Prvý rad zľava: Jozef Lasák, riaditeľ; Maria Malík, Jozef Buzek, Mária Lasák, Magdaléna Antalek.

výbor svatováclavský. Pravil zvláště: „Vážili jste dalekou cestu přes oceán, abyste se zúčastnili našich svatováclavských oslav. Potěšte se a posilněte se u svatého Václava a kráčejte v jeho světlých stopách, až přijdete opět do své vzdálené druhé domoviny. Vítejte nám co nesrdečneji!" Pak opustila slovenská representační skupina nádraží a prošla špalírem Orlú, kteří již dříve stáli na nádraží a nyní stáli dvěma řadami před nádražím, udržujíce pořádek. Jásání nepřehledných davú nebralo konce. Všichni účastníci slovenské výpravy odebrali se jednak autokary, jednak pěšky do Beránkova hotelu, kde povečeřeli. Celkem jich bylo 478".

Mária Malík, herečka - sokolka zo Schenectady, NY. 1928

Na Svätováclavských dňoch orolstva v Prahe boli okrem amerických Slovákov aj delegácie z Juhoslávie, Poľska, Lužičania, Češi z Volyne, Nemci, Francúzi, Belgičania a Angličania. Gustáv Košík si vši-

Divadelný krúžok sokolov z Johnstown, Pa. v predstavení „Slovenská Sirota". 1928

mol, že Pražania nemali počas ich návštevy vyvesené štátne vlajky, opisuje však privítanie „*sokola egyptských púští*" do Prahy, egyptského kráľa Fuada I., ktorý do Prahy dorazil práve pred Svätováclavskými dňami orolstva: „*A hľa, kým pri príchode 1136 amerických Slovákov a Čechov, Praha nepovažovala za potrebné vyvesiť na svoje baráky čo i len jedinú svoju národnú zástavu, akonáhle sa rozšírila zvesť o príchode jeho Veličenstva, Pražania ako na dotyk čarovného prúta sa zmenili: obliekli sa do sviatočného rúcha, v tisícoch a tisícoch naplnili Svätováclavské námestie, trúbili, bubnovali, celá vláda, ba dokonca i sám „tatíček" šiel v ústrety orientálnemu satrapovi.*"

Divadelný krúžok sokolov z Northampton, Pa. 1928

Divadelní ochotníci - sokoli z Bellaire, Ohio. 1928

Svätováclavské dni orolstva boli zahájené 23. júna bohoslužbou v Katedrále sv. Víta. Slovenských sokolov bolo na sjazde okolo 4000. 31. júna 1929 pochodovala výprava za zvukov hudby a sprievodu pražského orolstva k soche prezidenta Wilsona: *„aby prejavili úctu voči nesmrteľnému prezidentovi ich novej vlasti, ktorému i Česko-Slovensko môže ďakovať svoju existenciu.*". Na Wilsonov pamätník položila delegácia Slovenského Katolíckeho Sokola veniec popretkávaný americkými a slovenskými národnými farbami. Veniec položili takisto k soche sv. Václava na Václavskom námestí.

Sokolská hudobná banda z Freeland, Pa. 1928

Telocvičný kurz žúp v Trenton, NJ. 1929

Hlavný správca Palkovič predáva starostovi Orla zástavu Katolíckeho Sokola. 1929

Slovenský Katolícky Sokol v Amerike bol na závodoch v Prahe úspešný. V družstvách získala vo vyššom oddelení žien prvú cenu Čata sokoliek, ktorá získala 556 zo 600 možných bodov. Odmenou jej bola čestná cena ministra Martina Mičuru, diplom, vavrínový veniec so stuhou a monogramom. V strednom oddelení mužov získala prvú cenu Čata sokolov 922 bodov z 1000 možných. Odmenou im bola čestná cena ministra zdravotníctva a telesnej výchovy Československej republiky Jozefa Tisu, diplom, vavrínový veniec so stuhou a monogramom. Značné úspechy dosiahli aj jednotlivci.

Na deň po závode pripadol sviatok sv. Cyrila a Metoda. Slávnosti boli zahájené poľnou sv. omšou, ktorá bola celebrovaná pražským biskupom Jánom Sedlákom za prítomnosti všetkých cirkevných hodnostárov, medzi ktorými boli aj slovenskí biskupi Marián Blaha, Karol Kmeťko, Ján Vojtaššák, Pavol Jantausch a Jozef Čársky. Po oslavách už delegácia smerovala na Slovensko. Prvou zastávkou boli Kúty, rodiska hlavného správcu Antona M. Palkoviča. Delegácia pokračovala cez Šaštín do Brezovej pod Bradom, kde si delegáti uctili pamiatku generála Milana Rastislava Štefánika. Potom sa už delegácia presunula do Bratislavy, kde bola veľmi srdečne privítaná, ako o tom píšu noviny Ľudová Politika z 12. júla 1929: „*Na hlavnom nádraží, kde milých našich bratov a sestry očakával veľ-*

ký zástup ľudu, priaznivcov a známych, pri príchode vlaku zazneli hudobné hlasy miestneho hasičského sboru. Tesne u vlaku podali si priateľsky ruky Monsignore dr. A. Kolísek s dr. G. Košíkom. na to americká výprava nastúpila pochod do dvorany nádražia. Tu volaním „Zdar Boh" a „Sláva americkým bratom" boli uvítaní v mene bratislavského Orla prof. Al. Kolískom, za zemský úrad vládnym radcom Bellaim a za mesto Bratislava starostom dr. Okánikom. Nato sa výprava v auťákoch odobrala do hotelu „Savoy", kde je ubytovaná. Večer o 21. hodine dával starosta dr. Okánik slávnostnú večeru." Na druhý deň navštívila delegácia Spolok Sv. Vojtecha v Trnave, kde si prezrela budovy, na ktoré prispeli aj americkí Slováci.

Baseballová čata Sboru č. 133 v Bridgeport, Conn. 1929

Baseballová čata Sboru č. 191 v Stratford, Conn. 1929

Basketballová čata Sboru č. 184 v Torrington, Conn. 1930

Delegácia pokračovala cestou do Trenčína, kde bola naplánovaná slávnosť odovzdania amerického práporu slovenskému orolstvu. Jednota Orla v Trenčíne pripravila pri tejto príležitosti telocvičnú akadémiu, ktorú sprevádzala hudba 17. pešieho pluku. Cvičitelia prvýkrát na území Slovenska predstavili svoje cvičby na náradí. Po ukončení telocvičnej akadémie sa pristúpilo k odovzdaniu amerického práporu. Odzneli hymny USA a Československa. Anton M. Palkovič potom odovzdal starostovi slovenského Orla nádherný americký prápor, na

Sokolská svadba zamestnanca tlačiarne Katolíckeho Sokola Majerčáka s Helenou Bigošovou, bývalou úradníčkou sekretariátu. 1929

Divadelný krúžok sokolov z Trenton, NJ. 1929. V prostriedku je Reverend Kallok.

Slovenské katolícke sokolstvo na Orolskom slete v Prahe v roku 1929

Divadelný krúžok Sboru č. 240. 1929. V strede je riaditeľ krúžku Jozef Gurovič.

ktorom bol nápis: „*Dar slovenského Katolíckeho Sokolstva v Amerike 1929*". Vrelé privítanie sa dostalo delegácii aj v Žiline, kde sa privítania zúčastnilo niekoľko tisíc ľudí. Na stanici v Ružomberku potom vítal delegáciu Slovenského Sokola v Amerike Andrej Hlinka. „*Pred stanicou tisli sa tisícky ľudí, ktoré búrlive vítali príchod hostí. Tu, po zaspievaní hymny „Hej Slováci" povedal dlhšiu reč Andrej Hlinka.*"

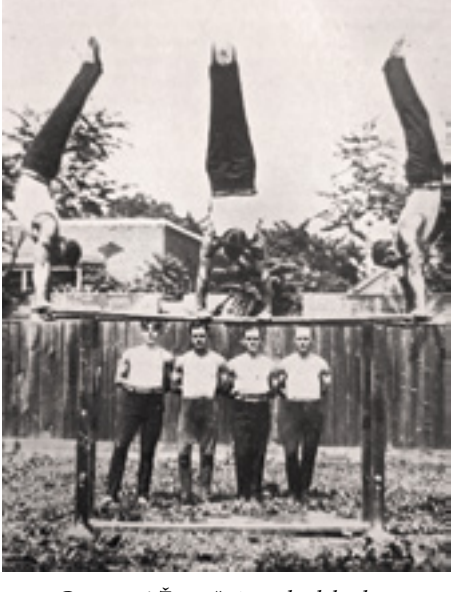

Gymnasti Župy č. 1 pred odchodom na orolský slet do Prahy v roku 1929

Posledné dni trávila delegácia na východe krajiny, 20. júla 1929 navštívili Košice. Tu ich hostil biskup Jozef Čársky. V Prešove delegáciu privítal navrátilec z Ameriky, mešťanosta Prešova Ján Straka. Je veľmi zaujímavé, ako po tejto výprave opísal pomery na Slovensku Košík: „*Celý verejný život republiky je prepolitizovaný a koľko síl a jaké množstvo inteligencie a obyčajného ľudu sa daromne vyčerpáva politickými trenicami, ktoré na Slovensko zašantročili jeho zdánliví spasitelia. Celý verejný život je otrávený panamami, korupciou a intrigárstvom. Všade panuje nenávisť a boj brata proti bratovi sa vedie na život i na smrť. Vyzerá to tak, ako keby sa začali uplat-*

Hostia spolu so 100 členným sokolským spevokolom počas sletu v Trenton, NJ. 1930

ňovať výstražné slová Svätopluka. I tamojšie noviny sú samá prázdna fráza, lexikony lží, recepty k okydávaniu sa jeden druhého blatom, čo samozrejme vedie ľud iba k demoralizácii, náboženskej letargii a národnému chaosu."[38] Každý pohyb delegácie bol podrobne opisovaný v „*Katolíckom Sokole*" ako aj v Sborníku. Návšteva Slovenského Katolíckeho Sokola na Slovensku mala veľký úspech.

9. sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola sa konal 11. – 16. augusta 1930 v meste Trenton v štáte New Jersey. Práve 4. júla 1930 bola slávnostne otvorená nová budova za prítomnosti významných hostí zo slovenského života v Amerike. Prvý duchovný organizácie, Štefan J. Krasula, P.A. z New York

Telocvičné družstvo Župy č. 1 z Passaic na slete v Trenton, NJ 1930

38 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slov. Jednoty Sokol na obyčajný rok 1930. Vydala R. a Gr. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol v Spojených Štátoch Amerických. Ročník XXI., Passaic, NJ, 1930, s. 182.

Divadelný krúžok sokolov v Youngstown, Ohio. 1930

Divadelní ochotníci Sboru č. 180 v Canton, Ohio. Uprostred sedí duchovný Jozef Krišpinský a riaditeľka krúžku Maria Závoda.

Povinné zostavy pre slet a závody Slovenského Katolíckeho Sokola v Trenton, NJ. 1930

City slávnostne požehnal novú stavbu. „... *Budova je prvotriedna, dokonalá a moderná, material v nej najlepší. Stavisko je tak vyhotovené, že fundamenty a celá základna kostra pripravená na ďalšie štyri poschodia, ktoré sa kedykoľvek môžu pridať jak pomery a okolnosti budú dovolovať. Budova je tak plánovaná, aby ona donášala nám priemerne 12% úrokov od investovaného do budovy kapitálu. V budove okrem miestností, ktoré má naša organizácia k svojmu účelu zvlášte a dokonále zariadené, máme telocvičňu a veľkú tlačiareň, sedem kancelárií a osem obchodných miestnosti do prenajmu. Budova sa nachodí na veľmi výhodnom mieste a je na teraz najkrajšou budovou celého mesta Passaic.*"[39]

Cvičenky Venca č. 102 v Clifton, NJ. 1930. Zľava: Jozef Mošš, cvičiteľ; Emma Hnatt, Tessie Kovalčík, Júlia Lorenc, Mária Bednarčík, Mária Vincek a Helena Kovalčík.

Sborček č. 71 z Phillipsburg, NJ. Zprava: Ján E. Rúra, správca osady a Tomáš Baka, starosta a cvičiteľ. 1930.

Sjazd bol však veľmi búrlivý. Časť členstva mala problém s novou budovou, najviac rozruchu však spôsobilo suspendovanie hlavného veliteľa. Ten tvrdil, že má dôkazy proti niektorým úradníkom, ktorí vraj zakročili proti nemu len preto, že neschvaľoval ich jednanie. Na sjazde bol preto zriadený nový úrad – úrad protektora. Prvým protektorom sa stal Štefan Krasuľa. Počet členov v roku 1930 stúpol na 39 000 a majetok prvýkrát prekročil 1 milión dolárov. Sjazd v Trentone bol jubilejným sjazdom, preto bol odpustený tzv. konvencionálny

39 ZÁPISNICA XI. SJAZDU Slovenského Katolíckeho Sokola, vydržiavaného v dňoch 11. – 16. augusta 1930 v Trenton, NJ. Passaic, NJ, 1930, s. 67.

Cvičenky Venca č. 25 v New Yorku. 1930

poplatok vo výške jedného dolára. Žijúcim zakladateľom Sokola darovali jubilejný dar, sto dolárov a zlatý odznak.[40] Keďže sa na sjazde oslavovalo 25. výročie organizácie, každý žijúci zakladajúci člen dostal 100 dolárov ako dar vďačnosti. Na sjazde bolo takisto vyhovené prosbe slovenských františkánov o finančnú pomoc na stavbu ich kláštora pri meste Gary v štáte Indiana. Sjazd odsúhlasil pomoc 2500 dolárov. Rovnaký obnos odsúhlasil aj sestrám sv. Františka v Pittsburghu na vyššiu dievčenskú školu.

11. sjazd prvýkrát pozdravil predseda Slovenskej Ligy v Amerike Ivan Bielek. Sjazdu poslal veľmi emotívny list, v ktorom vyzdvihol snahy Slovenského Katolíckeho Sokola o vyriešenie „*Slovenskej otázky*" v Českoslo-

Pochod ulicami Passaic pri príležitosti posviacky novej budovy Slovenského Katolíckeho Sokola. 1930

40 Na Sjazde v Trentone bol za hlavného duchovného zvolený Štefan Panik z Connecticut. Anton M. Palkovič bol zvolený za správcu, sekretárom bol Michal Kudlač, pokladníkom Ján J. Bartos. Doktor Peter P. Hletko z Chicaga bol zvolený za hlavného lekára, túto pozíciu si udržal do roku 1963.

Baseballová čata Sboru č. 23 v Torrington, Conn. 1930

Slovenskí katolícki sokoli v Racine, Wis. 1930

Basketballová čata Sboru č. 23 v Torrington, Conn. 1930

vensku. „*Slovenská Liga v Amerike, v tejto práci a vzletných šľachetných snahách Vašich praje Vám z hlbín srdca vrelej slovenskej duše – Plného zdaru!*

Krásny vzrast Váš ostre pozorovať od času, v ktorom Ste vysoko vztýčili národnú zástavu a sťa verní, snáď históriou predurčení synovia – Sokoli – srazili Ste sa v pevný šík v borbe za ústavné zabezpečenie práv Slovenského národa v rámci Č. S. Republiky. A to je ľahko viditeľné a pochopiteľné každej vernej slovenskej duši. Preto a len preto – oduševnelá a národne povedomá mládež naša – hrnie sa pod vašu zástavu.

Kedysi verilo sa – že starší bratia Vaši – Národní Sokoli sú strážou národa. Dnes vidí sa inak! Dnes Vy a jedine len Vy – nesiete čisto národnú slovenskú zástavu! Boli Ste, Ste a budete s Ligou – lebo súc rodu verní – nemôžete byť proti organizácii, ktorá od kolísky až poteraz pestovala a hájila jedine len tie najvyššie, najšľachetnejšie záujmy slovenského národa a ľudu a ktorá – verná dedictvu – borí sa za to, aby ono bolo národu ústavne zabezpečené v rámci Č. S. Republiky.

Ideme s Pittsburghskou Dohodou pred Medzinárodné Fórum, aby sme konečne rozťali povestný gordický uzol. Dosavadné appely, prosby na starokrajových činiteľov republiky – ostali bez ozveny a vyslyšania… a tak nepozostáva nič iného – jako niesť spravodlivé a prirodzené požiadavky Slovenského Národa – pred Medzinárodné Súdne Fórum.

Vaši schopní hl. úradníci na poslednom Kongresse osvedčili sa: „Aj keby iné bratské organizácie nepodopreli tento pohyb nevykonali túto povinnosť: Katolícky Sokol ju vykoná!"

Verím, že statočný, poctivý sľub – daný nám Vaššimi zástupcami – bude Vami honorovaný a splnený.

Čata futbalistov Sboru č. 150 v Chicagu. 1930

Futbalová čata Sboru č. 150 v Chicago, Ill. 1931

Basketbalová čata sokolov z Passaic, NJ. Tréner J. Pojedinec, kapitán Michal Zagurský. 1931

Hudobný sbor sokolského dorastu v Reading, Pa. 1931

Hudobný sbor slovenského katolíckeho sokolstva v Schenectady, NY. 1931

Jedná sa o záujme, o triumf pravdy Slovenského Národa!

Vy Ste boli, Ste a budete s Ligou v týchto jej snahách.

Akcia s týmto podujatá – stojí peniaze!

Appelujeme a prosíme Vás, vrele, srdečne – v mene šľachetného podujatia národa – obetujte na tento cieľ a buďte v obetí prví, lebo dobré príklady tiahnu a priťahujú."[41]

Od začiatku tridsiatych rokov riešili hlavní velitelia Slovenského Katolíckeho Sokola upadajúcu úroveň telocviku a slabú úroveň cvičieb. Preto sa technický výbor v roku 1931 uzniesol, že župám, ktoré sa dostatočne nevenujú telocviku nebudú vyplatené príspevky, ktoré na tento cieľ dostávajú od Hlavného sboru. Na podporu telocviku sa zriadili tri sletové závody – na

41 ZÁPISNICA XI. SJAZDU Slovenského Katolíckeho Sokola, vydržiavaného v dňoch 11. – 16. augusta 1930 v Trenton, NJ. Passaic, NJ, 1930, s. 86.

Hudobný sbor sokolov z Whiting, Indiana. 1931

Sokolský hudobný sbor v Bayonne, NJ. 1931

východe, stredozápade a západe. Ich hranice mal určiť hlavný technický sbor. Tieto závody sa mali uskutočňovať každoročne. Trovy a cestovné mali byť platené zo župných príspevkov. Dôrazne sa odporúčila župným veliteľom ich účasť na každoročnom kurze, ktorý sa mal každoročne konať v apríli. S kurzom mala byť spojená riadna telocvičná škola. Všetky výdavky mali byť platené Hlavným sborom. Hlavný veliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola sa netajil snahou mať zastúpenie na olympijských hrách, ktoré sa mali konať v roku 1932 v USA. [42]

42 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slov. Kat. Sokola odbývanej v dňoch 29. a 30. januára 1931 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1931, s. 12.

Divadelní ochotníci Sboru č. 185 v Binghamton, NY. v hre „Otec matky“
V strede riaditeľ Matej Kudláč.

Divadelný krúžok Sboru č. 30 v Johnstown, Pa. v hre „Greenhornka“. 1931

Obdobie veľkej hospodárskej krízy poznamenalo aj Slovenský Katolícky Sokol. Od roku 1931 prijímanie nových členov stagnovalo. „... *Terajšie zlé hospodárske pomery nám prekážajú, aby sme podujímali niečo velikého na zveľadenie našej organizácie. Kampane, vedené za terajších nepriaznivých pomerov, sú zbytočným vyhadzovaním groší.*” Napriek zlej ekonomickej situácii sa podarilo niekoľkým jednotlivcom získať úctihodný počet no-

Katolícki sokoli v Schenectady, NY. 1931

„Lobdová čata" perryopolského sokolstva. 1931. Zľava: M. Rusnák, W. Barato, N. Kosický, J. Hozinec, F. Galley, F. Šafranko, S. Adam, C. Griglak, P. Kmetz a A. Swetts.

vých členov. Rekordérom v tzv. jubilejnej kampani bol Ján Wrable z mesta Reading v Pennsykvánii, ktorý v roku 1930 získal 79 nových členov.[43]

Aj v časoch hospodárskej krízy vykazovalo hospodárenie Slovenského Katolíckeho Sokola pozitívne čísla. 6 sborov sa však stalo obeťami finančnej krízy, keď bolo len v USA zatvorených cca 1000 peňažných ústavov. Sbory „*svoje príspevky nám zaslali, ale keď prišlo k vyplateniu peňazí bankou, na ktorú čeky boli vystavené, tie už boli zatvorené.*" Hlavný sbor zorganizoval po porade finančného výboru pôžičky pre člensto, aby si mohlo platiť svoje príspevky, kým sa pomery zlepšia a tak mali byť pre Sokol zachránení. Pôžičku mohol dostať každý člen, ktorý bol členom minimálne jeden rok. „... *Všeobecná finančná kríza zasiahla do všetkých kútov obchodného sveta. Finančné ústavy, banky padali ako muchy. bondy, účastiny a iné cenné organizácie pri tom utrpeli veľké ztraty. My sme ale z tohoto jakoby zázrakom doteraz vyšli nepoškodení. Nemajúc bondov ani žiadnych účas-*

43 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slov. Kat. Sokola odbývanej v dňoch 29. a 30. januára 1931 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1931, s. 20.

Sokoli z Lakewood, Ohio. 1931. Veliteľ Ladislav S. Kobrony.

Divadelní ochotníci Sboru č. 155 v Ironwood, Mich. 1931.
Riaditeľ Peter P. Laclaw.

tín, ktoré by boiy padli na hodnote. Naše peniaze vo veľkej väčšine máme investované v prvotriednych zaručených morgičov, ktoré sú dnes tým najlepším investmentom. Naše peniaze v bankách úložené všetky boli zaručené tak, že dve keď aj padli, z jednej sme už náš vklad dostali od bondovej spoločnosti a druhý nám majú po tieto dni vyplatiť. Ďakovať Bohu za toto požehnanie."[44]

V dňoch 4. - 9. septembra 1933 na 12. sjazde v Detroite zasiahla Slovenský Katolícky Sokol azda najväčšia kauza v jeho dejinách. Vtedajší hlavný

44 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slov. Kat. Sokola odbývanej v dňoch 28. a 29. januára 1932 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1932, s. 22.

Baseballová čata Sboru č. 169 v Smock, Pa. 1931

tajomník Michal Kudláč sa priznal k nekalým finančným machináciám, ktoré robil celé roky s financiami organizácie. Priznal spreneveru viac ako 30 000 dolárov. Na podozrivé finančné machinácie upozornil zbor dozorcov pod vedením predsedu Jozefa G. Prušu. Následkom kauzy odstúpil najvyšší sekretár, jeho miesto zaujal práve Jozef G. Pruša, ktorý toto miesto zastával až do svojej smrti v roku 1970. Hlavným duchovným sa stal Msgr. Clemen Mlynarovič, správcom bol Dominik Sloboda z Lorain v Ohiu, zástupcom bol Michal Behunčík.

Víťazná čata Sboru č. 177 v Lorain, Ohio na závodoch Župy č. 5 v Cleveland, Ohio. 1931

Sprenevera Michala Kudláča bola spôsobená nesprávnym zaúčtovaním príspevkov jednotlivých sborov a vencov do hlavnej pokladnice Sokola. Títo posielali „*čeky*" a „*money ordere*" za rozpočty na jeho meno namiesto toho, aby rozpočtové peniaze zasielali priamo na pokladníka organizácie, ako to bolo predpísané v stanovách. Na Michala Kudláča bol vydaný zatykač, veľkoporota okresu Passaic ho postavila pred súd, nakoniec bol prepustený na slobodu po zložení záruky.[45] Táto veľká kauza značne pošramotila

45 ZÁPISNICA XII. Sjazdu Slovenského Katolickeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 4. d 9. septembra 1933 v Detroit, Mich. Passaic, NJ, 1933, s. 20.

Basketbalová čata Sboru č. 10 vo Farrell, Pa. 1932

Baseballová čata sokolov v Owosso, Mich. 1932. Prvý zľava manažér Ludvig Urban.

povesť Slovenského Katolíckeho Sokola aj medzi ostatnými slovenskými organizáciami v Amerike.

Napriek pokračujúcemu obdobiu finančnej depresie bol majetok organizácie cca 1.7 milióna dolárov a počet členov presiahol 40 000 a to napriek tomu, že Sokol stratil viac ako 10 000 mladých členov. Ukázalo sa, že Slovenský Katolícky Sokol je schopný prežiť obdobie depresie. Počas náročných krízových rokov boli vyplatené všetky dávky pri úmrtiach členov. Na žiadne dávky v prípade smrti nebolo uložené záložné právo. Počas hospodárskej krízy boli zatvorené dve banky, v ktorých mal Slovenský Katolícky Sokol uložené aktíva – Bosak State Bank v Scrantone v Pennsylvánii a City Trust and Savings Bank v Youngstowne v Ohiu. V oboch prípadoch boli vklady poistené, poisťovacie spoločnosti dlh vyplatili.

Baseballová čata sokolov z Nanticoke, Pa. 1932

Baseballová čata sborčeka č. 339 v Colver, Pa. 1932

Baseballová čata Sboru č. 178 v Smock, Pa. 1932. Vľavo manažer Frant. Stana a vpravo riaditeľ športu G. Sereta.

Baseballová čata sokolov v Newark, Nj. 1932

Basketbalová čata sokolov v Bellaire, Ohio. 1932

O veľmi napätej situácii svedčí správa hlavného pokladníka Jána Bartoša: „*Mal som šťastie byť svedkom vo Washingtone pri uvedení nášho prezidenta. Moja radosť sa tuná zmenila, keď som každú hodinu čítal najnovšie zprávy, týkajúce sa bánk celej krajiny. Každá hodina mi bola smutnejšia. Keď druhí sa tešili a zabávali, ja som sa staral. Konečne bola vydaná zpráva, že aj banky v štáte Pennsylvánii boli zatvorené, čo mňa tak udrelo, že od tej hodiny už mňa nič viacej neinteresovalo. Ale vzdor tomu všetkému, mal som dôveru v banke, kde Katolícky Sokol obchoduje, poneváč poznám každého osobne, ktorý je na čele našej banky a vedel som, že ich spôsob obchodovania*

Sbor č. 53 v Cleveland, Ohio. 1932

s peniazmi bol ten najlepší. Keď banky sa otvárali, naša hlavná banka bola jednou z prvých, ktorá dostala dovolenie obchodovať."[46]

Na pretras len niekoľko rokov po jej otvorení prišla budova organizácie: „*... nachádza sa vo veľmi zlom položení z príčiny tej, že k nej nachádzajúce sa obchodné miestnosti nie je možno prenajať. Keby sa nám podarilo tieto štóry vyarendovať, tak tedy aj naša budova by sa začala vyplácať. Pomery na okolí sú tak neprajné, že nielen my trpíme ztratu, ale na celej okolici je na stá a stá obchodných miestností prázdnych. Budova je však krásna a nádherná, nášmu Sokolstvu robí veľkú reklamu a preto i vzdor tomu, že máme s ňou výdavky, predsa každý Sokol a Sokolka môže byť pyšný a hrdý na tento krásny majetok.*"[47]

---

46 ZÁPISNICA XII. Sjazdu Slovenského Katolickeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 4. d 9. septembra 1933 v Detroit, Mich. Passaic, NJ, 1933, s. 61.

47 ZÁPISNICA XII. Sjazdu Slovenského Katolickeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 4. d 9. septembra 1933 v Detroit, Mich. Passaic, NJ, 1933, s. 51.

Divadelný krúžok sokolov z Lorain, Ohio. Michal Zbojovský, Jozef Zima, Katarína Žilka, Ján Brestovanský, Jozef Gasparin, Ján Katičák, Anna Firment, Margita Katričák, Pnaton Kohuth. 1931

Divadelní ochotníci Sboru č. 185 v Binghamton, NY. v hre „Sv. Filoména". 1932

Na sjazde sa prijala nová organizačná štruktúra Sokola. Organizácia sa členila na oddelena – Oddelenie dospelých, Oddelenie mládenecké, Oddelenie bondové, Oddelenie morgičové a Oddelenie tlačiarne. Delegáti odsúhlasili zmenu názvu organizácie z Katolíckej slovenskej telovýchovnej jednoty Sokol na Slovenský Katolícky Sokol.

Sjazd podporil slovenské Sestry sv. Dominika sumou 250 dolárov, slovenských Františkánov z Avalonu v Pennsylvánii sumou 500 dolárov, slovenských Benediktínov v Clevelande sumou 500 dolárov, ako aj Sestry ssv. Cyrila a Methoda v Danville sumou 500 dolárov.

Ročná schôdzka Hlavného úradu v januári 1935 prijala niekoľko rezolúcií, ktoré reagujú na aktuálne dianie v USA ako aj v katolíckom svete. Rezo-

Divadelný krúžok sokolov v Kenosha, Wis., pri hre „Sirota z Lourdu“, riaditeľ krúžku Jozef Valach. 1932

lúciu „*Za sociálne poistenie*”, v ktorej sa postavila na stranu jeho uzákonenia pozitívne prijali aj ďalšie slovenské organizácie v USA:

“*Hl. úradníci Slovenského Katolíckeho Sokola sídení z príležitosti svojej výročnej schôdze v sídle organizácie v Passaic, NJ v dňoch 30. a 31. januára 1935 na pretras vzali problém sociálneho poistenia ako i zákonné predlohy, ktorými vláda Spojených štátov, na čele s našim za ľudské práva boriacim sa prezidentom, usiľuje sa zmierniť terajšou depresiou nesmierne zhoršený osud pracujúcich vrstiev amerického občianstva.*

Vychodiac zo stanoviska, že záujmom každej krajiny musí byť, aby jej ľud mal zabezpečenú možnosť slušnej výživy a stáleho blahobytu a že tieto vyžadujú zákonného zabezpečenia, Slovenské Katolícke Sokolstvo sa zastáva, že vláda poťažne zákonodarstvo Spoj. Štátov najlepšie napomôže veľké miliony robotného ľudu, jestli bude do zákonov našej krajiny zavedené stále

Divadelní ochotníci Venca č. 11 a Sboru č. 177 v Lorain, Ohio s predstavením „Civilné manželstvo“. 1932

Divadelný krúžok Sboru č. 220 a Venca č. 153 v Clevelande. 1932

a pomerom zodpovedajúce Sociálne poistenie a to nie len na prípad nezamestnanosti, ale starobné a tiež i nemocenské. Dľa nášho náhľadu Sociálne poistenie sa môže stať všeobecným iba tak, keď sa ono odstane pod správu našej Federálnej vlády, ktorej však do života uvádzačom Sociálneho poistenia musia pomáhať všetky štáty našej Americkej unie.

Za účelom propagovania Sociálneho poistenia, ktoré by slúžilo väčšine občianstva Spoj. štátov, ktorá svoj každodenný chlieb vyrába si prácou, Hl. Sbor S. K. Sokola sa usniesol v mene svojho vyše 40 000 počitajúceho členstva

Divadelný krúžok Sboru č. 71 v Edwardsville, Pa. v hre „Cigánsky vinš". 1932
Riaditeľmi divadla boli Michal Dzuka a Maria Sterbinský.

Divadelní ochotníci Sboru č. 69 v Smock, Pa. v hre „Hrob lásky". 1933

upraviť žiadosť na Prezidenta jeho vládu a tiež i na členov Senátu a Domu zástupcov v ktorej ich budeme prosiť, aby sa pričinili o to, že by Sociálne poistenie bolo uzákonené a do života uvedené okamžite, lebo dľa nášho presvedčenia Sociálne poistenie je nevyhnutne potrebné nie len pre blaho robotného ľudu, ale i na záchranu demokratických inštitúcií našej vlasti Spoj. Štátov. Tiež prehlasujeme, že sa nám zdá byť žiaducným, aby v borbe za uzákonenie a uplatnenie Sociálneho poistenia naše slovenské a katolícke organizácie vystupovali spoločne a tiež i spoločne pracovali."[48]

Ďalšia rezolúcia bola adresovaná Andrejovi Hlinkovi na Slovensko: „*Hl. Sbor S. K. Sokola, sídený z príležitosti svojej výročnej schôdze v Passaic, NJ*

48 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola, odbývanej v dňoch od 30. – 31. januára 1935 v hlavnom sídle Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1935, s. 369.

Krúžok ručných prác Venca č. 43 v Akron, Ohio. 1933.
Sediaci rad zľava: Gizela Neštická, Anna Urbanova, Maria Gazdačkova, Maria Litvinova, Ľudmila Slnekova, Alžbeta Minarovičova; stojací rad zľava: Maria Smithova, Agneša Smithova, Maria Jakubikova a Maria Slnekova.

sa usniesol vysloviť Vám, vodcovi slovenského národa, za Vašu prácu v prospech nášho slovenského národa vykonanú, svoje najsrdečnejšie poďakovanie. Prosíme Vás, aby ste vo Vašom ťažkom boji za práva a slobodu nášho národa Slovenského aj naďalej vytrvali". Treťou rezolúciou potom bola rezolúcia mexickej vláde odsudzujúca antikatolícke správanie v Mexiku.

Rok 1935 bol rokom 30-teho výročia vzniku organizácie. Slet sa odohrával v Passaic za prítomnosti veľkého počtu sokolov z celej krajiny. Bola zvolená sokolská kráľovná, konal sa banket a veľké verejné cvičenie na štadióne. Starosta mesta Passaic dokonca vyhlásil týždeň jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. „*Týždeň Sokolský*" bol zahájený slávnostnou sv. omšou a prednáškou. Počas týždňa prebiehala kampaň za nové členstvo. Trikrát do týždňa boli usporiadané prednášky s predstavením „*pohyblivých obrázkov*" i iné predstavenia.[49] Pri príležitosti 30-teho výročia vzniku Slovenského Katolíckeho Sokola pozdravil organizáciu spišsský biskup Ján Vojtaššák.

Pittsburgský sjazd v roku 1936 bol postihnutý veľkou povodňou, na odstraňovanie ktorej prispel veľkou čiastkou aj Slovenský Katolícky Sokol. Na sjazde sa dohodlo, že hlavný sbor bude platiť 2 centy mesačne za každého člena na pozdvihnutie úrovne atletiky a gymnastiky. Technický sbor bol zmenený na Gymnastický a atletický sbor. Na sneme bolo takisto dohodnuté, že Sborník bude vydaný len v tom prípade, ak bude prihlásený dostatočný

49 Čestným hlavným duchovným Slovenského Katolíckeho Sokola sa v roku 1936 stál opát Stanislav Gmuca, vtedy jediný slovenský opát v Amerike.

Divadelný krúžok sokolov v Schenectady, NY
pri predstavení hry „Ženský zákon" 29. októbra 1933

Divadelné predstavenie „Bača s vílami" počas jubilejného banketu
sokolstva v Schenectady, NY. 1933

počet predplatiteľov. Dohodlo sa takisto, že redaktor „*Katolíckeho Sokola*" bude redigovať aj „*Priateľa dietok*".

Sjazd v Pittsburghu bol veľmi štedrý v žiadostiach o rôzne milodary. Bolo rozhodnuté, že všetkým mrzákom bude poskytnutá pomoc vo výške 10 dolárov. Prerokovala sa aj žiadosť slovenských Benediktínov na postavenie novej budovy pre vyššiu chlapčenskú školu, na ktorú pýtali 10 000 dolárov.

Na sjazde sa prerokovával aj prípad dlhoročného redaktora „*Katolíckeho Sokola*" Gustáva Košíka, ktorý pred koncom svojej kariéry redigoval a vydával aj „*Slovenské noviny*". Tie dával tlačiť v tlačiarni Slovenského Katolíckeho Sokola, avšak za tlač neplatil, čím vznikol veľký dlh. Nakoniec Gustáv Košík vyhlásil vo svojom vydavateľstve bankrot, čím tlačiareň Sokola stratila cca 8000 dolárov. Táto „*Košíkova aféra*" bola veľkým prekvapením pre členstvo Slovenského Katolíckeho Sokola, keďže Gustáv Košík mal povesť jedného z „*najvernejších*" slovenských sokolov.

Divadelní ochotníci Sborčeku č. 110 v Milwaukee, Wis. 1933

Divadelní ochotníci Štefan Michal a Helena Michalová. Schenectady, NY .1933

Problematickou sa od začiatku javila budova Slovenského Katolíckeho Sokola: „*Naša budova to je druhý biely slon, alebo white elephant, lebo budova sa nevypláca. Doplácame na ňu. Podľa toho, čo sa do budovy investovalo, ona sa ani nikdy vyplácať nebude, keďže jej stavba spojená je s veľkým nákladom, nuž máme deficit. A hoci mimo jednej miestnosti máme všetko vyárendované, predsa príjem nerovná sa ani zďaleka výdavkom. Budova zapríčinnila veľkú ranu nášmu Sokolstvu. Budova je tiež pomníkom bývalej administrácie. Probovali sme sa doznať so všetkých strán, či by sa budova nedala predať, lenže doznali sme sa, že jej odpredaj vyžadoval by ešte väčšie prepravy a reparácie, čo znamená ešte väčší finančný náklad.*"

Po dlhých rokoch sa konečne do zisku dostala tlačiareň. Okrem úradného orgánu – „*Katolíckeho Sokola*", tlačila „*Priateľa dietok*", mesačník slovenských benediktínov „*Ave Maria*" a mesačník vydávaný Jozefom Pisarčíkom „*Božské Srdce*".

Na sjazde hlavná podsprávkyňa Veronika Stašík informovala o oživení ručných prác členkami Slovenského Katolíckeho Sokola. Len na sjazde bolo vystavených až 1500 kusov rôznych výšiviek členiek. Veronika Stašík sa v roku 1935 dokonca vo Washingtone stretla s manželkou amerického prezidenta pani Rooseveltovou, ktorej: „*najsamprv odovzdala pozdrav od celej organizácie našej a som jej vysvetlila ciele Slovenského Katolíckeho Sokola. Tiež som ju uisťovala, že členovia a členkyne naše sú ochotné jej byť na pomoci, lebo považujú to za svoju občiansku a národnú povinnosť.*"[50]

50 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 46.

Baseballová čata Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. V druhom rade prvým vľavo správca A. Kurímsky, vpravo športový manažér J. W. Sterback. 1933

Basketbalová čata Sboru č. 179 v Braddock, Pa. Druhý zľava vedúci Štefan G. Korkoš. 1933

Nové vedenie Slovenského Katolíckeho Sokola vzišlé z detroitského sjazdu v roku 1933 prehodnotilo aj investovanie organizácie, jej hospodárenie počas veľkej krízy nevidelo zďaleka tak pozitívne ako bývalé vedenie. Hlavný tajomník Jozef G. Pruša poukázal na chybné investovanie len do tzv. „*garantovaných morgičov*". Takto na sjazde v Pittsburgu v roku 1936 opisuje chyby svojich predchodcov, opäť z machinácií obviňuje bývalého redaktora Gustáva Košíka: „*Bezpochyby každému je známo, že naše investície väčšinou zostávali z prvých garantovaných morgičov, ktorých v roku 1933 mali sme v sume takmer milión dolárov. Dľa dôkazov nachádzajúcich sa v úradovni hl. tajomníka zistené bolo, že morgiče sa kupovali väčšinou u jednej spoločnosti menom Security Mortgage Co., a neskorej u Franklin Mortgage Title and Insurance Co. Obyčajou fin. výboru, – ktorého v tom čase bol správcom náš bývalý redaktor a ktorý všetky morgiče zakúpil – bolo, že kedykoľvek bolo nashromaždených niekoľko tisíc dolárov upovedomil niektorú z tých spoločností, že organizácia má toľko a toľko peňazí v hotovosti, preto aby im zakúpili isté morgiče. Ďalej som*

Basketbalová čata Sboru č. 127 v Monessen, Pa. Zľava: Keresztes, Tkačík, Nadasdy, Troychak, Lipnicky, Beniak, Giba a Tomáškovič, správca. 1933

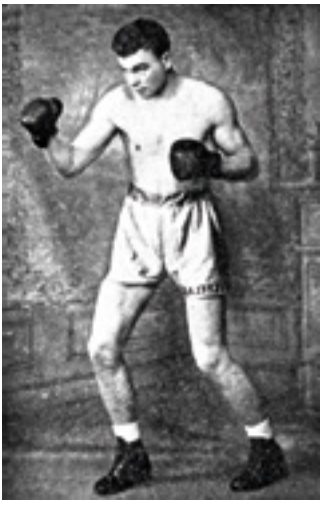

Sokolský zápasník Michal Paleniček, amatérsky šampión strednej váhy v štáte Ohio. 1933

Basketbalová čata sokolov z Bellaire, Ohio. 1933. Prvý rad: J. Vávra, L. Valovič, kapitán S. Vávra, J. Ducheslove a W. Gasperin. Stojaci: športový riaditeľ Ján J. Pilus, P. Kubinský, správca Andrej Sitár, S. Vavra, S. Kubinsky a Ján O. Myers.

sa doznal, že pri zakupovaní spomenutých morgičov väčšiu čiastku, na ktorú boli tie morgiče poskytnuté, predošlý fin. výbor ich vôbec nevyšetril, t. j. nevedel, že na jaké majetky peniaze investuje a či v skutočnosti majetky sú hodné morgičov alebo nie, ale namiesto toho jednoducho sa spoliehali na tú tak slávne už spomenutú garanciu. Pravda, dnes by sme mohli zazlievať celej býv. administrácii, alebo len tým, ktorí mali s tým niečo do činenia a neinvestovali peniaze dľa predpisu našich stanov, ale iba dľa ich osobnej vôle.

Keď v r. 1930 kríza bola v plnom prúde a keď jedna kompania za druhou vychádzali na bankrot, štátny bankový komisár začal vyšetrovať spomenuté spoločnosti a po krátkom čase prehlásil, že garancie nie sú viac platné. S týmto prehlásením i naše garantované morgiče stratili platnosť po stránke záruky, poneváč jestli spomenuté spoločnosti neskolektujú úroky od majiteľov v tom páde ani oni nemusia dľa smluvy s organizáciou učinenú, úroky nám platiť, poneváč bankový komisár prehlásil, že keď oni neskolektujú úroky od majiteľov, v tom páde ani oni nemusia platiť dľa ich smluvy.

Baseballová čata Sboru č. 261 v Reading, Pa. 1933

Baseballová čata Sboru č. 79 v Lilly, Pa. 1933
Zľava sediaci: Stopka, Jakub Hritz, Salko Joz. Hritz, J. Sabol, Mayemik
Stojací: športový riaditeľ Michal Salóny, Otavka, Dzurilla, Kolien, Wilk, Vaschak, Nadoisky, S. Sabol, obchodný správca J. P. Slebodnik, G. Mayemik.

Baseballová čata Sboru č. 29 v Brooklyn, NY. 1933
Horný rad zľava: J. Fedoch, G. Strenski, A. Kalmar, Andrej J. Štefánik, F. Zavada, J. Gregory, H. Polkowski. Dolný rad: S. Bisty, G. Semon, G. Miller, S. Furchak.

My, jako už noví úradníci nastúpení v úradoch, keď sme sa o tomto prehlásení doznali, zaraz sme začali uvažovať, že jakým spôsobom by sme mohli naše investície t. j. tie tak zvané garantované morgiče uviesť do poriadku. Hneď sme začali vyjednávať s obidvoma spoločnosťami, žiadajúc od nich platenie úrokov dľa smluvy, ktorú sme mali s nimi zrobenú, alebo aby s nami zučtovali a odovzdali nám naše morgiče. Vyjednávanie toto tiahlo sa niekoľko mesiacov až konečne po veľmi zdlhavej a namáhavej práci, pri ktorej sme si museli najať i advokáta a tiež aj verejných účtovníkov, vydostali sme naše morgiče z rúk jak Security Mortgage Co. tak aj Franklin Mortgage.

Po prebratí spomenutých morgičov utvorený bol „Mortgage Department", ktorý spadá pod moju právomoc. Keď sme tie morgiče prebrali, vynašli sme, že rad radom majitelia morgičov nemali dane zaplatené a tým menej úroky. Hneď sme začali sa za nimi sháňať upovedomujúc ich, že jestli svoje zameškané úroky a dane nezaplatia budeme prinútení dľa našej smluvy, zakročiť sudnou cestou. Keď sme prikročili k prebratiu majetku, skoro v každom prípade postretli sme sa s tým, že na majetku nielenže dane a úroky neboli zaplatené, ale same majetky boli v tak zlom položení, t. j. tak zanedbané, že keď sme i ten majetok prebrali nemohli sme ich arendovať, poneváč neboli ku tomu cieľu síce. Aby to ct. delegátstvu bolo jasnejšie, podám tu príklad, čo sa prihodilo pri týchto majetkoch. Ku príkladu mali sme morgič na istom majetku v obnose 8000 dolárov, ktorý pre neplatenie úrokov a daní sme museli zabrať. Samé súdne trovy stoja priemerne 400 dolárov, okrem toho dane neboli zaplatené od troch až do piatich rokoch, čo obnášalo asi 1500 dolárov

a tiež úroky neboli zaplatené za dva – tri roky, čo sa rovná spolu niečo viac ako 10 000 dolárov. Okrem toho majetok bol v takom neporiadku, že sme boli nútení ho dať opraviť a priemerne opravy na tomto majetku stáli od tri do šesť tisíc dolárov. Tak si len pomyslite a predstavte, že jak rýchlo sa cena, vlastne hodnota majetku zdvihla, ba zdvojnásobnila. Tiež už keď dom je zreparovaný, arenda neprináša toľko, koľko by mala priniesť na také investície, takže dnes väčšinou takých majetkov, ktoré sme museli prebrať, neprinášajú nám žiadneho osohu."[51]

Jasličkári Sboru č. 69 v Smock, Pa. 1933

Oveľa lepšie finančné postavenie malo tzv. Bondové oddelenie, ktoré bolo zriadené finančným výborom v roku 1934, kedy sa namiesto investovania do morgičov začalo investovať do vládnych pôžičiek – bondov a tzv. Public Utility Bonds. Tieto vynášali ročne až 7% zisku a mohli byť hocikedy odpredané.

Okrem finančných nezrovnalostí a problémov riešil sjazd aj problémy „*morálneho*" charakteru. V správe hlavného duchovného organizácie Miloša Mlynaroviča cítiť „*upadajúceho katolíckeho ducha*" členstva. Podľa Mlynaroviča katolícky charakter Sokola sa dá: „*chrániť a zveľadiť:*

Banket 12. sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola v Detroit, Michigan. 1933

51 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 54.

a) *každý člen musí byť členom katolíckej osady; kde je slovenská katolícka osada, má prislúchať do nej; keď je slovenská osada vzdialená i vtedy má ju navštíviť a podľa možnosti ju aj podporiť*
b) *príspevky sa musia platiť riadne a načas*
c) *každé katolícke sokolské dieťa patrí do katolíckej školy; školy svoje podporujme a zrobme ich milým, teplým hniezdom pre sokolskú myšlienku a organizáciu. Sestry učiteľky nech dostávajú aj „Priateľa Dietok" aj orgán Kat. Sokola.*
d) *nemajme nič spoločného s proti-katolíckymi organizáciami a s protikatolíckou tlačou. Akým právom môže Kat. Sokol sotrvávať v spoločnosti nepriateľov Krista a Jeho Cirkvi? Akým rozumom môžeme krmiť hlavy a srdcia i duše naše jedom?*
e) *nezapríčiňujme osadné zvady; neberme účasť v nich, bo to škodí našej organizácii a robíme jej viac nepriateľov.*
f) *na našich schôdzach pojednávajme len o sokolských veciach a v osadných záležitostiach pojednávajme rozumne, láskave tam a vtedy, kde je na to pravé miesto a pravý čas, bo inak neprajníci nepokoj zvalia na nás a organizácia potom trpí.*
g) *miestny úrad svedomite dbať musí o zaslatie Veľkonočnej Zprávy vybavenia sv. Spovedi a sv. Prijímania hl. duchovnému.*
h) *každý člen našej organizácie mal by všetko možné podniknúť, aby jeho dietky vstúpili do našej organizácie, bo však jejich miesto je pri rodičoch a za náš Sokol sa žiadny rodič zahanbiť nemusí.*
i) *uctievajme výročitú pamiatku našich sborových a vencových nebeských patronov spoločnou sv. Spoveďou a sv. Prijímaním a odslúžením sv. Omše za blahobyt sboru alebo venca. Sviatok sv. Martina, ochráncu našej organizácie mal by byť čo ročne oslávený v sídle našej organizácie odslúžením sv. Obety, na ktorej personál Sokolovne mal by byť prítomný.*
j) *na slávnostnej sv. Omši počas Sletu a Sjazdu náš hl. sbor mal by byť inkorpore prítomný a to v prvých laviciach, bo však tá sv. Omša je nielen pre delegátstvo, ale aj pre hl. sbor a jestli dakto potrebuje dary Ducha Svätého, to sú hl. úradníci.*

Dominik Sloboda, hlavný správca v r. 1933 – 1946

Stuha pri príležitosti sletu Župy č. 4. Kenosha, Wis., 1934

Banket na počesť príchodu delegácie Matice Slovenskej v sokolovni, 12. december 1935

Oslavy 30 ročného jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ. 1935

k) Hl. Sbor nemal by započať ročné schôdze bez účastnenia sa na sv. Omši, za hl. sbor odslúženej.

l) vždy, ale najmä počas kampane miestna správa nech úzkostlive dbá o národný a kat. karakter kandidáta a kandidátky. Kto nie je dobrý pre iných, málo kedy je dobrý pre nás. Nie kvantita, ale kvalita, nie koľkosť, ale jakosť spasia našu organizáciu.

m) dávajme pôžičky katolíckym slovenským osadám."[52]

---

52 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 76.

KATOLÍCKY SOKOL

ZA BOHA A NÁROD

OFFICIAL ORGAN OF THE SLOVAK CATHOLIC SOKOL

Entered As Second-Class Matter, November 28, 1928, At The Post Office At Passaic, N. J., Under The Act Of July 16, 1918

ROČNÍK (VOL.) XXVIII — PASSAIC, N. J., 15. JANUÁRA 1936. — ČÍSLO (NO.) 3 (12)

Najväčší dosavádny úspech Matičných delegatov v sídle nášho Sokolstva

Štyri dňový program Matice v Passaicu postretnul sa s obrovským úspechom. — Budova nášho Sokolstva dejiskom najväčšieho kultúrneho programu

Ivan Daxner sl., bývalý americko-slovenský činiteľ zomrel na Slovensku

UVÍTANIE DELEGÁCIE MATICE SLOVENSKEJ PRED MESTSKOU RADNICOU (CITY HALL) V PASSAIC, N. J.

Vydanie „Katolíckeho Sokola“ z 15. januára 1936

Sokoly z Wilkes-Barre, Pa, v divadelnej hre „Bludár". 1936

Na pittsburghskom sjazde podával prvýkrát správu hlavný lekár Slovenského Katolíckeho Sokola Peter P. Hletko. Ten sa pozastavoval nad zraneniami, ktoré utrpeli účastníci sletov a ktorí potom ako „*dokaličení*" žiadali finančnú podporu od Sokola. Hletko sa zúčastňoval sjazdov, kde poskytoval lekárske ošetrenie pre cvičencov, ktorí sa počas cvičenia zranili. „*Väčšia časť prípadov prihlásených o lekárske ošetrenie a pomoc bolo takých, ktorých príčina bola v tom, že patriční závodníci – závodníčky dostavili sa na závody nedostatočne telesne pripravení na namáhavé závodenie. Taký atlet alebo atletka, aby mohli vydržať namáhavé závodenie, musia byť systematične a dokonále pripravovaní na to, keď nie pár týždňov, tak niekoľko mesiacov. Atlet a atletka nemôže sa viesť na autobuse celú noc, ráno prisť na závodište bez raňajok a potom vydržať námahavé závodenie. Taký musí odpadnúť – zvlášť na úpali slnka aké sme tu mali minulý týždeň. Závodník nesmie behať bez cieľu po závodišti a potom odrazu vstúpiť do závodiacej čaty. Taký sa vyčerpal zbytočnou námahou prv, než začal závodiť. Bratia župní velitelia, sestry župné veliteľky a župní šport direktori mali by sa starať, aby závodníci sverení pod ich ochranu mali dostatočný odpočinok v tú noc pred závodami. A na závodišti mal by byť zavedený taký poriadok, že zá-*

Plagát Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ. 1935

Uvítanie delegácie Matice Slovenskej pred radnicou v Passaic, NJ. 1936

Otvorenie výstavy o Matici Slovenskej v budove Slovenského Katolíckeho Sokola. Január 1936. Starosta Passaic Benj. F. Turner podáva ruku Jozefovi Cincíkovi, ktorý v ruke drží kľúč od mesta. V pravo od Jozefa Cincíka stojí J. J. Bartoš, hlavný pokladník. Prítomní boli aj štyria starostovia z Passaic, Clifton, Garfield a Wallington, NJ.

Čata katolíckych sokolov z Betlehem, Pa. 1936
Prvý rad zľava: S. Szirozovsky, J. Hudak, W. Lukevic, J. Petro (Peters) Jr., M. Oravec.
Druhý rad zľava: J. Anthony, A. Kalata, M. Demyan, G. Slafkosky, J. Check, J. Polaha.
Tretí rad zľava: J. Šoltis, L. Prendergast a W. Wiley.

vodník keď v tú chvíľu neberie účasť v nejakých závodoch, má sedieť v chládku a odpočívať."[53]

Každý sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola organizoval pre potreby vybavovania žiadostí a sťažností výbor. Pre ilustráciu uvádzam kompletný zoznam sťažností a žiadostí na pittsburghskom sjazde v roku 1936 dokladujúci širokú charitatívnu a filantropickú činnosť Slovenského Katolíckeho Sokola. Na sjazde sa pojednávalo o týchto sťažnostiach:

Sokolky z Edwardsvile, Pa, víťazky ligy Župy č. 7. 1936

1. *Sťažnosť brata Jozefa Andrejku, člena sboru 136., Nanticoke, Pa., v ktorej si žiada vyplatenie náhrady $230 ako cestovné a úradné dni počas zasadania hlavnej poroty v Passaicu v roku 1933. Hlavný súd jednohlasne uznal túto záležitosť za skončenú*

53 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 100.

Posviacka nových uniforiem sokoliek z Clevelandu a Lakewoodu v štáte Ohio. 1936

2. *Sťažnosť sboru 49., Superior, Wis., v ktorej úrad sboru sa sťažuje, že tamojší poľský duchovný, Rev. Jazdewski, ich pri istej príležitosti urazil a obvinil, že použili osadný materiál na zbudovanie ich Sokolovne. „Dľa doposlaných affidátov členov sboru 49, obvinenie toto bolo podvrátené a vyhlásené za nepravdivé a na základe toho usnesené bolo, aby legálny radca spracoval rezolúciu a zaslal spomenutému duchovnému, v ktorej ho má žiadať o odvolanie jeho nemiestnych urážok a obvinení jako aj o vyslovenie zadosťučinenia sboru 49.*
3. *Sťažnosť brata F. Sterbinského, člena sboru 71., Edwardsville, Pa., ktorý žiada zadosťučinenie za urážky a krivdy jemu činené na minulom 12. sjazde odbývanom v Detroit, Mich. Odporúčané, aby žiadosti spomenutého brata bolo na tomto sjazde vyhoveno. Nakoľko sjazd uznal br. F. Šterbinského ako 100% Sokola.*
4. *Sťažnosť Petra Šedivého z Lorain, Ohio. – Nakoľko sa zistilo, že táto osoba nepatrí do Sokola, preto jeho sťažnosť nemohla byť podporená.*
5. *Sťažnosť sboru 23., Torrington, Conn., v ktorej sa sťažujú, že dosiaľ neobdržali pôžičku na ich sokolovňu, ktorá im bola sľúbená – žiadosť odovzdaná Finančnému výboru.*

Benjamín Chapla, člen Sboru č. 177 v Lorain, Ohio ako kadet v akadémii West Point, NY. 1936

6. *Sťažnosť sborčeka 145., Chicago, Ill., v ktorej sa sťažujú, že ešte za doby úradovania bývalého hl. tajomníka jeho nepozornosťou bola sborčeku zapríčinená škoda v obnose $49. – Vec odovzdaná hlavnému tajomníkovi na vyšetrenie*
7. *Sťažnosť Jozefa Maťašovského z Pittsburgh, Pa., v ktorej si sťažuje, že bol nesprávne suspendovaný z úradu a preto žiada o nový výsluch. – Vec ukončená na 9. sjazde*

Jubilejné číslo „Katolíckeho Sokola“. 1936

Členovia hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola. 1936

Trubačský a bubenícky sbor v Milwaukee, Wis. 1939

8. *Sťažnosť sboru 219., Yonkers, NY, v ktorej udávajú, že po nebohej sestre Anne Bukovsky, bývalej členkyni sborčeku 272. po odumretí jej rodičia obdržali iba $100, posmrtnej podpory a preto žiadajú nejakú náhradu ako milodar.*

Pojednávalo sa o týchto žiadostiach:

1. *Žiadosť Sestier školy Mount Saint Michael Hight School, Reading, Pa., ktoré žiadajú finančnú podporu pre svoju školu. – Nakoľko tento ústav nie je slovenským, preto nemožno ich žiadostí vyhovieť.*
2. *Žiadosť Slovenských Otcov Benediktínov, Cleveland, Ohio v ktorej žiadajú podporu na stavbu vyššej školy – Sjazd ohlasoval, aby sa pokračovalo v zbierke na zozbieranie obnosu.*
3. *Žiadosť Slovenských Otcov Františkánov, Pittsburgh, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu pre svoj kláštor. Schválených $100.*
4. *Žiadosť Sestier sv. Františka, Pittsburgh, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu*

Vítanie delegátov Matice Slovenskej trubačmi a bubeníkmi v Milwaukee, Wis. 1936

pre svoju vyššiu školu, Mt. Assisi Academy, Bellevue, Pa. – Schválené $100.

5. *Žiadosť Sestier sv. Cyrila a Metoda, Danville, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu pre svoju vyššiu školu. – Schválené $100.*
6. *Žiadosť Sdruženia Slov. Kat. Študentov, Youngstown, Ohio, v ktorej žiadajú, aby organizácia Slov. Kat. Sokola ohlašovala v ich časopise „Furdek" – Záležitosť odovzdaná výboru na zváženie.*
7. *Žiadosť osady Nanebevzatia Panny Márie, Passaic, NJ, v ktorej žiadajú finančnú podporu pri maľovke školy, kostola a kaplnky – Keďže osada jej láskavosťou viackrát poskytla svoj auditorium našej organizácii zdarma – schválené v25.*
8. *Žiadosť doposlaná br. J. S. Nocjarom, ktorý žiada finančnú podporu pre stavbu kostolíka na Slovensku. – Uznesené, že žiadosti ani pri najlepšej vôli nemožné vyhovieť.*
9. *Žiadosť technického sboru župy 14., Pittsburgh, v ktorej žiadajú vyplatenie $100 z pokladnice hl. sboru – Neschválené.*

Cena cvičiacej rovnošaty pre Sokolov a Sokolky

PRE SOKOLKY

Cenník rovnošiat pre sokolky a sokolov. 1936

Divadelní ochotníci Sboru č. 24 a Venca č. 6. v Boonton, NJ. 1936
Sediaci zľava: Maria Krišanka, Maria Grivalsky, Katarína Barlak, Maria Ofšonka, Anna Makovský, riaditeľka hudby a spevu; Žofia Devera, Alžbeta Bankos, Anna Kufta a Anna Devera. Stojaci: Michal Mráz; Andrej Monka, Andrej Barlák, František Reminsky, Ján Bankoš, Michal Varadzen, Andrej Zibura, Jozef Kačmarčík a Andrej Makovský.

10. *Žiadosť sboru 188., Lansford, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu pre svoju baseballovú čatu. – Žiadosti nemožno vyhovieť.*
11. *Žiadosť sboru 228., Ford City Ont., Canada, v ktorej žiadajú finančnú podporu pre svoj sbor. – neschválené.*

Sokolský deň v Cudahy, Wis., trubačky z Milwaukee, Wis. 1936

12. *Žiadosť výboru Česko-slovenskej siene v Cathedral of Learning, University of Pittsburgh, kde v žiadosti pýtajú finančnú podporu pre svoju ustanovizeň. – Nakoľko ustanovizeň nie je čisto slovenskou a nakoľko je mnoho a mnoho takých ustanovizní, ktoré sú čisto slovenskými a ktoré my nemôžeme stačiť podporovať, preto neschválené.*
13. *Žiadosť Symfonickej Chlapčenskej Bandy dp. Lacha, v ktorej žiada finančnú podporu pre svoju kapelu. – Uznesené, aby sbory kapelu všemožne podporili.*
14. *Žiadosť úradu župy 14., Pittsburgh, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu pre sokolov povodňou postihnutých. – Schválené $1000 pre všetkých sokolov povodňou postihnutých, bez rozdielu, kde bývajú.*
15. *Žiadosť sestry Paulíny Ovečka, Detroit, Mich., nemôže byť bratá do úvahy, poneváč nie je odporúčaná úradnou cestou.*
16. *Žiadosť Ústredne Matice Slovenskej v New Yorku, v ktorej žiada, aby bolo pani Anne Velickej povolené získať členstvo v Matici Slovenskej počas sjazdu. – vyhovené.*
17. *Žiadosť sboru 21. v Montville, NJ, o poskytnutie pôžičky z pokladnice hl. sboru istému údovi, bratu Michalovi Repisčak. – Žiadosť odovzdaná finančnému výboru.*
18. *Žiadosť brata Mateja Kuruca, Clifton, NJ, aby mu bol daný kredit čo prvému zakladateľovi nášho Sokolstva, ktorý prvý otvoril prvú konvenciu organizácie. – Nakoľko 13. sjazdu neboli predostreté dostatočné dôkazy, preto uzsnesené bolo, aby sami zakladatelia vyrovnali túto vec medzi sebou a ushodili sa, že kto bol prvým zakladateľom organizácie.*
19. *Žiadosť Sboru 49., Superior, Wis., v ktorej pýtajú pôžičku z pokladnice hl. sboru.*
20. *Žiadosť Sokolstva v Lisbon Falls, Maine, aby im bolo vrátené sídlo župy, ktoré mali pred minulým sjazdom, prv, než boli pridelení k 2. župe do Bridgeport, Conn., ktoré je vzdialené vyše 300 míľ od Lisbon Falls, Me., čo je veľmi nepohodlným a nepríjemným pre tamojšie Sokolstvo v štáte Maine. Žiadosti vyhovené.*

Ochotníci Sboru č. 182 v New Yorku v hre „Zasnúbenie po tme“. 1936

21. Žiadosť sboru 101., Fort William, Ont., Canada v záležitosti kanadskej meny. – Žiadosti nemožno vyhovieť.
22. Žiadosť župy 7., Wilkes-Barre, Pa., v ktorej žiadajú náhradu cestovného. – Žiadosti nemožno vyhovieť.
23. Žiadosť Podporujúceho Spolku Živeny, Pittsburgh, Pa., v ktorej žiadajú finančnú podporu na vystavenie pomníka pre P. V. Rovnianeka. – Žiadosti nemožno vyhovieť.
24. Žiadosť sboru 163. Donora, Pa., o náhradu. Nemožno vyhovieť.
25. Na žiadosť 2. okresu 5. župy, ktorá si žiada utvoriť svoju vlastnú župu, dľa odporúčania Technického sboru usnesené bolo, aby V. župa so sídlom v Cleveland, Ohio bola rozdelená.
26. Na žiadosť 6. župy, ktorá si žiada spojenie so župou 14.
27. Žiadosť 9. župy, Johnstown, Pa., aby im bolo vráteno sídlo župy v páde župa 6., bude spojená so župou 14.

Podľa odporúčania hlavného súdu nasledovným zmrzačeným a práce neschoným údom bol odsúhlasený milodar.

1. Sbor 111., Whiting Ind., pre brata Jozefa Cabana, ktorý sa nachodí v nevyliečiteľnom stave. $10.
2. Sbor 150., Chicago, Ill., pre brata Emila Matulu, ktorý následkom vážneho pokaličenia utratil nohu. $10

3. *Sbor 84., Wilkes-Barre, Pa., v záležitosti brata Jána Miterko nemožno vyhovieť, nakoľko nie je nevyleči teľným.*
4. *Sbor 7. Plainfield, NJ pre brata Michala Byko, ktorý sa nachodí v nevyliečiteľnom stave. $10.*
5. *Sbor 94., Coleman, Alta., Canada, pre brata Ferdinand Andrušak, ktorý je mrzákom. $10.*
6. *Sbor 11., Chicago, Ill, pre brata Valent Pluta, ktorý je práce neschopným. $10.*
7. *Sbor 126., Schenectady, NY, pre brata Ferdinand Foltin, ktorý je práce neschopným. $10.*
8. *Sbor 191., Stratford, Conn. pre brata Karola Knapp, ktorý sa nachodí v nevyliečiteľnom stave. $10.*
9. *Sbor 25., Perrryopolis, Pa., pre brata Jozefa Adam, ktorý utratil oko. $10.*
10. *Sbor 144., Aliquippa, Pa., pre brata Jána Balog, ktorý utratil sluch. $10.*
11. *Sbor 90., Trenton, NJ, pre brata Michala Fedorko, ktorý je mrzákom. $10.*
12. *Sbor 10., Farrell, Pa., pre brata Štefana Bednár, ktorý stratil zrak. $10.*
13. *Sbor 105., Phoenixville, Pa., pre brata Juraja Marusčak, ktorý je práce neschopným. $10.*
14. *Sbor 103., Akron, Ohio, pre brata Jána Urban, ktorý je práce neschopným. $10.*
15. *Veniec 103. Barberton, Ohio pre manžela údkyne sestry Kristíny Hrachovský, ktorej manžel sa nachodí v nevyliečiteľnom stave. $10.*
16. *Sbor 147., Milwaukee, Wis., pre brata R. Porubský, ktorý sa nachodí v nevyliečiteľnom stave. $10.*
17. *Sbor 69., Smock, Pa., pre brata Jána Tapaj. $10.*[54]

Korunovanie Miss sokoliek Márie Tichy, členky Sboru č. 153 v Clevelande. 1936

Plagát Slovenského Katolíckeho Sokola. Pittsburgh, Pa. 1936

54 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 112.

Účastníci konferencie školských dietok v Passaic, NJ. 1937

Počas jednotlivých sjazdov sa konali veľkolepé výstavy ručných prác vencov Slovenského Katolíckeho Sokola. Zo sjazdu v Pittsburgu sa nám zachoval zoznam ocenení za jednotlivé práce:

- *Za Plain Crochet (Hačkovanie)*
  1. *Sestra Mária Tomaško, Monessen, Pa.*
  2. *Sestra Ritzman, Superior, Wis.,*
  3. *Sestra Eva Ondruš, Cleveland, Ohio*
- *Za Embroidery (Vyšívanie)*
  1. *Sestra Katarína Luptak, Detroit, Mich.*
  2. *Sestry Sokolky z Newark, NJ.*
  3. *Sestra Anna Adamic, New York City.*
- *Za Tatting*
  1. *Sestra Žofia Domyan, Clifton, NJ*
  2. *Sestra Mária Kmiečik, New Jersey*
- *Za Hardanger*
  1. *Sestra Júlia Blahut, Pittsburgh, Pa.*
  1. *Sestra Mária Janček, Whiting, Indiana*
- *Za Madeira Work*
  1. *Sestra Serafína Moravek, Lansford, Pa.*
  2. *Sestra Paulina Žitavy.*
- *Za Cut Work (Vykrájané práce)*
  1. *Sestra Anna Schild, Pittsburgh, Pa.*
  2. *Sestra Anna Gondek, Whiting, Indiana.*

Delegácia Matice Slovenskej v úradovni Slovenského Katolíckeho Sokola. Konštantín Čulen, Jozef Cincik, Paul C. Fallat, Jozef G. Pruša, J. C. Hronský a Karol Plicka. 1936

- *Za Patchwork*
  1. *Sestra Magdaléna Dedinský, Whiting, Indiana*
  2 *Sestra Anna Blahut, Passaic, NJ*
- *Za Quilts*
  1. *Sestra Mária Žigraj, Charleroi, Pa.*
  2. *Sestra Maťašovsky, Pittsburgh, Pa.*
- *Za Knitting (Štrykovanie)*
  1. *Sestra Helena Sitek, Superior, Wis.*
- *Za Bead Work (Granatkovanie)*
  1. *Sestra Kliment, Binghamton, NY.*
- *Za Fine Thread (Najtenšie nitky)*
  1. *Sestra Anna Stanek, Whiting, Ind.,*
- *Za Oil Painting (Olejová maľba)*
  1. *Brat Štefan Šroba, Philadelphia, Pa.*
- *Za Charcoal Drawing*
  1. *Sestra Theresa Šterbinský, Edwardsville, Pa.*
- *Za Portrait Charcoal*
  1. *Brat Ján S. Vano, McKees Rocks, Pa.*[55]

55 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 115.

Pittsburghský sjazd ukončil svoju činnosť niekoľkými rezolúciami. Pozdravil Sv. Otca Pia XI.: „*sľubujeme zachrániť tie drahocenné poklady zanechané nám od nášho Spasiteľa, Krista Pána, pre spasenie duši oproti falošným prorokom, najmä komunizmu.*"; biskupský zbor na Slovensku: „*pretože naši ndpp. biskupi na Slovensku často prejavujú záujem o naše americké veci a dokázali to najlepšie počas kampane za vyššiu školu slovenských Otcov Benediktínov v Clevelande, keď ozaj horlivými článkami budili náš ľud ku podporovaniu tejto našej cirkevno-národnej inštitúcie*"; Spolok Sv. Vojtecha: „*pretože stále prejavuje o nás amerických Slovákov veľký záujem*"; Opátovi Gmucovi; Matici Slovenskej a jej delegátom: „*pretože štyria členovia Matice slovenskej, Jozef C. Hronský, Jozef Cincík, Karol Plicka a Konštantín Čulen počas svojho zájazdu v USA vymenovaní boli za čestných členov nášho Sokolstva*"; slovenským sestrám Sv. Cyrila a Metoda: „p*retože prvá slovenská vyššia dievčenská škola v Amerike spravovaná ctih. sestrami ssv. Cyrila a Metoda v Danville, Pa., poslala na náš Slet štyri svoje delegátky*"; slovenským sestrám sv. Františka: „*pretože ctih. sestry sv. Františka spravujúce vyššiu slovenskú školu známu čo Mt. Assisi Academy v Pittsburghu nacvičili 500 členný spevokol školských dietok*"; slovenským časopisom; Sväzu Kat. Slov. kňazstva v Pittsburghu; slovenským farnostiam v Pittsburghu; za sociálnu spravedlnosť a proti komunizmu: „*pretože pomedzi našim ľudom šíria sa falošné heslá za sociálnu spravedlnosť, ktorých cieľom je zahniezdiť do srdc nášho ľudu komunistické učenie*".[56] Prvýkrát v dejinách sjazdov sa neposielala rezolúcia podporujúca akúkoľvek politickú stranu na Slovensku, takisto ani žiadnej osobnosti na Slovensku.

Sjazd v Pittsburghu bol najväčším stretnutím katolíckeho sokolstva v dejinách organizácie. Počet členov ku dňu skončenia sjazdu bol 43 000, majetok prevyšoval dva milióny dolárov. Slovenský Katolícky Sokol poisťoval členov od 16. do 50. roku života od $250 do $2000 na celoživotné certifikáty a od 16 do 50. roku aj na 20 ročné certifikáty od $500 do $5000. Do svojich radov prijímal deti od narodenia do 18. roku života za 15 centov mesačne, pričom im sľuboval až $500 podporu. Sokol mal v roku 1936 644 sborov, vencov a sborčekov v USA a v Kanade. Mal 17 žúp so sídlami v Passaic, NJ, Bridgeport, Conn., Lisbon Falls, maine, Chicago, Ill, Cleveland, O., Charleroi, Pa, Wilkes-Barre, Pa., Bellaire, O., Johnstown, Pa., Betlehem, Pa., Superior, Wisconsin, Philadelphia, Pa, Johnstown, NY, Pittsburgh, Pa., Buffalo, NY, Detroit, Michigan, Youngstown, O.

Sokolské slety a sokolské sjazdy boli skutočne spoločenskou udalosťou. Svedčia o tom ich programy uverejnené v pamätniciach a kalendároch. Kvalita sletov bola systematicky budovaná od začiatku organizácie. Metodickú

56 ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. – 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, s. 124.

Sokolovňa Sboru č. 78 v Betlehem, Pa. 1938

Sokolovňa Sboru č. 9 v Bridgeport, Conn. 1938

Sokolovňa Sboru č. 23 v Torrington, Conn. 1938
Sediaci zľava: Ján Michna, účtovník; Michal Majerčák, pokladník; Jakub Zastko, zakladateľ; Jakub Majerčak, zakladateľ; Michal Kačmarčik, zakladateľ; Jozef Zbuska, zapisovateľ; Jozef Michna, správca; Jozef Palker, podsprávca; Jakub Kačmarčik, veliteľ; Ján Skokan, dozorca; Ján Mitnik, starosta Sborčeka č. 184; Ján Petrik a Jozef Skokan, dozorcovia.

Sokolovňa Sboru č. 147 v Milwaukee. 1938

Sokolovňa v Reading, Pa. 1939

Sokolovňa v Seven Hills, Ohio. 1938

Sokolovňa Sboru č. 126 v Schenectady, NY. 1939

Sídlo Slovenského Katolíckeho Sokola v Passaic, NJ. 1938

Sokolovňa Sboru č. 133 v Bridgeport, Conn.

Sokolovňa v Bonton, NJ. 1939

Sokolovňa v Perryopolis, Pa.

Pred stavbou sokolovne Sboru č. 24 v Boonton, NJ. 1938
Prvý rad zľava: Eduard Barnas, Andrej Makovský, správca výboru; Maria Grivalský a Maria Krisanda, dozorkyne; Maria Bohon, Rozália Vnenchak, Katarína Mráz, členky výboru; Jozef Vnenchak. Druhý rad zľava, Michal Dzurny, podsprávca výboru; Vojtech Štefaniak, Karol Petrášek, zapisovateľ; Jozef Dudjack, Michal Mraz, pokladník; Ján Štefaniak, staviteľ budovy.

príručku o tom, ako má vyzerať slet Slovenského Katolíckeho Sokola vydal v roku 1925 hlavný veliteľ Slovenského Katolíckeho Sokola Jozef Maťašovský. Zachoval sa aj Sjazdový a sletový program, ktorý uvádzam v prílohe.

Najväčšou finančnou záťažou Slovenského Katolíckeho Sokola bola stále jeho budova, ktorú sa síce od roku 1935 podarilo takmer celú prenajať, príjmy z nájmov však zďaleka nestačili na jej prevádzku. Rok na to dokonca padol návrh na predaj budovy za 250 000 dolárov, avšak bez úspechu. Budova bola potom ponúknutá mestu Passaic, ktoré hľadalo vhodné priestory na postavenie vyššej školy.

Veľkou spoločenskou udalosťou v dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola bola návšteva delegácie Matice Slovenskej v USA v roku 1935: „*Konečne dňa 12. decembra 1935 zavítala Matica do Ameriky. Naše Sokolstvo bolo dôstojne reprezentované pri vítaní delegátov Matice. Vítanie bolo skvele až na výnimku, že banket bol trochu čechoslovácky. Delegátov Matice zavolali sme do sídla našej organizácie hneď v prvú sobotu po ich príchode do Ameriky, kde sme ich poctili čestným členstvom nášho Sokolstva, ktoré oni vďačne prijali. I my sme prispeli na túto akciu 300 dolármi. Počas výstavy Matice, kotrá bola v našej budove tisíce ľudí navštívilo našu budovu a lepšie sa s našim Sokolstvom oboznámilo, lebo zásluhou nášho br. tajomníka rozdávaná*

Atléti Župy č. 1 v Passaic, NJ. Zľava: Ján Bigoš, Karol Stankovič, Edward Petrášek, stojací zľava: Kazimír Yelinsky, J. Prelich, Jozef Moss, C. Prelich a A. Prelich.

bola literatúra prajná nám Sokolstvu."[57] Počas návštevy delegácie Matice Slovenskej bol v sídle Slovenského Katolíckeho Sokola slávnostne odhalený obraz Generála Milana Rastislava Štefánika, ktorý namaľoval Pavel Fallat.

O návšteve obsiahlo informoval „*Katolícky Sokol*", ktorý veľkolepo opisoval stretnutie predstaviteľov Slovenského Katolíckeho Sokola s predstaviteľmi Matice Slovenskej. „*Počnúc od minulej nedele obeda, budova Slovenského Katolíckeho Sokolstva je dejiskom najväčšieho kultúrneho programu aký ešte slovenský Passaic predtým nikdy nevidel. Delegáti Matice slovenskej boli okázale privítaní v sídle našej organizácie a sami sa osvedčili, že v sídle nášho Sokolstva mali dosaváď ten najväčší úspech odkedy nastúpili na pôdu americkú. V pondelok delegáti boli uvítaní na mestskej hranici 40 automobilmi, ktoré boli ozdobené americkými a slovenskými vlajkami a na čele ktorých išla polícia. Naši vzácni hostia boli odprevadení na mestskú radnicu, kde ich už čakal mayor Benjamin F. Turner. Česko-slovenskí legionári tvorili čestnú stráž. Nasledovala automobilová paráda po hlavných uliciach mesta. Mayor vzal sám p. Hronského a jeho manželku do svojho automobilu a jako čestný predseda tunajšieho výboru viedol parádu, ktorá vzbudila všeobecnú pozor-*

57 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola, odbývanej v dňoch 11. – 13. februára 1936 v hl. sídle v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1936, s. 28.

nosť mesta. Paráda tiahla ku budove nášho Sokolstva, kde sa už shromaždil veľký zástup Slovákov, ktorí za ten čas prezerali našu výstavu. Tu sa akt uvítania a odhalenia obrazu nášho bohatiera odohral v hl. kancelárii. Obecenstvo zaspievalo pod vedením slov. ev. učiteľa p. Andreja Sochu ponajprv americkú a potom slovenskú hymnu. Nasledovala invokácia, ktorú predriekol provincial rádu Slovenských Otcov Františkánov ldp. Ambroz Tomša. Nasledovala slávnostná reč slov. ev. farára rev. Jozefa Kuchárika z Garfield, NJ. Reč táto pohla takmer každého tam prítomného k slzám. Nebolo suchého oka v celom zástupe.Nasledovala pieseň „Kto za pravdu horí". Zaliaty slzami radosti, za všetko čo videl a čoho bol svedkom, ďakuje vodca Matičnej delegácie p. Hronsky, ktorý sa nemohol zadržať od slzenia a podobne aj ostatní delegáti. Program odhalenia zakončený bol štátnou hymnou „Nad Tatrou sa blýska" a americkou „My Country"."[58]

Slet v Binhamton, NY. 1939. V ľavo Frank Petruff

Podobná návšteva sa uskutočnila aj opačným smerom. Výprava Slovenskej Ligy v Amerike na Slovensku sa uskutočnila v roku 1938. Na jej čele bol predseda Slovenskej Ligy a hlavný lekár Slovenského Katolíckeho Sokola Peter P. Hletko. „*Bola to najvážnejšia výprava na Slovensko, boriac sa za plné oslobodenie ubiedneného ľudu a zadováženia samostatnosti na základe Pittsburghskej Dohody*". V delegácii bolo 6 členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Problémom bolo vyslať vôbec nejakých členov Sokola keďže väčšina z úradníkov Hlavného úradu boli zamestnaní a nemohli si dovoliť odísť na tri mesiace preč. Nakoniec sa podarilo presvedčiť hlavného správcu Dominika Slobodu, ktorý prijal odporúčanie, avšak za podmienky, že mu Slovenský Katolícky Sokol prispeje na cestu sumou 500 dolárov. „*poneváč on nie je platený jako plnočasový robotník a keby vystal z práce predsa by nedostal za to žiadnej náhrady. A jeho rodina by to mohla pocítiť lebo jeho zárobok každodenný by prestal na tú dobu dokiaľ by bol vzdialený.*". Nakoniec tesnou väčšinou hlasov bolo rozhodnuté, že Dominik Sloboda podporu na cestu dostane. Aj tento príklad svedčí o druhoradom význame vývoja na Slovensku pre Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike.

Delegácia cestovala od 16. mája 1938 loďou Bátory. „*Účelom výpravy bolo 20. výročie podpísania Pittsburghskej Dohody. Keď som išiel na Slovensko, neočakával som, že mnohé reči delegácie narazia na taký odpor u tých, kto-*

58 Katolícky Sokol. 15. január 1936, s. 1.

Medailón Jána Potočňáka, delegáta 13. Sjazdu v Pittsburgh, Pa. 1936

Stuha zapisovateľa 15. Sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola.

rí nechcú rešpektovať práva Slovákov uvedené v Pittsburghskej dohode. Najviac takých útokov išlo na predsedu Slovenskej Ligy Dr. Petra P. Hletku. Z hrôzou pozoroval som aký nečestným spôsobom šli proti delegácii. Lož, vymysleniny a prekrucniny naskytli sa každý deň nejakým nepekným spôsobom, aby diskreditovali pred celou slovenskou a českou verejnosťou delegáciu Slovenskej Ligy."

Delegáciu Slovenskej Ligy v Amerike a Slovenského Katolíckeho Sokola zasiahla na Slovensku správa o smrti Andreja Hlinku: „*Odobrali sme sa na cintorín k miestu, kde bol pochovaný Andrej Hlinka. Tu kanonik, Dr. Kozar, za asistencie okolitého kňazstva posvätil pôdu, do ktorej bol Hlinka pochovaný, aby sme vzali zo zeme, ktorá príjme Hlinkove mrtvé telo. Do zlatej kazety vložili prsť (zem) za klub poslancov ľudovej strany Karol Sidor, za klub senátorov Dr. Mederly, za krajinských poslancov J. Stano, za Spolok Sv. Vojtecha S. Šulc, za Maticu Slovenskú M. Stano, za slovenskú národnú tlač M. Murgaš, za sekretariaty, J. Holly, za roľníkov, Štefan Fulop, za mládež orol, Jozef Murček, za kňazstvo Kanonik Dr. Kozar, za Hlinkových príbuzných Kristína Hlinkova a za amerických Slovákov Dominik Sloboda. Túto prsť (zem) som i priniesol a odovzdal na kongresse Slov. Ligy, ktorý ju odovzdal do opatery otcom Benediktínom v Clevelande.*"[59] „*... ja som dal shotoviť jednu nádhernú schránku, pozostávajúcu zo striebornej krabice s mramorovým podstavcom, v ktorej bola zem umiestnená i s podobiznou ako otec Hlinka leží už zosnulý na svojej posteli a zem s jeho hrobu bola umiestnená okolo tejto podobizne. Na vrchu krabice nachodila sa zlatá podobizeň neb. otca Hlinku vo veľkosti asi jedného pôldolára. Do kola boli*

59 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola, odbývanej v dňoch 7. - 10. februára 1939 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1939, s. 36.

Posviacka „Ambulancu“

umelecky vyryté listy a kvietky znázorňujúce symbol slovenského národa, medzi dvojitým krížom a Tatrami. Na vrchu schránky boli bol nasledovný nápis: „Boh Ťa opatruj, buď S Bohom národe môj.” (Rok narodenia a úmrtia). V nútri schránky boli nasledovné slová: „Mňa vy nepremeníte, mňa vy nepotrestáte, mňa vy nezlomíte. – Slovákom som sa narodil, Slovákom som a Slovák budem, a keď výjdem zo žalára zas len budem pokračovať žam, kde som prestal. Do posledného svojho dychu budem bojovať za sväté práva slovenského ľudu, za Božské práva slovenského národa”. Na mramorovom podstavci zase bola nasledovná strieborná tabuľka. „Prsť z hrobu neb. Otca Andreja Hlinku, ktorú priniesol Dominik Sloboda, hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola a člen delegácie Slovenskej Ligy a ktorú Slovenský Katolícky Sokol venuje do opatery Slovenskej Lige v Amerike čo pamiatku pre všetkých amerických Slovákov.” Na kongrese sa rokovalo o tom, že kde by táto schránka mala by umiestnená a po dôkladnom uvážení tohoto vzácneho daru jednohlasne usneseno bolo, aby tento dar bol odovzdaný našim Otcom Benediktínom v meste Clevelande, ktorí ho budú mať umiestnený na takom mieste že bude ku nemu prístup voľný každému.”[60] V súčasnosti je tento mramorový pamätník uložený v Slovenskom inštitúte v Clevelande. Sborník Slovenského Katolíckeho Sokola publikoval v roku 1940 kompletný „*Hlinkov odkaz Americkým Slovákom*”, ktorý uvádzam v prílohe.

---

60 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola, odbývanej v dňoch 7. - 10. februára 1939 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1939, s. 82.

Hlavný správca Slovenského Katolíckeho Sokola Dominik Sloboda položil veniec na truhlu Andreja Hlinku za Slovenskú Ligu v Amerike

Od roku 1938 sa organizovali prvýkrát tzv. cestovné kurzy. Išlo o telocvičné kurzy, ktoré sa namiesto hlavné sídla v Passaic cvičili po jednotlivých župách. Boli určené veliteľom a veliteľkám jednotlivých žúp. Rušným rokom bol rok 1939, kedy organizácia trpela schodkom v administračnom fonde. O znížení schodku bolo dokonca urobené referendum rozposlané po všetkých sboroch a vencoch. Na výber boli dve otázky, Či sa má schodok vyrovnať zavedením mimoriadnych príspevkov, alebo zrušením hlavného sletu a zá-

Veniec č. 103 z Barberton Ohio na sedliackej zábave

vodov, ktoré boli priveľmi drahé. Členstvo rozhodlo, o zrušení hlavného sletu

a závodov.[61] Pre nárast členstva malo veľký význam ďalšie referendum, ktoré rozhodlo o pričlenení Passaicskej ženskej jednoty do Slovenského Katolíckeho Sokola. Jedinou podmienkou bolo, aby za každú staršiu členku prevyšujúcu 55 rokov dodala Passaicská ženská jednota jednu mladšiu členku.

Koncom tridsiatych rokov Slovenský Katolícky Sokol investoval do práce s mládežou zriadením tzv. sokolských táborov. Tábory sa zakladali na majetkoch bývalých členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Prvá župa v Passaic zriadila tábor na pozemkoch bývalého hlavného duchovného Františka Škutila. Tam sa realizovali výlety a rôzne spoločenské akcie. Druhý tábor založila župa v Boontone. Pozostával až z 25 akrov zeme, kde bol les, potok i jazero. Bola tam k dispozícii veľká čistá plocha na cvičisko. František Škutil daroval táboru aj dom, ktorý tam dal postaviť.

Sokolský tábor mala aj Župa č. 6 „*Andreja Hlinku*" pri „*Spillway Lake*" medzi mestami Perryopolis a Uniontown v Pennsylvánii. Župa tu každoročne organizovala svoje sokolské dni. V tábore sa konali basebalové a „mushbalové" hry. Sokoli z Clevelandu a Lakewoodu v Ohiu mali svoj tábor v Seven Hills v Ohiu, kde sa nachádzala aj hala využívaná na rôzne spoločenské podujatia. Tábor vystavali svojpomocne väčšinou počas letných mesiacov.

Dôležitú úlohu v živote Slovenského Katolíckeho Sokola mali sokolovne. V sokolovniach sa stretávali členovia Sokola a patrili výlučne sokolom. K stavbe sokolovní napomáhal v tridsiatych rokoch hlavne Hlavný úrad. Organizácia pomáhala poskytovaním pôžičiek (morgičov). Každá sokolovňa sa stala majetkom jednotlivých sborov. Najväčšou sokolovňou bola stavba v Boontone v štáte New Jersey, ktorú postavil 24. Sbor.

Sbor 261. v meste Reading v Pennsylvánii, kúpil pre potreby sokolovne budovu bývalého starého divadla. Prerobenú sokolovňu otvorili v roku 1931. „*I toho času úrad Sokolovne pracuje ruka v ruke a každý z úradníkov pomáha dajakým tým remeslom. Brat Wrable vypomôže pri plumberskej práci, brat Oros pri murárskej, Ján Karahuta, Andrej Tomas, Ján Oros pri stolárstve; Andrej Karahuta, Albert maslar, Jozef Domsicz, Jozef Milánek, Jozef Jacisin, Ján Cipár, Pavel Cipár ako maliari, ktorí zabarvili Sokolovňu z vonku i z dnuká. Elektriku zaviedli Sokoli: Jozef Štefánik a Pavel Cipár. jedným slovom čo bolo potrebným, tak si Sokoli sami zariadili všetko. Neplatia nikomu ani centa za robotu. Andrej Karahuta má auto, v ktorom čo len potrebno so svojim synom privezie. Jozef Gančar ohrieva budovu a merkuje na oheň, zametá hálu a pracuje kde sa dá.*"[62]

V meste Schenectady v štáte New Jersey postavil sokolovňu 126. Sbor. Sokolovňa sa stala strediskom verejného i spoločenského života. Konali sa v nej zábavy, bankety, divadlá, sokolské a slovenské oslavy vôbec.

---

61 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola, ročník XXVII., Passaic, NJ, 1940, s. 51 - 64.
62 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola, Ročník XXVII., Passaic, NJ, 1940, s. 172.

Sbor 147. v Milwaukee vo Wisconsine vznikol v roku 1915, už v roku 1921 mal vlastnú budovu, ktorú neskôr v roku 1929 prevzalo mesto Milwaukee a zriadilo v nej školu. Pre potreby sokolovne sbor v roku 1935 zakúpil prázdny „*špiritualistický*" kostol. Sokolovňu sa podarilo otvoriť v roku 1936, sídlil v nej trubačský a bubenícky sbor. Starý kostol bol ocenený na 25 000 dolárov, sokolom sa ho podarilo kúpiť za 9000 dolárov. Vznikla „*Spoločnosť sokolovne*" ako akciová spoločnosť s majetkom 5000 dolárov. Jedna akcia stála 25 dolárov, mohol ju vlastniť len sokol alebo sokolka, prípadne rodičia, ktorí mali aspoň jedno dieťa v Slovenskom Katolíckom Sokole.

V meste Torrington v štáte Connecticut sa o sokolovňu v roku 1933 postaral 23. Sbor. Kúpil halu a dom na bývanie, ktorý dal sbor prerobiť na sokolovňu. Tam sa: „*konali kartové hry, tance a divadlá.*".

Veľmi aktívni boli Slováci v meste Betlehem v Pennsylvánii, kde fungovalo niekoľko slovenských spolkov. Aktívny tu bol aj Slovenský Katolícky Sokol, ktorý v roku 1923 od ostatných spolkov kúpil tzv. „*Slovenskú budovu*" postavenú ešte v roku 1914. V nej bola zriadená sokolovňa, ktorá bola najväčšia zo všetkých budov Slovenského Katolíckeho Sokola. Bola majetkom Spoločnosti Slovenského Katolíckeho Sokola a bola zariadená tak, aby sa v nej dali organizovať rôzne, aj športové podujatia. Bola v nej kolkáreň, na poschodí priestranná tanečná sieň, knižnica, izby pre hostí. Bol v nej aj „*grill*" a v budove nechýbali ani sprchy.

V meste Bridgeport v štáte Connecticut boli až dve sokolovne. Známou bola sokolovňa 9. Sboru a sokolovňu vlastnil aj 133. Sbor.

Dôležitou súčasťou činnosti Slovenského Katolíckeho Sokola bola dobročinnosť. Od roku 1918 do roku 1928 Slovenský Katolícky Sokol vyplatil takmer milón dolárov[63]:

Dedičom po zomrelých členoch	$761 425
Podpora a dary chudobným, núdznym a mrzákom	$27 756
z toho chudobným a núdznym	$10 406
slovenským študentom	$8 250
na kostoly a slovenské školy	$9 100
Vzdelávacie a kultúrne ciele	$258 802
Z toho vydávanie časopisu pre dospelých členov	$ 168 856
Vydávanie časopisu pre mládež	$21 600
Vydávanie Sborníkov	$48 846
Rôzne knihy a pamflety	$9 500
Na vyššiu školu Slovenskej Katolíckej Matici Školskej	$10 000

63 SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1927. Ročník XVIII., Passaic, NJ, 1927, s. 141.

Telocvičné a telovýchovné ciele	$75 145
Z toho vydržiavnie sletov a kurzov	$22 500
Župám na telocvičné a výchovné ciele	$18 290
Župám, sborom a členstvu na vydržiavanie sletov	$16 355
Národná daň na oslobodenie Slovenska	$25 560
Rôzne iné vzdelávajúce a agitačné ciele	$46 468

Medzivojnové obdobie bolo teda v dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola obdobím vnútorných sporov, sprenevier, ale aj nebývalého rastu a rozvoja. Zo Slovenského Katolíckeho Sokola sa vykryštalizovala stabilná organizácia s veľkou členskou základňou a vysokým kreditom.

Začiatok slávnostného pochodu na slet. 1939

IV. kapitola

ZA NOVÚ VLASŤ! SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL V ROKOCH DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

Koniec tridsiatych rokov bol tak v Európe ako aj v Spojených štátoch amerických v znamení obáv z nového celosvetového konfliktu. Kým v Európe vývoj spel k radikálnym riešeniam sociálnych, národných, či národnostných otázok, Severná Amerika si po úspešnom programe oživenia ekonomiky „New Deal" žila pokojnejším životom. Kým v Európe sa vojnový konflikt rozhorel už v septembri 1939, Spojené štáty americké vstúpili do vojny o dva roky neskôr, až v decembri 1941.

Slovenský Katolícky Sokol vstúpil do vojnového obdobia v plnej sile. Na ročnej schôdzi vo februári 1939, teda ešte pred vojnou v Európe a pred vznikom Slovenského štátu, Hlavný úrad schvaľoval rezolúcie, ktoré odzrkadľovali nové pomery na Slovensku. Na Slovensko pritom neboli poslané žiadne rezolúcie už niekoľko rokov. Hneď dve rezolúcie boli poslané v roku 1939. Jedna Orlom na Slovensku a druhá predsedovi slovenskej vlády Jozefovi Tisovi.: „*Hl. Sbor S. K S. síjdený na ročnej schôdzi v sídle organizácie v Passaic, NJ v dňoch od 7. - 9. februára 1939 srdečne zdraví predsedu Slov. vlády p. dr. J. Tisu a celú slov. vládu v mene celej organizácie a všetkého členstva Slov. Kat. Sokola. Vieme si predstaviť všetky ťažkosti s ktorými zápasiť musíte, ale veríme, že splníte svoje poslanie, prebudujete Slovensko na nové, slobodné Slovensko, v v ktorom celý Slovenský národ nájde svoj blahobyt, svoje šťastie a nikým a ničím nehatený slobodný rozvoj. Slov. Kat. Sokol skladá vo Vás svoju úplnú dôveru a nádeje sa že svojou prácou a svojím tolerantným postupom duševne spojíte celý slov. národ, a že zapojite do užitočnej, budovateľskej práce každú statočnú slov. dušu bez rozdielu, ktorá chce Slovensku, slov. národu a Česko-Slovenskej Republike pomáhať. Nech Vás Boh živí. Nech Boh požehnáva Slovenský národ, Slovenskú krajinu a Česko-Slovenskú Republiku.*"[1] Na ročnej schôdzi bolo dohodnuté aj odpustenie pôžičiek československým legionárom, lebo: „*treba poznamenať, že Katolícky Sokol poslal viac legionárov do boja za ČSR než ktorákoľvek slovenská organizácia v Amerike*".

Rezolúcie slovenskej vláde zaslal Hlavný úrad aj v roku 1940. Okrem prezidenta Jozefa Tisou rezolúciu zaslali aj veľvyslancovi Slovenskej repub-

1 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola odbývanej v dňoch 7. - 10. februára 1939 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1939, s. 10.

liky v Ríme Karolovi Sidorovi: „P*retože Hl. Sbor S. K. S. sleduje činnosť jeho Excellencie p. dr. Karola Sidora, vyslanca Slov. Republiky pri Stolici sv. Otca vo Vatikáne a berie v známosť, že p. vyslanec informuje sv. Otca i o živote Slovákov – katolíkov v Amerike, následkom čoho sv. Otec pri nedávnej audiencii p. vyslanca Sidora cestou neho poslal pozdrav i jeho požehnanie Slovákom – katolíkom v Amerike. Preto Hl. Sbor SKS pri dnešnej svojej ročnej schôdzi úctive si na p. vyslanca Sidora spomína a zasiela mu svoj srdečný pozdrav.*"[2]

Slovenský Katolícky Sokol bol súčasťou delegácie Slovákov v Amerike, ktorá 18. októbra 1940 navštívila prezidenta Spojených štátov amerických Franklin Delano Roosevelta. Na audiencii v Bielom dome boli prijatí hlavní predstavitelia krajanských organizácií v Severnej Amerike. „*Ačpráve prezident bol zaujatý napnutými pomerami zavinenými europskou válkou a historickými prezidentskými voľbami, v ktorých bol pred voličstvo predložený tradičný tretí termín, predsa prijal nás vďačne a ochotne. Strávil s nami viac než pol hodiny a jeho rozhovor má historický význam. Ponajprv prezident dokázal, že nás dôkladne pozná a našu pomoc si váži. A v prítomnosti našej osvedčil sa, že Spojené Štáty neprestanú pracovať kým malým národom nebude zarúčená ich neodvislosť. Konferenciou odrazili sa zákerné a anonymné insinuácie rozposlané na washingtonské časopisy v ktorých účastníci tejže boli biľagovani ako nacisti. Pádnou rezolúciou a zakročením u krajinského úradu spravedlnosti a chýrnej FBI dostalo sa nám zadosťučinenia a navždy bol odbitý posledný trómf našich nepriateľov, ktorí škodoradostne a nehanebne vriaďovali úprimných Slovákov medzi zradných piatokolonistov. Počas konferencie delegáti navštívili i Hrob Neznámeho Hrdinu v Národnom Arlington cintoríne na ktorý položili veniec.*"[3]

Slovenský Katolícky Sokol veľmi opatrne reagoval na vznik Slovenskej republiky 14. marca 1939. O tejto udalosti som nenašiel žiadnu zmienku tak v Sborníku Slovenského Katolíckeho Sokola, ani v úradnom orgáne „*Katolícky Sokol*". Malú zmienku som našiel v Sborníku na rok 1941, kde neznámy autor píše: „*Americkí Slováci nemôžu a ani nechcú diktovať Slovákom v kraji. Ak sa oni znovu rozhodnú vstúpiť do sväzku s Čechmi ako rovný s rovným, my nebudeme proti tomu, ba budeme huževnate pracovať za taký sväzok. Budeme však proti tomu, aby nad Slovákmi vládli tí, ktorí za dvadsať rokov nad nimi nespravodlive panovali. Slováci museli sa podrobiť vôli nemeckého vladára, lebo sú národom malým. Veď teraz väčšie národy musia poslúchať Nemcov. Tým časom slovenský národ chráni si svoje povedomie, svoju reč a nadovšetko svoju kultúru. Väčšia povinnosť však núti nás*

2 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola odbývanej 20. – 23. februára 1940 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1940, s. 12.

3 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941, ročník XXVIII., Passaic, NJ, 1941, s. 26.

Divadelné predstavenie „Jánošík". Sokoli z Torrington, Conn. 1939. Prvý rad zľava: Jozef Brezina, Andrew Hajžuš, Štefan Gontkovič, John Žihala, Michal Farkas. Druhý rad: Eleanor Kost, Elsie Hudak „dieťaťom" na pleciach, Mary Dubiel, Júlia Tomala, Andrew Kuchár, Sophia Dubiel, Rose Pitonak, Anna Michna, Mary Pitonak. Tretí rad: Andrej Čhupka, Jacob Kačmarčík, Andrej Zimmerman, Jozef Dubiel st., riaditel divadla; Ján Martinek, Andrej Čenčak. Štvrtý rad: Paul Nedorostek, Ján Zimmerman. Jacob Sidlovský, Ján Skokan, Peter Kost, Michal Dunay, Ján Kačmarčik. Piaty rad: Ján Petrik, Ján Karabaš, Paul Michna, Jozef Skokan, Andrej Hricko, Jozef Džurnak. Šiesty rad: Jozef Mačuga, Ján Tomala, Jozef Palker, Theodore Tebecio. Siedmy rad: Ján Mitnik, Jozef Kost, Andrej Pitonak, Michal Valigursky, Albert Leštinský. Ostatný rad: George Valigursky, Ján Galya, Michal Dubiel, Štefan Šimko, Ján Pitonak a Francis Amrich.

venovať sa veciam americkým jako problemom starokrajovým, na ktoré by sme mali dočasne zabudnúť. Práca, na ktorú sa musíme čo najskôr podujať, je otázka spojenia všetkých naššských organizácií v jedno mohútne teleso, lebo len tak si zachránime a predlžíme svoju budúcnosť v Amerike."[4] Hlasy

4 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941, ročník XXVIII., Passaic, NJ, 1941, s. 46.

Trubačský a bubenícky sbor v Yonkers, NY. 1939

Trubačský a bubenícky sbor v Torrington, Conn. 1939

za nemiešanie sa do záležitostí na Slovensku boli v Slovenskom Katolíckom Sokole čoraz hlasnejšie počuť.

Posledným predvojnovým sjazdom bol 12. sjazd v júli 1941 v Philadelphii, len niekoľko mesiacov pred vstupom USA do druhej svetovej vojny. Sjazd sa niesol v znamení osláv 30 výročia vzniku mládežníckeho oddelenia. Od roku 1911, teda za 30 rokov existencie prijal Slovenský Katolícky Sokol medzi svojich členov 64 848 mladých členov.

Sjazd opäť prerokovával prípadný predaj budovy Slovenského Katolíckeho Sokola. Kritizoval rozhodnutie bridgeportského sjazdu z roku 1927,

kedy sa predostrela otázka výstavby budovy, avšak veľká kritika sa dostala Hlavnému úradu za postavenie budovy v roku 1930 bez povolenia všetkého členstva za 273 000 dolárov: „*ktoré aj hotovými peniazmi zaplatili a keď delegátstvo sa sišlo na Trentonský Sjazd tak miesto odporúčania výboru, či taká budova má byť postavená jednoducho doznali sme sa, že už budova stojí. Táto budova od jej vystavenia robí ohromné ťažkosti našej organizácii, poneváč každoročne tratíme na nej niekoľko tisíc dolárov.*"

Trubačský a bubenícky sbor sokolstva z Yonkers, NY po príchode na slet v Johnson Fields v Johnson City. 1939

Župné veliteľky na hlavnom slete. 1939
Zľava: Anna Zemáneková, veliteľka Župy č.10 v Bethlehem Pa.; Helena Bendiková, veliteľka Župy č. 7 vo Wilkes Barre, Pa.; Irena Maťašovská, veliteľka Župy č. 14 v Pittsburghu; Anna Oračková, veliteľka Župy č. 13 v Lansford, Pa. a Anna Poláčeková z Binghamtonu. Stojace zľava: Maria Petruffová, veliteľka Župy č. 1 v Passaic, NJ.; Maria Matalková, veliteľka Župy č. 13 v Johnstown, NY.; Maria Pirochová, hl. veliteľka; Anna Lunter-Blahušiaková, veliteľka Župy č. 4 v Chicagu; Júlia Zahareková, veliteľka Župy č. 2 v Bridgeport, Conn.; Betka Kramarová, veliteľka Župy č. 15 v Buffalo, NY. a Ľudmila Lacova, veliteľka Župy č. 9 v Johnstown, Pa

Náročné bolo aj udržiavanie sokolovní, V 40-tych rokoch ich mal Sokol už v 13 sboroch – Betlehem, Pa, Perryopolis, Pa., Boonton, NJ, Milwaukee, Trenton, NJ, Clifton, NJ, Bridgeport, Schenectady, Ambridge, Youngstown, Braddock, Superior, Wisconsin.

Slovenskí duchovní prichádzajú na slet Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ. 1939

Hlavní úradníci rečnia na slete. Jozef G. Pruša a Dominik Sloboda. 1939

Po japonskom útoku na Pearl Harbor 7. decembra 1941 a vstupe Spojených štátov amerických do vojny Slovenský Katolícky Sokol prisľúbil svoju „*úprimnúú podporu*" vo vojnovom úsilí svojej novej vlasti. Do rôznych odvetví amerických ozbrojených síl nastúpili tisícky mladých sokolov a sokoliek. Viac ako 4000 členov Slovenského Katolíckeho Sokola slúžilo počas druhej vojny v armáde USA. Viac ako 100 členov v bojoch padlo. Členovia Katolíckeho Sokola podporovali a propagovali predaj vojnových dlhopisov.

Slovenský Katolícky Sokol už v roku 1942 zakúpil pre potreby Amerického Červeného Kríža dve sanitky, ktoré požehnal hlavný duchovný Slovenského Katolíckeho Sokola Štefan Krasula počas veľkého patriotického zhromaždenia v Passaic 4. júla 1942.

14. sjazd sa prvýkrát venoval otázkam sokolov – vojakov v radoch armády USA. Hlavne správca Jozef G. Pruša povzbudzoval členstvo k americkej obrannej službe. „*Tým sme ukázali svetu našu lásku ku Spojeným Štátom. Jako vidíte, máme Sokolov, ktorí sa zverbovali i do kanadskej armády. Sokolstvo naše je na prvom mieste čo sa našeho členstva v americkej armáde týče z pomedzi všetkých našich organizácií. lenže máme uvážiť aj druhú stránku a to, keď sa stane – Bože zachovaj – katastrófa – t. j. válka: závisí od nás, aby sme i po*

Sokoli z Wisconsinu. 1940

35. výročie Slovenského Katolíckeho Sokola. 1940

tejto stránke pripravili a sa zabezpečili."[5] Čo je zaujímavé, sjazd vôbec nereflektoval vznik Slovenského štátu 14. marca 1939, vôbec nereagoval na vnútropolitický vývoj na Slovensku a takisto rezolúcie sjazdu boli venované len partnerským slovenským organizáciám v USA a Sv. Otcovi. Takisto žiadna správa o Slovensku sa nevyskytla v ročných správach Hlavného úradu v ro-

5 ZÁPISNICA IXV. Sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 7. do 11. júla 1941 v Philadelphia, Pa. Passaic, NJ, s. 32.

Jozef G. Pruša a Štefan J. Krasula na návšteve v Bielom dome u prezidenta F. D. Roosevelta. 1940

koch 1940 ani 1941. Až v správe hlavného duchovného Jozefa L. Kostíka na schôdzi vo februári 1942, teda po vyhlásení vojny Slovenského štátu USA sa dočítame: „*Za národ na Slovensku! Dvanásta hodina bije – áno, aby sa náš národ prebudil! Smelo odsúdil tú vládu, ktorá podpísala – vyhlásila vojnu proti našej drahej vlasti – a či nemá? Áno, keď by bola slovenská vláda odoprela i na nátlak Hitlera podpísať vojnu proti Amerike, bola by sa stala v očiach nielen Ameriky, ale celého sveta vládou utlačeného, martýrskeho národa! Ja som istý, že náš nebohý Otec Hlinka by bol si radšej dal ruku odtiať, alebo bol by radšej na šibenici zomrel – ako by bol vyhlásil vojnu tej krajine, ktorá vždy bola za slobodu slovenského národa!*"[6]

Len 4 dni po útoku na Pearl Harbor, 12. decembra 1942 vyhlásila vláda na Slovensku vojnu Spojeným štátom americkým, čo malo v americkom prostredí obrovský ohlas. Americká tlač publikovala množstvo odsu-

Sletový banket Slovenského katolíckeho Sokola. 9. júla 1941

6 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Slovenského Katolíckeho Sokola Odbývanej 4. - 6. februára 1942 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1942, s. 31.

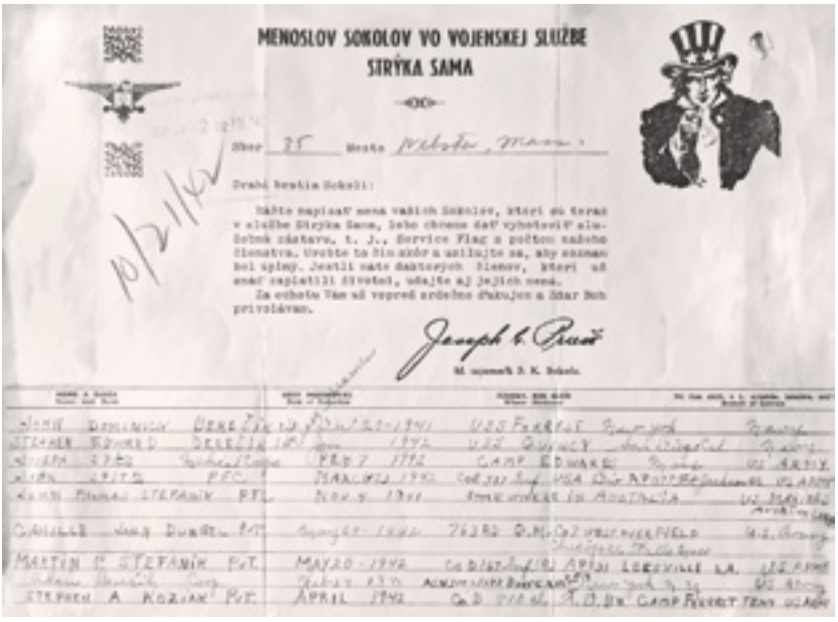
MENOSLOV SOKOLOV VO VOJENSKEJ SLUŽBE
STRÝKA SAMA

Sbor 35 Mesto Nebsta, Mass.

Drahí bratia Sokoli:

Náčte napísať mená vašich Sokolov, ktorí sú teraz v službe Strýka Sama, lebo chceme dať vyhotoviť služobné zástavu, t. j., Service Flag s počtom našeho členstva. Urobte to čím skôr a usilujte sa, aby seznam bol úplný. Jestli náte daktorých členov, ktorí už snáď zaplatili životom, udajte aj jejich mená.

Za ochotu Vám už vopred srdečno ďakujem a Ždar Bůh privolávam.

Joseph G. Pruš

Sl. zajemník S. K. Sokola.

Zoznam členov Sboru č. 35 slúžiacich v armáde USA počas druhej svetovej vojny

dzujúcich článkov. Passaic Herald News poznamenal, že Spojené štáty americké si vyhlásenie vojny od Slovenska nezaslúžili. 15. decembra 1942 zasadal hlavný finančný výbor Slovenského Katolíckeho Sokola, na ktorom sa zúčastnili hlavní úradníci: hlavný správca Dominik Sloboda, hlavný tajomník Jozef G. Pruša; hlavný pokladník Ján J. Bartoš, správca hlavných dozorcov Ján A. Kanuck a člen výboru Jozef A. Kalman. Rokovalo sa o stanovisku k vyhláseniu vojny Slovenska USA. Výbor vydal „*Stanovisko a Proklamácia Slovenského Katolíckeho Sokola ku všetkým Amerikánom slovenského pôvodu a Slovákom vôbec*".[7] Stanovisko potvrdila aj ročná schôdza Hlavné-

Martin Kunik, člen sokolstva z Erie, Pa, padol na Filipínach 23. júly 1942

Mária Michna, členka Venca č. 86 v Torrington, Conn. druhá žena v dejinách USA, ktorá na organe predviedla všetkých 22 Beethovenových sonát. 1943

7 Katolícy Sokol. 16. december 1941, s. 4.

Ján Líška z Coaldale, PA. 19 ročný sokol, ktorý v boji zostrelil sedem japonských lietadiel. 1943

Zamestnanci dostávajú vojnové „bondy" v budove Slovenského Katolíckeho Sokola v Passaic, NJ. 1943

ho sboru 13 hlasmi proti trom. Hlavným odporcom stanoviska a proklamácie bol hlavný lekár Dr. Peter P. Hletko. Argumentoval, že: „*tie články sú akosi náchylné k čechoslovakizmu a že naše členstvo je tiež tej samej mienky.*"[8] Na schôdzi odhlasovali zakúpenie vojenských štátnych vojnových pôžičiek bondov (Defense Bond) v hodnote 50 000 dolárov.

Viktor Milan Spilý ktorý padol 25. novembra 1944 vo Francúzsku a jeho brat Wiliam Štefan Spilý, ktorý padol 27. októbra 1943. členovia Sboru č. 111 z Whiting, Indiana.

Stanovisko a proklamácia spôsobili medzi americkými Slovákmi značný rozruch. Takmer každý slovenský časopis v Severnej Amerike na túto rezolúciu reagoval pozitívne, niektoré ho uverejnili v plnom znení. Passaic Herald News uverejnil stanovisko v plnom znení. Stanovisko bolo rozposlané všetkým členom Amerického Kongresu a prezidentovi USA. Slovenský Katolícky Sokol bol prvou slovenskou organizáciou, ktorá odsúdila „*Hitlerov režim na Slovensku, ktorý nám Amerikánom vypovedal vojnu*".[9]

---

8 ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Slovenského Katolíckeho Sokola Odbývanej 4. - 6. februára 1942 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1942, s. 13.

9 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1943, ročník XXX., Passaic, NJ, 1943, s. 139.

Štefan Krasuľa posväcuje „Ambulanc“ pre Americký červený kríž, na ktorý prispeli Slováci z Bridgeport, Conn. 1943

Známy hráč amerického futbalu Bob Ruman, člen Sboru č. 111 vo Whiting, Indiana. 1943

Posviacka sokolských „Ambulancov“ darovaných americkej armáde v Passaic, NJ. 30. mája 1943

Okrem tohto stanoviska, vydal „*Katolícky Sokol*” začiatkom roku 1942 „*Novoročné Posolstvo ku Pomýleným Čechom a Slovákom*”, ktoré začínalo Slovami: „*Slováci sú národ a kto to podceňuje, škodí česko-slovenskej vzájomnosti, Spojeným Štátom a našim Spojencom v boji proti nepriateľom*”. Autor posolstva poukázal na uznanie Slovákov za národ Spojenými štátmi ešte v roku 1910, kedy prezident Taft prijal delegáciu Slovenskej Ligy v Amerike. Článok publikovali aj ďalšie slovenské časopisy. Ďalší článok „*Vysloboďme*

„Ambulanc" darovaný Slovenským Katolíckym Sokolom americkej armáde. A. L. Adzima, Štefan Krasuľa, Phelps, Jozef G. Pruša, J. D. Salamon, J. A. Ferenz a Amand Kopáč. 30. mája 1943

„Bombovač The Greater Cleveland Slovaks", ktorý darovali americkej armáde clevelandskí Slováci. 1943

Slovákov z Hitlerovho otroctva" tvrdo odsudzoval Hitlerovú politiku, Slovákov považoval za jej obeť. Tieto články jasne deklarovali postoj Slovenského Katolíckeho Sokola k vyhláseniu vojny Slovenska Spojeným štátom.

Články boli dokonca čítané v Londýne „*na krátkovlnnej stanici a rozhlasované po Slovensku*". Príklad Slovenského Katolíckeho Sokola nasledovali aj niektoré ďalšie slovenské organizácie, napr. Pennsylvánska Slovenská Jednota, ktorá takisto vydala proklamáciu Slovenského Katolíckeho Sokola.

Koncom januára 1942 sa konala schôdza ústrednej správy Slovenskej Ligy, na ktorej hlavný tajomník Slovenského Katolíckeho Sokola Jozef G. Pruša žiadal, aby Slovenská Liga začala rokovať s reprezentantmi československej vlády a: „*zaistila pre Slovákov v budúcej republike opravdivú*

„Sokolský ambulanc" darovaný Slovenským Katolíckym Sokolom armáde USA.
30. mája 1943

Sokolský zástup počas ceremónie predania „sokolských ambulancov".
30. mája 1943

Cvičné lietadlo venované americkej armáde Slovenskou Ligou v Amerike. 1943

slobodu". Uznesenie však nebolo prijaté. Slovenská Liga v Amerike sa mala sústrediť na prácu doma v Amerike. Z toho potom vznikla polemika, ktorá zaplnila slovenskú tlač. Hlavne „*Slovenská Obrana*" odsudzovala tento postoj Slovenského Katolíckeho Sokola. Nakoniec dve schôdze zástupcov slovenských organizácií podporili stanovisko Sokola 14. septembra 1942.

Mnoho členov Slovenského Katolíckeho Sokola slúžilo počas druhej svetovej vojny v armáde USA. Postupne začali prichádzať správy o padlých a zranených sokoloch. Už počas útoku na Pearl Harbor bol ťažko zranený člen Slovenského Katolíckeho Sokola z Lebanonu v Pennsylvánii Eduard

Účastníci stretnutia k pocte Albertovi Konnickovi, členovi Sboru č. 59, ktorý padol v Pearl Harbor. Wilkes-Barre, Pa. 1943

Slováci z Milwaukee, Wis. darujú „Ambulanc" americkej armáde. 1943

Ovečka. Hlavný tajomník Jozef G. Pruša poveril slovenského saleziána v San Franciscu Augustína Sklenára, aby Ovečku navštívil. Prvou slovenskou obeťou útoku bol Albert J. Hitrik. K februáru 1942 bolo vo vojenskej službe 484 členov Slovenského Katolíckeho Sokola. Išlo väčšinou o župných, či sborových veliteľov, ktorých neprítomnosť značne ochromila telovýchovnú činnosť. Väčšina sborov posielala svojim členom v armáde malé finančné sumy ako podporu. Sokolstvo v meste Reading v Pennsylvánii poslalo svojim 13 vojakom po päť dolárov každému ako vianočný darček.

Od začiatku roka 1942 začali prichádzať správy o padlých členoch. 7. februára v Brazílii zahynul sokol 64. Sboru Jozef J. Čecho z Erie v Pennsylvánii pôsobiaci na pozorovacej misii v Južnej Amerike. V Južnej Amerike, pri pobreží Venezuely padol aj sokol – vojak Juraj Šandrej. V americkej ponorke zahynul Pavol Sčasny, 21 ročný Slovák z mesta Lansford v Pennsylvánii. Do československého letectva vstúpili traja členovia Slovenského Katolíckeho Sokola v Chicagu – Jozef Chabák, Štefan Nagy a Albert Gajdoš. Generál McArthur pochválil slovenského sokola, Sgt. Andreja T. Bukovinského, člena 288. Sboru z mesta New Brunswick v štáte New Jersey za hrdinskosť na Filipínach. „*Katolícky Sokol*" uverejnil pozdrav od slovenského vojaka, člena 221. Sboru Jána Hudáka bojujúceho v Austrálii.[10]

26. apríla 1942 zahynul na torpédoborci „U.S. Destroyert Sturtevant" potopeného neďaleko Floridy slovenský sokol Štefan Yuhas, člen 104. Sboru z Pittsburghu. Štefan Yuhas mal prvý vojenský pohreb v okrese Allegheny.

10 Katolícky Sokol, 13. máj 1942, s. 3.

Ľudovít P. Bako, člen Sboru č. 66 z McKees Rocks, Pa. padol v Belgicku 27. decembra 1944

Andrej S. Lorence, člen Sboru č. 284 z Unity, Pa, padol vo Francúzsku 27. decembra 1944

Micha Swab, člen Sboru č. 279 z Colver, Pa, padol 17. novembra 1944 v Nemecku

Frank J. Budzinak, sokol z Meriden Conn. padol 24. decembra 1944

Louis B. Drop, člen Sboru č. 284 z Bessemer, Pa, padol 30. októbra 1944

Emil Marušinec, člen Sboru č. 265 z West Allis, Wis., padol 16. novembra 1944 vo Francúzsku

Bol pochovaný 4. mája 1942 v Osade sv. Gabriela Archanjela, pochovával ho rev. Juraj M. Malinak. Na pohreb prišiel aj námorník Štefan Radich, ktorý so Štefanom Yuhasom rukoval.

Na križníku Marblehead, ktorý sa preslávil v boji proti Japoncom slúžil dlhé roky Michal Danko z Passaic. Ďalší člen Slovenského Katolíckeho Sokola Albert T. Kovalík bol vybraný do tzv. demonštračnej armády tisíc najlepších vojakov.

Obete prinášali členovia Slovenského Katolíckeho Sokola aj na americkej pôde. Počas leteckého nešťastia v San Rafael v štáte California, kedy sa zrútil bombardér s desiatimi mužmi na palube zahynul rádiooperátor a člen 25. Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola Sgt. Ján Pilarchik. Člen Sokola, Charles J. Ozuky z Chicaga bol vyznamenaný vojnovým krížom za hrdin-

Župné veliteľky cvičia počas kurzu v Passaic, NJ. 1944

Župné veliteľky na bradlách počas kurzu v Passaic, NJ. 1944. Anna Maťašovský, Veronika Tkačik, Dorothy Nawojski, Mária Lasak Borovičky, Helena Nemec, Helena Bohon.

Jozef Stračár, člen Sboru č. 182 v New Yorku. Známy sokolský spevák. 1945

Michal Swab Jr. , člen Sboru č. 279 z Colver, Pa, padol v Nemecku 17. novembra 1945

Andrej Servas ml., člen Sboru č. 162 z Clifton, NJ, padol vo Francúzsku. 1945

Teodor J. Bacho, člen Sboru č. 138 z Toleda, Ohio, ktorý na fronte prišiel o ruku. 1945

Michal A. Imbro, člen Sboru č. 133 padol v Taliansku. 1945

Cyril S. Tomaškovič, člen Sboru č. 146 z Chicaga, padol za vlasť v Pacifiku. 1945

stvo počas bombardovania Tokia. Mnoho publicity sa dostalo americkému Slovákovi, len 19 ročnému Jánovi Liškovi za zničenie až siedmich japonských lietadiel. Na lodi USS Lexinton slúžili Edward Bradač, Louis Vargo a Jozef Teyshak z mesta Streator v štáte Illinois. Ďalší člen Slovenského Katolíckeho Sokola Rudolf Turánsky z New Yorku bol vyznamenaný veliteľom americkej armády v Európe generálom Carl M. Spaatzom rádom „Distinguished Flying Cross" za zničenie najmenej šiestich nepriateľských lietadiel.

V Tichomorí zahynul aj sokol 35. Sboru Štefan E. Berešík. Sokol 78. Sboru Sgt. Jozef Vanic z Betlehemu v Pennsylvánii bol vyhlásený za hrdinu v Novej Guinei. V tlači zarezonoval príbeh dvoch slovenských hrdinov, bratov Brinckovcov, ktorí strávili 13 dní na otvorenom mori v malom člne.

Paul Molosko, člen Sboru č. 108 z Youngstown, Ohio padol 2. februára 1945

Ján Leskovjanský, člen Sboru č. 108 z Youngstown, Ohio, ako prvý prekročil rieku Rýn. 1945

Štefan Kačerik, člen Sboru č. 48 z Philadelphia, Pa, padol za vlasť v Belgicku. 1945

Po slovenskom sokolovi, Frankovi Soltisovi bola pomenovaná ulica Soltis Drive v meste Clairton v Pennsylvánii. Frank Soltis bol prvý obyvateľ mesta, ktorý vo vojne padol. V boji padol aj 21 ročný námorník Emil S. Student, člen 164. Sboru v Lakewoode v štáte Ohio. Bol prvou obeťou zo zboru a z Osady sv. Cyrila a Metoda, ktorú spravoval Msgr. František Dubosh.

Slovenskí katolícki sokoli mali svojich zástupcov aj v plukovníckom zbore americkej armády. Medzi plukovníkov patrili Štefan Moravek z Bridgeportu v štáte Connecticut.; William E. Šambora z Hazletonu v Pennsylvánii.; Ján G. Hritz z mesta Windber v Pennsylvánii; Albert Švihra z Bridgeportu. a Albert Cibula z Pittsburghu. Sgt. Michal Longaza, Slovák z mesta Nanty Glo v Pennsylvánii dostal „Distinguished Service Cross" za hrdinstvo počas vylodenia sa na Guadalcanal. Sokol 97. Sboru Andrej Kolesár z mesta Elizabeth v New Jersey bol odmenený zlatým odznakom za nápad na rýchlejšiu vojenskú produkciu v továrni. Prezident Roosevelt povýšil sokola 177. Sboru z mesta Lorain v Ohiu Benjamina Chaplu na majora.

Slovenský Katolícky Sokol v roku 1942 spustil zbierku na zakúpenie „*Sokolského Ambulancu pre Strýka Sama*", teda ambulantnej sanitky, ktorá mala byť nasadená na fronte. Koncom roka 1942 sa podarilo zozbierať 3200 dolárov. Viaceré sbory a vence prispeli väčšími sumami. Cliftonskí sokoli 162. Sboru prispeli 211 dolármi. Sokolky 2. venca z Passaic zozbierali na „*Ambulanc*" 169 dolárov, sokolky 9. venca z Chicaga poslali 145 dolárov. V Bridgeporte vyzbierali Slováci 3500 dolárov počas jedného týždňa. Betlehemské sokolky vyzbierali 167 dolárov.

Nakoniec Sokol zakúpil až dve ambulantné vozidlá, ktoré boli posvätené 30. mája 1943 v rámci jubilejnej oslavy Osady Nanebovzatia Panny Márie v Passaic. Ambulancie odovzdal hlavný tajomník Jozef G. Pruša. Americkú

Dvaja bratia zo Sboru č. 63 v Tarrytown, NY bojujú za svoju novú vlasť. 1945

Wiiliam C. Fitzgibbon, výpomocný riaditeľ národných organizácií z Washingstonu, odovzdáva citáciu hlavnej veliteľke Irene M. Matuščák, v ktorej generálny lekár Spojených Štátov Amerických oceňuje patriotismus Sokolstva vo vojne. 1945

Andrej J. Voscek, člen Sboru č .90 z Trenton, NJ, padol 5. apríla 1945 v Nemecku. Bojoval od vylodenia v Normandii. Bol nositeľom vyznamenania od prezidenta USA a tri bronzové hviezdy.

vládu zastupoval Lt. Phelps. Svätú omšu odslúžil J. D. Salamon za asistencie Amanda Kopáča a E. R. Suchona. 4. júla 1943 bola posvätená ďalšia sanitka – ambulancia v Milwaukee v štáte Wisconsin pod predsedníctvom člena hlavného súdu Cyrila Cverčku.

Každá slovenská organizácia v USA robila počas vojny kampaň na nákup vojenských pôžičiek – bondov. Stranou neostal ani Slovenský Katolícky Sokol považujúci zakúpenie vojenských bondov za svoju „*100% Sokolskú povinnosť*". Pred každou kampaňou, teda výzvou americkej vlády na nákup pôžičiek uverejnil vo Sborníku ako aj v „*Katolíckom Sokole*" apel na svojich členov o nákup. Aktívnym bol v tomto smere hlavný pokladník Slovenského Katolíckeho Sokola Ján J. Bartoš, agitujúci za nákup bondov v rámci siedmej vojnovej pôžičky: „*Dňa 14. mája započala sa Kampaň Siedmej Vojnovej Pôžičky. Hl. správca, br. Sloboda, vymenoval ma už na začiatku tejto vojny ako správcu Bondovej Kampane pre naše Sokolstvo. Nebolo*

Jozef Viktor Pavliak, člen Sboru č. 21 padol v roku 1945

Jozef Zibura, člen Sboru č. 24 z Boonton, NJ padol v Nemecku. 1945

Cyril J. Potoček, člen Sboru č. 219 z Yonkers, NY bol vojenským kaplánom v americkej armáde v Európe

Jozef Hižný, člen Sboru č. 86 z Port Griffith, Pa, padol v roku 1945

Pavol Butaš, člen Sboru č. 62 z Clevelandu padol 17. marca 1945 v Nemecku

Ján Jozef Jakupčo, člen Sboru č. 133 padol na ostrove Iwo Jima v roku 1945

ešte Kampane, aby som v nej sám nevykonal svoju povinnosť a druhých ku tomu tiež povzbudil. Robím to aj teraz, lebo siedmina ma nielen upomína na sedem sviatostí, ale i na sedem hlavných hriechov. My ešte i teraz máme na svete tomto sedem hlavných hriechov. A predsa chceme, aby na ich miesto sme mali radšej pokojný život, v ktorom by každý poznal lásku k Bohu a bližnemu, ktorá sa dá získať sedem sviatostiami.

Koľko raz sa pozriem na siedminu, vždy mi prichodia na myseľ tie dve veci, to jest sedem hlavné hriechy a tiež ako víťazia sedem sviatostí.

Mali sme v nepriateľských krajinách „sedem múdrych majstrov", ktorých mal okolo seba aj Hitler, Mussolini a má ich ešte i Hirohito, ale vidíme,

Lawrence J. Sokolski, člen Sboru č. 84 z Wilkes-Barre, Pa, padol v boji proti Japoncom 3. marca 1945

George Benko, člen 52. Sboru z Clevelandu padol v Nemecku. 1945

Pavol C. Fallat, člen Sboru č. 289 z Garfield, NJ, známy maliar Slovenského Katolíckeho Sokola. 1945

Cyril M. Kasinak, člen Sboru č. 133 z Bridgeport, Conn. padol v Nemecku roku 1945

Vincent E. Tomchik, člen Sboru č. 219 z Yonkers, NY, padol v roku 1945 na Okinawe

Ján Spitz, sokol z Websteru padol 17. mája 1945 na Okinawe

že pravda je len jedna a tá je večná. Pravda pyšných pokorila a demokracia zvíťazila.

Sme ešte stále vo vojne a naša americká vláda potrebuje našu pomoc do poslednej minúty. Nebolo dosť len Europu oslobodiť, ale treba sa o ňu postarať. Zraky Európy sú obrátené na nás v Amerike a preto jako správca Výboru nášho Sokolstva pre Kampaň Vojnových Bondov prosím naše členstvo, aby nielen každý náš sbor, veniec a sborček, ale i každá župa, ba i každý Sokol a Sokolka zakúpili čo najviac bondov z tejto siedmej pôžičky. Čím viac bondov zakúpime, tým lepšie budeme môcť pomôcť našim vojakom v prvom

rade a oni ešte majú pred sebou hrozného nepriateľa, lebo japonec je zúrivý. Máme v Euope tiež hrozného nepriateľa a ten je Hlad.

O nás Amerikánoch sa hovorí, že my vždy vyhráme vojnu, ale prehráme mier. Dnes pomery v Europe vyžiadujú našej pomoci, lebo šíri sa tam komunizmus a je známo, že nezamestnanosť a hlad sú najväčšími agentmi komunizmu.

V nás Amerikánov má Europa dôveru a na nás sa obrácajú nielen zraky, ale i ruky hladných, chorých a otrhaných, zmrzačených, atď. Pomôžeme im tým, že budeme pomáhať našej americkej vláde bondami.

Najväčšia radosť pre nás Amerikánov je, že naše mestá sú už znova osvetlené a že ani jedna nepriateľská bomba nepadla na Spojené Štáty.

Snáď preto si mnohí neznajú predstaviť, čo je vojna. Ale Europčania nikdy nezabudnú na túto vojnu, lebo tá dotkla sa ich do základov a nechala na tisíce mest aj v slavianských krajinách spustošených. Vojna neobišla ani Slovensko, ktoré bolo tiež spustošené a naše americké vojsko sa dostalo do našej domoviny. Americký vojak je, jako vieme, apoštolom demokracie. Ale dnes ani missionári nemôžu ísť len s prázdnymi rukami ku pohanom; musia im niečo doniesť, aby ich nakrmili a ošatili, a tak sa postarali o ich duševné blaho.

Máme v Amerike na tisíce vojakov, ktorí boli čestne prepustení, z vojančiny. Títo všetci sú odkázaní na pomoc našej americkej vlády.

Máme kupovať Vojnové Bondy a pridržiavať sa prísne nariadení vlády aj preto, aby sme zamedzili šírenie sa inflácie. My nechceme infláciu v Amerike a doteraz sa nám podarilo vojnovými bondami ju od seba zdržať preč, tak jako neprajnú epidémiu, lebo čo je cholera, alebo iná nákazlivá choroba pre ľudský život, to je inflácia pre hospodársky stav našej krajiny a sveta. Iné krajiny ju zkúsili a zničila ich životný štandard. Kupovaním vojnových bondov môžete prispieť ku zamedzeniu inflácie a ku rýchlemu víťazstvu nad japoncami.

Ide nám tiež o to, aby sme sa mohli čo najskôr navrátiť ku normálnemu životu a preto, bratia Sokoli a sestry Sokolky, appelujem na vás v mene našeho Sokolstva: kupujte Vojnové Bondy a dokážme zase i v tejto siedmej pôžičke jako sme dokázali v minulých, že náš Sokol môže zase zakúpiť Ambulancové lietadlo alebo 3000 posteľový špitál, lebo naša americká vlasť a chorý svet potrebujú našu pomoc.

A jako v minulosti, tak i teraz urobím moju povinnosť za úspech tejto Kampane a bude ma tešiť, keď každý a každá vykonáme našu americkú povinnosť 100%! Zdar Boh! John J. Bartoš, hl. pokladník SKS."[11]

18. novembra 1942 sa počas troch hodín v Pittsburghu medzi Slovákmi predalo až 315 000 dolárov vojnových pôžičiek – bondov. Slovenský Katolícky Sokol prispel 10 000 dolármi. Za tieto peniaze dostal názov „*American Slovak*" bombardér B17. Do 1. januára 1944 zakúpili americkí Slováci

11 Katolícky Sokol, 23. máj 1945, s. 3.

Benedikt Seliga, člen 111. Sboru, nositeľ bronzovej hviezdy za boje na Okinawe

Albert J. Sokerka, člen Sboru č. 1 z Passaic, NJ, padol v roku 1945

Edward Plučinský, člen Sboru č. 172 z Wallington, NJ bol vyznamenaný francúzskou vládou

Ján S. Matava člen Sboru č. 21 z Torrington, Conn. padol 22. apríla 1945

Andrej J. Vošček, člen Sboru č. 90 z Trenton, NJ, padol 5. apríla 1945 v Nemecku

Ján Wasil, člen Sboru č. 79 z Lilly, Pa, padol na Filipínach v roku 1945

vojnové bondy v hodnote až 30 miliónov dolárov, z toho 350 000 dolárov pôžičiek zakúpil Slovenský Katolícky Sokol. Ako uznanie za tieto nákupy pomenovala americká vláda na odporúčanie Slovenskej Ligy v Amerike tri Lode Slobody po Slovákoch. Lode dostali názov REV. ŠTEFAN FURDEK, SGT. MATEJ KOCÁK a GEN. MILAN R. ŠTEFÁNIK. Loď gen. Milan Rastislav Štefánik bola spustená na vodu 27. septembra 1944 v Baltimore za bohatej účasti Slovenského Katolíckeho Sokola a 30 000 účastníkov. Krstnou matkou lode bola Júlia Krajčovič. 12. októbra 1944 sa uskutočnila posviacka lode Slobody S. S. Joseph Murgaš v Savannah v Georgii. Posviacku previedol biskup Gerard P. O´Hara a prednášku o Jozefovi Murgašovi predniesol Juraj M. Malinack a Štefan Zeman.

3. decembra 1944 Slovenský Katolícky Sokol pokrstil ambulantné lietadlo „*Slovak Catholic Sokol*", na ktoré prispel kúpou vojnových pôžičiek v hodnote 300 000 dolárov. Krstnou mamou bola hlavná veliteľka Irena M. Matuščák. Dedikácia lietadla sa konala vo Wm. Penn Hoteli. Prítomné bolo celé vedenie Slovenského Katolíckeho Sokola, vládni a vojenskí činitelia.[12] Úspešnou bola aj „*bondová kampaň pre „Sokol Convalescent Hospital*". Išlo o nemocnicu na rekonvalescenciu vojakov. Cieľom kampane bolo zakúpiť vojenské bondy v hodnote 100 000 dolárov, čo bolo zbierkou prevýšené až o 30%. Bolo zakúpených 3000 postelí a postielok.

Slovenskí katolícki sokoli pomáhali aj doma. Známym bol príbeh hrdinu počas veľkého požiaru v Bostone Jána Zabreckého z Betlehemu v Pennsylvánii. Bol členom 78. Sboru a zachránil viac ako 20 životov.

Správy o smrti sokolov – vojakov prichádzali čoraz častejšie. Bernard Fečko padol počas útoku na Guadalcanal v Ázii, Andrej Poklemba zomrel po vážnom zranení v Európe. „*Office of War Information*" z Washingtonu poslal správu o hrdinských činoch Sgt. Franka J. Krajčiho, sokola 180. Sboru z mesta Canton v Ohiu, ktorý zabil dvoch Japoncov a „*nestratil duchaprítomnosť, keď bol napadnutý skupinou nepriateľov*". Vládna agentúra oznámila, že na Quadalcanale sa uplatňuje „*sokolská výchova*".[13]

Reverend Michal Tondra publikoval v „*Katolíckom Sokole*" článok o Slovákovi, námorníkovi Frankovi Veľkom z Kansas City v štáte Kansas. Ten sa preslávil ako hrdina počas potopenia krížnika Nothampton torpedovaného Japoncami počas bitky na Šalamúnových ostrovoch 1. decembra 1943. 24 ročný Frank Veľký zachránil počas päť hodinového plávania dvoch iných námorníkov – Andreja Tvoreka z Columbusu v Nebraske a Williama Pollarda z Kentucky.

Za svoju novú vlasť padol v Sicílii aj Vito Sabo, sokol 62. Sboru v Clevelande. Mal len 21 rokov a v Amerike bol len päť rokov. Prezident Roosevelt vyznamenal sokola 185. Sboru Franka R. Jaborníka z Binghamtonu v štáte New York, ktorý bol: „*...80 ráz napadnutý japoncami a pomohol zachrániť 25 mužov.*" Hlavný úrad sa dôrazne ohradil proti poslancovi Konštantínnovi Čulenovi za tvrdenie, že „*50 000 amerických Slovákov bolo donútených ísť bojovať za Ameriku.*"[14]

V marci 1943 Hlavný úrad upozorňoval, že: „*naša organizácia je organizáciou mládeže a dnes táto mládež nachodí sa pri vojsku a musíme si byť vedomí toho, že jestli vojna potrvá niekoľko rokov naša organizácia bezpo-*

---

12 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1946, Ročník XXXIII., Passaic, NJ, 1946, s. 103.

13 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1944, Ročník XXXI., Passaic, NJ, 1944, s. 101.

14 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1944, Ročník XXXI., Passaic, NJ, 1944, s. 219.

František a Ján Chincilla, členovia Sboru č. 286 z Ambridge, PA; obidvaja padli v Nemecku v roku 1945

Jozef Wallachy, člen Sboru č. 90 z Trenton, NJ, vojenský kaplán v Novej Guinei. 1945

Robert Kastan, člen Sboru č. 34 z Minneapolis, Minn. padol v Južnom Pacifiku v roku 1945

Louis J. Chmella, člen 149 Sboru v Scuthington, Conn., rádiový operátor a strelec na B-24. Mal 300 hodín v boji a 74 úspešných leteckých misií

Frederik M. Mesaros, člen Sboru č. 36 z Detroitu, padol na Okinawe v roku 1945

chyby bude mať značný počet padlých vojakov, čo samo v sebe bude znamenať vyplácanie mnoho tisíciek v posmrtných podporách." Na ročnej schôdzi Hlavného úradu v marci 1943 prišla na pretras otázka vyplácania posmrtnej podpory po padlých vojakoch, ktorí sú pochovaní mimo územia USA a ich dediči alebo úradníci nemôžu dokladovať dokumenty potrebné k vyplateniu podpory ako podpis duchovného, ktorý pochovával, lekárske dosvedčenie príčiny smrti a vyjadrenie troch svedkov, ktorí stotožnili mrtvolu. Takisto sa debatovalo o takých členoch – vojakoch, ktorých vláda vyhlásila za nezvestných, teda či sú rodičia oprávnení na vyplatenie posmrtnej podpory.

Ďalej sa diskutovalo o tom, čo s takými vojakmi, za ktorých nikto neplatí príspevky a za ktorých už sbor platil viac ako jeden rok. Otázkou bolo, či členovia, ktorí sú pri vojsku môžu byť vylúčení pre neplatenie príspevkov.

Na jar 1943 mal Slovenský Katolícky Sokol v americkej armáde 3500 členov z toho bolo 10 kňazov na fronte ako vojenskí kapláni. Vo februári 1944 ich bolo už 21.

V „*Katolíckom Sokole*" sa množili články o celých rodinách v armáde USA. Slovenská rodina Jána Kovalčíka z Detroitu mala päť synov v službe vlasti; rodina Jozefa Germeka z mesta Swoyerville v Pennsylvánii mala tiež päť synov a rodina Kašný z New Yorku tiež päť synov v službe. Rodina Jána Vihereka z Malplevillu tiež päť. Prezident F. D. Roosevelt blahoželal slovenskej matke Alžbete Checkovskej z mesta Syracuse v New Yorku, ktorá mala 10 detí v službe vlasti.

Slovenka a sokolka 297. Sboru Maria Domkofski z Garfieldu v štáte New York bola štábnou asistentkou v Americkom Červenom Kríži vo Washingtone. Bývalý športovec 11. Sboru Lt. Gelatka, známy ako „Chuck" sa vyznamenal v boji proti Japoncom. Generál MacArthur chcel po ňom pomenovať letisko v Austrálii. Vyznamenaný bol kapitán Ján J. Sasínek z Binghamtonu v štáte New York za nakreslenie a výrobu „*prístroja na obmedzenie a kontrolu proti-tankových strelív*". Sokol – vojak Ján Žilka z mesta Monessen v Pennsylvánii si pri návrate z Neapolu doniesol „*mašingver a štyri vyznačenia, ktoré obdržal, a síce: tri za chrabrosť v Afrike a jedno zo Sicílie.*" Sokol 28. Sboru Lt. František Cencák z E. Douglas v štáte Massechusets bol povýšený na kapitána letectva. Absolvoval 107 bojových letov. Ďalší slovenský sokol – kapitán Juraj Figlár, zubár z Betlehemu v Pennsylvánii., bol povýšený v Novej Guinei.

Počas bojov bol dvakrát zranený a nakoniec padol aj syn hlavného správcu Slovenského Katolíckeho Sokola Dominika Slobodu Jozef Sloboda, ktorý bojoval v Novej Guinei. V Taliansku bol 5. januára 1944 zabitý vojak J. M. Pavúček, sokol 37. Sboru z Johnstownu. Mal 29 rokov a bojoval s piatou armádou pod vedením generála Clarka. Padol aj vojak Curtis S. Thomas, sokol 219. Sboru z Yonkers v štáte New York. v Novej Guinei zahynul aj Jozef Samko, člen 160. sboru z Johnstownu, kde bojoval 22 mesiacov. Člen 130. Sboru Theodore J. Bacho z mesta Toledo v Ohiu, bombardoval Berlín a Juraj P. Novotný z toho istého sboru pilotoval lietadlo „Thunderbolt". Sokol – letec 59. sboru Jozef Kučinský z Wilkes-Barre padol nad Nemeckom.

Sokol 97. Sboru, vojak Jozef R. Kolibas z mesta Elizabeth v štáte New Jersey dostal vyznamenanie od generála Clarka v Taliansku, sokol 13. Sboru Ján Rovnak z Lisbon Falls dostal letecký kríž. Prvým spojeneckým vojakom, ktorý vystrelil na nemeckom území bol Jozef Mutnan z Carteret v štáte New Jersey. Vojak Jozef J. Indrišek z Lansfordu v Pennsylvánii „*sa pochválil, že slovenčina mu zachránila život, keď sletel do Jugoslavie medzi četníkov*".

Mária A. Dobranský, členka Venca č. 147 z Larksville, Pa, slúžiaca v americkej armáde. 1945

Štyria hrdinovia sokolskej rodiny Hudákovej. 1945

Cpl. Jozef Patrick, sokol 23. Sboru z Torringtone v štáte Connecticut, zabil v boji sedem Nemcov. Za tento čin dostal striebornú hviezdu za hrdinstvo. Sgt. Andrej J. Chupka, sokol 28. Sboru z mesta Douglas v Massachusetts pilotoval prvé americké lietadlo, ktoré nieslo parašutistov a spúšťalo ich na územie Francúzska počas prvej vlny invázie.[15] Sokol 39. Sboru Rudolf F. Buzek zomrel v americkej ponorke.

Slovenské dietky školy sv. Michala Archanjela v Chicagu sa koncom roka 1944 vyznamenali zakúpením troch jeepov pre potreby vojakov v americkej armáde a začali zbierku na „Bomber".

Slovenské Katolícke Sokolstvo sa v osobách svojich členov – vojakov zúčastnilo oslobodenia Ríma 4. júna 1944, ako aj vylodenia v Normandii 6. júna. Po týchto dátumoch sa opäť množili informácie o obetiach medzi Sokolmi. Sokol 57. Sboru v Allentowne v Pennsylvánii Lt. Ján Hudák,

15 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1945, Ročník XXXII., Passaic, NJ, 1945, s. 177.

ktorý niekoľkokrát bombardoval Nemecko, bol zostrelený a zahynul. Nad Nemeckom bol zostrelený aj Lt., Edward Ondris, sokol 27. Sboru z Charleroi v Pennsylvánii. Pavel Štefanko zo 180. Sboru získal vysoké vyznamenanie – bronzovú hviezdu za hrdinstvo. Začiatkom roku 1945 bol sokol – vojak 118. Sboru Michal Germák odmenený bronzovou hviezdou po smrti za chrabré činy.

Slovenský Katolícky Sokol žil podporou svojich členov – vojakov. Na Vianoce 1944 napríklad betlehemské sokolky poslali 350 balíkov sokolským vojačkám a vojakom. Za padlých vojakov bola vždy odslúžená svätá omša v príslušnom sbore a bola urobená zbierka pre rodičov, prípadne rodinu zomrelého vojaka.

Členky Červeného kríža počas posviacky „Ambulanca“ v Youngstown, Ohio. 1945

V úradnom orgáne Slovenského Katolíckeho Sokola sa v roku 1945 informovalo o padlých členoch takmer v každom čísle. Niektoré správy boli skutočne tragické. Sokolská rodina Spillý z 111. Sboru napríklad stratila v službách armády USA dvoch synov. Vo Francúzsku padol Viktor Spillý, v roku 1943 padol v Afrike mladší syn William. O udalosti informoval Katolícky Sokol takto: „*Br. Jozef Dernay st. správca 111. Sboru nášho Sokolstva poslal nám smutnú zprávu, že sokolská rodina Spillý utratila už druhého syna v tejto druhej svetovej vojne. Dňa 23. februára 1943 padol v Severnej Afrike ich syn William. Teraz dostali smutnú zprávu, že ich syn Viktor Milan Spillý padol vo veku 22 rokov vo Francii. Nebohý náš hrdina uvedený bol ku vojsku 8. decembra 1942. Slúžil najprv v Camp Chaffee, Arkansas a potom v Camp Campbell, Kentucky so 14. Armored Division. Nebohý prišiel v poslednom týždni mesiaca septembra domov na trojdňovú dovolenú. Krátko za tým odišiel do zahraničia z New Yorku. Do Francie došiel v poslednom týždni oktobra. zabitý bol v boji 25. novembra 1944. Nebohý bol graduantom z Ham-*

Ján Rovnak, člen Sboru č. 13 z Washington, DC, nositeľ niekoľkých vojnových vyznamenaní. 1945

Jozef R. Kolibas, člen Sboru č. 97 v Elizabeth, NJ. dostáva striebornú hviezdu od generála Marka Clarka v Taliansku. 1945

mond Technical High School. Prislúchal ku osade sv. Jána, kde duchovným je Ján Kostik. Bol členom Spolku Najsv. Mena a horlivým Sokolom 111. Sboru.

Jeho nebohý brat, William Štefan Spilý, prijatý bol do vojenskej služby 17. októbra 1941. Zomrel vo veku 28 rokov. Bol v prvej grupe amerických infanteristov, ktorí boli poslaní do Irska, odkiaľ bol poslaný do Škótska a tak do Severnej Afriky. Bol vyhlásený za nezvestného 17. februára 1943 a zomrel 27. februára. Zpráva bola doposlaná rodičom cestou Červeného Kríža z Talianska. William graduoval z Whiting High School a bol tiež činný pri osade sv. Jána, v osadnom spevokole, dramatickom Klube a Spolku Najsv. Mena. Bol horlivým Sokolom 111. Sboru.

Nebohí zanechali rodičov, br. Mateja Spillý a jeho manželku: štyroch bratov: Arnolda, Jozefa, Edwarda a Alfonza a sestry Martu a Mildred. Všetci bývajú vo Whitingu.

Sokolstvo 111. Sboru a celá organizácia vyslovuje rodine Spillý hlbokú sústrasť. Je to veľká strata, keď rodičia obetujú takých dvoch švarných synov na oltár vlasti. Kiežby obete tie neboli márne, ale vydobyli sme pre svet to začo naši junáci krv vylievajú a zomierajú. Odpočívajte vo sv. pokoji, drahí naši sokolskí hrdinovia a svetlo večné nech vám svieti. Vás, drahí rodičia, nech milý Boh poteší!"[16]

V Katolíckom Sokole sa každodenne publikovali neuveriteľné príbehy vojakov – sokolov: „*Naše Sokolstvo 88. Sboru dostalo smutnú zprávu, že dňa 15. decembra bol ťažko zranený na nemeckom*

16 Katolícky Sokol, 3. január 1945, s. 3.

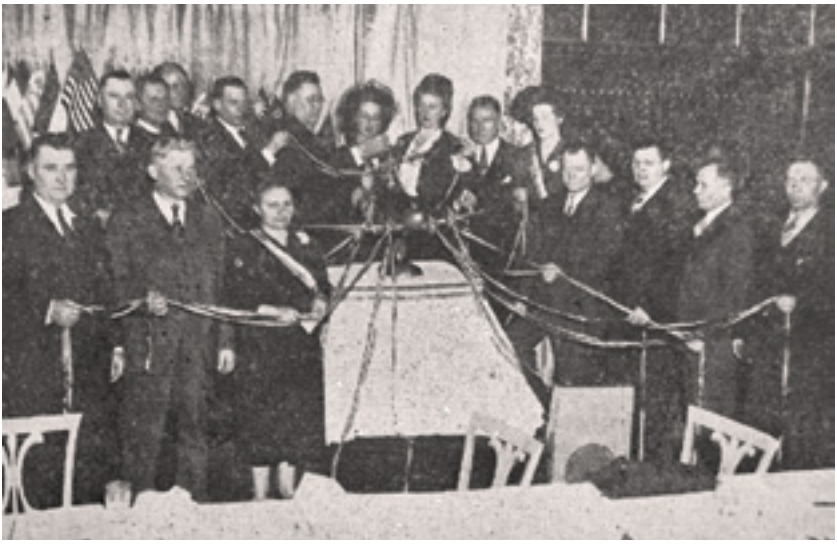

Krst „Bombovača" Slovenského Katolíckeho Sokola, ktoré bolo zakúpené za vojnové bondy. Hotel William Penn, Pittsburgh, Pa. 1945

fronte v Belgii náš spolubrat Frank J. Budzinak, syn br. Alberta a sestry Žofie Budzinak, bojujúci s americkou armádou. On stúpil na mínu, podloženú Nemcami, ktorá ho smrteľne poranila, takže ani tí najlepší lekári nemohli zachrániť mu život, ale skonal práve na Štedrý večer v ťažkých trápeniach.

Náš spolubrat len pred niekoľkými mesiacmi bol vyznamenaný za hrdinskosť, keď zajal s jeho dvoma vojakmi 18 nemeckých frankcirércov, čiže strelcov z poza buka.

Bol členom našeho 88. sboru od roku 1939, keď prestúpil ku nám z podrastu. Do sboru prislúchajú jeho traja bratia a dve sestry.

Po nebohom ostala manželka a jedno dieťa."[17]

Slovenský Katolícky Sokol nereagoval na vypuknutie Slovenského Národného Povstania. Akurát v zborníku na rok 1945 sa píše: „*Zo Slovenska prišli smutné zprávy, že povstanie z 29. augusta 1944 vyvrcholilo v tuhé boje a cez Slovensko idú viaceré fronty, takže krajina je ničená jak uchodiacimi nepriateľmi – nacistami, tak samo aj ruským vojskom.*" Takéto kusé správy sa sporadicky vyskytovali a stroho informovali o rôznych udalostiach na Slovensku. Ďalej sa dočítame, že: „*Z Londýna prišli zprávy, že východné Slovensko bude pridelené ku Sovietskej Ukrajine. Zprávy o tom poslal korešpondent Louis P. Lochner z Londýna cestou Associated Pressu a hoci čsl. vláda vyhlásila ich za nacistickú propagandu, predsa neskoršie vyšlo na javo, že je tomu tak.*"

17 Katolícky Sokol, 7. február 1945, s. 4.

O hrdinstve Michala Yabrockého informoval „*Katolícky Sokol*" takto: „*Staff Sgt. Michal Yabrocký z Unionville, Conn. obdržal bronzovú hviezdnú medál za jeho hrdinstvo blízko Myitkyina, Barma, kde sa preslávil I. augusta 1944, keď i napriek tuhej paľbe, neustúpil od telefonu, ktorý mal na starosti, ale ostal tam až dokiaľ jeho depeša nebola potvrdená. Jeho čin bol odvážny a preto dostalo sa mu aj uznania ku ktorému mu srdečne blahoželáme a sme naňho hrdí. Želáme mu Božej ochrany a šťastlivého návratu domov.*"

Pri rukovaní významnejšieho člena venoval Katolícky Sokol tejto udalosti značnú pozornosť, ako to bolo napr. pri synovi veliteľa 18. župy Štefana Študenta ml. „*... pustil sa s veľkou chuťou do práce, dostal teraz pozvanie na lekársku prehliadku a čaká pozvanie ku vojančine. Mladý náš veliteľ túži sa stať námorníkom. Ešte nevieme kedy narukuje, ale želáme mu mnoho šťastia a Božej ochrany.*"

Množili sa aj ďakovné články: „*Týmto srdečne ďakujeme Slov. Katolíckemu Sokolovi za posmrtnú podporu po našom nebohom synovi, George Hrimnakovi, členovi 157. Sboru v Connellsville, Pa., ktorá nám bola vyplatená v obnose 1000 dolárov. Nebohý bol ešte len 23. ročný, k vojsku odišiel 18. júla 1942 a na druhú stranu išiel 22. júla 1944. Zabitý bol 15. septembra vo Francii. Zanechal ešte troch bratov-vojakov, ktorí bojujú na druhej strane a štyri sestry vydaté a jedna je slobodná a aj rodičov.*

Sme žiaľom pohnutí nad touhto ztratou a náš žiaľ je ešte väčší, lebo dostali sme správu, že náš syn Jozef je nezvestný v Taliansku od 22. septembra. Je to teda veľký žiaľ pre nás. Tešíme sa modlitbami, ktoré odriekame aj za teba, náš drahý synu Juraj. Nech ti svieti svetlo večné a francúzska zem je ľahká. Odpočívaj vo sv. pokoji a Boh žehnaj Slovenské Katolícke Sokolstvo. – Zdar Boh!. Zarmútení rodičia."

V januári 1945 pri príležitosti 40-teho výročia vzniku Slovenského Katolíckeho Sokola predstavil hlavný duchovný 1. župy Emil R. Suchon sokolskú hymnu. Prvýkrát sa spievala po sv. omši v kostole Nanebovzatia Panny Márie v Passaic v nedeľu 11. februára 1945:

Sokolská hymna

Ó žriedlo pravdy, Ó Bože náš.
Veď k sebe Sokola, veď k sebe nás!
Krídlam Sokolstva daj silu zdvihnúť sa
nad zloby, nízkosť, nad bludu zášť.

Na zemi žijem, vlasť svoju mám.
V nebo určený, ma vlasť i tam.
Pre vlasť oboju, stať chcem vždy vo zbroju!
Boh, žehnaj Sokolu. Boh, žehnaj nám.

Odovzdávanie bombardéru B17 „Slovak League of America" za prítomnosti členov Slovenského Katolíckeho Sokola. 1945. Zľava: M. S. Rehák, A. Mišík, V. J. Tylka, A. Suhanyová, J. Krajčovičová, P. P. Hletko, F. V. Tylka, J. A. Fedor, U. Reháková, H. R. Bishop, M. Kozicová, J. Turčan, M. Walovichová, R. Kunová, I. Halačová, M. Osadjanová a D. McKiernan.

Najvyšší sokolom v americkej armáde bol Lt. Colonel Benjamín Chapla, člen 177. Sboru. Ten bol zodpovedný za prevoz 1368 zranených vojakov do New Yorku. Vo vojne zahynul aj slovenský kňaz, armádny kaplán v hodnosti kapitána Tomáš Scecina. Zahynul 24. októbra 1944 ako zajatec na japonskej lodi. Nad Juhosláviou bol zabitý sokol Andrej J. Wozar z Minneapolisu. Sokol Martin L. Kunik padol na Bataan. Sokol – vojak Edward A. Yatsko z Guttenbergu bol vyznamenaný leteckým metálom. Na Okinawe boli zabitý sokol 219. Sboru Vincent F Tomchik a člen 35. Sboru Jozef Spitz. Ohlas získal článok o smrti Jána Dobisa, sokola z 192. Sboru, ktorý padol pri zásobovaní frontu potravinami.

Obrovský záujem medzi slovenskou komunitou bol o nástenný kalendár Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1945, venujúci sa vojenským kaplánom. Kalendár namaľoval sokol Pavel C. Fallat, námorník v americkej armáde z Norfolku. Kalendár na úvodnej strane zobrazoval vojenského kaplána ako na bojisku poskytuje útechu ranenému vojakovi.

"*Katolícky Sokol*" prinášal správy od členov Sokola z frontu, či z Európy vôbec. Zaujímavým je článok od Štefana Zatka, člena 57. Sboru, opisujúci život amerického vojaka vo Francúzsku. V Paríži sa stretol s rodinou francúzskych Slovákov, ktorí viedli domáci odboj proti nacistom vo Francúzsku a ktorí boli popravení nacistami: „*Do školy chodia aj dve siroty. Ich matka – vdova, pani Pokorná je 32 ročná. Nebohý p František Pokorný bol členom čsl. tajného spolku, ktorý pracoval proti Nemcom. V auguste 1944, len*

pár dní pred vchodom amerického vojska do Paríža, jej manžel mal rozkaz od tajného spolku zaniesť tajne list z jedného miesta na druhé. Nemci ho už podozrievali. Na ulici strelili mu do nohy a našli uňho ten tajný list. Hneď bol areštovaný a zastrelený. Stalo sa to dva dni pred príchodom Amerikánov do Paríža. Jaká škoda! Našeho dobrého Slováka popravili a pochovali kdesi neďaleko Paríža a ani samá rodina nevedia, kde odpočíva ich drahý otec, opravdivý hrdina na slobodu slovenského národa!"

Vo Francúzsku dostal vysoké vojenské vyznamenanie Croix de Guerre s palmou syn zakladateľa Slovenského Katolíckeho Sokola Edward Plučinský, člen 172. Sboru z Passaic. Ďalší člen Slovenského Katolíckeho Sokola Cpl. Jozef Bodnár bol osobným strážcom prezidenta Trumana počas Konferencie Veľkej Trojky v Postupime. Sokol 78. Sboru Andrej Slafkovský sa preslávil ako kaplán námorníkov na ostrove Okinava. 76. Sbor zase mal člena Jána Stranana, ktorý bol vyznamenaný za pozoruhodný rekord, bojoval v severnej Afrike, Sicílii, Taliansku, Južnom Francúzsku a Nemecku. Členovia 240. Sboru bratia Smolenovci boli vyznamenaní v americkom letectve. František E. Smolen, 23 ročný sokol sa vyznamenal zostrelením japonského bojového lietadla počas bitky na ostrove Okinawa. „*Naši americkí letci zbadali 24 nepriateľské lietadlá, ktorých letci zaiste leteli so samovražedným úmyslom, zásobení súc muníciou, aby mohli zničiť naše lode v Okinawa. Jedon z tých lietadiel zostrelil náš Sokol.*"[18]

V apríli 1945 vydal Hlavný sbor Slovenského Katolíckeho Sokola výzvu „*Sokolstvo, sbieraj staré šatstvo a odovzdaj ho Vojnovému pomocnému Výboru*". „*Appelujeme teda na naše Sokolstvo a slovenskú verejnosť: sbierajte šatstvo a prispejte na pomoc vojnou postihnutým! Organizujte výbory a ukážme, že žije v srdciah našivh láska ku bližnému, ktorej nás naučil náš Spasiteľ*".[19]

Sbornik Slovenského Katolíckeho Sokola informoval, že na atómovej bombe začiatkom roka 1945 pracoval aj Slovák, Michal Červeňák. Bol chemickým inžinierom, jeho otec bol štátnym poslancom v Pennsylvánii za okres Cambria.

Slovenský Katolícky Sokol venoval veľkú pozornosť vojakom vracajúcim sa z frontu, ktorých chcel podchytiť hlavne pre sokolský telocvik. V novembri 1945 im adresoval pozdrav v tomto duchu Hlavný úrad.

Druhá svetová vojna bola pre Slovenský Katolícky Sokol morálnym obrodením. Samotní členovia boli hrdí na svojich bratov v armáde, boli pyšní na úspešné zbierky na „*ambulanc*" či „*bombovač*". „*Katolícky Sokol*", Sborník, či „*Priateľ dietok*" boli plné neuveriteľných príbehov sokolov – hrdinov. Za novú vlasť však 143 členov Slovenského Katolíckeho Sokola položilo život. Ich mená uvádzam v prílohe.

---

18 Katolícky Sokol, 25. júl 1945, s. 3.
19 Katolícky Sokol, 11. apríl 1945, s. 9.

V. kapitola

ŽUPY A SBORY SLOVENSKÉHO KATOLÍCKEHO SOKOLA

Organizácia Slovenského Katolíckeho Sokola kopírovala organizáciu Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol. Postupne vzniklo až 18 žúp, v ktorých bolo do roku 1945 organizovaných niekoľko stovák sborov, vencov a sborčekov. Župy mali na starosti predovšetkým telocvik a cvičenie členstva v jednotlivých sboroch, organizovali aj väčšie spoločenské akcie pre svoje sbory. Sbory jednotlivých žúp sa stretávali na župných sletoch, ktoré sa organizovali spravidla každé štyri roky. Definíciu župy podala v roku 1935 tajomníčka Župy č. 4 Mária E. Gelatka: „*Najhlavnejšou povinnosťou každej župy je spájať telocvičnú a atletickú silu členstva a zároveň pestovať a vybudovať v našej slovenskej mládeži zdravé telo, v ktorom prebýva zdravý duch. Docielivšie toho, očakáva sa slovenská vyspelosť v Amerike – kultúra – najdrahší to poklad človeka.*"[1] Sbory boli základnými jednotkami organizácie. Člen organizácie teda patril do sboru, členka do venca, ktoré potom patrili do župy. Jeden sbor patril len do jednej župy. Župy si dávali názvy podľa významných osobností slovenských dejín na Slovensku, ako aj v Amerike, alebo podľa svojich svätých patrónov. Svoje župy mali teda sv. Vojtech, sv. Jozef, Svätopluk, Ján Hollý, Andrej Hlinka, sv. Michal Archanjel, sv. Cyril a Metod, Viktor Sasinek, sv. Ján Nepomucký, Anton Bernolák, Gustáv Košík, Milan Rastislav Štefánik, Ferdiš Juriga, František Škutil, Štefan Pánik, Jozef Martinček a jedna župa sa volala Tatra. Niektoré župy svoj názov menili niekoľkrát. Relatívne často sa medzi župami riešili spory, do ktorej župy má patriť ktorý sbor. Stávalo sa, že z málo aktívnej župy sa odčlenilo niekoľko sborov a založili novú župu.

Tak ako v každej organizácii, jej úspech je úspechom jej členov. V dejinách Slovenského Katolíckeho Sokola sa táto pravda naplno ukazuje. Väčšina žúp a sborov bola závislá na aktívnych jednotlivcoch. Často sa v dejinách žúp a sborov stretávame dlhé roky len s niekoľkými aktívnymi členmi, ktorí boli hnacími motormi organizácie.

Prvá župa Slovenského Katolíckeho Sokola „*Sv. Vojtecha*" bola založená na schôdzi 24. novembra 1910, ktorú zvolal 1. Sbor v Passaic. Schôdze sa

1 Pamätník Piateho Kat. Slov. dňa v Chicagu usporiadaného Slovákmi Katolíkmi v Chicagu v Plzeňskom Parku, 25. augusta 1935. Chicago, Ill, 1935, bez číslovania.

Hlavný sbor Slovenského Katolíckeho Sokola. 1940

25. výročie Sboru č. 164 . 28. júna 1942

zúčastnilo až 12 sborov.[2] Cieľom župy malo byť pestovanie telocviku, vydržiavať slety, gymnastiku a šport všeobecne. Za dočasného správcu župy bol zvolený Michal Kalafut a za dočasného zapisovateľa Jozef Rotej.[3] Na svojej ročnej schôdzi v roku 1941 župa jednohlasne prijala nový názov „*I. Župa Štefana Krasuľu*", za čo on župe telegramom poďakoval.

---

2 Za prvých župných úradníkov boli zvolení: Gregor Pavlík – správca; William Grof – zapisovateľ; Michal Kalafut – účtovník; Michal Mraz – pokladník; Juraj Kopacka – veliteľ; Matej Lancz – podveliteľ; Andrej Švetz – cvičiteľ; Ján Štefaniak – podvičiteľ; Ján Maka – I. dozorca; Vojtech Suri – II. Dozorca.

3 Za jednotlivé sbory boli prítomní títo členovia: 1. Sbor Michal Kalafut; 2. Sbor Andrej Dudak; 7. Sbor Jozef Rotej; 18. Sbor Vojtech Suri; 20. Sbor Ján Maka; 21. Sbor Matej Lancz; 24. Sbor Michal Mráz, Ján Štefaniak; 29. Sbor Gregor Pavlík; 52. Sbor Peter Teckovský; 60. Sbor William Grof.

Župa okrem cvičenia nebola veľmi aktívna. Problémom bola osobnosť prvého veliteľa Juraja Kopačku, ktorý mal povesť veliteľa vyžadujúceho až vojenskú disciplínu. Uchytili sa kurzy cvičenia pre členov, ktoré župa organizovala od roku 1912. Na prvý kurz prišlo síce len niekoľko sborov, bol to však začiatok koordinovaného cvičenia v sokolských župách. Za kurzami stál župný veliteľ William Hilla a správca August Olejarčík. Na ďalšom telocvičnom kurze v roku 1913 sa zúčastnilo už niekoľko desiatok sborov. Cvičby mali čoraz vyššiu úroveň, začalo sa cvičiť aj na náradí. Za ďalším oživením športového ducha prvej župy stál nový župný veliteľ Juraj Vavrica, ktorý takisto organizoval telocvičný kurz. Pod jeho velením sa začalo cvičiť v každom sbore a venci. Juraj Vavrica začal organizovať aj cvičiaci „*oddiel podrastu*", ktorý mal byť založený pri každom sbore a venci.

14. mája 1914 župa zorganizovala prvý slet v Long Island v štáte New York pri 60. a 115. Sbore a 25. Venci. Na slete cvičilo 300 cvičencov, dospelých sokolov a sokoliek a tiež aj podrast. K 26. novembru 1914 mala prvá župa 24 sborov a 5 vencov, členov spolu bolo 1207, z ktorých aktívnymi cvičiteľmi bolo viac ako 400 členov. Rok 1915 bol v živote župy v znamení desaťročného výročia vzniku Slovenského katolíckeho Sokola. Župa pomáhala pri organizácii 3. sletu, na ktorom bola zastúpená 342 cvičencami a odniesla si až 20 cien.

Prvá župa zorganizovala v roku 1916 dva telocvičné kurzy, ktoré boli zvolané k príprave druhého sletu. Ten sa odohrával v meste Guttenberg v štáte New Jersey v Chasmars Casino Parku v North Bergen. Ráno bol usporiadaný veľký pochod po meste Guttenberg, na čele sprievodu pochodovali všetci župní úradníci a celé cvičiace členstvo spolu so sborom českého Orla, starostom, náčelníkmi a cvičiteľmi s ich vlastnou hudbou. V sprievode boli takisto aj ostatné slovenské organizácie. Po slete bolo zorganizované verejné cvičenie členstva. K cvičiteľom Slovenského Katolíckeho Sokola sa pridal na cvičení na náradí aj český Orel tak mužské ako aj ženské čaty. Cvičili rovnako aj členovia Prvej Katolíckej Slovenskej Jednoty. Za týmito cvičili „*prostné cvičby*" čaty poľského Sokola ako aj chorvátsky Sokol. Medzi prestávkami cvičenia v parku hrala hudba českého Orla.

Od roku 1917 župa pre svoje sbory a vence organizovala sokolské prednášky. Kvôli finančným problémom mohla župa na hlavný slet do Clevelandu v roku 1918 vyslať len dve čaty dospelých sokolov a jednu čatu dospelých sokoliek.

Povojnové roky 1919 a 1920 boli z pohľadu prvej župy ťažké. Hneď na začiatku roku 1919 postihla USA veľká epidémia španielskej chrípky, ktorá neobišla ani členstvo Slovenského Katolíckeho Sokola. Podľa finančnej správy bolo v roku 1919 vyplatených až 75 000 dolárov posmrtnej podpory.[4]

---

4 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 78.

Slovenský Katolícky Sokol v Farrell, Pa.

Ďalší cvičiteľský kurz sa podarilo zorganizovať až v roku 1920 pod vedením Jána Štefaniaka. Kurz bol prípravou na piaty hlavný slet v Betleheme v Pennsylvánii v roku 1921, na ktorý župa napriek ťažkostiam vyslala štyri čaty dospelého členstva a dve čaty dorastu.

Tretí slet prvej župy sa uskutočnil v roku 1923. Po závodoch sa uskutočnila prednáška J. P. Kysuckého[5], správcu Spolku Sv. Vojtecha z Trnavy, po ktorej nasledovala „*tanečná zábava do rána*". Na hlavný slet Slovenského Katolíckeho Sokola do Chicaga v roku 1924 župa poslala pre veľkú vzdialenosť len jednu čatu dospelého členstva. Postupne sa župa začala zapájať aj do ostatných akcií organizovaných slovenskými krajanmi. V roku 1927 aktívne vystúpila na 2. slovenskom dni v Bayonne v štáte New Jersey, kde sa predstavilo 300 jej cvičiacich členov.

Prvá župa Slovenského katolíckeho Sokola bola súčasťou výpravy na oslavy 1000. výročia svätováclavských dní na všeorolskom slete v Prahe v roku 1929. Za prvú župu závodili Ján Bigoš, Ján Wutch, Kazimir Yelinský, Jozef Moss, Frank Petruff, Štefan Jabrocký a Mária Petrášek. Prvú cenu získal Ján Bigoš. Po návrate zo starej vlasti 12. augusta 1929 usporiadala prvá župa bohatý banket v Cliftone.

Župa bola aktívna aj v iných športoch. Populárny bol hlavne baseball. Do baseballovej ligy sa v roku 1930 prihlásili sbory z Boonton, NJ, Clifton, NJ, Tarrytown, NY, Trenton, NJ, Yonkers, NY a Elizabeth, NJ. V tomto roku zomrel veliteľ župy Jozef Prelich, na jeho miesto nastúpil mladý cvičenec Ján Bigoš. Nasledujúceho roku župa zorganizovala atletické závody v Newarku, kde sa zúčastnilo 280 atlétov.[6] Pre sokolský tábor 1. župy odohrali členovia župy z Cliftonu v roku 1939 operetu „*Dolárová nevesta*".

Vojnové roky boli pre všetky župy Slovenského Katolíckeho Sokola rokmi ťažkej práce. Počas vojny bola župa, tak ako ostatné, aktívna pri nakupovaní vojnových bondov, ako aj pri zbierkach pre americkú armádu. Župa zorganizovala posviacku ambulantných vozidiel v Passaic. Počas osláv svoj-

---

5 J. P. Kysucký bol pseudonym Jána Pöstényiho, slovenského národovca maďarského pôvodu, dlhoročného správcu Spolku Sv. Vojtecha.

6 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa, 1950, bez číslovania.

Jasličkári Sboru č. 183 v Manville, NJ.

ho 40 ročného jubilea v roku 1945 bol uskutočnený slávnostný program v Belmont Park v Garfielde, kde bol odhalený služobný prápor prvej župy na znak úcty k svojim vojakom. Na prápore bolo 576 modrých a 16 zlatých hviezd. Potom boli premietané aj „*pohyblivé obrázky*".[7]

Župa č. 2 „*Sv. Jozefa*", neskôr „*Štefana J. Pánika*" pod ochranou sv. Jozefa so sídlom v Bridgeporte v štáte Connecticut[8] bola založená v januári 1911 Andrejom Žitnajom, členom 9. Sboru.[9] Bohužiaľ o jej činnosti som nenašiel žiadnu zmienku.

Menej aktívnou bola tiež Župa č. 3 „*Svätopluk*" so sídlom v Lisbon Falls v štáte Main. Bola založená 11. januára 1911.[10] Jedinou jej známou akciou bolo zorganizovanie sokolského dňa vo Woorumbo Park v roku 1937, na ktorom boli prítomní dvaja guvernéri štátu Main – bývalý guvernér Louis

---

7 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 84.

8 Prvým župným správcom bol Andrej Baran, župným tajomníkom Andrej Zahárek, pokladníkom Ján Žák a veliteľom Štefan Huda. Župa mala bohaté zastúpenie v hlavnom úrade Slovenského Katolíckeho Sokola. Štefan J. Pánik bol hlavným duchovným a aj redaktorom „Priateľa Dietok", Gašpar Pánik bol hlavným duchovným, Andrej Žitnaj bol hlavným správcom i hlavným podsprávcom.

9 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 87.

10 Jej prvý výbor tvorili – Juraj Kopacka, Michal A. Dávala – zapisovateľ, Ján Bichrest – veliteľ, Ján Ivanišin – účtovník, Jozef P. Karkoš – pokladník, Michal Adam – dozorca a Andrej Basala.

Sbor č. 101 Slovenského Katolíckeho Sokola

J. Brann a vtedajší guvernér A. Barrow. Súčasťou bol pochod po meste s hudbou. Bývalý guvernér Brann bol aj na sv. omši, hoci nebol katolík.[11]

Župa číslo 4 „*Sv. Jozefa Pestúna Krista Pána*" bola založená 23. apríla 1911. Prvá schôdza sa konala v Osade sv. Michala Archanjela na 48. Damen Street v Chicagu za prítomnosti o. Bartolomeja Kviteka.[12] Do župy boli prijaté sbory 11., 34. v Minneapolis; 41. v Gary, Indiana; 49. Sbor a 21. Veniec v Superior, Wisconsin; 51. Sbor v Joliet, Ill.; 61. Sbor v Westville, Ill.; 9. Veniec v Chicago a 16. Veniec v Joliet, Ill.. Za patróna župy bol v roku 1916 vyhlásený biskup Štefan Moyzes, takže niekedy sa v dokumentoch nazývala aj Župa č. 4 „*Štefana Moyzesa*".

Štvrtá župa bola jednou z mála, kde sa členovia dohodli na poplatku 5 centov za každého člena do župnej pokladnice. Mnoho členov zo štvrtej župy hlavne z Milwaukee vo Wisconsine bojovalo v československých légiách vo Francúzsku. Župa organizovala zbierky pre pomoc týmto dobrovoľníkom a odpustila im povinné príspevky. Štvrtá župa bola iniciátorkou založenia národných kolkárskych turnajov Slovenského Katolíckeho Sokola.

---

11 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa, 1950, bez číslovania.

12 Prvými úradníkmi župy boli: Správca Valent Lapšanský; podsprávca Matej Spillý; zapisovateľ T. T. Macejak; účtovník Ján Papcun; pokladník Michal J. Hančin; veliteľ Michal Žaludek; podveliteľ Ján Halinár; dozorci Jozef Pirončak, Valent Pluta a Anna Plutinská.

Župa usporiadala do roku 1945 celkovo 14 sletov a závodov, viaceré sokolské dni, konferencie mládeže, kurzy veliteľov-veliteliek a futbalovú ligu. Jej slety boli v sokolskej Amerike veľmi známe a hojne navštevované.

Slety Župy č. 4 „*Sv. Jozefa Pestúna Krista Kráľa*"
Slovenského Katolíckeho Sokola

Číslo sletu	Rok sletu	Miesto
2.	1917	Milwaukee, Wisconsin
3.	1919	Chicago, Illinois
4.	1920	Kenosha, Wisconsin
5.	1925	Kenosha, Wisconsin
6.	1926	Chicago, Illinois
7.	1928	Milwaukee, Wisconsin
8.	1929	Whiting, Indiana
9.	1933	Kenosha, Wisconsin
10.	1935	Gary, Indiana
11.	1936	Chicago, Illinois
12.	1938	Indiana Harbor, Indiana
13.	1940	Whiting, Indiana
14.	1942	Racine, Wisconsin

Jeden zo sletov navštívil v roku 1935 správca Slovenského Katolíckeho Sokola Jozef G. Pruša, ktorý takto opísal svoje zážitky: „*Dňa 20. a 21. júna 1935 zúčastnil som sa sletu a závodov IV. župy v meste Gary, Indiana. Slet tento bol opravdivým sokolským sletom, kde na stá nášho cvičiaceho členstva bralo účasť pod velením tamojšieho činného župného veliteľa; brata Sr. Blachúreka a župnej veliteľky, ses. Anny Lunter*".[13]

Štvrtá župa bola priekopníkom popularizácie „*slovenského kolkárskeho športu*", pravdepodobne išlo o baseball. Župa zorganizovala prvé župné kolkárske (basebolové) závody v meste Kenosha v štáte Wisconsin v roku 1941. Z týchto turnajov sa zrodili nielen národné turnaje Slovenského Katolíckeho Sokola, ale i turnaje Slovenského kolkárskeho kongresu. Župné kolkárske turnaje sa odohrávali aj za druhej svetovej vojny, kedy bola telovýchovná a športová činnosť obmedzená.

13 Zefírové jubileum 4. župy Štefan Moyzes Slovenského Katolíckeho Sokola. 1911 – 1956. Whiting, Indiana, 1956, s. 15.

Župa organizovala časté verejné cvičenia spojené s tanečnými zábavami. Jej členkou bola známa horlivá cvičiteľka Žofia Minarčik, ktorá bola vyslaná aj na Všeorolský slet r. 1929 do Prahy. Hlavný veliteľ Stanislav J. Bachúrek spolu s Máriou Piroch zorganizovali v roku 1938 tzv. „*Kočovný kurz*", ktorý trval niekoľko mesiacov. Spolu navštívili celkom 14 žúp Slovenského Katolíckeho Sokola, v každej pôsobili tri – štyri dni.[14]

Druhá svetová vojna bola zlomom aj pre dejiny štvrtej župy. Do armády nastúpilo takmer 200 členov župy, medzi nimi aj župný podveliteľ Štefan Buričan. Aj sokoli 4. župy zakúpili pre armádu USA ambulantné vozidlo, kupovali vojnové bondy a poskytli 50 dolárov Americkému Červenému Krížu.

Župa č. 5 „*Ján Hollý*" so sídlom v Clevelande vznikla v roku 1910 pri Osade sv. Ladislava.[15] Piata župa zastupovala územie od Buffala v štáte New York až po Detroit v štáte Michigan. Postupne sa stala jednou z najaktívnejších žúp Slovenského Katolíckeho Sokola, neskôr sa z nej odčlenili župy 15., 16. a 17. Za svoju činnosť bola župa odmenená guvernérom štátu Pennsylvánia americkou zástavou za najväčší počet cvičiaceho členstva.[16]

Župa č. 6 „*Andreja Hlinku*" so sídlom v Charleroi v Pennsylvánii bola založená 27. novembra 1910. Jej prvými sbormi boli 6, 25, 27 a 54. Na prvej schôdzi sa dohodol názov „*Andrej Hlinka*", heslo: „*Za Boha a Národ*" a sídlom župy sa stalo mesto Charleroi.[17] Každý člen župy platil vstupné do župy 10 centov a 5 centov mesačný príspevok. Prvý župný slet sa konal 4. júla 1911 v Charleroi, kde cvičilo cca 60 sokolov, avšak pár tisíc ľudí sa prizeralo. Bol to prvý slet Slovenského Katolíckeho Sokola a šiesta župa bola prvá, ktorá s cvičením vystúpila verejne. Kvôli lepšej organizácii bola šiesta župa v roku 1930 rozdelená na tri okresy: Charleroi, Pittsburgh a Johnstown.

Siedma župa Slovenského Katolíckeho Sokola dostala meno „*Svätopluk*".[18] Zahrňovala okresy Luzerne a Lackawanna v Pennsylvánii. Súčasťou tejto župy bola aj Osada Najsvätejšieho Srdca Pána vo Wilkes-Barre, ktorú vie-

---

14 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 89.

15 Zakladajúcimi sbormi a ich zástupcami boli: Andrej Grega a Ján Maruščák za Sbor 10., Farrell, Pa: Ján Mrtvej a Štefan Gajdoš, Sbor 26., Campbell, Ohio; Michal Durajda a Dominik Olekšák, Sbor 26. Detroit, Michigan; Ján Miklovič, Viktor Mišik a Tomáš Kolarovič Sbor 53. Cleveland, Ohio; Anton Bertes, Anton Čársky, Martin Sekáč a Štefan Knotek, Sbor 62. Cleveland, Ohio. Do Hlavného úradu boli zvolení: Správca Andrej Grega, zapisovateľ Michal Durajda, účtovník Tomáš Kolarovič, pokladník Anton Čársky a veliteľ Viktor Mišik.

16 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa, 1950, bez číslovania.

17 Prvý hlavný úrad mal týchto členov: Správca Štefan Kadlec, zapisovateľ Andrej Spišák, účtovník Ján Poláček, pokladník Andrej J. kalman, veliteľ jozef Maťašovský, veliteľ Frank Letovanec, dozorcovia Jozef A. Kalman a Štefan Bečko.

18 Zakladateľmi župy boli Andrej Fedor, Ján Krempaský, Mikuláš Lendacký a Anton Hudák, všetko členovia 59. Sboru vo Wilkes-Barre v Pennsylvánii.

Spevokol sv. Cecílie Sboru č. 25 v Perryopolis, Pa. v predstavení „Márnotratný syn"

dol o. Jozef Murgaš.[19] Vstupné do župy bolo 5 dolárov od každého sboru. Župa organizovala tanečné zábavy v mestách Wilkes-Barre a Nanticoke. Sokolský deň pod vedením župy sa konal od roku 1936 vo Fernbrook Park opakovane každý rok. Župa bola známa svojimi výstavami ručných prác, ktoré organizovala župná podsprávkyňa Anastázia Uličný. Siedma župa má veľké zásluhy na odhalení sprenevery „*istého hlavného úradníka*" v roku 1933. Župa vytvorila vyšetrovací výbor, ktorý bol v úzkom spojení s vtedajším správcom hlavných dozorcov.

Župa č. 8 „*Sv. Michala Archanjela*" so sídlom v Bellaire v Ohiu bola založená r. 1907 pri 6. Sbore v mestečku Benwood v štáte West Virginia.[20] Prvý slet sa konal v roku 1923 v River View Park, kde cvičilo 200 cvičencov župy. Divákov bolo viac ako 10 000. Veliteľkou sletu bola Rosa Kostický a športovým veliteľom Pavol Kubinský.

---

19 Prvý úrad mal toto zloženie: Správca Emil Navrátil, podsprávca Michal Žipay, zapisovateľ Ján Krempacký, účtovník Ján A. Hetsko, pokladník Jozef Estvan, veliteľ Valent Yanič, podveliteľ J. W. Filipek, dozorcovia Jozef Horečný a Jozef Palkech.

20 Jej zakladateľmi boli Andrej Vavro, Matúš Bakan, Emil Vizvary, Mikloš Turánek, Jozef Roskoviansky, Gašpar Halada, Andrej Mikulič a Jozef Chinoranský. Prvým veliteľom bol Peter Organdy, podveliteľom Andrej Vavro.

Sbor č. 227 v Toronto, Kanada.

"*SS. Cyrila a Metoda*" bol názov deviatej župy so sídlom v Johnstowne v Pennsylvánii. Bola založená 24. septembra 1911. Prvým názvom župy bol „*Sv. Štefan Kráľ Uhorský*", až v roku 1918 bol patronát zmenený na „*SS. Cyril a Metod*", nakoľko podľa pisateľa Pamätnice „*si Sv. Štefana kráľa uhorského privlastnili Maďari*.[21] Do dejín slovenského sokolstva sa zapísal predovšetkým župný slet v dňoch 2. - 5. júla 1914, na ktorý sa prišlo pozrieť vyše 5000 obyvateľov Pennsylvánie. Zorganizované boli verejné cvičenia, závody, behy a takisto basebalová hra medzi 79. sborom z Lilly a Župou č. 9. Od roku 1931 mala župa aj trubačsko-bubenícky zbor, ktorý založil Andrej Demko pri Sbore č. 30 v Johnstowne. Župa usporiadala zábavy a divadlá pod vedením Andreja Demka a Michala Karasa. Mala basebalovú a basketbalovú ligu pod vedením Jána Spišáka.[22]

"*Viktora Sasinka*" bol názov Župy č. 10. so sídlom v meste Betlehem v Pennsylvánii. Jednou z najvzdialenejších žúp bola župa s číslom 11 „*Sv. Jána Nepomuckého*" so sídlom v Superior v štáte Wisconsin.[23]

---

21 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 94.

22 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 95.

23 Jej zakladajúcimi členmi boli Sbor 34. Minneapolis, Minn. : Peter Pikala a Ján Mihálik; Sbor 49. Superior, Wisconsin: Štefan Zaťko, Ján Štefanko a Jozef Vangel. Prvými

Župa č. 12 „*Anton Bernolák*" so sídlom vo Philadelphii v Pennsylvánii bola založená 19. októbra 1912.[24] Na prvej schôdzi si župa vybrala názov „*Dr. Pavol Blaho*", v roku 1924 zasa „*Ss. Cyrila a Metoda*", nakoniec sa ustálil názov „*Anton Bernolák*". Župa bola veľmi aktívna počas druhej svetovej vojny. Podporovala nákup vojnových bondov a telocvičná mládež vystúpila na mnohých miestach povýšenia americkej vlajky. Veľkú pozornosť vzbudzovali herci a herečky 261. Sboru v meste Reading v Pennsylvánii svojimi divadelnými predstaveniami.

Trinásta župa s názvom „*Tatra*" mala sídlo v meste Johnstown v štáte New York. Bola založená 24. októbra 1915.[25] Župné slety boli často navštevované hosťami zo Slovenska, na slete v roku 1926 sa zúčastnil aj biskup Jozef Čársky. Okrem sletov, verejných vystúpení a iných podujatí župa organizovala divadelné predstavenia.

Založenie Župy č. 14 „*Dr. Gustáv Košík*" so sídlom v Pittsburghu bolo povolené sjazdom v Detroite v roku 1933. Zastúpených bolo 12 sborov a 6 vencov.[26] Na založení novej župy nástojili predstavitelia 2. okresu Župy č. 6 hlavne kvôli nedostatočnej telovýchovnej aktivite župy. Snahu o vytvorenie novej župy argumentovali v roku 1933 takto: „*My, úradníci a zástupcovia sborov a vencov prislúchajúcich do 2. Okresu župy 6. „Andrej Hlinka", dňa 13. novembra 1932 na schôdzi odbývanej v N. Braddock, Pa, jednohlasne sme sa usniesli požiadať ct. ročnú schôdzu, aby nám povolila utvoriť novú župu z 2. Okresu Župy 6. a síce pre následovné príčiny:*

a) Preto, že Župa 6 je tak veľká, že musela utvoriť dva okresy, jeden so sídlom v Perryopolis a druhý v Pittsburghu, poneváč župa nebola v stave tak veľký počet členstva riadne vychovávať v telocvičnom ohľade.
b) Preto, že máme v našom okrese mnoho sborov a vencov, ktoré necvičia, ale sľubujú, že jestli sa utvorí nová župa, pričinia sa v telocvičnej výchove.
c) Preto, lebo chceme, aby členstvo na našej okolici stalo sa najčinnejším na poli telocvičnom.

úradníkmi boli: správca Štefan Zaťko, účtovník Ján Mihalík, zapisovateľ Jozef Vangel, pokladník Ján Štefanko a veliteľ Peter Pikala.

24 Správcom bol Jozef Bílik, zapisovateľ William Kurtas, účtovník František Krajan, pokladník Karol Jendrus a veliteľ Karol Barcaj.

25 Správcom bol Štefan Osuský, podsprávcom Michal Pieš, zapisovateľom Jozef Lasák, účtovníkom Pavel Švec, pokladníkom Ján Lasák, veliteľom Pavel Švec, podveliteľom Štefan Bobík a dozorcovia Ignác Jankovič, Tomáš Pollak a Jakub Brezovský. Úradníčkami venca sokoliek boli podsprávkyňa Hermina Pavlík a dozorkyňa Irma Štefka. Ručné práce mali na starosti Eva Čech a Júlia Ondriska.

26 Správcom bol Ján S. Potočnák, podsprávcom Pavol Simončič, podsprávkyňou Mária Chmel, tajomníkom Jozef Bednár, pokladníkom Michal Wodzak, dozorcami Štefan Pochyba, Andrej Adamčik a Ján Molčany. Veliteľom bol Andrej Eliaš, podveliteľom Štefan Tatka, veliteľkou Irena Maťašovský a Alžbeta Sčerba. Riaditeľom športu bol Štefan G. Korkoš.

d) Preto, že na našej okolici je dobrý výhľad na získanie nového členstva, o ktoré sa dosavád nikto nestaral.
e) Preto, že všetky sbory a vence prislúchajúce do 2. Okresu Župy 6. pre voľnejší život a povznesenie Slovenského Katolíckeho Sokola žiadajú si novú župu.

Dúfame, že žiadosti našej ročná schôdza Hl. sboru S.K.S. zadosťučiní, za čo Vám vopred ďakujeme. – Zdar Boh!"[27] Na ročnej schôdzi hlavného sboru bolo žiadosti vyhovené.

Účastníci 12. sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola v Detroit, Michigan. 1933

Prvý župný slet sa organizoval v meste Ambridge v Pennsylvánii 29. júla 1934. Cvičilo na ňom 300 cvičencov. 5. augusta 1934 sa župa zúčastnila medziokresných závodov v Ballaire v štáte Ohio, kde sokoli župy získali prvú cenu. Župa zorganizovala púť k otcom Františkánom v Avalone v Pennsylvánii, závody v New Kensington a závody v Duquesne. Župa tiež usporiadala slet a závody v McKees Rocks v Pennsylvánii a tanečné závody v Braddocku.

Župa prežívala ťažké chvíle v marci 1936, kedy časť Pittsburghu, kde bývali sokoli zasiahla veľká povodeň. Mnohí členovia organizácie utrpeli veľké straty, napr. Anton Vodzak, správca 85. Sboru stratil svoj dom a všetko čo vlastnil, zakladateľ sboru Štefan J. Hlinčik prišiel takisto o všetok majetok. Takmer každý člen sboru bol povodňou dotknutý. Takisto aj členovia 287. Sboru v meste North Vandergrift utrpeli veľké straty. V týchto mestečkách boli silne poškodené aj slovenské kostoly a školy. Župa na povodeň reagovala

27 Slovak Catholic Sokol. Group 14 „Dr. Gustav Kosik". Pamätnica 1934 – 1935. Pittsburgh, Pa, 1935, s. 3.

rýchlo. Bol vymenovaný výbor, ktorý podal žiadosť o pomoc prostredníctvom „*Katolíckeho Sokola*", na ktorú reagovalo množstvo členov.[28]

Po vypuknutí vojny župa založila vojenský fond na pomoc vojakom – sokolom. Celkovo ich mala župa v armáde 698, z ktorých 24 padlo.

Svoje každoročné slávnosti a iné spoločenské akcie župa organizovala vo svojom tábore, ktorý zakúpila roku 1945. Tábor bol známy ako Pine Acres pri meste Ligonier v Pennsylvánii. Koncom 30-tych rokov vlastnila župa tábor známy ako Slovak Catholic Sokol Lodge Inc. v Hillside v Pennsylvánii. Župa bola v sokolskom svete známa aj zavedením tzv. quizu počas mládežníckych konferencií.

Jednou z najmenších žúp bola Župa č. 15 „*Gen. M. R. Štefánika*" so sídlom v Buffale. Bola založená v roku 1922 v meste Erie v Pennsylvánii. Jej zakladateľmi boli Peter Vasenko a Adam Hurban. Svoje slety župa organizovala v mestách Port Erie, Ontario, Niagara Falls a Toronto.

Župa č. 16 „*Ferdiša Jurigu*"so sídlom v Detroite bola založená 15. augusta 1926.[29] Bohužiaľ o jej činnosti nemáme žiadne údaje.

Župa č. 17. vznikla zo Župy č. 5 so sídlom v Clevelande kvôli personálnym nezhodám. Vznikla v roku 1936 s názvom „*Rev. Františka Škutila*" so sídlom v Youngstowne.[30]

Poslednou župou bola Župa č. 18 „*Rev. Jozefa Martinčeka*" so sídlom v Lansforde v Pennsylvánii, ktorá bola založená v r. 1937 zo zborov a vencov patriacich do 10. a 7. župy.[31] V tejto župe sa organizovali bingo party a tance.[32]

Hlavnými organizačnými jednotkami Slovenského Katolíckeho Sokola boli sbory. Medzi najznámejšie patril Sbor č. 9 v Bridgeporte v štáte Connecticut., ktorý vznikol z Bridgeportskej zábavnej slovenskej spoločnosti, založenej v septembri 1904. Jej členovia vstúpili do 9. Sboru 4. septembra 1906. Člen tohto sboru Gejza Míka bol signatárom Pittsburghskej dohody. V roku 1945 mal sbor 350 dospelých členov, mládežnícke oddelenie malo 41 a sborček 115 členov. Jeho majetok bol cca 20 000 dolárov. Počas druhej

---

28 Pamätnica XIII. Sjazdu a X. Sletu Slov. Kat. Sokola. Aug. 21-29 1936. Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936.

29 Správcom bol Ján Galdun, tajomníkom Ján Tomko, pokladníkom František Pätoprstý, dozorcami Libor Ač a Ján Cmar. Prvým župným veliteľom bol Janko Nameš.

30 Prvými úradníkmi boli – čestný duchovný Jozef L. Kostík, správca Anton M. Palkovič, podsprávca Ján Matuščák, podsprávkyňa Anna Weller, tajomník Michal Palko, pokladník Jozef Franek, dozorcovia Ján Sarosy a Jozef Gender, veliteľ Stanislav Necko, podveliteľ Ján Vozar, veliteľka Margaret Repaský, šport direktor Ján Hnat, spravodajkyňa Elizabeth Hric.

31 Správcom bol Štefan Oračko, podsprávkyňou Hedvika Sotník, tajomníkom Gustie Gogal, pokladníkom Michal Gelatko, riaditeľom atletiky Jozef Yuskanish, veliteľom Ján M. Krokovič, podveliteľ Ján A. Sninský.

32 Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa, 1950. bez číslovania.

Sbor č. 145 Slovenského Katolíckeho Sokola

svetovej vojny bojovalo v americkej armáde 45 jeho členov, z ktorých traja padli. Sboru sa veľmi dobre darilo ekonomicky, členovia 9. Sboru boli oprávnení získať posmrtnú podporu 200 dolárov úplným členom po 15 rokoch a 100 dolárov do 15 rokov členstva. Sbor platil kvetinovú výzdobu v miestnom chráme a auto na pohreb nebohých členov. Takisto členovia sboru mali nárok na chorobnú podporu po 5 dolárov týždenne po dobu až 13 týždňov. Ich „*lobdové hry*" zvíťazili v rokoch 1925, 1926 , 1927 a 1928 v semi-profesionálnej lige.

Sbor č. 11 bol založený 8. júla 1906 v Chicagu.[33] V službe americkej armáde počas druhej svetovej vojny mal sbor 101 členov, z ktorých Frank Pavlica zahynul. Major Edward Seliga slúžil v letectve armády USA od roku 1935. Sbor dal vyrobiť okno s obrazom sv. Cyrila a Metoda v kostole sv. Michala Archanjela v Chicagu. Člen sboru Emil Seliga bol prvým podpredsedom Talman Savings and Loan.

Takmer výlučne emigranti zo spišskej Magury boli členmi 66. Sboru v Pittsburghu. V prvej zápisnici tohto sboru sa píše:

„*Schôdza sa zahájila dňa 24. marca 1907 v Pittsburghu, Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol, na kotrej sme sa zúčastnili*

33 Medzi zakladajúcich členov patrili Ján Rafáč, Tomáš Dronzek, Jozef Kucala, Ján Kalata, Andrej Bizub, Valent Surma, Jozef Grigus, Michal Birošak, Valent Bylina a Ján Zigmond.

a založili sme Sbor 16: Prítomní boli: Jozef Surma, Andrej Lojek, Štefan Bombara, Andrej Spišak, Ján Pavlík, Valent Zigmond, Valent Lorenc, Jakub Jelen, Valent Kutarna, Jozef Brincka, Vojtech Bednár, Andrej Vodzák a Ján Tažík. Pri tejto príležitosti sme aj vstupné poplatili po jednom dolári a všetci sme sa zaujali, žeby sme len pod tú zástavu stáť mohli, na ktorej zneje to krásne heslo „Za Boha a Národ", t. j. verní katolíckej viere a slovenskému národu. Pri tom sme tiež zvolili dočasných úradníkov. Ich mená sú nasledovné: Štefan Bombera, správca; Ján Pavlík, podsprávca; Andrej Lojek, zápisník; Andrej Spišák, účtovník; Valent Zigmond, pokladník; Jakub Jelen, Valent Lorenc a Michal Vodzak – dozorcovia; Jozef Surma, veliteľ. Pri tom sme si vyvolili patróna sv. Gabriela Archanjela, lebo v jeho sviatok sme založili sbor, Zdar Boh!". Sbor už v roku 1913 pojednával o svojej vlastnej budove. Sbor cvičieval pod holým nebom na Brick Yard, v zime u brata Bitnera v koniarni. „Keď sme z cvičenia prišli, gazdinky nám šaty museli vyvetrovať cez noc na mráze. Náradia telocvičného sme nemali, ale sme si pomohli tým, že najväčší dvaja sokoli držali hrazdu a jeden na nej cvičil. Nakoniec dostala naša čata v roku 1915 na III. Slete prvú cenu za cvičenie na náradí."

Jednou z oblasti činnosti sboru bolo divadlo. Sbor č. 16. v roku 1913 v Bijou divadle v Pittsburghu vystúpil s valaškami počas prednášky Dr. Pavla Blahu. Sbor organizoval aj návštevu Andreja Hlinku. Počas druhej svetovej vojny mal sbor vo vojenskej službe 98 členov, z ktorých jeden – Najpahor, zahynul.

Sbor č. 24. bol založený 4. júla 1908 v meste Boonton v štáte New Jersey, pri kostole sv. Cyrila a Metoda. Pri založení mal sbor 14 členov.[34] Počas prvej svetovej vojny slúžilo v armáde USA 5 členov sboru, počas druhej vojny 89 členov, z ktorých Andrej Dzurny a Jozef Zibura zahynuli.

Sbor 25. Slovenského Katolíckeho Sokola pod ochranou SS. Cyrila a Metoda v Perryopolis v štáte Pennsylvánia bol založený 5. júla 1908.[35] Sbor bol známy svojím spevokolom, ktorý organizoval rôzne zábavy a divadlá. Jeho organizátormi boli Jozef Kalman a A. V. Griglák. Finančný zisk z týchto divadiel bol venovaný Osade sv. Jána v Perryopolis.

29. Sbor bol založený 1. septembra 1908 v Brooklyne[36] Zápisnice 30. Sboru v Johnstowne pod ochranou sv. Jána Krstiteľa boli zničené počas veľkej

---

34 Správcom bol Izidor Smitka, podsprávcom Štefan Bolcár, zapisovateľom Michal Tinus, účtovníkom Vojtech Kovalčík, veliteľom Ján Pavličko a dozorcom Jakub Devera.

35 Medzi zakladajúcich členov patrili Ignác V. Tatala, Ján Korítko, Ján Koval, Andrej Hlavč, Andrej Ivanko, Ján Vanta, Andrej Bača, Jozef Kmetz, Jakub Sofranko, Vasil Rubiš, Pavel Rohal, Andrej Kalman, Ján Baran, Jozef Stayer, Miklus Golenia, Jozef Hlaváč, Matej Kozar, Štefan Svac, Štefan Potlaček a Ján Posavec.

36 Sbor bol založený Gregorom Pavlíkom, Jánom Kohútom, Pavlom Dzurillom, Jozefom Vargom, Jozefom Knapikom, Jánom Pavelom, Valentínom Závadom, Jánom Majerovským, Jozefom Andrejčákom, Štefanom Demčákom a Jozefom Ginovským.

povodne v roku 1936. Sbor bol založený 18. októbra 1908, bol známy svojou baseballovou čatou, ktorá každý rok vyhrávala sokolskú ligu. Sbor organizoval kurzy prvej pomoci, svojim mládežníkom odovzdávala Diplomy prvej pomoci. Od roku 1937 mal sbor svoj trubáčsko – bubenícky sbor (Bugle and Drum Corp). Počas druhej svetovej vojny mali v armáde 42 svojich členov.

Nástup na cvičenie počas 6. sletu v Chicago, Ill. 31. augusta 1924

Verejné cvičenie Slovenského Katolíckeho Sokola v Bridgeport, Conn. 21. augusta 1927

Pod ochranou sv. Cyrila a Metoda bol aj Sbor č. 36, založený 30. mája 1909 v Detroite.[37] Sbor bol aktívny pri výstavbe kostola Ss. Cyrila a Metoda na Heintz street, ktorý bol postavený v roku 1918. Manželky zakladajúcich členov založili v roku 1913 Veniec č. 51 pod ochranou sv. Anny. Počas druhej svetovej vojny mal sbor v armáde 82 členov, z ktorých sa 5 nevrátilo.

5. decembra 1909 bol v poľskej miestnosti v Philadelphii založený 48. Sbor Slovenského Katolíckeho Sokola.[38] Sbor bol jedinečný správou vlastného obchodu, ktorý organizoval od roku 1916 až do roku 1927. Jeho dušou bol Rudolf Nemec. Pre obchod sbor prenajal budovu v centre Philadelphie. Prvým správcom obchodu bol Anton J. Chlebuch, jeho prvým po-

37 Jeho zakladateľmi založili Michal Durajda, Ján Kružlák, Dominik Olekšák, Ján Raniak, Juraj Ambrovčík, Michal Ambrovčík, Ján Zelenák a Andrej Leško.

38 Zakladajúcimi členmi boli: Michal Bobonko, Michal Hašulak, Andrej Slicz, Michal Najčak, František Krajan, Ján Kisler, Leopold Ivanič, Štefan Hašulak, Ján Krafčik, Andrej Bagin, Andrejj Barčik, Jozef Balala, Štefan Sádecky, Štefan Káčerik, Adam Bizik, Andrej Filáček, Ján Bologa, Juraj Vančík, Štefan Míček, Ján Marko a Jozef Hasara.

mocníkom (bartenderom) bol Ján Kostolný. Keď spolky vo Philadelphii usporiadali veľký bazár v roku 1917, 48. Sbor mal svoj vlastný stánok, v ktorom sa vybralo vyše tisíc dolárov. Sbor vyslal svojich členov do československých légií a tiež aj do americkej armády, za ktorých počas ich služby v armáde platil príspevky do hlavného sboru. V československej armáde slúžili Michal Dorinec, Vincent Trajčik, Ján Gana a Karol Balaj. Andrej Sluka v légiách zahynul. V Americkej armáde slúžili Štefan Krajčí, Ján Lasička, Imrich Colon, Jozef Papajčik, Andrej Hluchán, Ján Milko, Juraj Mitáš, Tomáš Kada a Juraj Zúber. 48. Sbor obstaral pre svojich mládežníkov v roku 1916 školu, „*kde by sa naučili slovensky čítať a písať*". Sbor zaplatil tabuľu a všetky potrebné veci a požiadal svojho člena Jána Lasičku, aby sa venoval učiteľskej práci.

Trofej 7. sletu v Bridgeport, Conn., 1927

Odznak Slovenského katolíckeho Sokola

Sbor 48. mal medzi svojími členmi množstvo ochotníkov. Prvé divadelné predstavenie sa uskutočnilo v roku 1916, nacvičil ho František Studant. V roku 1921 bol založený Dramatický krúžok. Divadlo riadil Ján Heljenek a šepkárom bol Jozef Koštek.

54. Sbor v mestečku Butler v Pennsylvánii bol založený 29. januára 1910 pod ochranou Najsvätejšieho Mena Ježiš. Jeho sídlo bolo neskôr v meste Lyndora.[39] V druhej svetovej vojne slúžilo so sboru 28 mladíkov, Michal Vavro padol.

Sbor 55 bol založený 24. januára 1910 v Ashley v Pennsylvánii, pod ochranou sv. Ladislava. 59. Sbor vo Wilkes-Barre bol založený 13. marca 1910. Jeho vznik vyhlásil v Kostole Najsv. Srdca Pána Ježiša sám reverend

39 Zakladateľmi boli Ľudovít Sidlik, Jozef Miklošovič, Teofil Vavro, Frank Vandak, Frank Lukas, Tony Simko, Imrich Horvát, Domin Demovič.

Účastníci 12. sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola. Detroit, Michigan. 1933

Poľná sv. omša v Belle Isle. Detroit, Michigan. 1933

Jozef Murgaš.[40] V New Yorku bol aktívny 60. Sbor, založený 1. marca 1910 s deviatimi členmi.[41] Sbor bol známy svojou baseballovou a kolkárskou čatou, ktoré založil v roku 1930. Počas druhej svetovej vojny sbor odpustil všetkým svojim vojakom príspevky. Spolu slúžilo v americkej armáde 38 jeho členov. Po skončení vojny sbor zorganizoval večierok k pocte vojakom spolu s ďakovnou svätou omšou za zdravý návrat všetkých vojakov späť.

---

40 Zakladajúcimi členmi boli Ján Krempacký, Juraj Antony, Anton Hudák, Izidor Magda, Mikuláš Lendacký, Jakub Lendacký, Valent Janič, Andrej Fedor, Andrej Koval, Štefan Uličný, Michal Lipták, Štefan Rusnák, Felix Jenča, Štefan Banas, Jozef Krehel, Jozef Šarácký, Jozef Ištvan, Lorenc Sokolský, Ján Hudák a Jozef Babčák.

41 Gejza Chapkovich, Štefan Malík, Jozef Saliga, Jozef Ondrejička, Ján Mičutka, Jozef Červenanský, Ján Valigura, Štefan Vavrica a Martin Gaba.

Juraj Roman, prisťahovalec z Trenčianskej stolice spolu s ďalšími 16 Slovákmi založili 10. apríla 1910 64. Sbor v Erie, [42] ktorý bol známy svojou sokolskou hudobnou skupinou. Od svojho vzniku do roku 1945 vyplatil sbor spolu viac ako osemtisíc dolárov posmrtnej podpory. Založil aj 30. Veniec sokoliek a v roku 1915 sa podarilo vybudovať sokolskú budovu. Počas druhej svetovej vojny zahynuli dvaja členovia sboru, Jozef Cecho ml. a Frank Smolinský. Počas španielskej chrípky sbor stratil štyroch členov. Sbor bol jedným z mála, ktorý vo svojich pamätiach spomína obdobie depresie v rokoch 1929 – 1933. : „*Rok 1929. Nastala najťažšia skúška pre Betlehemské sokolstvo Bola depresia, národ bez práce, spolkový život upadol, členstvo nemalo príležitosti platiť príspevky, roboty nebolo, jedným slovom všetko zaostalo. Rok 1931, 1932 a 1933. Časy boli ťažké. Ťažko bolo udržať členstvo. Členovia žiadali pôžičky od organizácie, aby si mohli platiť svoje príspevky. Organizácia a tiež sbor udeľoval pôžičky aby tak mohli zachrániť hromadné vytváranie členstva.*"[43] Počas druhej svetovej vojny slúžilo v americkej armáde takmer 100 členov sboru. Sbor takisto zakúpil vojnové bondy za viac ako 6000 dolárov.

Založenie 78. Sboru v Betleheme v Pennsylvánii bolo typickým príkladom, ako sa nový sbor zakladal: „*Bolo to práve 3. decembra roku 1910 keď k nám došiel Ján Hajtol, t. č. organizátor K. T. S. J. „Sokol" v návšteve medzi členov Slovenskej Národnej Bandy shromaždených práve v Palencharovej Halle na šiestej ulici a tu nám začal hovoriť: čo je Kat. Tel. Slov. Jednota „Sokol".*

Na druhý deň 4. decembra práve v nedeľu oznámil nám rev. Mereš v kostole, že popoludní bude schôdza v škole ssv. Cyrilla a Methoda pre mladíkov, žiadajúc každého, aby prišiel na schôdzu. Mladíci došli. Prítomný bol i rev. Mereš a organizátor K. T. S. J. „Sokol"p. Hajtol. Obidvaja rečnili o výhodách členstva tejto Jednoty a prizvukovali, aby sme i my tu prítomní založili si sokolský sbor. „Dobre" – znela odpoveď. Nato Michal B .Smith, Ján Petro, Ján Bartoš, Štefan Bednár, Ján Dadej, Štefan Ferenc, Andrej Ferenc, Ján Horniak, Ján Kokoška, Ján Križin, Štefan Lazorčik, Jozef Balik, Michal Balik, Jozef Lazorčik, Michal Lorinc, Jozef Mittman, Andrej Palenchar, Jozef Palenchar, Viktor Pecuch, Pavel Pavelka, Juraj Slafkovský, Štefan Slafkovský, Štefan Sobota, Ján Sobota, Andrej Sebaj, Ján Uličný, Ján Silvaj, Michal Timko, Michal Uličný a Ján Bruno osvedčili sa, že ochotní sú stať sa zakladajúcimi členmi nového sokolského sboru K. T. S. J. „Sokol" v našom meste Betlehem, Pa. a hneď zvolili si aj sborový úrad. Dňa 10-ho apríla v roku 1911 bol sbor prijatý do

---

42 Medzi ďalších členov patrili: Jozef Rúža, Jozef Kalivoda, Július Spaček, Frank Zemánek, Jozef Smolinský, Pavel Smolinský, Ján Karovič, Rudolf Spaček, Štefan Paidelhauzer, Štefan Benek, Frank Lachkovič, Andrej Pelikán, Andrej Grega, Štefan Čermák a Wiliam Olarek.

43 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s. 130.

lona K. T. S. J. „Sokol" z č. 78. a behom šesť mesiacov už aj mal 95 členov."[44] Betlehemský sbor pestoval *„rôzne americké hry, ako sú: Base Ball, Foot Ball a Track čili Vybehávanie."* Sbor mal zaujímavý názor na ďalšie usporiadanie Československej republiky: *„Sbor vysielal dobrovoľníkov do armády Spojených štátov na pomoc Spojencom, bojujúcim na strane Ameriky za svetovú demokraciu a slobodu aj našich Slovákov na Slovensku a bratov Čechov na Morave v Čechách, v Sliezsku a Rusínov v Podkarpatskej Rusi; teda až v štyroch štátoch. Veríme, že akonáhle budú mať tieto štyri štáty dostatočný počet vzdelanej svojej mládeže, tak si zariadia tiež také štátne zákonodarne, ako majú i tunajšie všetky štáty v našej Amerike. Ale to bude len až vtedy, keď Česko Slovenská Republika bude už vyzerať ako 16 - 20 ročná pospelá panna."*[45] Začiatkom 20-tych rokov bol Sbor decimovaný španielskou chrípkou, aj odchodom 36 dobrovoľníkov do armády Spojených štátov amerických.

Sbor č. 88 v meste Meriden v štáte Connecticut pod ochranou SS. Cyrila a Metoda vznikol 14. mája 1911.[46] So Sboru pochádzali dobrovoľníci v československeých légiách vo Francúzsku – Štefan Kazimer a Ján Martančík. V druhej svetovej vojne slúžili v americkej armáde Frank Budzinack, Edward Barnaš, Bohumil Cibuľa, Edward Polick, Juraj Kazimer a Jozef Polák. Frank Budzinack padol vo Francúzsku.

So Sboru č. 86 v Port Griffit bojovalo v druhej svetovej vojne 20 sokolov, z ktorých o život prišli Jozef Hižný v lietadle a Edward Koscelník na bojisku.

Sbor č. 90 v Trentone bol založený 11. septembra 1911 pod ochranou sv. Juraja.[47] Počas druhej vojny mal v armáde 39 členov, z ktorých J. Walachy, S. Mendrey a A. Voscek v bojoch padli.

Guttenberg v New Jersey bol sídlom 92. Sboru. Ten bol založený 5. novembra 1911.[48] Sbor si založil vlastný hudobný sbor. Chorých členov do roku 1945 podporil sumou 2500 dolárov. V druhej vojne mal sbor 30 členov. Edward M. Štica a Frank J. Tomešek boli ťažko ranení vo Francúzsku, Jozef Šarmir bol ranený na africkom fronte.

---

44 Dejiny Betlehemských Slovákov v Spojených Štátoch Severnej Ameriky. Sostavil Milan P. Paulíny. Betlehem, Pa, 1921, s. 57.

45 Dejiny Betlehemských Slovákov v Spojených Štátoch Severnej Ameriky. Sostavil Milan P. Paulíny. Betlehem, Pa, 1921, s. 57.

46 Jeho zakladateľmi boli Andrej Kazimer, Matej Roback, Ján Barnaš, Jozef Krak, Jozef Pichnarčik, Andrej Lach, Mikolay Granda, Vasil Beley a Ján Kijovský.

47 Správcom bol Jozef Kraus, zapisovateľom Ján Notta, účtovníkom Jozef Lancarich, pokladníkom Gašpár Rehák, dozorcom Jozef Skokan a veliteľom Wendell J. Mendrey.

48 Zakladajúcimi členmi boli Tomáš Moravčík, Štefan Lackovič, Pavel Krišek, Leo Magorský, Andrej Krutka, Pavel Okenka, Ján Toplanský, Ján Srholec, Peter Holický a Jozef Bolčík.

Sokolskí jasličkári

Sbor č. 113 v Kenosha v štáte Wisconsin bol založený 2. apríla 1911.[49] V čase založenia sboru mala Kenosha približne 15000 obyvateľov, z ktorých bolo asi 300 Slovákov. V prvej svetovej vojne mal sbor v americkej armáde 7 sokolov, z ktorých jeden padol. V druhej vojne bojovalo 26 členov sboru. Bol to jediný sbor, pri ktorom existovalo futbalové družstvo, ktoré vzniklo v roku 1926.

V Bridgeporte sídlil Sbor č. 133 pod ochranou sv. Cyrila a Metoda, založený 19. apríla 1914.[50] Počas druhej svetovej vojny slúžilo v americkej armáde až 118 členov, štyria z nich v boji padli. Bol to Andrej Filip, Michal Imbro, Ján Jakupco a Cyril Kasinák.

Sbor č. 147 v Milwaukee bol založený 7. júna 1915.[51] 13 členov sboru nastúpilo ako dobrovoľníci do česko-slovenských légií. Sbor č. 149 v Chicagu,

---

49 Správcom bol Ján Hálmo, podsprávcom Július Dolník, zapisovateľom Ignac Puterka, účtovníkom Karol Kopecký, pokladníkom Ludwig Kúliš a strážcom Anton Hodal.

50 Jeho zakladajúcimi členmi boli Matúš Jankola, Pavel Mačo, Jozef Piska, Jozef Krátky, Michal Ondic, Jozef Vasko, Ján Mojcher st., Pavel Mojcher, Ján Rusinák, Vendelín Dvorský, Fabian Nemergut, Michal Šimko, Ignác Hruby, Vito Žilka a Andrej Adam.

51 Zakladajúcimi členmi boli Pavol F. Nemček, Jozef G. Pruša, Viktor Pruša, Štefan Zvonek, Stanislav Beno, Peter Faško, Jozef Porubský, Ján Banyar, Štefan Hrenak, Pavol Durík, V. Bobot a Michal Martinko.

Ill vznikol 4. júla 1915.[52] Takisto Sbor č. 50 sídlil v Chicagu. Za patróna si vybrali sv. Štefana. Založený bol 6. januára 1916.

Sbor č. 162 v Cliftone bol založený 15. októbra 1916.[53] Patrónmi sboru boli SS. Cyril a Metod. V prvej svetovej vojne v americkej armáde slúžili Ján Kovalčik, Jozef Bigoš a Jozef Braviak. V druhej svetovej vojne bol Andrej Servas ml. zabitý v boji, Richard Novak a Juraj Seredik zomreli počas služby. V Kórejskej vojne bojovali Emil Pavlica, Rudolf Hudak a Ján Gurcak.

Sbor č. 167 v Barbertone v Ohiu pod ochranou sv. Michala bol založený 9. septembra 1917.[54] Sbor č. 177 v Lorain v Ohiu bol založený 2. októbra 1921.[55] Bol veľmi aktívny v podpore väčšiny charitatívnych akcií slovenských organizácií. Prispel napríklad na zbierku na vymáhanie Pittsburghskej dohody, na pomník Milanovi Rastislavovi Štefánikovi v Clevelande, Americkému červenému krížu, na volebný fond pre Slovensko. Prispel aj pre Maticu Slovenskú v Amerike, či na storočnú oslavu mesta Lorain.[56] Vo vojenskej službe počas druhej svetovej vojny bolo 102 členov, pričom Jozef T. Sugerik a Ján T. Papajčik v bojoch zahynuli. Z tohto sboru pochádza plukovník Benjamin Chapla. Chapla bol absolventom West Point akadémie, počas druhej svetovej vojny získal 11 vyznamenaní. Sokoli z Lorain spolu s ostatnými slovenskými spolkami nakúpili vojenské bondy za viac ako pol milióna dolárov.

Sbor č. 180 v Cantone v Ohiu bol založený v roku 1922.[57] Sbor bol veľmi aktívny v podpore Červeného Kríža. Sbor mal v americkej armáde 45 členov, z ktorých Andrej Bzan a Ján Holesa zahynuli pri letectve.

Sbor č. 182 v New Yorku bol založený 18. apríla 1923. Tento sbor bol aktívny pri zbierke na ambulantné vozidlá. Takmer všetci členovia sa zúčastnili vysviacky dvoch ambulancií v roku 1943, ktoré boli darom newyorských Slovákov americkej armáde. Počas vojny aj mnohí členovia darovali krv Americkému červenému krížu. Sbor takisto podporil vyslanie hudby

---

52 Zakladateľmi boli Michal Kalafut, Valent Brincka, Jozef Grigus, Valent Brodovský a Peter Nemec.

53 Správcom bol Andrej Frankovič, podsprávcom Jozef Krak, zapisovateľom Ján Pavličko, účtovníkom Jakub Bednarčik, pokladníkom Andrej Servas a dozorcom Valent Soltis.

54 Prvými členmi boli Štefan Bohunický, Jozef Bohunický, Rudolf Magdalík, Štefan Stražan, Ján Mestyanek, Adam Žak, Andrej Dutka a Ján Dutka.

55 Členmi boli Michal Lukač, Dominik Sloboda, Jozef Nocjar, Ján Zahoranec, Michal Zboyovsky, Štefan Muzila, Ján Katričák, Andrej Kapitančik, Teofol Krocko, Vendel Sarmir, Ján Valentovič, Vendelin Migra, Timothy Gerek, Valent Svat, Štefan Tomko, Sylvester Kostický, Jozef Zuffa, Emil Ganobčik, Ján F. Luca, František Svat, Dominik Zelnik, Jozef Ganobčik a Ján Kiska.

56 Krátke dejiny lorainských Slovákov s príležitosti zajazdu delegácie Matice Slovenskej do Lorain, Ohio v dňoch 10-11 a 12-ho mája 1936. Zostavil lorainský Matičný výbor. Lorain, Ohio, 1936, s. 35.

57 Zakladajúcimi členmi boli Pavol Oleyar, Louis Porupčanský, Andrej Gonda, Jozef Tančák, Anna Zavoda, Anna Novák a Fantišek Stranan.

o. Lacha na európske turné, ktorú aj finančne podporil. Sbor odpúšťal počas svetovej vojny mesačné príspevky svojím členom – vojakom. Sbor sa pričinil svojou finančnou pomocou na vybudovanie sokolskej miestnosti pre newyorské sokolské potreby.

Sbor č. 185 v Binghamtone bol založený 25. augusta 1923 pod ochranou sv. Cyrila a Metoda.[58] Zo sboru pochádzala Mária Matolka, ktorá pracovala vo Washingtone, D.C. ako sekretárka admirála Carney.

Sbor č. 186 v Drexell Hill v Pennsylvánii bol založený 20. októbra 1923 pod ochranou sv. Jána Krstiteľa.[59] Sbor č. 188 v Lansford, Pa., bol založený 17. novembra 1923.[60] Patrónom bol sv. Martin. Počas druhej svetovej vojny slúžilo až 133 členov sboru v armáde USA, z ktorých Jozef Jurko a Bernard Olšovský zahynuli. Sbor tiež zakúpil vojnové bondy za 20 000 dolárov.

Sbor č. 189 v meste Tresckow v Pennsylvánii bol založený 1. januára 1924.[61] Sbor bol pod ochranou Božieho Tela. Sbor mal v armáde 16 vojakov a jedného štátneho policajta – Juraja Yaschur, ktorý bol zabitý pri dopravnej nehode. V prvej svetovej vojne slúžil Juraj Leshko.

Sbor 191. v Stratforde v štáte Connecticut[62] bol založený 8. augusta 1924 pod patronátom sv. Vavrinca.[63]

Celkovo mal teda Slovenský Katolícky Sokol už v roku 1921 395 sborov, z toho 141 mužských, 76 ženských a 178 sborov mládeže. Spolu evidovali 18 000 členov, z toho 5068 mužov, 2390 žien a 10542 mladých členov. Slovenský Katolícky Sokol pôsobil v pätnástich štátoch USA. Najviac sborov ako aj členstva bolo v Pennsylvánii, kde pôsobilo 64 mužských sborov, 29 ženských vencov a 81 sborov dorastu (podrastu). Spolu v Pennsylvánii pôsobilo 174 sborov s 7475 členmi. Na druhom mieste bol štát New Jersey, v ktorom bolo 55 sborov, z ktorých bolo 19 mužských, 11 ženských a 25 sborov mládeže. Spolu v štáte New Jersey pôsobilo 2350 členov. Tretím štátom v počte sokolov bolo Ohio, kde pôsobilo 12 mužských, 8 ženských a 18 sborov mládeže. Spolu mali 2260 členov. V štáte New York pôsobilo v roku 1921 28 sborov s 1478 členmi. Štát Connecticut mal 18 sborov s 993 členmi. Ostatných 161 sborov a 2286 členov sídlili v štátoch Wisconsin, Indiana, Ma-

---

58 Správcom bol Štefan Drahoš, podsprávcom Juraj Knap, zapisovateľom Matej Kudláč, účtovníkom Karol Gulej, pokladníkom Mikloš Kudláč a dozorcom Ján Tomančík.

59 Jeho zakladajúcimi členmi boli Ján Curaj, Ján Tretina, Jozef Taraba, Štefan Kmeco, Peter Mocák, Štefan Skubak, Michal Bohiník, Mikolaj Karvan.

60 Zakladajúcimmi členmi boli Pavol Horvath, Martin Kopunek, Adam Šurina, Jozef Šurina, Florian Olšovský, Jozef Vrabel, Ján Baník, Michal Greguš, Valentín Janiček, Ján Ocilka, Ján Kniš, Jozef Baník a Peter Horvath.

61 Zakladateľmi boli Štefan Rovnák, Ján Bodnar, Ján Mandzak, Anton Harvilla, Ján Harvilla, Juraj Gelatko, Andrej Chabala, Štefan Dubick, Ján Ilavský, Andrej Harvilla.

62 Prvými úradníkmi boli: správca Jozef J. Nemec, podsprávca Ján Mertin, účtovník Alex Trop a pokladník Anton Liska.

63 Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955, s.118.

ine, Massachussets, Minnessotta, Michigan, Rhode Island, Virginia, West Virginia a v Kanade. Najväčší počet sborov a členov bol v meste Youngstown, Ohio, kde bolo spolu 13 sborov so 745 členmi. Najsilnejším sborom bol 78. Mužský sbor v meste Betlehem, Pa., ktorý mal 165 členov. Najsilnejší veniec bol v meste Passaic,, ktorý mal 125 členiek. Najväčším sborom mládeže bol Sbor č. 7. v meste Chicagu, ktorý mal v roku 1921 350 členov.[64]

Župy a sbory boli teda najdôležitejšími súčasťami Slovenského Katolíckeho Sokola. Všetok sokolský život sa odohrával práve tam. S Hlavným úradom sa dostávali župy a sbory často do konfliktu jednak kvôli neporiadku v platení členských príspevkov, jednak kvôli rôznym politickým nezhodám pri voľbe členov Hlavného úradu.

64 SBORNÍK Rimsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1921. Vydala Jednota Katolíckych Sokolov v Spojených štátoch amerických. Ročník XII., Passaic, NJ, 1921, s. 144.

ZÁVER

Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike bol jednou z najvýznamnejších krajanských organizácií Slovákov za oceánom. Od svojho vzniku v roku 1905 bol prísne katolíckou organizáciou postavenou na konfesionálonom základe, čo do značnej miery obmedzovalo jeho existenciu, rast a hlavne vplyv. Za štyridsať rokov sledovaného obdobia sa z malého 43 členného spolku s hodnotou piatich dolárov v malom mestečku v New Jersey stal celoamerický poisťovací spolok s 44 000 členmi a aktívami viac ako štyri milióny dolárov.

Pre Slovenský Katolícky Sokol nebola situácia na Slovensku prvotnou oblasťou záujmu. S prekvapením som zistil, že o politickú, sociálnu, či kultúrnu situáciu v starom kraji sa zaujímali väčšinou len jednotlivci. V priebehu Prvej svetovej vojny a v dvadsiatych rokoch to bol hlavný redaktor „*Katolíckeho Sokola*" Gustáv Košík, či hlavný veliteľ Jozef Maťašovský. V kľúčových veciach nechávali členovia Sokola rozhodnutia na Slovenskú Ligu v Amerike. Súviselo to pravdepodobne s typom členstva Sokola. Išlo väčšinou o trvale usadených Slovákov v novej vlasti, ktorých už „*starý kraj*" nieže nezaujímal, len už dianie v ňom nebolo pre ich životy prioritou. V tejto súvislosti si musíme uvedomiť, že Slovenský Katolícky Sokol bol vlastne poisťovacou spoločnosťou, ktorej hlavnou náplňou bol poisťovací biznis, čo do značnej miery ohraničovalo ich pozornosť. Tak sa v Sokole často stávalo, že nadšení jednotlivci nedostávali v „*krajových*" otázkach dostatočnú spätnú väzbu. Na moje prekvapenie sa to ukázalo už pri verbovaní dobrovoľníkov do československých légií v roku 1917, kedy hlavný veliteľ Jozef Maťašovský netajil sklamanie z vlažného postoja členov spolku k tejto otázke. Moje tvrdenia potvrdzujú aj ďalšie udalosti – slabý záujem o účasť v delegáciách na Slovensko či relatívne slabá podpora zbierok pre Slovensko a jeho obyvateľov. Táto situácia súvisela aj s roztrúsením Slovákov katolíckeho vierovyznania do niekoľkých spolkov v Amerike. Ponuka bola skutočne široká. Okrem Slovenského Katolíckeho Sokola bola veľmi aktívnou Prvá Slovenská Katolícka Jednota, či Prvá Ženská Katolícka Jednota, alebo Spolok Slovenských Katolíkov.

O to viac organizácia pomáhala doma. Od dvadsiatych rokov sa stávala kvôli výhodnému systému poistenia skutočne atraktívnou pre nových členov. Dokonca ani v období veľkej hospodárskej krízy na prelome 20tych a 30tych rokov 20. storočia nestratila kredit a z krízy vyšla viac menej bez veľkých strát. Práve v týchto kritických obdobiach bol Slovenský Katolícky Sokol veľmi aktívny v podpore najrôznejších charitatívnych a filantropických podporách a zbierkach. Podporil množstvo kostolov, slovenských škôl, kláštorov, dievčenských škôl, ale aj jednotlivcov pri rôznych životných príle-

žitostiach a tragédiách. Takto Slovenský katolícky Sokol investoval do svojho členstva a na šírenie „slovenskosti" v Severnej Amerike milióny dolárov.

V čom bol Sokol skutočne výnimočný a vynikal aj medzi slovenskými organizáciami bola lojalita voči novej vlasti. Slovenský Katolícky Sokol obetoval stovky svojich členov v prvej či druhej svetovej vojne. V období obidvoch vojenských konfliktov pomáhal americkej vláde zakúpením vojnových pôžičiek v hodnote miliónov dolárov, zakúpil vojnové sanitky, ambulantné lietadlo, prispieval Americkému červenému krížu.

Slovenský Katolícky Sokol bola telovýchovnou jednotou. V jednotlivých župách, sboroch či vencoch zohrávala telovýchova a šport značnú časť ich činnosti. Po celé sledované obdobie však mali hlavní cvičitelia problém s členstvom v nedôslednosti, nezáujme a nekvalite cvičenia. Napriek tomu to bola práve telovýchova, ktorá robila Slovenský Katolícky Sokol iným a priťahovala mladých do radov organizácie.

Bol to práve Sokol, ktorý dlho držal slovenský jazyk a slovenskú kultúru v Amerike na úrovni. Takmer v každom sbore sa hralo slovenské divadlo, čítala sa slovenská literatúra, navštevoval sa slovenský kostol. Sbory boli strediskom zábavy všetkého druhu – slovenské bazáry, svadby, pikniky, výlety. Za tým všetkým bol Slovenský Katolícky Sokol.

Čo však takisto charakterizovalo Slovenský Katolícky Sokol bol antisemitizmus. Ani za morom neboli schopní slovenskí katolíci prekonať svoju nenávisť voči židovskému etniku. Bolo to šialenstvo, ktoré malo nedozierne následky v podobe tisícok ľudských životov.

Pri písaní monografie ma veľmi často vyrušovali vzájomné osobné spory vo vnútri organizácie. Tie vyplývali z „demokratických" prvkov vo vnútri Sokola – hlavne z potreby volieb Hlavného úradu na jednotlivých sletoch. Ani Slovenský Katolícky Sokol sa teda nevyhol volebným kortešačkám, osočovaniu protikandidátov, trestným oznámeniam a podvodom. Napriek tomu bol Slovenský Katolícky Sokol pre slovenskú komunitu v Severnej Amerike veľkým prínosom a organizáciou, v ktorej dali dušu generácie našich vysťahovalcov.

RESUMÉ

The Slovak Catholic Sokol in North America was one of the most important organizations of Slovaks overseas. From its inception in 1905, it was a strictly Catholic organization built on a confessional basis, which largely limited its existence, growth and, most importantly, its influence. In the forty years of the period under review, it grew from a small, 43-member, five-dollar association in a small New Jersey town to an all-American insurance association with 44,000 members and assets of more than four million dollars.

For the Slovak Catholic Sokol, the situation in Slovakia was not the primary area of interest. I was surprised to find out that the political, social or cultural situation in the old region was mostly of interest only to individuals. During the First World War and in the 1920s it was the chief editor of the „*Catholic Sokol*", Gustáv Košík, or the commander-in-chief, Jozef Maťašovský. In key matters, the members of the Sokol left decisions to the Slovak League in America. This was probably related to the type of Sokol membership. They were mostly permanently settled Slovaks in their new homeland, who were no longer interested in the „*old region*", because what was happening there was no longer a priority in their lives. In this context, we must remember that the Slovak Catholic Sokol was actually an insurance company whose main business was insurance, which largely limited their attention. Thus, it often happened in the Sokol that enthusiastic individuals did not receive sufficient feedback on „*regional*" issues. To my surprise, this was already evident during the recruitment of volunteers for the Czechoslovak legions in 1917, when the commander-in-chief, Jozef Maťašovský, made no secret of his disappointment at the lukewarm attitude of the members of the society towards this issue. My assertions are confirmed by other events – the weak interest in participating in delegations to Slovakia or the relatively weak support for collections for Slovakia and its inhabitants. This situation was also related to the dispersion of Slovaks of the Catholic faith into several associations in America. The offer was really wide. In addition to the Slovak Catholic Sokol, the First Slovak Catholic Unity, or the First Women's Catholic Unity, or the Society of Slovak Catholics were also very active.

The organization helped all the more at home. From the 1920s onwards, it became really attractive to new members because of the favorable insurance system. Even during the Great Depression at the turn of the 1920s and 1930s, it did not lose credit and emerged from the crisis more or less without major losses. It was during these critical periods that the Slovak Catholic Sokol was very active in supporting various charitable and philanthropic outreach and collections. It supported a number of churches, Slovak schools,

convents, girls‘ schools, as well as individuals on various occasions of life and tragedies. In this way, the Slovak Catholic Sokol has invested millions of dollars in its membership and in spreading „Slovakness“ in North America.

Where Sokol was truly exceptional and stood out even among Slovak organizations was its loyalty to the new homeland. The Slovak Catholic Sokol sacrificed hundreds of its members in the First or Second World War. During both military conflicts, it assisted the U.S. government by purchasing millions of dollars worth of war loans, purchased war ambulances, ambulance aircraft, and contributed to the American Red Cross.

The Slovak Catholic Sokol was a physical education unity. In individual counties, congregations or wards, physical education and sport played a significant part of their activities. Throughout the period under review, however, the main problems with the membership were inconsistency, disinterest and poor quality of exercise. Nevertheless, it was physical education that made the Slovak Catholic Sokol different and attracted young people to the ranks of the organization.

It was the Sokol that kept the Slovak language and Slovak culture alive in America for a long time. Almost every congregation performed Slovak theater, read Slovak literature and attended a Slovak church. The congregations were the center of entertainment of all kinds – Slovak bazaars, weddings, picnics, trips. Behind it all was the Slovak Catholic Sokol.

But what also characterized the Slovak Catholic Sokol was anti-Semitism. Even overseas, Slovak Catholics were unable to overcome their hatred of the Jewish ethnicity. It was a madness that had unforeseeable consequences in the form of thousands of human lives.

While writing the monograph, I was very often disturbed by personal disputes within the organization. These stemmed from the „democratic“ elements within the Sokol – especially the need to elect the Main Office at the various rallies. Thus, even the Slovak Catholic Sokol did not avoid electoral horse-trading, slandering of opposing candidates, criminal reports and fraud. Nevertheless, the Slovak Catholic Sokol has been a great asset to the Slovak community in North America and an organization in which generations of our emigrants have given their souls.

DER SCHLUSS

Der Slowakische Katholische Sokol (slow. für „Falke") in Nordamerika war eine von den wichtigsten Organisationen der Slowaken auf der anderen Seite des Atlantiks. Seit seinem Entstehen im Jahr 1905 war der Verband eine strikt katholische, auf konfessioneller Basis gestellte Organisation, was in hohem Maß seine Existenz beschränkte. In vierzig Jahren beobachteter Epoche wurde aus dem kleinem Verband mit 43 Mitgliedern mit dem Wert von fünf Dollars in dem kleinen Städtchen New Jersey ein ganzamerikanischer Versicherungsverband mit 44 000 Mitgliedern und die Summe von mehr als vier Million Dollars.

Für den Slowakischen Katholischen Sokol war die Situation in der Slowakei nicht der erste Interessenbereich. Mit Überraschung habe ich entdeckt, dass sich für die politische, soziale oder kulturelle Situation meistens nur die Einzelnen interessierten. Im Laufe des ersten Weltkriegs und in den zwanzigen Jahren war das der Hauptredakteur der Zeitung „Katolícky Sokol" Gustáv Košík, oder der Hauptkommandant Jozef Maťašovský. In wichtigen Sachen veließen sich die Mitglieder des Sokols bei den Entscheidungen auf die Slowakische Liga in Amerika. Das hing wahrscheinlich mit dem Typ der Mitgliederschaft in Sokol zusammen. Es ging meistens um dauerhaft gesiedelte Slowaken in der neuen Heimat, die schon das „alte Land" nicht so interessierte, nun das Geschehen da hatte keine Priorität mehr für ihr Leben. In diesem Zusammenhang müssen wir uns bewusst werden, dass der Katholische Sokol eigentlich eine Versicherungsgesellschaft war, in der die Hauptaufgabe der Versicherungsgeschäft war, was in hohem Maß ihre Aufmerksamkeit beschränkte. So passierte es oft im Sokol, dass die einzelnen Begeisterten in „Randbereichen" kein genügendes Feed-back erhielten. Mit großer Überraschung für mich zeigte sich das schon bei der Bewerbung von neuen Freiwilligen in die Tschechoslowakische Legion im Jahr 1917, wenn der Hauptkommandant Jozef Maťašovský seine Enttäuschung über die laxe Einstellung der Mitglieder des Verbands zu dieser Frage nicht verheimlichte. Meine Ansichten bestätigen auch weitere Ereignisse – ein schwaches Interesse für die Teilnahme an Delegationen in der Slowakei oder relativ schwache Unterstützung von der Sammlung für die Slowakei und ihre Bewohner. Diese Situation hing auch mit verstreuten Slowaken des katholischen Glaubens in mehreren Vereinen in Amerika zusammen. Das Angebot war wirklich breit. Außer dem Slowakischen Katholischen Sokol war der Erste Slowakische Katholische Verein (in slow. Jednota) sehr aktiv, oder der Erste Katholische Frauenverein, oder der Verband von Slowakischen Katholiken.

Um so mehr half die Organisation zu Hause. Seit den zwanziger Jahren wurde sie dank günstigem Versicherungssystem wirklich attraktiver für neue Mitglieder. Sogar in der Zeit der wirtschaftlichen Krise zwischen den 20-ger und 30-ger Jahre des 20.Jahrhunderts verlor sie nicht den Kredit und aus der Krise ging sie sozusagen ohne große Defizite. Genau in diesen kritischen Zeiten war der Katholische Sokol sehr aktiv in der Unterstützung verschiedener caritativer und philantrophischer Aushilfen und Sammlungen. Sie unterstützten eine Menge von Kirchen, slowakischen Schulen, Klostern, Mädchenschulen, aber auch einzelne Personen bei Jubiläen und Lebenstragödien. So investierte der Slowakische Katholische Sokol in seine Mitgliedschaft und in die Verbreitung der „Slowakenschaft" in Nordamerika Millionen von Dollars.

Worin Sokol wirklich einzigartig war und auch zwischen den slowakischen Organisationen exzellierte, das war die Loyalität zu der neuen Heimat. Der Slowakische Katholischer Sokol opferte Hunderte von seinen Mitgliedern in dem ersten oder zweiten Weltkrieg. In der Zeit von beiden Konflikten half er der amerikanischen Regierung mit dem Kauf des Kriegsdarlehens mit der Summe von Millionen Dollars, kaufte Kriegskrankenwagen, Ambulanzflugzeuge, steuerte etwas dem Amerikanischen Roten Kreuz bei.

Der Slowakische Katholische Sokol war ein Leibeserziehungsverein. In einzelnen Komitäten, Kränzen oder Verbänden spielte Leibeserziehung und der Sport einen wichtigen Teil der Tätigkeit. In der ganzen beobachteten Zeit hatten aber die Hauptvorturner das Problem mit der Inkonsequenz, dem Desinteresse und der Mangelhaftigkeit des Turnens seiner Mitglieder. Trotzdem war die Leibeserziehung genau das, was den Slowakischen Katholischen Sokol anders machte, und die Jugend in die Reihen des Vereins zog.

Es war gerade Sokol, der lange die slowakische Sprache und slowakische Kultur in Amerika auf dem Niveau hielt. Fast in jedem Verband wurde slowakisches Theater gespielt, slowakische Literatur gelesen, eine slowakische Kirche besucht. Verbände waren die Zentralen der Unterhaltung jeder Art – slowakische Märkte, Hochzeiten, Picknicks, Ausflüge. Hinter all diesen Veranstaltungen stand der Slowakische Katholische Sokol.

Was aber auch den Slowakischen Katholischen Sokol charakterisierte war der Antisemitismus. Nicht einmal auf der anderen Seite der Welt waren die slowakische Katholiken fähig, die Feindseligkeit gegen Juden zu überwinden. Das war ein Wahnsinn, das unabsehbare Folgen in der Form von tausenden menschlichen Leben hatte.

Bei dem Schreiben der Monographie störten mich oft gegenseitige persönliche Auseinandersetzungen im Inneren der Organisation. Diese folgten aus „demokratischen" Elementen im Inneren von Sokol – vor allem vom Bedarf der Wahlen des Hauptamts bei einzelnen Kongressen. Nicht nur der Slowakische Katholische Sokol vermied also die Wahlwerbung , die

Beschimpfung von Gegenkandidaten, die Strafanzeigen und das Betrügen. Trotzdem leistete der Slowakische Katholische Sokol für die slowakische Gemeinschaft in Nordamerika einen großen Beitrag und war eine Organisation, in der die Generationen von Migranten ihre Seele gaben.

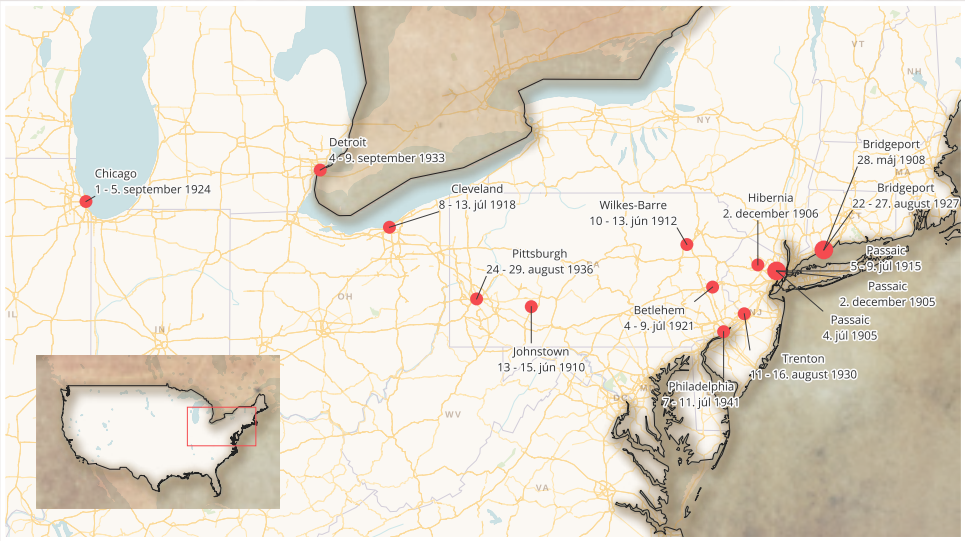

Sokolské sjazdy Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

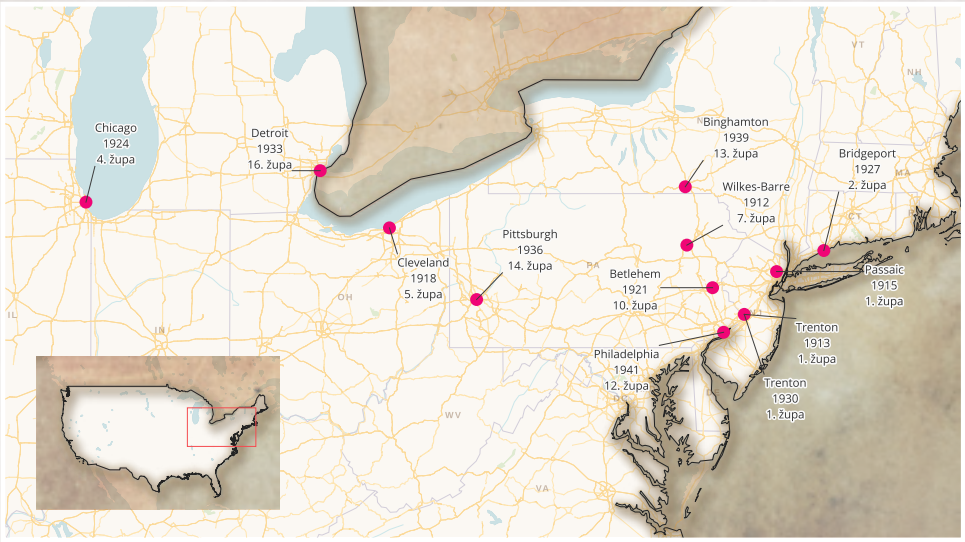

Sokolské slety Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

PRÍLOHY

Príloha č. 1

Hlavní predstavitelia Slovenského Katolíckeho Sokola zvolení na jednotlivých sjazdoch

1. Sjazd – Passaic, NJ.:

hlavný duchovný:	Viktor Žurek
správca:	Matúš Husý
podsprávca:	Jozef Hladek
zapisovateľ:	Juraj Domyon
účtovník:	Andrej Kovalík
pokladník:	Matej Kuruc
dozorcovia:	Matej Klimek, Štefan Blahut, Valent Lapšanský, Jakub Waxmonský
veliteľ:	Ján Simulčík
podveliteľ:	Ján Moss
správca poroty:	Jozef Sury

2. Sjazd – Hibernia, NJ

hlavný duchovný:	Viktor Žurek
správca:	Matúš Husý
podsprávca:	Andrej Žitnaj
zapisovateľ:	Matej Štefaniak
účtovník:	Andrej Kovalik
pokladník:	Valent Bednarčík
dozorcovia:	Anton Kurek, Matej Klimek, Tomáš Zimbor
veliteľ:	Michal Zagorsky
podveliteľ:	Valent Šoltis
správca poroty:	Juraj Kopacka

3. Sjazd – Bridgeport, Conn.

hlavný duchovný:	Matúš Jankola
hlavný správca:	Andrej Žitnaj
hlavný podsprávca:	Matej Kuruc
hlavný zapisovateľ:	Michal A. Dávala
hlavný účtovník:	Michal Kalafut
hlavný pokladník:	Alex E. Kepler
hlavní dozorcovia:	Juraj Sedlak, Jozef Majerčak, Ján Moss, Adam Neslušan
veliteľ:	Ján Choun
podveliteľ:	Ján Simulčik

4. Sjazd – Johnstown, Pa.

duchovný:	Viktor Žárek
správca:	Andrej Žitnaj
podsprávca:	Matej Kuruc
zapisovateľ:	Michal A. Dávala
účtovník:	Alex E. Kepler7
pokladník:	Juraj Sedlák
správca dozorcov:	Štefan Benč
dozorcovia:	Jozef Majerčák, Štefan Knotek, Adam Neslušan
správca poroty:	Jozef J. Ďulík

hlavní veliteľ a podveliteľ neboli zvolení

5. Sjazd – Wilkes-Barre, Pa.

duchovný:	Gašpar Pánik
hlavný správca:	Gusto Košík
hlavný podsprávca:	Štefan Knotek
hlavná podsprávkyňa:	Mária Davala
hlavný zapisovateľ:	Michal A. Dávala
hlavný účtovník:	Alex Kepler
hlavný pokladník:	Juraj Sedlák
hlavný veliteľ:	Jozef Maťašovský
hlavný podveliteľ:	Ján Vietoris
správca dozorcov:	Štefan Benč
dozorcovia:	Andrej Hmelar, Adam Andraščik, Anna Nemec
redaktor:	František Škutil

6. Sjazd – Passaic, NJ

správca:	Michal A. Dávala
podsprávca:	J. C. Murajda
podsprávkyňa:	Štefánia Jankola
veliteľ:	Jozef Maťašovský
podveliteľ:	Andrej Kalman
zapisovateľ:	Štefan V. Knotek
účtovník:	Alex Kepler
pokladník:	Štefan Benč
správca dozorcov:	Adam Andraščik
dozorcovia:	Michal Saleny, Štefan Muranský, Zuzanna Klamár
redaktor:	Gustáv Košík

7. Sjazd – Betlehem, Pa.

hlavný duchovný:	J. M. Petro
hlavný správca:	Anton M. Palkovič
hlavný podsprávca:	Stefan V. Knotek
hlavný podsprávkna:	Cecília Kollar
hlavný tajomník:	Michal Kudláč
hlavný pokladník:	A. M. Palkovič
správca hlavných dozorcov:	Anton Kojiš
dozorcovia:	Ján J. Bartoš, Štefan Muranský
dozorkyne:	Julia Vaniček, Veronika Kalafut
veliteľ:	Ján V. Gazdačka
hlavný podveliteľ:	Pavel F. Nemček
členovia Technického sboru:	Štefan Mendrej, Peter Pikala, Michal Šramko
redaktor:	František Škutil

8. Sjazd – Chicago, Ill.

hlavný duchovný:	Martin Rubický
hlavný správca:	Michal Sinčak
hlavný podsprávca:	Ján D. Heljenek
hlavná podsprávkyňa:	Magda Kojiš
hlavný tajomník:	Michal Kudláč
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hl. dozorcov:	Anton M. Palkovič
dozorcovia:	Michal Behunčik a Michal Žalúdek
dozorkyne:	Veronika Kalafut a Júlia Vaniček
hlavn veliteľ:	Jozef Maťašovský
hlavný podveliteľ:	Ján Výboch
členovia Technického Výboru:	Andrej Kalman, Valent Hilla, Jozef L. Maruskin
redaktor:	Gustáv Košík
správca hl. poroty:	František Škutil.

10. Sjazd – Bridgeport, Conn.

hlavný duchovný:	Martin B. Rubický
hlavný správca:	Anton M. Palkovič
hlavný podsprávca:	Ján D. Heljenek
hlavná podsprávkyňa:	Mária Kardoš
hlavný tajomník:	Michal Kudlač
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hl. dozorcov:	Michal Behunčik
dozorcovia:	Jozef Štica a Michal Žalúdek

dozorkyne:	Mária Rujak, Veronika Kalafut
redaktor:	Gustáv Košík
hlavný veliteľ:	Jozef Maťašovský
hlavný podveliteľ:	Jozef Prelich
členovia Technického sboru:	Michal S. Rehak, Albert A. Huba
riaditeľ atletiky:	Ján S. Hudak
hlavný komisár atletiky:	Ján L. York
hlavný lekár:	Peter P. Hletko

11. Sjazd – Trenton, NJ

protektor:	Štefan Krasuľa
hlavný duchovný:	Štefan Pánik
hlavný správca:	Anton M. Palkovič
hlavný podsprávca:	Juraj Kopačka
hlavná podsprávkyňa:	Veronika Stašík
hlavný tajomník:	Michal Kudlač
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hl. dozorcov:	Jozef G. Pruša
hlavní dozorcovia:	Ján Drondzek, Jozef Štica
hlavná dozorkyňa:	Veronika Kalafut, Mária Ruyak
redaktor:	Gustáv Košík
Redaktor Priateľa Dietok:	Peter P. Hletko
hlavný lekár:	Michal S. Rehak
hlavný veliteľ:	Ján S. Hudak
hlavný direktor športu:	J. L. York
hlavný komisár športu:	Ján W. Gazdačka
členovia Technického sboru:	Ján Nameš
správca hl. poroty:	Klement Mlynarovič
zapisovateľ hlavnej poroty:	M. J. Kallok

12. Sjazd – Detroit, Mich.

protektor:	Štefan Krasuľa
hlavný duchovný:	M. K. Mlynarovič
hlavný správca:	Dominik Sloboda
hlavný podsprávca:	Michal Behunčik
hlavná podsprávkyňa:	Veronika Stašiková
hlavný tajomník:	Jozef G. Pruša
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hlavných dozorcov:	Ján A. Kanuck
prvý hlavný dozorca:	Jozef Štica
druhý hlavný dozorca:	Martin Kopúnek
prvá hlavná dozorkyňa:	Mária Ruyaková
druhá hlavná dozorkyňa:	Alžbeta Andrejková

hlavný veliteľ:	Ján J. Gazdačka
hlavný podveliteľ:	Ján Bigoš
hlavná podveliteľka:	Marienka Maťašovská
hlavný riaditeľ športu:	Ján Tomaškovič
komisár športu:	Ján L. York
členovia technického výboru:	Ján Námeš, František Walkovič
správca hlavnej poroty:	Jozef M Gaža
zapisovateľ hlavnej poroty:	Michal J. Kallock
hlavný lekár:	Peter P. Hletko
redaktor Priateľa Dietok:	Štefan Panik
redaktor Katolickeho Sokola:	Gustáv Košík.

13. Sjazd – Pittsburgh, Pa.

hlavný protektor:	Štefan Krasula
čestný hlavný duchovný:	opát S. Gmuca
hlavný duchovný:	Jozef L. Kostik
hlavný správca:	Dominik Sloboda
hlavný podsprávca:	Jozef Kališ
hlavná podsprávkyňa:	Veronika Stašík
hlavný tajomník:	Jozef G. Pruša
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hlavných dozorcov:	Ján A. Kanuck
dozorcovia:	Martin Kopúnek, Jozef Štico
dozorkyne:	Veronika Kalafut, Elizabeth Andrejko
hlavný lekár:	Peter P. Hletko
hlavný legálny radca:	Michal S. Rehák
redaktor:	Ján C. Sciranka
hlavný veliteľ:	Stanislav Bachúrek
hlavný podveliteľ:	Ján Bigoš
hlavný komisár športu:	Jozef A. Kushner
hlavná veliteľka:	Mária M. Piroch
hlavný riaditeľ športu:	Ján Tomaškovič
členovia Hlavného Technického sboru:	Ján Námeš, Ján Mencel, Anna V. Lunter

14. Sjazd – Philadelphia, Pa

hlavný protektor:	Štefan Krasula
čestný hlavný duchovný:	opát S. Gmuca
hlavný duchovný:	Jozef A. Ferenz
hlavný správca:	Dominik Sloboda
hlavný podsprávca:	Jozef Adamec
hlavná podsprávkyňa:	Veronika Stašik

hlavný tajomník:	Jozef G. Pruša
hlavný pokladník:	Ján J. Bartoš
správca hlavných dozorcov:	Ján A. Kanuck
hlavní dozorcovia:	Martin Kopúnek, Pavel Dobranský
hlavné dozorkyne:	Veronika Kalafut, Elizabeth Andrejko
hlavný lekár:	Peter P. Hletko
hlavný legálny radca:	Edvard J. Behunčik
hlavný veliteľ:	Ján Bigoš
hlavný komisár športu:	Jozef A. Kushner
hlavný podveliteľ:	Štefan Krajčik
hlavná veliteľka:	Irena Maťašovský
čestná hlavná veliteľka:	Mária M. Piroch
hlavný športový direktor:	Ján Tomaškovič
členovia Hlavného technického sboru:	Jakub Yencha, Andrej Benyak, Julia Zahárek

Príloha č. 2:

STANOVY R. a Gr. K. T. Slovenskej Jednoty Sokol v Spojených Štátoch Sev. Ameriky pod ochranou SV. MARTINA BISKUPA. Opravené na siedmej konvencii vydržiavanej v dňoch od 8. - 13. júla 1918. Cleveland, Ohio; založenej dňa 4. júla 1905, v Passaic, NJ.

VŠEOBECNÉ STANOVY

ČLÁNOK I.
Cieľ

§ Cieľ jednoty je pestovanie viery a telocviku. Primeranými prostriedkami vzdelanosť šíriť medzi národom slovenským, lásku bratskú pestovať medzi sebou a k národu, aby údovia a údkyne boli vernými občanmi Spoj. štátov. Podporovať v nemoci zmrzačených spolubratov a uľahčovať vdovám a sirotám a v ich opustenosti ich potešiť.

ČLÁNOK II.
Prijímanie údov.

§ 1.

a) Členom môže sa stať každý Slovák a Slavian nie menej než 18 a nie viac než 40 ročný, ktorý poctivým spôsobom žije a je rímsko, alebo grécko katolíkom a neprislúcha do žiadneho spolku, ktorý sa protiví katolíckej cirkvi a bol sobašený riadnym rim. alebo grecko katolíckym duchovným.

b) Členkyňou sa môže stať každá Slovenka alebo Slavianka od 18. do 40. veku.

c) Kandidát alebo kandidátka prevyšujúca vek 35 ročný, musí predložiť svoj rodný list alebo iný hodnoverný dôkaz, nežby bola prijatá.

§ 2. Kto sa chce stať riadnym katolíckym Sokolom (Sokolkou), musí byť údom aj Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol. Musí sa najprv so stanovami oboznámiť a potom prostredníctvom niektorého úda vlastnoručne podpísanú žiadosť o prijatie zadať. V prosbe musí udať meno, rodisko, vek, vieru, stav, je-li ženatý, alebo svobodný a bydlisko. K prosbe pripojiť má lekárske a tiež od duchovného vysvedčenie a vstupnú summu, ktorá sa má vrátiť, keď by do spolku prijatý nebol. jestli by sbor pri podpisovaní listín mal nedorozumenie s duchovným správcom osady, kandidát má podať dosvedčenie troch dobre stojacích členov patričného sboru, tým cieľom, aby sa dosvedčilo, že je patričným praktickým katolíkom, a úd tento bude dorozumením hl. správcu a hl. duchovného prijatý i bez vysvedčenia duchovného patričnej osady.

§ 3. V najbližšej schôdzi predostre sa taká prosba sboru, na čo spráca vymenuje trojčlenový výbor, ktorý vyšetrí, zdaliž kandidát a jeho manželka riadnym a poctivým spôsobom žijú a zodpovedajú požiadavkám dľa článku II. § 2.

§ 4. V páde, žeby táto zpráva priaznivá bola a kandidát svedectvom lekárskym dokázať môže, že je úplne zdravý, má sa pristúpiť k hlasovaniu. Obdrží li kandidát všetky hlasy, tak správca vyhlási ho za prijatého a vezme od neho sľub vernosti, obdrží-li kandidát ale tri protihlasy, tak jeho prijatie odložené má byť do toho času, dokiaľ tí traja protihlasovavší údovia sdelia správcovi príčiny závažné hneď na tej samej schôdzi. Správca bez všetkého odôvodnenia a bez udania mien protihlasovavších odmietne kandidáta.

§ 5. Za úda prijatý kandidát má sa dostaviť najneskôr do tretej nasledujúcej schôdze, ináč bez základného omluvenia bude sa jeho prijatie považovať za odvolané a ním složené vstupné pripadne spolkovej pokladnici.

§6.

a) Údovia a údkyne sa prijímajú od 18 do 40. roku a vstupné je nasledovné:
Od 18. do 20. roku 1 dolár
Od 20. do 25. roku 1,5 dolára
Od 25. do 30. roku 2 doláre
Od 30. do 35. roku 3 doláre
Od 35. do 40. roku 4 doláre
(sú štáty, v ktorých zákony dovoľujú prijímať členov i v mladšom veku. Sbory v týchto štátoch môžu prijímať i mladších kandidátov do sborov s povolením hl. správcu.)

b) Sbory si môžu vstupné znížiť alebo zvýšiť, dľa svojho dobrozdania.

c) Člen alebo členkyňa, ktorý alebo ktorá by chcela si svoju podporu neskôr (po vstúpení do Jednoty) zvýšiť, platí príspevky na zvýšený obnos svojej podpory od doby, kedy sa zvýšenie previedlo.

d) Člen alebo členkyňa po dosiahnutí 35. roku podporu svoju zvýšiť nemôžu.

§ 7. Kandidát, neprijatý za úda, dostane složené vstupné nazad.

§ 8. Kto zo sboru vystúpiť chce, musí svoje podlžnosti zaplatiť a svoj úmyseľ spolkovej správe písomne oznámiť.

§ 9. Úd, ktorý vytvorený z daktorého sboru R. a Gr. K. T. S. J. Sokol a chcel by sa stať znovu údom, musí napred svoj dlh vyrovnať v tom sbore, do ktorého prislúchal a tak môže byť prijatý do sboru a do R. a Gr. K .T. S J. Sokol. Jestli by to neurobil, má byť tento dlh zarátaný do rozpočtu sboru, do ktorého vstúpil.

§ 10. Sbory majú právo prijímať i podporujúcich členov, ktorí niesú oprávnený na žiadnu podporu z hl. pokladnice R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, ale

platia mesačne 10 centov do hlavnej pokladnice, z ktorých 10 centov sbor platí do pokladnice hl. sboru 9 centov za orgán, ktorí sú povinní i podporujúci členovia i členkyne odoberať. Sbor musí oznámiť hl. správcovi prijatie takého člena. Diplom dostane takýto podporujúci člen a členkyňa zdarma.

ČLÁNOK III.
Povinnosti a práva údov.

§ 1. Hlavnou povinnosťou každého Katolíckeho Sokola je: chrániť česť a dobré meno Katolíckeho Sokolstva a nadobudnuť si behom šiestich mesiacov rovnošatu, akú VII. konv. určila a stať sa občanom Spoj. Štátov. Rovnošata sa bez sborového dovolenia nosiť nesmie.

§ 2. Povinnosťou každého úda je mesačne príspevky riadne platiť. Riadnym údom sbor počká s platením, jestli sa uchádzajú o to.

§ 3. Všetci riadni údovia povinní sú spolkové zasadania riadne navštevovať. Riadní údovia, ktorí nechcú byť činnými v telocvičnom sbore, musia pristúpiť do sborového spevokolu a povinní sú poťažné schôdze riadne navštevovať a im pridelené divadelné úlohy a povinnosti svedomite vykonávať.

§ 4. Údovia povinní sú šetriť a v čistote držať sborovú rovnošatu a smia ju len pri verejnom vystúpení Sokola nosiť.

§ 5. Každý úd povinný je oznámiť účtovníkovi každú zmenu svojho bytu do 14 dní, ako i prípadné onemocnenia a podpora mu len od dňa oznámenia počítaná. Keď je úd menej ako týždeň chorý, nedostane žiadnu; keď je ale vyše týždňa nemocný, vyráta sa mu každý deň. Nemocný úd musí mať lekárske vysvedčenie a má dosvedčiť, že na jakú chorobu bol chorý.

§ 6. Každý brat, ktorý by sa v ťažkej a nebezpečnej chorobe nachádzal, a žiadnej výsluhy doma nemal, má byť dvoma údami sboru zaopatrený.

§ 7. Jeden každý úd je povinný chovať sa po braterský oproti ostatným údom sboru a s nimi v svornostia láske žiť, jako sa to na synov jedného náboženstva a národa patrí.

§ 8. Každý úd má znať stanovy R. a Gr. K. T. S. J. Sokol a ich prísne zachovávať.

§ 9. Každý úd sboru povinný je jemu sverený výbor prijať. V páde smrti jedného spolubrata povinní sú všetci údovia súčastniť sa jeho pohrabu. Keď ale pohrab pripadne na deň, v ktorý by sa údovia pohrabu súčastniť nemohli, vtedy sbor vyvolí sedem členový výbor, ktorý zomrelého spolubrata vyprevadí na večný odpočinok. Samovrahovi na pohreb sa neide v rovnošate.

§ 10. Každý člen a členkyňa je povinná odznak R. a Gr. K. T. S. J. Sokol. Tomuto sa protiviaci majú byť napred upozornení správcom, a keď by sa i potom zdráhali nosiť odznak, majú byť vytvorení z veľkej Jednoty.

§ 11. Práva a výhody riadnych údov sú nasledovné:

a) Oni majú sa súčastniť všetkých sborových schôdz, sborových cvičení a sborom zariadených zábav.

b) Majú právo nosiť rovnošatu počas verejného cvičenia a verejného vystúpenia Kat. Sokola.

§ 12. Keď je úd vzdialený a výbor nemocných ho navštevovať nemôže, po jeho uzdravení má sa preukázať s doktorským vysvedčením potvrdeným verejným notárom. V páde v tom meste nachodí sa Sbor Kat. Sokolov, nemocný výbor patričného sboru povinný je toho úda opatrovať a o tom pôvodnému sboru správu dať.

§ 13. Vzdialení údovia, ktorí sú za hranicou Spoj. Štátov a Canady, nie sú oprávnení na chorobnú podporu.

ČLÁNOK IV.
Cestovné listiny.

§ 1. Člen R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, ktorý zamýšľa vydať sa na dáku cestu, má si žiadať Cestovnú Listinu od úradu miestneho Sboru, ktorý úrad oprávnený je riadnym svojim členom Cestovnú Listinu vystaviť, a síce kamkoľvek, takže Cestovná Listina nestratí svoju platnosť v hraniciach Spoj. Štátov a Kanady. Avšak listina po každom jednom roku musí byť obnovená, aby platnosť mala a síce preto, že patričný sbor R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, chce za ten čas podporovať cestujúceho spolubrata na prípad smrti, a preto musí zaňho platiť úmrtné a iné príspevky do R. a Gr. K. T. S. J. Sokol. Takého úda, ktorý vyberie cestovnú listinu do starého kraju, alebo za hranice Spoj. Štátov a Kanady, treba oznámiť hl. tajomníkovi R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, že on je skutočným údom patričného sboru, a zostáva do toho času, dokiaľ Cestovná Listina má platnosť. A v páde smrti jeho dedičia takú smrtnú podporu obdržia, ako dedičia druhých údov R. a Gr. K. T. S. J. Sokol. Týmto členom sbor vystaví k tomu určenú zvláštnu Cestovnú Listinu, ktorá musí byť potvrdená hl. úradom R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, a len takto bude platná. Takýto člen platí iba do hl. sboru prislúchajúce príspevky, totiž dľa tablice a čo taký nenie oprávnený na chorobnú podporu zo sboru.
Na zaokritie výdavkov s Cestujúcou Listinou platí okrem predošlých príspevkov dva doláre, s ktorého obnosu jeden dolár pripadá hl. pokladnici a jeden dolár patričnému sboru.

ČLÁNOK V.
Prestupná Listina.

§ 1.

a) Úd ktorý presťahuje sa do mesta, kde sbor R. a Gr. K. T. S. J. Sokol jestvuje, povinný je vybrať si od predošlého sboru Prestupnú Listinu a pristúpiť k nemu.
b) Taký úd oprávnený je na chorobnú podporu za tri mesiace v tom sbore, do ktorého prislúchal, po troch mesiacoch je oprávnený na chorobnú podporu v tom sbore, do ktorého pristúpil.
c) Takýto úd s Prestupnou Listinou prvou ako ho sbor príjme, má sa preukázať s doktorským vysvedčením.
d) Prestupná Listina stojí jeden dolár na zaokrytie rozpočtu na budúci mesiac.

ČLÁNOK VI.
Príspevky.

§ 1. Každý úd je povinný platiť nasledovné príspevky:

a) Riadny mesačný príspevok 35c do sboru. Sbor môže si mesačný príspevok zvýšiť sám na 50c a znížiť najmenej na 25c. Cvičenci sboru, ktorí cvičia asi šesť mesiacov, majú mať sborové mesačné príspevky snížené, ako to sbor sám určí.
b) 25c za diplom hlavného sboru
c) Mimoriadne príspevky.
d) Hlavnému sboru také mesačné príspevky, aké dľa niže udanej tablice, dľa jeho veku a obnosu posmrtnej podpory na neho platiť pripadajú.
e) V ktorom mesiaci kandidát je prijatý, povinný je i započať platiť svoje príspevky.

§ 2. V prípade mimoriadnych výdavkov, povinný je jedon každý úd jednotou a sborom určené príspevky zaplatiť, ako konvencia a hl. sbor určí.

ČLANOK VII.
Podpory.

§ 1.

a) Každý úd, ktorý je 6 mesiacov v sbore, všetky príspevky riadne platí, povinnosťam oproti sboru dľa stanov zadosť učinil, počas svojej nemoce oprávnený je od sboru na 5 dolárov týždennej podpory, alebo na takú podporu, akú si patričný sbor určí. Nemocný musí byť každých 14 dní lekárskym vysvedčením opatrený.

b) Jestli člen si zapríčinil chorobu nejakým neriadnym životom, tratí právo na chorobnú podporu.

§ 2. Úd, vyberúc svoju úplnú chorobnú podporu, nieje oprávnený na takúto chorobnú podporu behom dvoch nasledujúcich rokov.

§ 3. Členkyňa v prípade pôrodu je oprávnená na chorobnú podporu až po 6 týždňoch po pôrode.

§ 4. Každý sbor musí mať výbor chorých, ktorý pozostáva z troch členov patričného sboru a títo sú povinní navštevovať chorého najmenej každý druhý deň. Okrem tohoto výboru správca môže vymenovať i tajný výbor na vyšetrovanie nemocného.

§ 5.

a) Úd, ktorý pri riadnom cvičení v prítomnosti cvičiteľa na tele si ublíži, dostane týždennej podpory, akú sbor v ten čas vypláca, trebárs by sa v Kat. Sokole ani šesť mesiacov nenachádzal.

b) cvičenec alebo cvičenka, ktorá by si ublížila počas cvičby mimo dozoru cvičiteľa není oprávnená na chorobnú podporu.

§ 6. Úplná podpora dá sa v tej istej nemoci za tri mesiace; cez druhé tri mesiace dostane polovičnú podporu a na ďalší čas rozhodne sbor, či a jakým spôsobom má nemocného podporovať. Túto podporu len taký nemocný úd dostane, o ktorom lekárske vysvedčenie a výbor nemocných dosvedčí, že bol vskutku chorý.

§ 7. Úd, ktorý je chorý, nesmie konať žiadnu prácu. Jestli ale tohto paragrafu by si nepovšimnul a akúkoľvek prácu konal, tratí právo na podporu. Člen, ktorému nariadi lekár chodiť po zdravom vzduchu, je oprávnený na chorobnú podporu, ale na žiadne zábavné miesta nesmie chodiť, ani krčmy navštevovať.

§ 8. V páde sa úd nachodí v choromyseľnej alebo inej nevyliečiteľnej nemoci a jeho rodina nemá prostriedkov na platenie príspevkov na posmrtnú podporu, takému členovi hl. sbor predlži členovské právo do tých čias, pokým sa jeho poddiel v úmrtnom fonde nevyčerpá na zaokrytie jeho príspevkov. Po jeho odumretí ale sbor takto zaplatené za neho príspevky si odtiahne z jeho posmrtnej podpory. na tieto príspevky sbor každoročne dopošle účet hl. sboru.

§ 9. Úd, ktorý do nemoci upadne následkom nemravného žitia, ľahkomyseľnosti, roztopašnosti a opilstva, nemá žiadnych nárokov na chorobnú podporu.

§ 10. Sbor zomrelému bratovi (sestre) alebo manželke (manželovi) zo svojej pokladnice udelí na pohrab taký obnos, aký si sám určí.

§ 11. Keď sa člen ožení, má to za 14 dní oznámiť sboru. Tiež má oznámiť aj zmenu svojej smrtnej podpory.

§ 12. Úd R. a Gr. K. T. S. J. Sokol, ktorý stane sa vojakom Spoj. Štátov, alebo Československej armády a ide do vojny, má si vybrať Cestovnú Listinu a bude oprávnený na posmrtnú podporu.

ČlÁNOK VIII.
Schôdze a cvičenia.

§ 1. Riadne schôdze určí si sbor sám.

§ 2. Telocvičné, divadelné, spevácke a vôbec zábavné schôdze určí s odobrením Sboru veliteľ telocvičného sboru, riaditeľ spevokolu, poťažne riaditeľ divadla a správca zábavného výboru.

§ 3. Mimoriadne sborové schôdze urči si sbor sám: v páde nutnosti svolá ich správca na požiadanie jednej tretiny údov. Takejto schôdzi jedná sa len o tom predmete, pre ktorý schôdza zvolaná bola.

§ 4. Cvičenia v telocviku vedie veliteľ a na jeho povel "Nastúpiť!" povinní sú údovia zaujať svoje miesta. Počas cvičenia zakázané je fajčenie, žuvanie dohánu a ľubovoľné prechádzanie z jedného miesta na druhé. Úd, ktorý by sa dľa toho neriadil, má byť napomenutý cvičiteľom. Jestli by ho neposlúchol, bude pokutovaný na 25c. Po cvičení každé oddelenie má na svoje miesto odložiť náčinie a ono je zodpovedné za všetky na ňom páchané škody. Sbor úplne podlieha rozkazom veliteľa a jeho pomocníkom, ako sú cvičiteľ a podcvičiteľ.

§ 5.

a) Schôdze spevákov, hudobníkov a divadelných hercov podliehajú vedeniu dotyčných riaditeľov.
b) Každý sbor povinný je sa cvičiť dľa návodu hl. veliteľa.

§ 6.

a) Každý sbor má si určiť najmenej raz do mesiaca schôdzu.
b) Ročné schôdze sa musia odbývať v januári, štvrťročné v apríli, polročné v júli a trištvrťročné v októbri. Na týchto sa majú podať účty sborov.
c) Počas pojednávania môže hovoriť iba ten, kto dostal slovo od správcu.
d) Údovia môžu hovoriť dľa prihlásenia a jedon za druhým k tej samej veci. Čas reči v každej veci je obmedzený na 5 minút. Každý člen môže hovoriť k jednej veci iba po tri razy.
e) Keď sa rečník týmto pravidlám protiví, správca ho napomenie a keď si ani tohoto nevšíma, má byť pozbavený slova, v treťom stupni má byť pokutovaný jedným dolárom a konečne vyvedený zo schôdze dvojčlenovým výborom, ktorý vymenuje správca.
f) nežby návrh mohol byť na schôdzi pretriasaný, musí byť najmenej dvoma členmi schôdze podporovaný.

ČLÁNOK IX.
Sboroví úradníci.

§ 1. Sboroví úradníci sú nasledujúci: správca, podsprávca, zápisník, účtovník, pokladník, dozorcovia, stráž, veliteľ, cvičiteľ, podcvičitelia, zástavníci a trubáč.

§ 2. Úradníctvo sboru zvolí sa na jedon rok a tak dlho svoj úrad zastávať musí, kým nenie novým nahradené.

§ 3. Za úradníkov len pilní údovia zvolení byť môžu, ktorí sú vyše šesť mesiacov údami sboru a ktorí písať a čítať znajú.

§ 4. Údovia, ktorí na čas nezaplatili svoje poplatky, nemôžu sa na žiadon úrad zvoliť, tiež nenie oprávnení k zastávaniu úradu takí, na ktorého je podaná pred spolkom nejaká zákonitá žaloba.

§ 5. Povinnosti správcu:

a) Hlavou sboru je správca, on zastáva sbor navonok, vedie všetky sborové schôdze a stará sa o zadržanie poriadku a náboženskú povinnosť všetkých údov.

b) On opakuje podané návrhy a podpisuje všetky sborové listiny a poukázky, on opatruje pečať sborovú.

c) On svoláva v čas potreby mimoriadne zasedania. Udeľuje a v čas nutnosti odberá slovo, bdie nad udržaním predpisov stanov. S času na čas navštevuje nemocných, obstará sboru so zápisníkom pohrab zomrelých spolubratov a vyprevadí ich na hrobitov, čili cintorín.

d) On dá k odhlasovaniu všetky podporované návrhy. Jestli by sa ale zdráhal toto učiniť, členstvo má právo žiadať, aby miesto jeho bolo zastúpené podsprávcom počas hlasovania návrhu, ktorému sa on protiví.

e) On rozhoduje v páde rovnosti hlasov. Keď sám chce v debate účasť brať, oddá svoje miesto podsprávcovi.

§ 6. Povinnosti podsprávcu.

a) Podsprávca zastupuje správcu vo všetkom, keď tento na schôdzi nieje prítomný.

b) Má na to pozorovať, aby pri čítaní zápisnice, alebo iných správ, pri hlasovaní do siene nikto nevstúpil.

§ 7. Povinnosti zápisníka.

a) On má dokonalú zápisnicu o jednaní zborovom viesť, všetko do zápisnice zapísať, čo sa riadnej alebo mimoriadnej schôdzi v záležitostiach deje, žeby sa v páde potreby všetko v zápisnici nachádzalo.

b) On má všetky dopisi a písomné náležitosti s dovolením správcu viesť.

c) Povinnosťou jeho je v riadnej mimoriadnej schôdzi, počas verejného výstupu, alebo jakejkoľvek príležitosti, keď údovia po hromade byť majú, mená údov prečítať, aby vedel, či sú všetky prítomní, alebo nie.
d) Po uplynutí úradnej doby povinný je všetky knihy, listiny v úplnom poriadku sboru odovzdať a so všetkého dokonalý počet složiť.

§ 8. Povinnosti účtovníka.
a) On má riadne účty a dokonalý menoslov viesť, všetky príspevky a iné pokuty od každého úda vybrať a obdržané peniaze pokladníkovi obdržať, zo všetkého poistenky vyhotoviť a sebe naznačiť.
b) On má soznam nemocných viesť a výbor nemocných upozorniť na nemocného úda, žeby sa o neho postarali.
c) Povinný je všetky poukázky, ktorých vyplatenie sbor udobrí a povolí, správcovi k podpísaniu predostreť, ktorý potom udre na sborovú pečiatku, od pokladníka peniaze vyzdvihnúť, ktorý svojím podpisom potvrdí, že peniaze vskutku odobraté boli, potom sám sa podpíše.
d) Povinnosťou jeho je oznámiť spoluúdom, keď by sa dajaká mimoriadna schôdza odbývala, následkom odumretia člena, pohrabu ktorého by sa sbor súčastniť mal.
e) On vedie sborové účty, on podáva štvrťročné účty výboru majetku. On vedie všetky finančné záležitosti sboru. On vedie menoslov sboru a vyberá príspevky a pokuty s pokladníkom.

§ 9. Povinnosti pokladníka.
a) Pokladník prijíma všetky sborové príjmy a vedie pokladnicu, on všetky vyplatené poukázky oddá účtovníkovi a na žiadon pád nesmie peniaze z pokladnice vydať, kým nemá na to v rukách poukázku, podpísanú správcom a účtovníkom a opatrenú sborovou pečaťou.
b) On nesmie držať u seba viac ako 25 dolárov, zvyšok ale povinný je spolu i so správcom a účtovníkom do istej banky na meno sboru uložiť.
c) Sborové peniaze majú byť uložené na úroky. Pokladník má mať záruku, jakú sbor určí pre neho.

§ 10. Povinnosti dozorcov:
a) Oni musia dohliadať, aby sborové schôdze dľa stanov vydržiavané boli. Keďby sa to nestalo, právo majú správcu na to upozorniť. Tiež majú dozerať na ostatných úradníkov, či svojím povinnostiam dľa zákona za dosť činia.
b) Keďby sa presvedčili, že niektorý úradník neschopný je svojho úradu, majú to sboru predložiť, ktorý volí sedemčlenovú porotu, pred ktorú podajú dozorcovia žalobu proti takému úradníkovi,

uvedú dôkazy, príčiny a jestli porota za dobre uzná, zosadí takého úradníka a druhého zvolí.

§ 11. Povinnosti stráže.

Strážca má pozor dať, aby počas zasedania bez dovolenia správcu nikto nedostal sa do sborovej miestnosti. Ďalej má sa o to starať, aby na shromaždenia každý poriadne sa držal, v prípade, žeby sa to nestalo, má to oznámiť správcovi, alebo tomu, kto ho zastupuje.

§ 12. Povinnosti veliteľa.

a) Veliteľ je hlavou telocvičného sboru. On vedie cvičenie, dbá na poriadok a šetrenie sborového náradia.
b) Jeho povinnosťou je ku každému verejnému cvičeniu sa dostaviť, viesť čaty a k výletom a pohrabom ich svolávať.
c) On musí každé tri mesiace podať zprávu župnému veliteľovi ohľadom počtu a pokroku cvičiaceho členstva. Jestli to neučiní, má byť prísne zakročeno proti nemu.

§ 13. Povinnosti cvičiteľa.

a) Cvičiteľ je učiteľom a radcom telocvičného sboru. Na ňom záleží priniesť sbor k rozkvetu.
b) On podáva sboru správy o pokroku Sokolov, ako aj o ich prípadnom nešetrení stanov a predpisov.
c) On drží soznam cvičencov, značí ich vek a bydlisko; zaznamenáva každého nového cvičenca, meria jeho výšku a silu.
d) on zariaďuje cvičenia dľa svojho dobrozdania a každý povinný je jeho poslúchať. On musí byť prítomný pri každom cvičení.

§ 14. Povinnosti podcvičiteľov.

Podcvičitelia sú pomocníkmi, poťažne v nepritomnosti cvičiteľa, jeho zástupcami. Oni musia byť prítomní v každom cvičení a majú zvlášte starať sa o to, aby cvičenci sa neurazili.

§ 15. Povinnosť prápornikov.

Práporníci sú dvaja a majú v opatere, sborový prápor, ktorý počas pohodou striedave nesú.

§ 16. Povinnosť trubáčov.

Trubáči majú byť dvaja a oni musia signále sa dobre naučiť.

§ 17. Sboroví úradníci povinní sú takú záruku složiť, akú od nich sbor požiada. Za ich prácu dostanú plat taký, aký im sbor určí.

ČlANOK X.
Výbory.

§ 1. Výbory sú štvoraké a ich povinnosti sú nasledovné:

a) Výbor majetku pozostáva z troch údov, ktorí dozerajú majetok sboru, aby tento v poriadku spravovaný bol. Jaknáhle by niektorý člen

výboru zbadal, že sa so sborovým majetkom zle šafári, povinnosťou jeho je to hneď sboru oznámiť. On sa má postarať, aby peniaze sboru len na dobré úroky a na isté miesto uložené boli. V štvrťročnej schôdzi má písomnú zprávu o majetku sborovom podať.

b) Výbor vyšetrujúci navrhovaných kandidátov má aspoň dva razy navštíviť navrhovaného a podať sboru zprávu, či ho našiel za hodného a možného prijatia do Sokola. Podobne má sa tiež presvedčiť o dobrom stave jeho manželky.

c) Výbor nemocných pozostáva z 3 údov, ktorí majú riadne každý týždeň jedon a jedon navštíviť nemocných bratov a o tom podať správu sboru.

d) Výbor zábav, výletov, spevokolu a divadla je toľko členový, koľko k tomu účelu správca i so sborom ustanoví. Oni zo svojho kruhu zvolia si správcu, učiteľa, poťažne riaditeľa, a ten potom je zodpovedný za jednanie celého výboru. Keď Katolícky Sokol vystúpi niekde čo telocvičný sbor, tomu je vždy prirodzeným správcom sám veliteľ.

ČLÁNOK XI.
Pokuty a tresty.

§ 1. Pokuty pozostávajú:

a) Napomenutie od správcu;

b) peňažitá pokuta;

c) vylúčenie zo sboru.

§ 2. Úradníci, ktorí sa na schôdzu nedostavia a vážnu príčinu toho zanedbania nepreukážu, majú byť na nasledujúci spôsob trestaní:

a) Správca, zápisník, účtovník a pokladník na jeden dolár

b) podsprávca na 50c

c) Ostatní úradníci na 25 c

§ 3. Výbor nemocných, ktorý ku opatrovaniu nemocného brata poslaný bol a pri najbližšej schôdzi správu o stave nemocného brata by nepodal, má byť na 50c pokutovaný.

§ 4. Úd, ktorý ku pohrabu zomrelého úda na určitý čas sa nedostaví alebo v opilom stave sa nachádza, je na jeden dolár pokutovaný, ktorý ale bez vážnej a dôležitej príčiny na pohrab zomrelého brata by neprišiel, pokutovaný je na dva doláre.

§ 5. Príčiny, ktoré hatili by úda na podobných pohrabných alebo iných sborových slávnosťach účasť brať, musí to odôvodniť sboru na najbližšej schôdzi, ináč pokutovaný bude na 25c

§ 6. Úd, ktorý v opilom stave sa dostaví na schôdzu a jak by neriadne jednal, má byť zo schôdze vyvedený.

§ 7. Na to má právo správca zvoliť trojčlenový výbor, ktorý má výšmenovaného úda pekne vyprevadiť.
§ 8. Jestli by výbor, ktorý je od správcu vymenovaný, toto prijať zdráhal sa, pokutovaný je jedon každý na jeden dolár.
§ 9. Úd, ktorý by na nejaký úrad zvolený bol, a on by ten úrad bez prekážky zastávať mohol, ale nechcel, platí pokutu jeden dolár. Taký úd, ktorý bol v úrade predošlý termín, nemusí ten úrad na seba prijať.
§ 10. Úd, ktorý by svoj byt premenil a to účtovníkovi za 14 dní neoznámil, pokutovaný je na 50c
§ 11. Úd, ktorý čo výbor povinnosti svojej zadosť neučinil, pokutovaný je na 50c
§ 12. Úd, ktorý by pri sprievodoch alebo pri jakomkoľvek verejnom výstupe sboru hanbu spôsobil, pokutovaný je na jeden dolár.
§ 13. Úd, ktorý zo zlomyseľnosti haní sbor, je pokutovaný na jeden dolár, jestli ale bol v opilom stave a neodvolá to za 14 dní, má byť postavený pred porotu.
§ 14. Úd, ktorý by sa neporiadne choval na schôdzi, má ho správca prvý raz napomenúť a druhý raz pokutovať na 25c, tretí raz na 50c a jestli by i v ten čas neposlúchol, má byť skrze troch členov von vyvedený, ktorých správca zvolí.
§ 15. Každý úd je povinný platiť svoje príspevky mesiac vopred. Ktorý úd svoje riadne a mimoriadne príspevky za dva mesiace nezaplatí, má byť účtovníkom upovedomený a jestli svoj dlh do 14 dní nevyrovná, má byť zo sboru a Jednoty vylúčený.
§ 16. Úd, ktorý by svojmu spoluúdovi na cti utrhal alebo s iným v hneve žije, nech napomenie ho správca, ktorý má sa vynasnažovať nepriateľské stránky smieriť. Jestli by ale úd, z ktorého hnev povstal, správcove napomenutie si nevšímal, nech platí pokutu jeden dolár a jestli by na to neposlúchal, má byť pred sborovú porotu postavený.
§ 17. Úd, ktorý by sa zdráhal zaplatiť stanovami predpísanú pokutu, má byť vylúčený zo sboru a z Jednoty.
§ 18. Úd, ktorý by bez ohlásenia sa von vyšiel a viacej by sa do schôdze nedostavil znáša pokutu 25 centov.
§ 19. Úd, ktorý by nemravný život viedol má byť vylúčený zo sboru a jednoty. Toto samé platí o takom údovi, ktorý by sa dopustil takých vecí, ktoré svetské zákony za zločin považujú.
§ 20. Úd, ktorý by z akejkoľvek príčiny žaloval sbor pred civilným súdom a žalobu tú prehral, má byť zo sboru a jednoty vytvorený.
§ 21. Úd, ktorý nesúčastní sa cvičenia sborom určeného pokutovaný je na 10c za každý raz.
§ 22. Úd, ktorý číta protikatolícke časopisy, alebo je protislovanského smýšľania, má byť z Jednoty vytvorený.

§ 23. Členovia v každom nedorozumení sa majú obrátiť na hl. porotu, než by proti sboru súdnou cestou zakročili. Kto by v svojej záležitosti bez zakročenia hl. poroty sa na civilný súd obrátil, tratí právo na všetky nároky v oči organisácii.

ČLÁNOK XII.
Poriadok pri výletoch, zábavách, atď.

Poriadok týchto má si určiť dotyčný veliteľ na každý pád, ale on splnomocnený i zodpovedný je voči sborom tak za sborový majetok, ako i za slušné chovanie sa spoluúčinkujúcich údov.

ČLÁNOK XIII.
Porota.

§ 1. V prípade ťažšieho previnenia jednoho úda postaví sa ten pred sborovú porotu. Porota tá pozostáva zo siedmych členov: štyroch vymenuje správca a troch sbor volí spomedzi údov. Takíto sú povinní úrad tento prijať bez výnimky. Títo siedmi medzi sebou volia správcu a zápisníka. Správca vedie porotu a zápisník zaznačí všetko o čom sa pokonáva. Obžalovaný člen môže proti dvom členom poroty svoje námietky podať a žiadať o vymenovanie alebo zvolenie náhradníkov.

§ 2. Členom poroty nemôže byť ten, kto je svedkom.

§ 3. Zápisník poroty musí najmenej 14 dňami pred pokonávaním záležitostí obžalovanému písomnú žalobu doručiť a listovne oznámiť.

§ 4. Keď porota vidí, že obžaloba, písomne podaná je bezzákladná, podaná len z pomsty, určí primeraný trest na žalobníka.

§ 5. Jestli je niektorý z úradníkov obžalovaný oddá tento všetky papiere a iné jemu dľa úradu, ktorý zastáva, a sboru oddané veci zástupcovi, ktorý počas pravoty úrad tohoto zastáva. Jestli je obžalovaný úradník nevinný, musí sa čestne opäť uviesť do jeho úradu.

§ 6. Pred porotu sborovú postavený je:
- a) Kto urážlive, pohrdave hovorí o sbore.
- b) Úradník, ktorý niečo previní.
- c) Úd, ktorý nepravé veci udal, keď so sboru prijatý bol
- d) Úd, ktorý taký prečin spáchal, pre ktorý štátnym úradom podlieha.
- e) Úd, ktorý sa chorým robil, podporu žiadal, alebo ju ťahal a chorým nebol.
- f) Úd, ktorý by mal nejakú záležitosť oproti druhému spoluúdovi, t. j. nepriateľstvo, má to pred sborovým úradom oznámiť a sborová porota má nad tým rozhodnúť.
- g) Úd, ktorý uráža našu rím. a gr. kat. vieru.

§ 7. Porota má pokutovať nasledovne: peňažite, suspendovaním a vylúčením zo sboru.

§ 8. V páde by sa obžalovaný úd vzdor pozvaniu pred sborovú porotu nedostavil má byť uznatý za vinného, ale môže appelovať na hl. porotu.
§ 9. Člen, ktorý by sa dopustil nemravných skutkov, má byť pred hl. porotu postavený, pokutovaný, poťažme z Jednoty vytvorený.

ČLÁNOK XIV.
Sborový sviatok.

§ 1. Každý sbor Sokolov slávi raz v roku svoj sviatok na určitý deň svojho patrona.
§ 2. Každý brat povinný je tento deň zasvätiť a v kostole pri svätej omši prítomným byť. Jestli sa niektorý brat bez vážnej príčiny na sv. omšu nesúčastní, pokutovaný je na jeden dolár.
§ 3. Každý úd povinný je vykonať veľkonočnú spoveď u rím. alebo gr. kat. duchovného a jestli by tak neučinil, vtedy sboroví úradníci povinní sú oznámiť hl. duchovnému, ktorý proti tomu zakročí.

ČLÁNOK XV.
Vzdelávanie údov.

§ 1. Každý sbor má napomáhať vzdelávanie svojich údov a v každom ohľade byť im na pomoci.
§ 2. Jestli niektorý úd utratí robotu, ak možno, majú mu ostatní spolubratia robotu zaopatriť.

ČLÁNOK XVI.

§ 1. Úd, ktorý by viedol nezákonitý manželský život (žiť na vieru), ktorý úd by svoju manželku nezákonite opustil a ten, ktorý by druhému manželku odviedol, vylúči sa zo sboru a jednoty.
§ 2. Keď je úd správnou cestou zo sboru vylúčený, nemá nároky na peniaze, ktoré sboru zaplatil, ani pravotnou cestou ich nesmie požadovať naspäť.
§ 3. Sbor v pravotných záležitosťach nezastáva žiadneho úda.

ČLÁNOK XVII.
Rozpadnutie sboru.

§ 1.
a) Sbor, keď má menej než 7 údov, má sa pripojiť k najbližšiemu sboru a majetok jeho pripadne sboru, ku ktorému sa pripojil. Taký sbor má žiadať Prestupnú Listinu.
b) V páde by ale pripojenie sa k druhému sboru bolo nemožným, celý majetok sboru pripadne hl. sboru R. a Gr. K. T. S. J. Sokol.

ČLÁNOK XVIII.
Dodatok.

§ 1. Každý úd (údkyňa) má právo spolkových úradníkov knihy a účty prehliadnuť a jestli by pri prezeraní spozoroval dáke chyby, má to pri najbližšej schôdzi oznámiť.

§ 2. Po odumretí spolubrata (spolusestry) má sa spolok za jeho (jej) dušu modliť za tri mesiace. To isté platí i jeho manželke, taktiež i manželovi Sokolky.

OBRADNÍK PRE SBORY R. A GR. KATOLICKEJ TELOCVIČNEJ SLOVENSKEJ JEDNOTY SOKOL.

Riadenie schôdze:

1. Keď je správca už hotový otvoriť schôdzu, stane si na predsednícke miesto a stojac, udre kladivom dva razy o stôl, načo úradníci majú zaujať svoje miesta.
2. Správca: Bratia K. S.! k poriadku, lebo hodlám zahájiť schôdzu. Brat stráž pozrite, či nieje dakto v miestnosti, ktorý sem neprislúcha?
3. Keď by ale v miestnosti bol niekto prítomný, ktorý neprináleží do K. S., stráž má to hneď oznámiť správcovi a správca má patričného vyzvať, aby sa hneď vzdialil.
4. Správca prehovorí takto: Bratia K. S., ja čo správca tohoto sboru mocou svojho úradu zahajujem schôdzu s modlitbou, načo každý úd má na patričné miesto sadnúť a v tichosti sa držať. Na to správca modlí sa modlitbu, ktorá je v stanovách pred schôdzou.
5. Správca vyzve zápisníka, aby prečítal mená úradníkov. Keď boli mená prečítané a niektorý z úradníkov chybuje, zápisník zaznačí to do zápisnice a správca vymenuje na jeho miesto druhého.
6. Keď sú čítané mená údov, prítomný úd má sa hlasne, ale slušne ozvať slovom: Prítomný. Keď sa úd neozval, zápisník vykričí ešte raz jeho meno a keď sa ani vtedy neozval, zápisník si to má zaznačiť.
7. Správca vyzve zápisníka, aby prečítal zápisnicu z predošlej schôdze.
8. Po prečítaní zápisnice správca sa opýta ostatných údov: Či zápisnica sa v poriadku nachádza, alebo nie? jestli je v poriadku, má sa dvoma údami podpísať.

Prijímanie údov:

9. Správca vyzve novopristupujúceho úda a ozve sa k nemu takto: Priateľu N.N., či je to vaša žiadosť, aby ste bol prijatý za úda do sboru N. N.? - Novopristupujúci má odpovedať: "Áno". Správca: Či ste vy oboznámený

s našimi stanovami a s našimi zákonami, ktoré každý úd R. a Gr. K. T. S. J. Sokol má plniť? - Novopristupujúci odpovie: "Áno". Správca: Či vy vstupujete do našeho sboru a do našej Jednoty s dobrým úmyslom alebo so zlým? - Novopristupujúci odpovie: "S dobrým!" Správca: Či ste ochotný zložiť sľub vernosti a oddanosti? - Novopristupujúci má odpovedať: "Áno". Správca predpovedá sľub vernosti a pristupujúci hovorí za ním.

10. Po složení sľubu vernosti správca podá novoprijatému údovi pravicu a povie mu: "Zdar Boh!".

Poriadok schôdze:

11. Správca vyzve účtovníka, aby prečítal rozpočet Hl. Sboru a tiež aj rozpočet patričného sboru, aby každý úd znal, koľko má platiť príspevkov.
12. Po vyberaní príspevkov správca vyzve výbor, ktorý bol zvolený k vyšetrovaniu navrhovaných kandidátov, aby podal svoju zprávu.
13. Podajú sa zprávy o nemocných. Účtovník číta meno nemocného, potom deň oznámenia nemoce a tak mená výboru, jedno za druhým.
14. Prednesú sa prosby o podporu.
15. Iné výbory podajú svoje zprávy.
16. Prečítajú sa dopisy alebo v novinách prednesené návrhy týkajúce sa sboru.
17. Vybavia sa nedokončené záležitosti.
18. Podajú sa nové návrhy.
19. Navrhujú sa noví údovia.
20. Prevedie sa voľba úradníkov, alebo potrebných výborov.
21. Oznámenie príjmov a výdavkov.
22. Správca zakľúči schôdzu s modlitbou dľa stanov.
23. Na schôdzi len ten má právo hovoriť, komu z hlásivších sa údov správca udelí slovo a úd má k tomu istému predmetu právo len tri razy hovoriť.
24. Údovia nešetriaci rozkazov správcu, neslušne sa chovajúci, skákajúci inému do reči, podliehajú trestu.
25. Žiadon úd nesmie byť prítomný, jestli pojednáva sa o jeho osobe.
26. Žiadon úd nesmie sa vzdialiť bez povolenia správcovho.

Zprávy úradníkov:

27. Správca, zápisník, účtovník a pokladník majú podať svoje zprávy Sboru každé tri mesiace.
28. Správca v svojej zpráve opíše pokrok sboru, príjemnosti, alebo nepríjemnosti aké zažil počas svojho úradovania. Tiež môže odporúčať niečo prospešného pre sbor.
29. Zápisník vo svojej správe podá počet údov o koľko údov sbor vzrástol, koľko nových údov prijal, koľko s Prestupnou Listinou, koľkí zomreli

a ich mená, koľkí boli vytvorení, koľkí majú Cestovné Listiny, koľkí majú Prestupné Listiny, koľkí údovia dostali podporu.

30. Účtovník má podať zprávu o financiách sboru. Finančná zpráva má byť v nasledujúcom poriadku:

31. Rozhľad sborového majetku.

Zvyšok z roku	N. N.	0000
Zvyšok za rok N. N.		0000
Údovia dlhujú príspevky		0000

32. Zaviazanosť

Hlavnému sboru dlhuje	0000
Za podporu nemoci sbor dlhuje	0000

33. Rozhľad príspevkov

Za mesiace	údovia boli dlžní	0000
Za 3 mesiace mali platiť		0000
Údovia platili		0000
Teda za 3 mesiace je príjmov		0000
Výdavkov		0000

34. Zpráva pokladníka pozostáva z číslic a síce v niže udanom riadku, pritom môže odporúčať niečo prospešného pre Sbor. Správa má znieť takto:

Prijal som od bývalého pokladníka	0000
Príjem za rok N. N.	0000
Výdavky za rok N. N.	0000
ostáva v hotovosti dňa	0000

35. Hotový majetok:

V banke	0000
V rukách	0000
Súhrnne	0000

36. Výbor majetku prezre knihy a zprávy už vypracované účtovníkom a pokladníkom a jestli tieto v poriadku našiel, udobrí ich a oznámi, že knihy a majetok našiel v poriadku. Jestli by ale účty a majetok v poriadku neboli, má vynájsť chyby a udať, že kde chyba sa nachádza a rozumie sa, knihy a zprávy neudobriť.

Sľub vernosti novopristupujúcich údov.

Ja…….. týmto slávnostne sľubujem, že čo Váš (a) spolubrat (spolusestra), budem stanovy a nariadenia tohoto katolíckeho sokolstva zachovávať a podrobujem sa ich každému bodu. Ďalej sľubujem, že budem chrániť a napomáhať vždy a všade záujmy, česť a dobré meno

Slovenského Katolíckeho Sokola a vôbec celého národa nášho. Konečne na svoju česť sľubujem, že ostanem vašim (šou) verným (nou) spolubratom (spolusestrou). Tak mi Bože pomáhaj!

Sľub vernosti úradníkov.

Ja…… týmto slávnostne sľubujem, že úrad, ktorý ste ma poctili, budem svedomite dľa stanov zastávať o rozkvet sboru ako aj Katolíckeho Sokola sa starať a z celých svojich síl napomáhať; sborový majetok poctive opatrovať a po vypršaní času môjho úradovania tak sborové peniaze, ako aj knihy sboru v poriadku odovzdať. Toto všetko zaväzujem sa urobiť svojim čestným slovom. Tak mi Bože pomáhaj!

Modlitba pred schôdzou.

Príď, Ó Bože múdrosti! A vyuč srdcia naše, aby sme vždycky pred očami posledný cieľ a koniec života nášho a pri všetkých našich prácach čisté myšlienky mali. Príď, Ó Bože Duchu Svätý! Prispej nám ku pomoci vo všetkých prácach našich, nakloň srdcia naše ku dobrému a obrať nás od všetkého zlého. Príď a spravuj nás vo všetkých pochybnostiach, aby sme po pravej ceste spasenia kráčajúc, niekdy žiadaného cieľa došli a večnej radosti účastnými byť mohli.
Bože a Otče náš Nebeský! Prispej nám ku pomoci v tomto našom spolku. Oddiel prenasledovateľov a nepriateľov našich, aby sme v láske a svornosti bratskej túto schôdzu šťastlive začať a dokončiť mohli, skrze Ježiša Krista Pána a Spasiteľa nášho, ktorý s Tebou i s Duchom Svätým žije a kráľuje na veky vekov. Amen.
Otče náš a Zdravás Mária.

Modlitba po schôdzi.

Večný a milostivý Bože! Pokorne a na kolenách našich prosíme Teba skrze orodovanie Sv. Martina biskupa, aby si s pomocou milosti Tvojej, telo i dušu od všetkých myšlienok, žiadostí a skutkov ochránil, aby sme tak pobožný, bohabojný a svätý život viedli, Tebe vrúcne slúžili a po vykročení z tohoto sveta do raja nebeského prijatí boli, kde by sme sa s Tebou a s našim patrónom sv. Martinom Biskupom i so všetkými anjelmi a svätými na večné veky radovať mohli. Amen.
Otče náš a Zdravás Mária.[1]

1 STANOVY R. a Gr. K. T. Slovenskej Jednoty Sokol pod ochranou SV. MARTINA BISKUPA Opravené na sedmej konvencii, vydržiavanej v dňoch od 8 - 13. júla 1918. v Cleveland, Ohio. Passaic, NJ, 1918.

STANOVY HLAVNÉHO SBORU

ČLÁNOK I.
Meno.

Meno jednoty je „Rímsko a Grécko Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol". Skráteno: "R. a Gr. K. T.S.J.S.", pod ochranou Svätého Martina biskupa. Sídlom Jednoty je mesto Passaic, NJ v Spojených Štátoch Amerických a hl. úradovňa sa nachodí pod č. 205 - 207 Madison St., Passaic, NJ. Heslo: „Na Boha a Národ".

ČLÁNOK II.
Ciele.

Cieľ jednoty je: Pestovanie viery a telocviku; primeranými prostriedkami, vzdelanosť šíriť medzi národom slovenským, bratskú lásku pestovať medzi sebou a k národu, aby údovia boli vernými synami a dcérami národa slovenského a občanmi Spoj. Štátov; podporovať v nemoci zmrzačených spolubratov a uľahčovať vdovám a sirotám a ich potešovať v ich opustenosti.

Článok III.
Prostriedky.

a) Založiť Hlavný Sbor
b) Zakladá podriadené Sbory, Vence a dbať o to, aby sa v nich prednášky držali, ktorými by sa ciele tejto jednoty dosiahli a napomáhali.
c) Z času na čas vyniesť zákony, ktoré by sa zákonom Spojených Štátov a jednotlivých štátov neprotivili, nakoľko to dosahnutie cieľov a prostriedky organizácie vyžadujú.
d) Má svoj charter. Môže žalovať a žalovanou byť. Má právo prijať, držať a vlastniť pozemky, prijať poručenstvá, výsady (privilegie), nájom, ročné dôchodky, peniaze, tovar, nábytok, knihy, ktoré môžu byť buďto porúčené, kúpené, alebo len prenajaté.
e) Táto organizácia môže zakladať i dámske Vence a prijímať členkyne do svojho zväzku.
f) Jednota vydáva svoj vlastný orgán "Katolícky Sokol", ktorý musí odoberať každý člen a členkyňa.

ČLÁNOK IV.
Správa.

R. a Gr. K. T. S. J. Sokol pozostáva z troch moci:

a) Zákonodarná moc, t. j. konvencia;
b) Výkonná moc, t. j. Hlavný Sbor;
c) Súdobná moc, t. j. Hlavný súd (Porota)

ČLÁNOK V.
Konvencia.

§ 1. Najvyššou zákonodarnou mocou je Konvencia, ktorá pozostáva z hl. úradníkov, zástupcov, sborov a zástupkýň Vencov.

§ 2. Aby Hlavný Sbor zo svojho účinkovania počet vydal a o ďalší rozkvet organizácie starať sa mohol, vydržiava sa z času na čas konvencia. Čas a miesto vydržiavania určí sa na predošlej konvencii čili riadnom shromaždení, a síce preto:

a) Aby sa preskúmalo všetko, o čom sa od poslednej konvencii jednalo a čo sa urobilo.

b) Aby sa opravili stanovy dľa potreby a aby sa delegáti poradili o tom, čo by slúžilo k dobru jednoty.

c) Aby sa volili úradníci.

§ 3. Sbory, ktoré nemôžu na konvenciu delegáta vyslať, môžu delegáta iného sboru poveriť, aby ich na konvencii zastupoval. Žiaden delegát nemôže viacej než dva sbory zastupovať a taký zástupca má tiež len jeden hlas. Úradník R. a Gr. K. T. S. J. Sokol nesmie žiaden sbor na konvencii zastupovať.

§ 4.

a) Za delegáta môže byť zvolený iba taký člen, ktorý zná čítať a písať, je občanom Spoj. Štátov S. A., ktorý je dobrým Slovákom a ktorý vykonal i veľkonočnú sv. spoveď. Musí byť členom sboru, ktorý ho vysiela, najmenej 6 mesiacov a jestli riadne navštevuje sborové schôdze.

b) V páde by ale v sbore občana nebolo, alebo jestli by takýto nebol schopný za delegáta, sbor si môže zvoliť i neobčana, ale tento musí mať aspoň prvý občiansky papier, len že takýto delegát nemôže byť hl. úradníkom.

c) V páde by Veniec si nemohol zvoliť delegátku, a predsa by chcel byť zastúpený na konvencii, tento si môže zvoliť delegáta z členov miestneho mužského sboru.

§ 5. Každý sbor je oprávnený vyslať jedného delegáta na konvenciu. Jestli sbor prevyšuje 50 členov, je oprávnený na každých ďalších 50 členov na jedného delegáta, trovy ktorých si však platí sbor sám.

§ 6. Novozaložený sbor má právo tiež na delegáta, jestli je prijatý do R. a Gr. K. T. S. J. Sokol 3 mesiace pred konvenciou.

§ 7. Povinnosti delegátov a delegátiek:

a) Majú právo vyšetriť stav kníh hl. sboru a majú sa presvedčiť, či sa tie srovnávajú s účtami nimi zastupovaného sboru; zastupujú svoje sbory a majú sa usilovať všetko možné vykonať na povznesenie celej Jednoty.

b) Delegát, alebo delegátka je oprávnená na 5 dolárov denného platu od svojho sboru. Sbor ale môže plat svojmu delegátovi zvýšiť, alebo znížiť.

§ 8. V páde potreby, jestli to veľmi vážne príčiny vyžadujú a dve tretiny sborov s tým súhlasia, hlavný správca môže svolať i mimoriadnu konvenciu. Konvenciu zaháji a zakľúči hl. správca s modlitbou, poťažne jeho zákonitý zástupca.

§ 9. Poriadok konvencie

a) Konvenciu zaháji správca.
b) Hlavný duchovný predrieka modlitbu.
c) Čítanie mien hl. úradníkov, delegátov a delegátiek.
d) Zpráva hl. dozorcov, spravidla poverujúcich listín delegátov a delegátiek.
e) Voľby výpomocných zápisníkov.
f) Čítanie zápisnice.
g) Zprávy hl. úradu a síce:
    a) zpráva hl. duchovného;
    b) zpráva hl. správcu;
    c) zpráva hl. podsprávcu;
    d) zpráva hl. podsprávkyne;
    e) zpráva hl. veliteľa;
    f) zpráva hl. podveliteľov;
    g) zpráva hl. tajomníka;
    h) zpráva hl. pokladníka;
    i) zpráva finančného výboru;
    j) zpráva správcu orgánu;
    k) zpráva redaktora orgánu
    h) Zpráva výboru stanov.
    i) Žiadosti a sťažnosti.
    j) Nové návrhy.
    k) Voľba úradníkov.
    l) Uvedenie hl. úradu.
    m) Určenie miesta pre budúcu konvenciu.
    n) Zakľúčenie konvencie.

ČLÁNOK VI.
Hlavný úrad.

§ 1. Hlavný úrad R. a Gr. K. T. S. J. Sokol pozostáva z nasledujúcich úradníkov: duchovný, správca, podsprávca, podsprávkyňa, tajomník, pokladník dozorca, veliteľ, podvelitelia, správca orgánu, redaktor, správca poroty a zápisník poroty.

§ 2. Hlavný úradníci tejto Jednoty môžu aj iný úrad zastávať v jednotlivom sbore. Za úradníka môže byť zvolený len dobrý katolík a Slovák.

§ 3. Jedine z prítomných starých úradníkov a zo zástupcov na konvencii môžu byť vyvolení noví hlavní úradníci. Hl. úradník môže iba len dva terminy zastupovať jeden a ten samý úrad.

§ 4. Hlavný sbor je stálym úradným strediskom Jednoty, a čo taký podporuje správcu radou i skutkom. Hlavný sbor vydržiava svoje riadne schôdze raz do roka. V páde potreby, keď to správca za dobré uzná, vydržiavať sa môžu i mimoriadne schôdze. V riadnej schôdzi pojednáva sa v prvom rade vyhotovená zpráva hl. úradníkov a výborov o pokroku R. a Gr. K. T. Sokol. Vysvetľujú sa uzavretia konvencie, podajú sa nové návrhy týkajúce sa vnútorných záležitostí a rozkvetu organizácie. Zasadnutie hl. sboru je súkromné, avšak zhodnovernená správa o porade zašle sa každému sboru v organisácii.

§ 5. Na riadnych schôdzach hl. sboru sú nasledovní hl. úradníci: duchovný, správca, podsprávca, podsprávkyňa, tajomník, pokladník, dozorcovia majetku, veliteľ, správca orgánu a redaktor, ktorí potom podajú písomné zprávy zo svojho účinkovania. Keď potreba vyžaduje, správca má právo svolať i ostatných úradníkov. Porotu zastupuje na schôdzach správca a zápisník poroty. Na mimoriadnych schôdzach, majú právo brať účasť tí samí hlavní úradníci, čo na riadnych schôdzach.

§ 6. Všetci úradníci musia správne a svedomite končiť všetky povinnosti stanovami im predpísané. Starí úradníci musia novým v každej záležitosti poradu poskytnúť.

§ 7. Hl. úradníci musia byť občanmi Spoj. Štátov S. A., dobrého karakteru a najmenej 21 rokov starí. Hl. úradníci sú direktormi R. a Gr. K. T. S. J. Sokol. Hl. úradník K. S. nesmie byť hl. úradníkom žiadnej inej podporujúcej organizácie.

§ 8. Plat hl. úradníkov určí konvencia a tento má byť zavedený do stanov. Plat hl. úradníkov mimo konvencie môže byť zvýšený len v tom prípade, jestli to väčšina sborov a vencov odhlasuje.

§ 9. Hlavný úrad čo celok a tiež individuálne každý jeden hlavný úradník musí svoje úradné povinnosti správne a svedomite konať, tak jako to stanovy K. S. vyžadujú. V páde by daktorý z hl. úradníkov svoje povinnosti nekonal, má byť napomenutý hl. správcom, a keďby tomuto nevyhovel, hl. správca je povinný zadať žalobu proti takému hl. úradníkovi na hlavnú porotu. Každý úradník má byť prítomný na konvencii.

§ 10. V páde by hl. správca nekonal svoju povinnosť, jako to stanovy predpisujú, hl. porota ho môže na zodpovednosť ťahať.

§ 11. Povinnosťou hl. úradu je sa postarať najmenej šesť mesiacov pred konvenciou o zodpovedné miesto a potrebné predpráce ku sletu a konvencii.

ČLÁNOK VII.

Povinnosti hlavných úradníkov R. a Gr. K. T. Slov. Jednoty Sokol.

§ 1. Povinnosti hl. duchovného:

Duchovný je riaditeľom Jednoty v ohľade náboženskom. Má dozerať, aby údovia Katolíckeho Sokola vybavili veľkonočnú spoveď len pri riadnom katolíckom duchovnom a má žiadať z toho zprávu od všetkých sborov. Na konvencii podá zo svojho účinkovania písomnú zprávu. Jestli by úd túto povinnosť neplnil hl. duchovný má právo proti tomu zakročiť, tiež s dorozumením hl. správcu majú ho právo vytvoriť z Jednoty.

§ 2. Povinnosti hl. správcu.

a) Správca je hlavným vodcom celej Jednoty a čo takého povinnosťou je starať sa aby poriadok a dobrý pomer medzi hlavným soborom a medzi jednotlivými sbormi udržiavaný bol. Starať sa má o rozkvet Jednoty, aby táto svoj cieľ dosiahla. Má dozerať, aby úradníci Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Jednoty Sokol všetkým svojim povinnosťam zadosť učinili, aby sbory povinnosti proti jednote riadne konali. On má všetky poukázky vystavené sborom pozorne prehliadnuť a keď sú správne, má vlastnoručným podpisom potvrdiť a pečiatku udreť. On má opatrovať pečať hlavného sboru. V páde rovnosti hlasov má hlas rozhodujúci. Má právo od zvolených výborov o ich účinkovaní v prípade potreby zprávu požadovať. V záležitostiach, ktoré ohrožujú Jednotu, správca povinný je rýchle zakročiť. Hlavný správca má sa starať, aby záruky úradníkov boli uložené v pravom čase na určitom mieste. Správca má s dorozumením hlavných úradníkov jedného suspendovať, to jest pozbaviť úradu, jestli by úradník nekonal svoje povinnosti, avšak povinný je odôvoddnenie žaloby pri najbližšom shromaždení predniesť. Na miesto toho má byť zvolený do hlavného úradu člen hlavného sboru.

V páde nutnej potreby, keď to dobro organizácie, alebo keďby štátne zákony vyžadovali dajakú opravu alebo premenu pomerov Jednoty, vtedy hl. správca s dorozumením hl. úradníkov a sborov má právo zakročiť a previesť patričné premeny pre dobro organizácie.

b) Hlavný správca prijíma novozaložené sbory a novo pristupujúcich členov. Schvaľuje navrhujúce listiny členstva, a v pochybných prípadoch má právo sa obrátiť na lekára, Jednotou najatého.

§ 3. Povinnosti hl. podsprávcu.

Podsprávca má v neprítomnosti správcu jeho práva a povinnosti zastupovať. Keď by sa miesto správcu uprázdnilo (smrťou, poďakovaním

sa alebo vytvorením) má jeho miesto zaujať až do najbližšej konvencie, so zárukou ako správca, a iný podsprávca má byť na jeho miesto zvolený hlavným sborom. Má pomáhať správcovi vo vyplňovaní jeho úradných povinností, na konvencii podá zo svojho účinkovania písomnú zprávu.

§ 4. Povinnosti hl. podsprávkyne.
Hl. podsprávkyňa má tie samé práva a povinnosti, čo hl. podsprávca. Okrem toho sa má starať o rozkvet Venca K. S. a nadovšetko musí byť znalkyňou ručných prác.

§ 5. Povinnosti hl. tajomníka.

a) Tajomník má viesť zápisnicu na konvencii o všetkých pojednávaniach a na riadnych a mimoriadnych schôdzach Jednoty a má všetky dopisy vyhotoviť, ktoré týkajú sa Rím. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, ktoré mu správca k vyhotoveniu predloží. Hl. tajomník opravuje adresár hl. sboru, žúp, sborov a členstva.
b) Vedie úplný záznam finančných záležitostí K. S., ktorý má zahrňovať všetky príjmy a výdavky, zapísať k dobru a zúčtovať tieže do patričného fondu, sostaví o tom mesačne výkaz pre dozorcov. Výkaz tento má obsahovať, že koľko ktorý fond vykazuje majetku.
c) Prijíma všetky peniaze patriace K. S. zahrňujúc v tom peniaze sosbierané rozpočtami, ktoré má zaviesť do knihy pre ten účel vedenej a držanej;+ vystavuje výkaz takto prijatých peňazí a rozdelí tieže, aby sa videlo, koľko summa patrí každému jednotlivému fondu; takto prijaté peniaze s výkazom zašle pokladníkovi K. S. Hl. tajomník má zachovať vo svojej úradovni duplikát každého výkazu ním vystaveného.
d) Sostaví a podá hl. dozorcom raz v roku finančnú zprávu príjmov a výdavkov organizácie za rok končiaci sa 31. decembra. Ďalej vypracuje finančný výkaz, požadovaný zákonom a tenže zašle patričnému úradníkovi každého štátu, v ktorých K. S. má podriadené Sbory a Vence.
e) Správcovi dozorcov pošle výkaz finančnéo stavu jednoty nie neskoršie ako piateho dňa každého mesiaca.
f) Vedie knihy čekov, vystavuje všetky čeky a posiela tieže hl. správcovi ku podpísaniu a udobreniu.
g) Má sa zúčastniť všetkých schôdzí Hl. Sboru
h) Vo všetkých záležitostiach úradnej korešpondencie jeho povinnosťou je počúvať hl. správcu.
i) Vedie knihy, triedi všetky navrhujúce listiny, zaznačuje v alfabetickom a číselnom poriadku; s dátumom narodenia každého člena a členkyne a s dátumom jeho prijatia do R. a Gr. K. T. S. J. Sokol.

Súčasne zaznačuje dátumy prestúpenia, vystúpenia, vylúčenia a smrti údov.

j) Každomesačne uverejňuje v orgáne úradné zprávy.

k) Zaznačuje prípady smrti a vedie k tomuto cieľu určenú zvláštnu knihu.

l) Povinnosťou jeho je vydať rozpočet najneskôr do 5. v mesiaci.

Hl. tajomník musí úradovať v sídle R. a Gr. K. T. S. Jednoty Sokol.

§ 6. Povinnosti hl. pokladníka.

Pokladník má prijímať všetky peniaze od sborov a Vencov a od prijatých peňazí kvitanciu každému sboru mesačne na čas doposlať. Peniaze R. a Gr. K. T. S. J. Sokol majú byť uložené do banky na meno R. a Gr. K. T. S. J. Sokol a dľa rozvrhu hl. tajomníka. Vybrať sa môžu len vtedy, keď je banková poukázka správcom, pokladníkom, tajomníkom a správcom dozorcov podpísaná. Ďalej má viesť riadne knihy o príjmoch a výdavkoch Jednoty a na riadnych schôdzach o majetku Jednoty podať zprávu.

§ 7. Povinnosti hl. dozorcov.

Dozorcovia sú 5, z ktorých jeden je správca dozorcov. Títo dozorcovia, čo celok sú hlavnými vodcami všetkých záujmov R. a Gr. K. T. S. J. Sokol a vedú zvláštny a bedlivý dozor nad jednaním a majetkom R. a Gr. K. T. S. Jednoty Sokol, obzvlášte ale sú povinní:

a) nad všetkým pozorovať, čo sa týka peňažitých záujmov;

b) majú pozor dať na to, aby záruky úradníkov R. a Gr. K. T. S. J. Sokol riadne a zákonite vystavené boli záruky všetkých úradníkov sú v rukách správcu dozorcov. Záruky dozorcov opatruje hl. správca K. S.

c) Jestli správca dozorcov niektoré účty za správne neuzná, musí ich odoslať ostatným dozorcom k udobreniu.

§ 8. Povinnosti hl. veliteľa.

Hlavný veliteľ sa musí starať o rozkvet telocviku v Jednote a tým cieľom musí každoročne vydať potrebné cvičby. Sletové cvičby musia byť vydané najneskôr 6 mesiacov pred hl. sletom. Okrem cvičieb povinnosťou veliteľa je každomesačne podať do orgánu telocvičné články.

§ 9. Povinnosti hl. podveliteľov.

Oni navštevujú a poučujú sbory tam, kde hlavný veliteľ pre jeho vzdialenosť alebo príčiny dostaviť sa nemôže.

§ 10. Povinnosti správcu orgánu.

Správca orgánu podáva každo týždenne orgánu Sv. Evanjelium a tohože výklad. Okrem toho prispieva pravidelne náboženskými článkami do orgánu. Je zodpovedný za obsah orgánu so stanoviska náboženského.

§ 11. Povinnosti redaktora.

Redaktora úradného orgánu volí konvencia a jeho povinnosti sú nasledovné:

a) Redaktor má napísať do "Katolíckeho Sokola" čítacú látku.
b) On má uverejniť všetky správy hl. sboru, žúp a sborov.
c) Redaktor uverejňuje dopisy údov, a podľa svojho úsudku opravuje alebo ich odmršťuje
d) Uverejňuje všetky záležitosti hlavnej poroty.
e) Opravuje všetky gramatické chyby v správach a dopisoch, ktoré mu prídu k uverejneniu.
f) On je zodpovedný za riadne vydávanie orgánu každý týždeň.
g) Redaktor je zodpovedný za všetky články uverejnené v Katolíckom Sokole, vyjmúc správ hl. sboru a článkov, ktoré mu k uverejneniu zašle hl. správca a hl. porota.
h) Všetky články, týkajúce sa r. a gr. kat. cirkve, alebo náboženstva, má prv odoslať k udobreniu správcovi orgánu. Správca Kat. Sokola však má rozhodnúť v nedorozumeniach naskytnutých sa medzi správcom orgánu a redaktorom.
i) Redaktor nesmie nič takého v orgáne uverejniť, čo by mohlo škodiť organizácii, kat. cirkve, alebo národnej veci slovenskej.
j) Redaktor má byť prítomný na všetkých schôdzach hl. sboru a na konvencii má tiež právo, jako aj iný hl. úradník. Tak na schôdzach hl. sboru, jak aj na konvencii podá zprávu zo svojho úradovania.

ČLÁNOK VIII.
Hlavná porota

§ 1. Hlavná porota pozostáva zo 7 členov, ktorých volí konvencia. Porota má správcu aj zápisníka. Členovia poroty majú bývať v blízkosti jeden druhého. Členov poroty môže voliť konvencia i z nedelegátov, keďby to potreba vyžadovala.

§ 2. Povinnosťou poroty je: súdiť žaloby podané proti hlavným úradníkom a žaloby hl. sboru podané proti jednotlivým údom a sborom. Žaloby zasielajú sa zápisníkovi poroty, ktorý s porozumením správcu poroty musí najmenej 14 dňami pred pojednávaním záležitosti obžalovanému odpis žaloby doruči a listovne oznámiť stránkam deň pokonávania.

§ 3. Keď porota vidí, že obžaloba písomne podaná je bezzákladná, podaná len z pomsty určí primeraný trest pre žalobníka.

§ 4. V ďalšom pojednávaní bude sa riadiť dľa všeobecných stanov R. a Gr. K. T. J. Sokol.

§ 5. Porota má pokutovať nasledovne:

a) peňažite;
b) suspendovaním;
c) vylúčením.

§ 6. Peňažitá pokuta nesmie presahovať 10 dollárov.

§ 7. V páde, žeby pokutovaná stránka obnos pokuty zaslať nechcela, zašle sa účet tento na sbor, do ktorého pokutovaný prislúcha a sbor naloží s ním tak, že vylúči ho zo sboru a z Jednoty.

§ 8. Peňažitá pokuza zašle sa na hlavného pokladníka. Porotci majú taký plat, aký im konvencia určí.

§ 9. Zápisník poroty dostane odmenu, akú mu riadne schôdze a konvencia určia.

§10. Rozsudok hl. poroty má najväčšiu platnosť do najbližšej konvencie. Nespokojný s rozsudkom hl. poroty, môže na slovo brať porotu na konvencii skrze ktoréhokoľvek prítomného delegáta.

§ 11. Konvencia má právo rozsudok hl. poroty odobriť, alebo zrušiť.

§ 12. Člen nesmie žalovať hl. sbor pred svetským súdom, pokým nevyčerpal forum Katolíckeho Sokola.

ČLÁNOK IX.
Záruky a plat hl. úradníkov.

§ 1. Záruky určí konvencia a tieto sú:

pre hlavného správcu	$ 5 000
pre hl. podsprávcu	$ 250
pre hl. podsprávkyňu	$ 250
pre hl. tajomníka	$ 25 000
pre hl. pokladníka	$ 25 000
pre správcu dozorcov	$ 1 000
pre dozorcov po	$ 500
pre redaktora	$ 1500

§ 2. Platy určuje konvencia a tie sú:

hl. duchovný	$ 125
hl. správca	$ 500
hl. podsprávca	$ 50
hl. podsprávkyňa	$ 100
hl. tajomník	$ 2 400
hl. pokladník	$ 500
správca dozorcov	$ 150
dozorcovia po	$ 25
hl. veliteľ	$ 400
hl. podvelitelia po	$ 25
správca orgánu	$ 250
redaktor	$ 1 800
správca poroty	$ 5
zápisník poroty	$ 5

ČLÁNOK X.
Organizátori.

§ 1. Počet organizátorov určí sa na konvencii.

§ 2. Povinnosťou organizátorov je dozerať aby sa v sboroch všetko dľa stanov končilo, ponaučovať sbory o správnom vedení kníh a druhých záležitostiach a zakladať nové sbory.

§ 3. O výsledku svojej činnosti každoročne podajú zprávu hlavnému správcovi. Organizátorov vymenuje hl. správca.

ČLÁNOK XI.
Úmrtná podpora.

§ 1. Kandidát alebo kandidátka môže sa dať poistiť na $250, $500, $750 a $1000 a platí dľa tablice, jakú konvencia určí.
Podporu túto môže si každý dľa ľubovôle zvýšiť alebo znížiť, lenže kandidát, prevyšujúci vek 35. nemôže sa dať poistiť na viac nežli na $500, ani si podporu na väčší obnos zvýšiť.

§ 2. Po zomrelom členovi alebo členkyni do uplynutia troch mesiacov od prijatia do Jednoty dedičia obdržia 25 proc. z posmrtnej podpory; od 3 do 6 mesiacov 50 proc.; od 6 do 9 mesiacov 75 proc. a po uplinutí 9 mesiacov celú podporu.
Dedičia po členovi alebo členkyne, ktorá zomre na suchoty do roka po prijatí do organizácie, oprávnení sú len na polovicu posmrtnej podpory.

§ 3. R. a Gr. K. T. S. J. Sokol vyplatí posmrtnú podporu tomu, alebo tým, ktorý alebo ktorí sú v knihách Hlavného Sboru zaznačení, a ktorému poťažne ktorým takáto smrtná podpora určená bola v takom riadne vystavenom určení posmrtnej podpory, jestli určenie to došlo Hlavnému Sboru ešte za života úda. Len také určenie posmrtnej podpory je platné, ktoré je na úradnom papieri k tomu cieľu Hlavným Sborom pre údov K. S. shotovené. Podpora po zomrelom maloletom údovi, keď nemal právoplatné určenie posmrtnej podpory vystavené, vyplatí sa v páde bol ženatý, poťažne vydatá, v prvom rade manželke, poťažne manželovi, v oboch pádoch, keď dietky ostali, aj deťom, jestli bol slobodný (slobodná), rodičom, v páde odumretia týchto, starým rodičom, keď ani tí nie sú na žive, bratom a sestrám, keď ale ani takých niet, podpora vyplatí sa dľa zákonov patričnému štátu.

§ 4. Keď úd, alebo údkyňa v svojom určení posmrtnej podpory označili, že posmrtná podpora má sa vyplatiť "žene a deťom", alebo "manželovi a deťom", Hlavný Sbor vyplatí jednu polovicu manželke, poťažne manželovi a druhú polovicu rozdelí na toľké rovné čiastky medzi deti, koľko detí ostane, počítajúc do toho aj dieťa, alebo deti narodené do času splatnosti podpory.

§ 5. Keď údovi manželka zomre, za ktorú podpora poručená bola, jeho určenie urobené pred smrťou tejto manželky je neplatné; v takom prípade, že by úd zomrel prv, než by náhradné určenie vystavil, podpora vyplatí sa dľa stanov a dľa zákonov toho štátu, v ktorom člen zomrel.

§ 6. V páde odumretia jednoho z dedičov keď úd "určenie" svoje nepremenil, tá čiastka, ktorá patrila zomrelému dedičovi, bude v primeraných čiastkach medzi pozostalých a označených dedičov rozdelená.

§ 7. Každý kandidát na svojej navrhujúcej listine musí vypísať určenie (Designation) podpory, na ktorom vypíše meno, bydlisko a rodinný pomer určených na podporu a ktoré vlastnoručne pred troma svedkami podpíše; v páde, že kandidát nezná písať, urobí krížik a jeden zo svedkov podpíše jeho meno a poznamená, že svedok sa za neho podpísal.

§ 8. V páde smrti úda, ktorý príspevky svoje v sbore vyrovnané nemal, Hlavný Sbor má právo takéto príspevky z posmrtnej podpory patričného úda odtiahnuť a sboru vynahradiť.

§ 9. V páde po smrti úda zisti sa, že nebohý pri stúpení do organizácie udal menší vek, jako v skutočnosti mal, Hlavný Sbor vyberie rozdiel príspevkov od dedičov, alebo ztiahne z posmrtnej podpory.

§ 10. Posmrtné podpory sú splatné len v tom čase a v takom obnose, na jaký diplom zneje a jaký je na knihách Hlavného Sboru naznačený, keď úd na účet takejto podpory nič nevybral pred prvým januárom 1916. Jestli ale úd dostal pôžičku na účet posmrtnej podpory od K. S., v tom páde takýto obnos odtiahne sa z posmrtnej podpory v čase, keď je taká splatná.

§ 11. Jestliže z akejkoľvek príčiny úd nevystavil určenie posmrtnej podpory, alebo jestli jeho určenie stalo by sa neplatným následkom niektorého paragrafu týchto stanov, alebo následkom toho, že označený dedič nebol dľa zákona na to oprávnený, alebo jestliže ten, komu podpora poručená bola zomrel, a nové určenie vystavené nebolo, vtedy posmrtná podpora vyplatí sa dedičom úda tak, ako to vyžaduje zákon o zdedení osobného majetku v tom štáte, v ktorom zomrelý úd býval vtedy, keď zomrel. Keď Hlavný Sbor musí hľadať dedičov, za čas vyhľadávania neplatí úroky od podpory. Výdavky spojené s vyhľadávaním dedičov stiahnu sa z podpory.

§ 12. Úd môže zmeniť svoje určenie posmrtnej podpory tak často, ako len chce, ale pri takom zmenení musí vystaviť a doposlať nové určenie v dvoch exemplároch Hlavnému Sboru, z ktorých jedno po potvrdení dostane sbor nazad. Za takúto premenu platí úd v každom prípade 25c.

§ 13. V prípade smrti úda, ktorý nezanechal žiadnych zákonitých dedičov a ktorý neporučil svoju podporu nikomu inému, kto by bol na to zákonite oprávnený, z jeho podpory vyplatia sa pohrabné útraty a postaví sa mu pomník a zvyšok vyplatí sa v polovici katolíckemu a v polovici závodnému fondu Kat. Sokolov.

§ 14. Maloleté deti, ktoré sú oprávnené na posmrtnú podporu im označenú, musia mať svetským súdom zákonite vymenovaného tútora. Keď to neurobili behom 90 dní, od času keď podpora splatná bola, peniaze uložia sa do banky na úroky na ich mená v každom prípade na jednu knižku. Za prácu a výdavky spojené s opatrovaním sirotských peňazí Hlavný Sbor pri vyplácaní stiahne si z úrokov jeden percent.

§ 15. V páde člen alebo členkyňa behom jedného roka od prijatia do Jednoty spácha samovraždu, dedičia sú oprávnení iba na 25 proc. z jeho posmrtnej podpory a až po dvoch rokoch sú oprávnení na celú posmrtnú podporu.

§ 16. Úd tratí právo na podporu, jestli je vylúčený, alebo jestli by spáchal zločin, za ktorý by ho svetský súd posúdil na smrť, alebo väzenie, tiež jestli by smrť jeho bola zapríčinená jeho dedičmi schválne alebo tým cieľom, aby si zabezpečili podporu po ňom.

§ 17. Vymáhanie podpôr súdobnou cestou musí byť učinené behom osemnásť mesiacov po smrti zosnulého člena alebo členkyne. Žiadna pravota o získanie smrtnej podpory na základe akéhokoľvek podporného certifikátu doteraz alebo v budúcnosti vydaného touto Jednotou alebo na základe akejkoľvek smluvy medzi K. S. a ktorýmkoľvek jej členom, straniva vyplatenia smrtnej podpory, nemôže poťažne nesmie byť zdvihnutá proti K. S., kým tí, ktorí si nároky robia na podporu, v smysle týchto stanov, nepodajú dôkazy o prípade smrti hl. tajomníkovi a kým tieže nie sú udobrené hl. sborom.

§ 18. Bez ohľadu na to jak dlhú dobu dobrestojaci úd do teraz alebo na potom prijatý do sboru, zdržuje sa na neznámom mieste, jeho alebo jej dedičia nie sú oprávnení na jeho lebo jej posmrtnú podporu prv, kým nepodajú dôkazy o jeho skutočnej smrti. Zmiznutie alebo dlho trvajúca neprítomnosť ktoréhokoľvek úda nebude považovaná za dôkaz jeho alebo jej smrti, ani okolnosť tá nedá žiadneho práva jej alebo jeho dedičovi na získanie akéhokoľvek podporného certifikátu, vydaného doteraz alebo napozatým K. S. Až keby úd tak dlho bol ztratený, že dľa úmrtnej škály "National Fraternal Congress" by mal byť považovaný za mrtvého, mali by nároky na posmrtnú podporu, ak bol skutočne "dobrestojácim údom". A tento zákon má ostať v platnosti v každej krajine i keby zákony krajiny tej ináč nariaďovali. Pod výrazom "dobrestojáci úd" rozumie sa, že certifikát podpory mu nevypršal, ani nebol zrušený, a že úd mal všetky poplatky zaplatené a že povinnosti svoje oproti sboru vykonal.

§ 19.

a) Úd alebo údkyňa si môžu podporu zvýšiť, k tomuto je však potrebne lekárske vysvedčenie, tiež aj určenie posmrtnej podpory.

Starý diplom musí byť prinavrátený. Výplata zvýšenej podpory podlieha pravidlám novoprijatých.

b) Hlavný sbor však si vyhradzuje právo v pochybných prípadoch nechať žiadateľa prezreť i druhému lekárovi.

c) Hl. sbor si ponecháva právo rozhodovať nad povolením, alebo odopretím žiadanej podvýšky.

d) Úd zvyšujúci si podporu behom jedného roka od prijatia, platí príspevky na celú podporu dľa veku, v jakom prijatý bol.

e) Úd alebo údkyňa žiadajúc sníženie podpory, má doposlať diplom s podpísaným osvedčením na opačnej strane tohože diplomu a s ním dopošle určenie posmrtnej podpory na taký obnos, na jaký v budúcnosti platiť chce.

f) Hlavný Sbor má právo pri prijímaní kandidáta odopreť žiadaný obnos podpory a prijať ho na menší obnos. Môže vymenovať lekára na znovu prehliadnutie kandidáta. Tiež môže odopreť aj jeho prijatie. Prijatie na menší obnos, alebo odmštenie kandidáta. Hlavný Sbor odôvodniť nemusí.

§ 20. Na podporu vykázané v tomto článku oprávnení sú len dobrestojaci údovia a údkyne a kandidát nabýva svoje údstvo len vtedy, keď Hlavným Sborom prijatý a v sbore na schôdzi uvedený bol a keď mimo vstupné ho najmenej mesačný príspevok na neho alebo na ňu dľa úradnej tablice vykázanej zaplatil.

§21. Každý dobrestojaci úd dostane od R. a Gr. K. T. S. J. Sokol diplom údstva, za ktorý zaplatí dvadsaťpäť centov do pokladnice R. a Gr. K. T. S. J. Sokol na administračné výdavky Hlavného Sboru.

§ 22. V mimoriadnych pádoch, alebo počas nešťastia, nákazlivej nemoce alebo vojny, jestli by obnos, sosbieraný riadnymi mesačnými príspevkami na zaokrytie smrtných podpôr nedostačoval, a smrtný fond by sa úplne vyčerpal, 25 percentami vypomôže sa z rezervného fondu a ostatok sosbiera sa mimoriadnymi príspevkami, ale mimoriadne príspevky tieto nesmú presahovať viac, než je obnos dvoch mesačných príspevkov jedného úda. Keďby ale ani ten obnos nedostačoval na zaokrytie veškerých smrtných pádov, obnos tak sosbieraný pomerne, medzi dedičmi, dľa podpôr im patriacich sa rozdelí, a tým dedičia budú úplne vyplatení.

§ 23. Dedič, alebo dedičia, ktorí v smysle stanov R. a Gr. K. T. S. J. Sokol oprávnení sú na posmrtnú podporu, prv, kým takúto podporu požadovať mohli, alebo kým by na takú podporu oprávnení boli, musia Hlavnému Sboru doručiť prostredníctvom sboru kde patričný bol údom, od svetskej vrchnosti vystavený smrtný list, diplom zomrelého úda a dosvedčenie sboru, do ktorého zomrelý úd prislúchal a také iné dokumentá, jaké Hlavný Sbor vo svojich predpisoch k cieľu sto-

tožnenia úda a k zisteniu jeho smrti vyžaduje. Podpora taká je splatná v 60 dňoch po obdržaní takých dokumentov, ale Hlavný Sbor môže, jestli dokumenty za správne uzná, podporu aj skorej vyplatiť. Smrtné listy v starej vlasti zomretých údov a údkyň musia byť aj americkým konsulom potvrdené. Podpory po v starom kraji zomrelých údoch a údkyňach splatné sú o 90 dní po obdržaní dokumentov.

ČLÁNOK XII.
Povinnosti sborov voči R. a Gr. K. T. S. J. Sokol.

§ 1. Každý sbor je povinný zaplatiť Hl. Sboru:
   a) za každého novoprijatého úda 50 centov vstupné na základinu;
   b) za každý diplom úda obnos 25 centov;
   c) za každého úda zavedeného v knihách Hlavného Sboru taký obnos príspevkov, aký dľa nasledujúcej tablice na neho pripadne, na základe patričného úda veku a obnosu jeho posmrtnej podpory, vykázanej na knihách Hlavného Sboru a jeho diplomu.

§ 2. Sbor nemôže z rozpočtu odťahovať, ale povinný je úplný obnos hlavnému pokladníkovi zaslať. Keby bol omyl, má to oznámiť hlavnému tajomníkovi, ktorý potom rozdiel v obnose v nasledujúcom rozpočte opraví alebo prinavráti.

§ 3. Sbor povinný je hl. sboru rozpočet zaplatiť behom 30 dní, rátajúc od dátumu vydania tohože rozpočtu. Jestli by to sbor neurobil, je suspendovaný, to jest pozbavený všetkých výhod, ktoré mu a jeho údom stanovy poskytujú, do toho času, dokiaľ takýto dlh sbor nevyrovná.

§ 4. Sbor takto suspendovaný, keď nevyrovnal svoju dlžobu behom 60 dní od toho dňa, keď jeho suspendácia stala sa platnou, pre ktorú dlžobu bol suspendovaný je Hl. Sborom vytvorený, charteru pozbavený a majetok jeho pripadne Hl. Sboru.

§ 5. Každý sbor v prípade smrti svojho úda povinný je behom 14 dní po obdržaní dokumentov od dedičov, správne vystavený smrtný list, a súčasne aj sborové dosvedčenie, uhodnoverné správcom a účtovníkom a potvrdené sborovou pečaťou, hlavnému tajomníkovi odoslať.

§ 6. V prípade vylúčenia úda povinný je účtovník patričného sboru príčinu vylúčenia Hlavnému Sboru oznámiť.

§ 7. Sbor má prijať úda iného sboru, keď sa taký úd prisťahuje z iného mesta jestliže v tom sbore, do ktorého pristúpiť chce, zisti najprv, či bude prijatý a keď je opatrený prestupnou listinou, ale na podporu v nemoci oprávnený je patričný úd za 3 mesiace v predošlom sbore.

§ 8. Sbory nesmú prijať údov bez toho, žeby sa tí nestali zároveň údami R. Gr. K. T. S. J. Sokol vyjmúd podporujúcich členov

§ 9. Sbor musí na svoje schôdze pristúpiť hlavného úradníka, alebo zástupcu Hl. Sboru, a keď ten že navštívi sbor v úradných povinnostiach, má

sa v bežnom pojednávaní prestať a dať prednosť vybaveniu záležitostí, pre ktoré hlavný úradník, alebo zástupca schôdzu navštívil.

§ 10. Sbor povinný je na požiadanie hlavného úradníka, alebo zástipcu Hl. Sboru svoje knihy mu predložiť a dať vysvetlenie na žiadané otázky.

§ 11. Sbor má vylúčiť zo svojho lona takého úda, ktorého Hlavný Súd vytvorením právoplatne pokutoval. Keď to Sbor neičiní, hlavný správca zažaluje Sbor tenže u Hlavného Súdu, ktorý potom taký vzdorujúci zbor pokutuje, alebo vytvorí z organizácie.

§ 12. Sbory, ktoré by prekážky robili Hlavného Sboru v exekúcii výroku Hlavného Súdu, zažaluje hlavný správca u Hlavného Súdu.

§ 13. Sbor, ktorý by sa zdráhal plniť daktorý paragraf týchto stanov, má byť postavený pred Hlavný súd; žalobu podá hlavný správca.

§ 14. Počas zasedania má byť sborový charter verejne vyložený.

§ 15. Žiaden sbor nesmie ináče prijímať a zavádzať členov do svojho lona, jedine dľa stanovami predpísaných pravidiel.

§ 16. Všetky spory bez rozdielu podrobené sú všeobecným stanovám a stanovám hlavného sboru R. Gr. K. T. S. J. Sokol a dľa nich sa riadiť majú.

§ 17. V prípade potreby, keď daktorý sbor nejaký dôležitý a pre Jednotu Sokol prospešný návrh hlavnému sboru podá, hlavný sbor tenže návrh na všetky sbory má rozposlať, ktoré behom 60 dní majú hlavnému sboru oznámiť výsledok hlasovania, ktoré oznámi sa v orgáne. Jednoduchou väčšinou sa návrh prijíma alebo zavrhuje.

ČLÁNOK XIII.
Základina.

§ 1. Základina R. a Gr. K. T. s. J. Sokol pozostáva zo vstupného, ktorý každý úd prijatý do sboru zaplatí v obnose 50c.

ČLÁNOK XIV.
Zakladanie nových Sborov.

§ 1. Keď sa zakladá nový sbor na takých miestach, kde niet sboru K. S. musí najmenej 7 dobrých katolíkov zachovalých telesne i duševne, Slovákov a Slavianov zadať žiadosť o povolenie na hl. správcu. Kde je už sbor, tam sa vyžaduje 25 členov pri zakladaní druhého sboru.

§ 2. Vo veľmeste, kde už dva sbory jestvujú, môže byť aj tretí s dovolením hl. správcu.

§ 3. Každá žiadosť má byť vždy dľa predpisu sborového písaná, Meno, vek, podpis duchovného, taktiež lekárske vysvedčenia žiadateľov jako i 50c vstupného musí pripojiť ku žiadosti za každého úda.

§ 4. Sbor taký od hl. správcu uznaný, obdrží číslo a patričné listiny.

STANOVY ŽÚP
Rím. a Gr. Katolickej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol.

ČLÁNOK I.
Sostavenie jednotlivých žúp a ciele týchže.

§ 1.
a) Župu tvoria sbory nachodiace sa v obvode žúp a ktoré hl. veliteľ postupne do ních vriaďuje.
b) Každá župa má pozostavať prinajmenej so štyroch sborov, ktoré si zvolia župný úrad.

§ 2. Jedna župa od druhej má byť vzdialená najmenej 150 míľ.

§ 3. Každý sbor musí prislúchať do župy mu najbližšej; v páde by sa sbor protivil protivil pristúpiť do župy jemu vyznačenej, má byť napomenutý hl. úradom.

§ 4. Každému novému sboru má byť oznámené skrze hl. veliteľa, do ktorej župy je pridelený.

§ 5. každá župa má svoje sídelné mesto.

§ 6. Každá župa má mať svojho župného veliteľa a podveliteľa, v páde žeby v župe nebolo schopného úda na úrad župného veliteľa, patričná župa má sa obrátiť na hlavného veliteľa.

§ 7. Sbory prislúchajúce do jednej župy majú zaslať svojich veliteľov a cvičiteľov na svoju župnú schôdzu, kde sa vyvolí z najschopnejších údov veliteľ, podveliteľ, tiež správca, zápisník, účtovník, pokladník a iné výbor pre župu .

§ 8. Úrad tento má riadiť župu, t. j. v telocviku a iných prospešných cvičbách.

§ 9. Všetci župní velitelia sú podriadení hl. veliteľovi.

§ 10. Všetci župní velitelia majú dostať taký plat, aký im ročná župná schdza určí.

§ 11. Neschopní velitelia majú byť suspendovaní s porozumením hl. veliteľa.

§ 12. Každý sborový veliteľ má zaslať sborovú Zprávu župnému veliteľovi každé tri mesiace o pokroku cvičenia, tak tiež župný velitelia majú zaslať 6 mesačnú zprávu hl. veliteľovi.

§ 13. Župné pravidlá a usnesenia nesmejú byť v protive so stanovami R. Gr. K. T. S. J. Sokol.

§ 14. Župy sú oprávnené žiadať podporu zo závodného fondu, keď to vyžaduje zariadenie župných sletov, závodov, atď.

§ 15. Hl. Sbor takéto podujatia žúp podporuje dľa svojho dobrozdania.

§ 16. Župy musia upovedomiť hl. sbor, keďže chcú zariadiť slet, alebo závody a keď mienia na tieto žiadať podporu od hl. sboru.

§ 17. Župy majú vydržiavať aspoň raz do roka svoje slety v meste, kde to župa za dobré uzná. Cestovné trovy cvičencom na takéto slety platí župa.

ČLÁNOK II.
Povinnosti sborov voči Župe.

§ 1. Každý sbor je povinný svoj mesačný príspevok do župy na čas zaplatiť
§ 2. Každý novozvolený sbor má behom 3 mesiacov svoje vstupné do župy zaplatiť v obnose 2 doláre.
§ 3. Každý sbor je povinný zaplatiť 4 centy mesačne za každého úda a členkyňu 2 centy do župnej pokladnice, ktoré peniaze majú byť skollektované hl. tajomníkom.
§ 4. Každá župa má vydržiavať svoje župné schôdze aspoň raz do roka.
§ 5. Sbor keď sa chce pripojiť k druhej župe, musí mať Prestupnú Listinu z pôvodnej župy.

ČLÁNOK III.
Župní úradníci a ich povinnosti.

§ 1. Župný úrad pozostáva so: Správcu; podsprávcu; podsprávkyne; veliteľa; podveliteľa; zápisníka; účtovníka; pokladníka a dvoch dozorcov. Jestli by ale daktorá župa chcela obmedziť počet župných úradníkov, môže to učiniť.
§ 2. Povinnosti správcu. Správca prijíma sbory do župy. On má právo dať zvolať župné riadne a mimoriadne schôdze, na tých zasedá a tie riadi. Stará sa o rozkvet župy a podriadených jej sborov. On vedie dozor nad župnými úradníkmi. On potvrdzuje a podpisuje každý účet, ktorý sa vyplatí zo župnej pokladnice. V páde by daktorý účet by neuznal za správny ,ten ponechá k udobreniu najbližšej župnej schôdzi.
§ 3. Povinnosti podsprávcu. Podsprávca zastupuje správcu počas jeho neprítomnosti a má tie samé práva ako správca.
§ 4. Povinnosti podsprávkyne. Podsprávkyňa má tie isté povinnosti ako podsprávca.
§ 5. Povinnosti župného veliteľa: Župný veliteľ je vodcom župy. On sa stará o telocvik v jeho župe. On má do roka raz navštíviť sbory do jeho župy prislúchajúce. Má zariadiť župné kurzy na nariadenie župnej schôdze.
§ 6. Povinnosti župného podveliteľa: Povinností župného podveliteľa sú tie samé, čo aj veliteľa, keďže ten sa vzdal úradu. Ináče má byť na pomoci veliteľovi pri šírení telocviku a počas usporiadania sletov a kurzov.
§ 7. Povinnosti župného zápisníka: Zápisník má viesť zápisnicu všetkých riadnych a mimoriadnych schôdz župy, a tieto doposlať redakcii orgánu k uverejneniu. Po vypršaní jeho úradovania ale má všetky na neho zverené knihy a listiny prinavrátiť.
§ 8. Povinnosti župného účtovníka: Účtovník vedie menoslov, účty a iné knihy. On má každých 6 mesiacov v orgáne podať účty. On vystavuje všetky poukázky a tie správcovi k potvrdeniu odošle.

§ 9. Povinnosti župného pokladníka: Pokladník prijíma všetky poplatky od sborov cestou hl. tajomníka a iné príjmy vypláca s podpisom správcu a účtovníka opatrené účty.

§ 10. Povinnosti dozorcov: Dozorcovia vedú dozor nad majetkom župy a vedú knihy na majetok župy sa vzťahujúce, oni podávajú o tomto zprávu na schôdzach.

§ 11. Plat župných úradníkov a záruky sú také, aké župa určí.

ČLÁNOK IV.
Sletový a zábavný výbor.

§ 1. Sletový alebo zábavný výbor pozostáva s desať členov. On má riadiť celý slet a zábavu, dbať na celý poriadok týchže. Výbor v svojom kruhu si zvolí sletový alebo zábavný úrad. Výbor tento je zodpovedný župe za všetky príjmy a výdavky, z ktorých má podať zprávu župnej schôdzi.[2]

2 STANOVY R. a Gr. K. T. Slovenskej Jednoty Sokol pod ochranou SV. MARTINA BISKUPA Opravené na sedmej konvencii, vydržiavanej v dňoch od 8 - 13. júla 1918. v Cleveland, Ohio. Passaic, NJ, 1918.

Príloha č. 3

Sokolské príkazy[3]

1. Čerstvé povetrie a slnečné svetlo sú zdraviu nutne potrebné; preto nezatvárajme pred nimi sokolské telocvičebne, ale doprajme im voľného prístupu.
2. Otužujme každodenne naše telo. A keď je nám možné, vykúpajme sa každých 8 - 14 dní v letnej vode.
3. V lete, teda za teplej pohody, kúpajme sa vonku, najlepšie tam, kde slnce svieti, by vybralo lúčami z tela rôzne choroby.
4. Ráno a dľa možnosti aj popoludní čisťme si ústa a zuby a vypláchnime si hrdlo ráno a večer čerstvou vodou.
5. Neobliekajme sa veľmi do teplých šiat. Hlavu prikývajme si obyčajne zľahka, hrdlo nechajme trochu volne. Chráňme sa všetkého, čo jednotlivé čiastky tela sťahuje.
6. Vlhké šaty, zvlášť obuv, rýchlo zameňme suchými.
7. Buďme mierní v jedle a zvlášte v pití. Chráňme sa neztravitelných jedál a rozličných amerických lakôt, - namiesto týchto navykajme radšej jedlu celkom jednoduchému. Neužívajme pokrmov, ktoré sú teplejšie nežli krv alebo ktoré sú studené ako ľad. Jedzme pomály a dobre všetko požujme. Chráňme sa užívať mnoho čaju, kávy, korenia, papriky, doháňu a dnešných rôzne falšovaných liehových nápojov.
8. Chráňme sa duševnej práce hneď po zedení obedu alebo po pretrpenej chorobe.
9. Liehajme skoro a zavčasu vstávajme.
10. V Teplejšom čase pracujme v izbe pri otvorenom okne, avšak dbajme na to, aby nebol prievan.
11. Dýchajme pri zatvorených ústach. Chráňme sa prachu a nedýchajme silo v povetri znečistenom.
12. Pri práci neopierajme sa nikdy o prsia a netisnime pri práci žalúdok.

---

3 SBORNÍK Rimsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1921. Vydala Jednota Katolíckych Sokolov v Spojených štátoch amerických. Ročník XII., Passaic, NJ, 1921, s. 147.

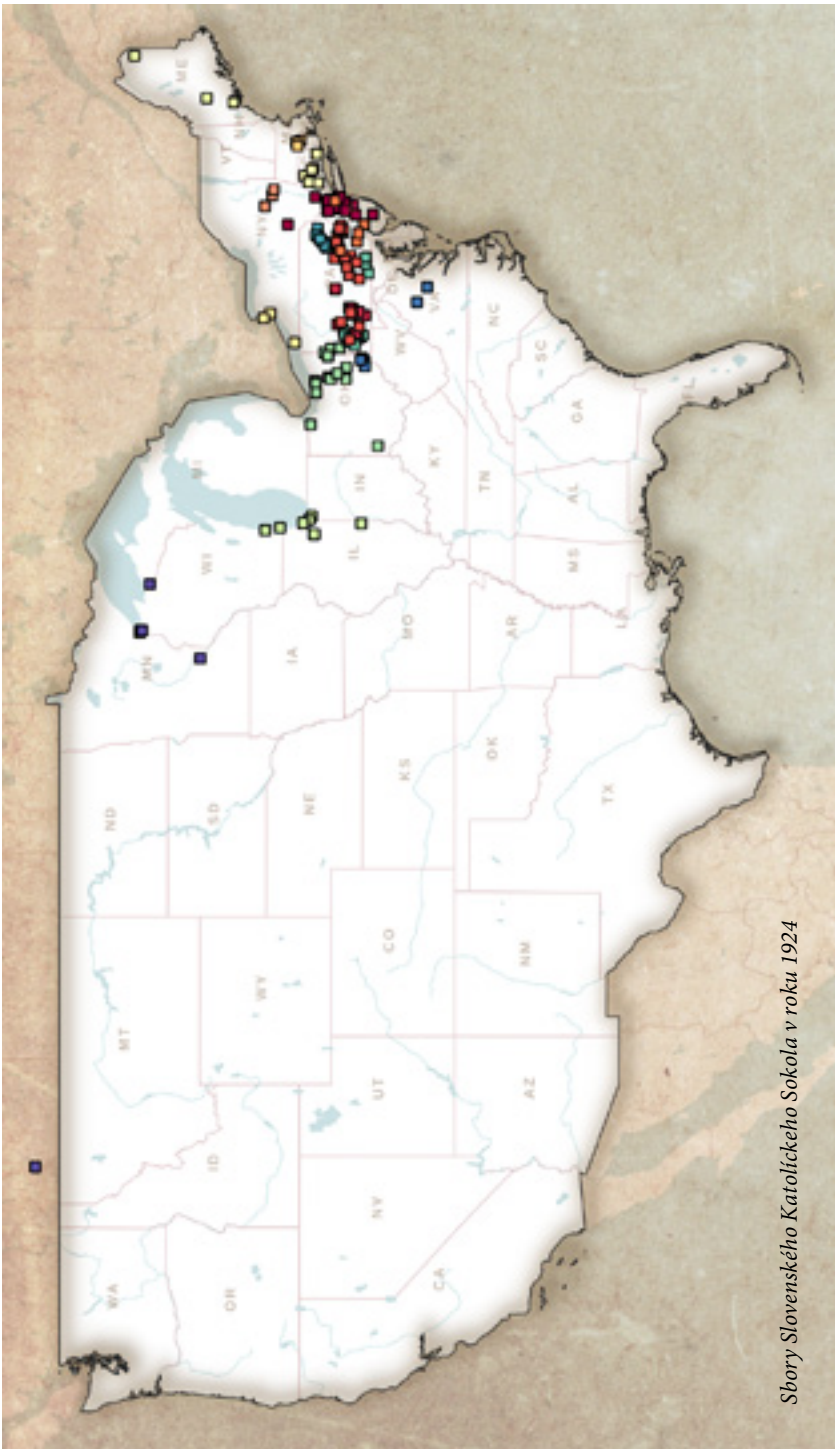

Sbory Slovenského Katolíckeho Sokola v roku 1924

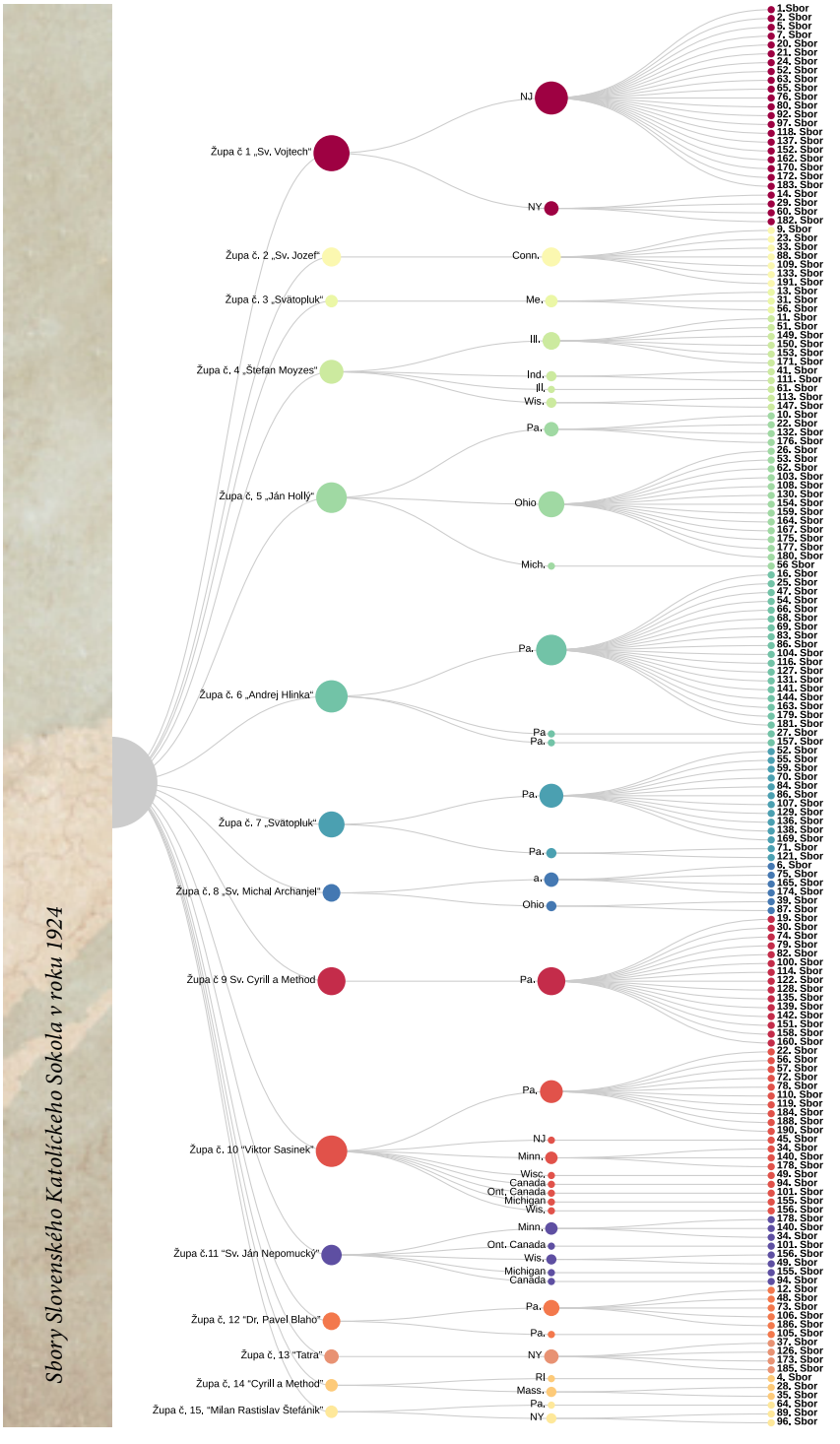
Sbory Slovenského Katolíckeho Sokola v roku 1924
Župa č 1 „Sv. Vojtech"
Župa č. 2 „Sv. Jozef"
Župa č. 3 „Svätopluk"
Župa č. 4 „Štefan Moyzes"
Župa č. 5 „Ján Holly"
Župa č. 6 „Andrej Hlinka"
Župa č. 7 „Svätopluk"
Župa č. 8 „Sv. Michal Archanjel"
Župa č 9 Sv. Cyrill a Method
Župa č. 10 "Viktor Sasinek"
Župa č.11 "Sv. Ján Nepomucký"
Župa č, 12 "Dr. Pavel Blaho"
Župa č, 13 "Tatra"
Župa č, 14 "Cyrill a Method"
Župa č, 15, "Milan Rastislav Štefánik"
NJ
NY
Conn.
Me.
Ill.
Ind.
Ill.
Wis.
Pa.
Ohio
Mich.
Pa.
Pa
Pa.
Pa.
Pa.
a.
Ohio
Pa.
Pa.
NJ
Minn.
Wisc.
Canada
Ont. Canada
Michigan
Wis.
Minn.
Ont. Canada
Wis.
Michigan
Canada
Pa.
Pa.
NY
RI
Mass.
Pa.
NY
1.Sbor
2. Sbor
5. Sbor
7. Sbor
20. Sbor
21. Sbor
24. Sbor
52. Sbor
63. Sbor
65. Sbor
76. Sbor
80. Sbor
92. Sbor
97. Sbor
118. Sbor
137. Sbor
152. Sbor
162. Sbor
170. Sbor
172. Sbor
183. Sbor
14. Sbor
29. Sbor
60. Sbor
182. Sbor
9. Sbor
23. Sbor
33. Sbor
88. Sbor
109. Sbor
133. Sbor
191. Sbor
13. Sbor
31. Sbor
56. Sbor
11. Sbor
51. Sbor
149. Sbor
150. Sbor
153. Sbor
171. Sbor
41. Sbor
111. Sbor
61. Sbor
113. Sbor
147. Sbor
10. Sbor
22. Sbor
132. Sbor
176. Sbor
26. Sbor
53. Sbor
62. Sbor
103. Sbor
108. Sbor
130. Sbor
154. Sbor
159. Sbor
164. Sbor
167. Sbor
175. Sbor
177. Sbor
180. Sbor
56 Sbor
16. Sbor
25. Sbor
47. Sbor
54. Sbor
66. Sbor
68. Sbor
69. Sbor
83. Sbor
86. Sbor
104. Sbor
116. Sbor
127. Sbor
131. Sbor
141. Sbor
144. Sbor
163. Sbor
179. Sbor
181. Sbor
27. Sbor
157. Sbor
52. Sbor
55. Sbor
59. Sbor
70. Sbor
84. Sbor
86. Sbor
107. Sbor
129. Sbor
136. Sbor
138. Sbor
169. Sbor
71. Sbor
121. Sbor
6. Sbor
75. Sbor
165. Sbor
174. Sbor
38. Sbor
87. Sbor
19. Sbor
30. Sbor
74. Sbor
75. Sbor
82. Sbor
100. Sbor
114. Sbor
122. Sbor
128. Sbor
135. Sbor
139. Sbor
142. Sbor
151. Sbor
158. Sbor
160. Sbor
22. Sbor
56. Sbor
57. Sbor
72. Sbor
78. Sbor
110. Sbor
119. Sbor
184. Sbor
188. Sbor
190. Sbor
45. Sbor
34. Sbor
140. Sbor
178. Sbor
49. Sbor
94. Sbor
101. Sbor
155. Sbor
156. Sbor
178. Sbor
140. Sbor
34. Sbor
101. Sbor
156. Sbor
49. Sbor
155. Sbor
94. Sbor
12. Sbor
48. Sbor
73. Sbor
106. Sbor
186. Sbor
105. Sbor
37. Sbor
126. Sbor
173. Sbor
185. Sbor
4. Sbor
28. Sbor
35. Sbor
64. Sbor
89. Sbor
96. Sbor

Vence Slovenského Katolíckeho Sokola v roku 1924

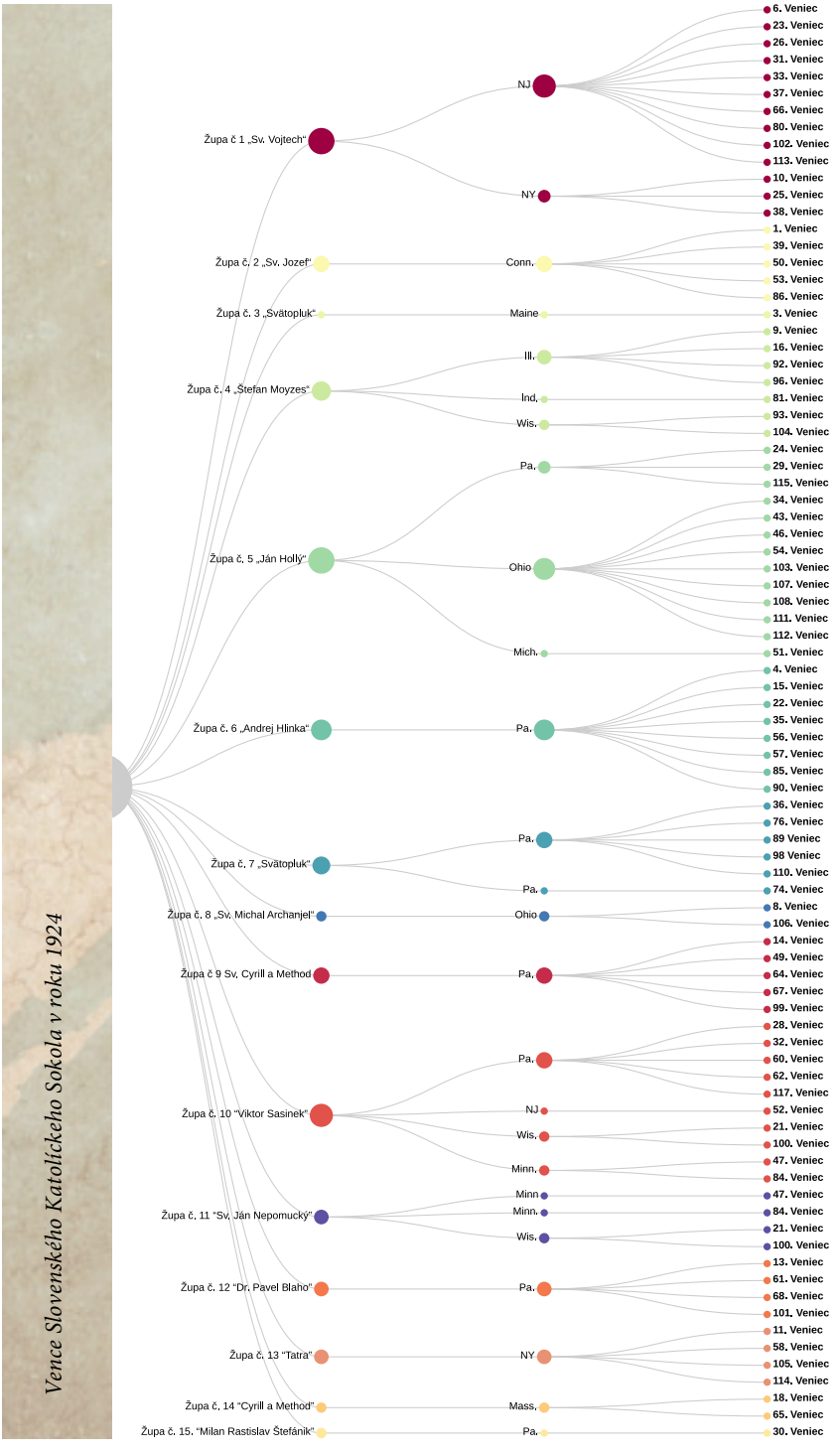
Vence Slovenského Katolíckeho Sokola v roku 1924
Župa č 1 „Sv. Vojtech"
NJ
6. Veniec
23. Veniec
26. Veniec
31. Veniec
33. Veniec
37. Veniec
66. Veniec
80. Veniec
102. Veniec
113. Veniec
NY
10. Veniec
25. Veniec
38. Veniec
Župa č. 2 „Sv. Jozef"
Conn.
1. Veniec
39. Veniec
50. Veniec
53. Veniec
86. Veniec
Župa č. 3 „Svätopluk"
Maine
3. Veniec
Župa č. 4 „Štefan Moyzes"
Ill.
9. Veniec
16. Veniec
92. Veniec
96. Veniec
Ind.
81. Veniec
Wis.
93. Veniec
104. Veniec
Župa č. 5 „Ján Hollý"
Pa.
24. Veniec
29. Veniec
115. Veniec
Ohio
34. Veniec
43. Veniec
46. Veniec
54. Veniec
103. Veniec
107. Veniec
108. Veniec
111. Veniec
112. Veniec
Mich.
51. Veniec
Župa č. 6 „Andrej Hlinka"
Pa.
4. Veniec
15. Veniec
22. Veniec
35. Veniec
56. Veniec
57. Veniec
85. Veniec
90. Veniec
Župa č. 7 „Svätopluk"
Pa.
36. Veniec
76. Veniec
89 Veniec
98 Veniec
110. Veniec
Pa.
74. Veniec
Župa č. 8 „Sv. Michal Archanjel"
Ohio
8. Veniec
106. Veniec
Župa č 9 Sv. Cyrill a Method
Pa.
14. Veniec
49. Veniec
64. Veniec
67. Veniec
99. Veniec
Župa č. 10 "Viktor Sasinek"
Pa.
28. Veniec
32. Veniec
60. Veniec
62. Veniec
117. Veniec
NJ
52. Veniec
Wis.
21. Veniec
100. Veniec
Minn.
47. Veniec
84. Veniec
Župa č. 11 "Sv. Ján Nepomucký"
Minn
47. Veniec
Minn.
84. Veniec
Wis.
21. Veniec
100. Veniec
Župa č. 12 "Dr. Pavel Blaho"
Pa.
13. Veniec
61. Veniec
68. Veniec
101. Veniec
Župa č. 13 "Tatra"
NY
11. Veniec
58. Veniec
105. Veniec
114. Veniec
Župa č. 14 "Cyrill a Method"
Mass.
18. Veniec
65. Veniec
Župa č. 15. "Milan Rastislav Štefánik"
Pa.
30. Veniec

Príloha č. 4:
Sokolský katechismus.

Prečo sa usporiadajú verejné cvičenia? Preto, aby sa ukázali širokej verejnosti výsledky a spôsob telocvičnej práce; aby sa získali noví členovia - nie premluvaním, ale ukážkou sokolskej činnosti, a aby získané boli peňažité prostriedky k cieľom sokolským.

Prečo sa usporiadajú zábavné sokolské večierky, alebo tanečné zábavy? Zábavné sokolské večierky a iné krojové plesy usporiadajú sa preto, aby sa dala členstvu príležitosť k zábave, ale k zábave nie naničhodnej, lež k zábave ušľachtilej, ktorá musí byť pri najsrdečnejšom zabavaní sa pri najbujnejšej rozpustilosti pre čestného človeka dôstojná. Avšak zvačša usporiadajú sa u nás zábavy k obohateniu sborovej, alebo župnej pokladnice.

Prečo sa usporiadajú divadlá? Divadlá sa usporiadajú preto, aby sa členstvu dala príležitosť k zošľachteniu ducha umením vo výrečnosti, telesných pohyboch, v speve a v znalosti držania sa v spoločenskom živote.

Ako sa má v sbore postupovať v usporiadaní nejakého podniku?

1. Verejné cvičenie nech je usporiadané len v ten deň, ktorý je určený technickým výborom; prekladať dátum sa nemá z dôvodu povinných ohľadov k susedným sborom.
2. Akékoľvek podniky nech sú vopred k tomu patričným odborom pripravené, do podrobna premyslené a na to správnym technickým výborom schválené.
3. Poriadok plesov, žartovných večierkov a zároveň i divadiel musí byť vzdelávacím sborom prezkúmaný a pred schválením správnym výborom odobrený. každý vačší sbor má mať zvolený riadny trojčlenový vzdelávajúci sbor a on sa má starať o vzdelávajúci úkol v sbore.
4. Akonáhle tento sbor usporiadanie podniku schváli, zábavný t. jj. riadateľský odbor prevezme na seba vedenie všetkých príprav.
5. Tamojník nech oznámi podnik vládnym úradom a zaplatí vyžadujúci poplatok.
6. Pokladník nech sa stará, aby výdavky na prípravu boli primerané a aby ustanovené vstupné bolo riadne a spoľahlivými ľuďmi vyberané, by sbor nielen neprišiel ku škode ale aby mal osoh. On má prísne prehliadnuť všetky účty, a tiež má dohliadnuť i na to, aby všetky vypožičané veci boli navrátené a všetky pohľadávky aby boli vyrovnané.
7. V najbližšej schôdzi nech je všetko otvorene, rovno po bratsky čo nebolo, a ako malo byť pojednané, a dobre i nedobre zkúsenosti nech sú zapísané.

Či sa má na kroji nosiť odznak? Nie! Lebo kroj je náhradou odznaku.

Či slobodno v kroji tancovať? Nie! V kroji sa nemá tancovať ani na cvičišti ani na nočných tanečných zábavách, ani v spoločnosti Sokola nedôstojnej.

Ktoré je hlavné pravidlo pre nosenie sokolského kroja? Kroj sa smie nosiť len dľa určených pravidiel technického výboru.

Či smejú sa nosiť na sokolskom kroji odznaky hodnosti? Nie! Na sokolskom kroji nemajú sa nosiť žiadne odznaky, okrem týchto: veliteľ alebo veliteľka môže mať na pravom ramene modrý pások, a cez prsia prevesenú trubku, čili "povelku". Cvičetelia smeju mať tiež modrú pásku na pravom ramene. Starostovia môžu mať pásku na pravom ramene červeno-bielo-modrú. Iné odznaky nemajú byť pripustené.

Kde sa sokolský kroj nesmie nosiť? Sokolský kroj sa nesmie nosiť miesto iných šiat, a tiež sa nesmie nosiť ani na svatbách, krstinách a týmto podobných zábavách.

Ako sa máme pozdravovať v kroji? V kroji sa máme pozdravovať salutovaním s pozdravom "Zdar Boh!" alebo "Na zdar!". Dľa amerického pozdravu značí to toľko ako "Good luck!" Takto sa má pozdraviť v kroji každý člen s každým i neznámym - bratom Sokolom v kroji nášho bratského alebo slavianského Sokolstva oblečenom v jeho sokolskom kroji. Mladší zdraví staršieho, žiaden však nesmie čakať, dokiaľ ho druhý pozdraví.

Ako sa má pozdraviť idúca čata Sokolov v kroji? Vedúci čate velí: "Pozor! V pravo hlaď!" a sám vedúci salutuje.

Ako sa máme zachovať v kroji, keď počujeme národné hymny? Ten, kto je sám, alebo v malej skupine, má zastať v "pozore" a má salutovať cez celú hymnu. Kto je ale v čate, tomu velí teliteľ: "Pozor!" a len sám veliteľ salutuje a všetci druhí bratia Sokoli stoja "v pozore".

Kedy si máme zadovážiť sokolskú zástavu? Každý sbor si má predovšetkým zadovážiť riadne náradie, knižnicu, malú lekárničku, potom si má vkusne ozdobiť telocvičebnú miestnosť sokolskými pamätnými obrazmi a prípadne poprsnými sochami a inými sokolskými vyznameniami. A keď už je tento stánok takto vkusne zariadený, potom je čas na zadováženie zástavy, t. j. sokolského prápora+; prápor alebožto zástava je pekná vec, ale nie je nutne potrebná. Zástava nech je zhotovená z dobrej látky, dľa predpisu a vzoru sokolského - ale až vtedy, keď už sboru zbývajú na zástavu peniaze. Pokyny ohľadom zástavy nech si vždy vyžiada úrad sboru od svojej materskej župy."[4]

---

4 SBORNIK R a Gr. K. T. S. J. Sokol 1921. Passaic, NJ, 1922, s. 18.

Príloha č. 5:

Modlitba Katolíckeho Sokolstva

(autor Miloš Mlynarovič)

Bože, z dláň tvojich vykotúľali sa svety,
Tvojho srdca výkvetom je národ slovenský,
z Tvojho umu zrodili sa šiky
spanilých Sokolíc, šľachetných Sokolov…
Bože, počuj hlas náš prosebný!

Nebesá pozor! Nalaďte si váš stroj,
priložte si sluchátko! Slyšte vzdychy sokolské!

Pane, ohrd si nás, záhradu ak vyvolenú,
vyber zpomedzi nás kamenie,
vyplieň všetok nerest rukou silnou
a nás vysaď - zahradu Tvoju bujným viničom
i daj hojnosť slnia, kryštál rosy…
Vystav vežu svoju uprostred vinohradu
a Tvoj vytýč na nej prápor víťazný!

Pane, pre Tvoje presy rodiť chceme strapce,
hodné Tebe, sladké ani bozky, vonné ak dych Tvoj,
z ktorých nektár v kalichoch kypeť, spievať bude…
Oh, hľaď! Vinica kvitne, strapce idú pučať,
révy ťažké sa už klomia, pôdu nektár opája.

Chráň nás rukou mocnou,
nech mráz nezmorí nás.
Výkvetom byť chceme Tvojho umu,
Tvojej lásky večným predmetom,
a zrenicou páru Tvojich očú…
Varuj, rozmnož, zvelič šiky sokolské!
Obohac nás duchom rozumnosti,
kráčali by nohy naše navždy vo svetle,
nebojacnosť nech je pásom našich bedier,

krv však Spasiteľa a naše pokropila čelá
Veľhodia viera, rodolásku nech si v nás
a daj boriť sa nám, novým Machabejcom,
za všetko sväté, drahé, čisté:
za Tvoj oltár, za Vatikán, za Sion slovenský…

Veliteľu náš, počuj nás!
Nech chodníky neznabohov,
bludné cesty odrodilcov
nevedú ku nám.

Spanilosť našich Sokoliek nedaj na pospas pohanom
a krv sbelá - krv sokolská - nemieša nech sa
s krvou potomkov Kaina…
Pane, krv naša ani víno zasľúbených zeí
- kypí, vonia, mámi, opája.
Pane, príď na oberačku!
Presy pracujú, Sokolky pejú,
Sokol za Sokolom preplnenú mieru prináša.
Hlas presu, pieseň hrdieľ, vôňa muštu
srdcom-dušou, zemou-nebom sa povznáša.

Veliteľu náš, poteš sa v nás…
V náručí skvie nám spanilosť,
na ramenách šľachetnosť,
plní údatnosti stojíme pred Tebou:
poteš sa v nás ako v úrode hojnej![5]

5 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na obyčajný rok 1933 sostavil Gustáv Košík. Ročník XXIV., Passaic, NJ, 1933, s. 37.

Príloha č. 6:

Rovnošata Slovenského Katolíckeho Sokola, podľa Jozefa Maťašovského.

Slávnostná rovnošata: Prijatá je čamara (blúza). Táto má zostať tej farby, ako doteraz ale šnúrovačka na nej má byť tenšia a dľa vzoru českých Sokolov; golier ležiaci. Ustálené bolo, aby nohavice boli tmavomodré, miesto dosavádnych sivých." Rovnošata mala medzi členmi Sokola veľkú úctu. V "Katolíckom Sokole" bol v roku 1922 publikovaný návod, ako sa v rovnošate správať: "Parádna rovnošata líši sa od obleku každodenného a jaknáhle sme oblečení v slávnostnej rovnošate, vystupujeme jako ČLENOVIA VEĽKEJ SOKOLSKEJ KAT. ARMÁDY, ktorá od nás požaduje nie len istú disciplínu, ale tiež pozorlive striaži, aby tá rovnošata nebola poškvrnená dačím, čoho by si azda jednotlivec nikdy nebol povšimnul.

Náš úradný a obvyklý pozdrav je "ZDAR BOH!" a preto si tento pozdrav aj ctíme. - Salutovanie sa nepripúšťa. - Na potkanie pozdravíme sa pohľadom (asi tri kroky pred sídením), a svojím obvyklým pozdravom a tak aj dáme úctu tomu, komu sme povinní.

Ak ideme kolom kostola, chrámu Božieho, kolom kríža, alebo posvätnej sochy, pozdravíme zvrtnutím hlavy a pohľadom, ktorý potrvá asi tri doby pochodového tempa a kalap nadvihneme.

Ak ale ideme KORPORATIVN pod vedením veliteľa, tu veliteľ velí: "POZOR" a potom alebo: "V PRAVO" alebo: "V LAVO HLAĎ" dľa toho, po ktorej strane ide osoba, ktorej chceme úctu vzdať. Pri "pozoru" členstvo nech ide vzorne až do povelu: "ROVNO HĽAĎ" čo veliteľ zavelí až celá čata prešla. Na povel: "POHOV!" členstvo ide povoľnejšie, avšak vzorne v radoch.

PRÍTOMNÍ na omši svätej. Ak ideme in korpore do chrámu Božieho NA SVATÚ OMŠU, tu pri vchode bez všetkého povelu snímame kalapy a v chráme Božiom chovajme sa jako na mieste posvätenom, kde tróni sám Spasiteľ sveta, ktorého oko na nás bedlivejšie pozoruje, než veriaci v kostole shromaždení. Slušne sa teda pokropime svätenou vodou, ideme na určité nám miesto, kde pokľakneme na pravé koleno a bijeme sa v prsia, na čo povstaneme. Pri svätej omši stojíme až do "sanktus", kedy potom pokľakneme na obe kolená. Pri pozdvihovaní (povýšení) úctive sa ukloníme a pokorne bijeme sa v prsia. Podobne aj pri prijímaní kľačiac bijeme sa v prsia, po čom až všetcia razom povstaneme. Tak podobne aj pri požehnaní, jaknahle sa otvorí svätostánok (tabernakulum), na obe kolená pokľakneme a tak dlho kľačíme, dokiaľ Velebná Sviatosť oltárna do svätostánku sa neuloží. Až potom všetcia bez povrchu povstaneme.

PRI CIRKEVNÝCH SLÁVNOSTIACH.

Mnoho razy prihodí sa, že Kat. Sokoli sú prítomní pri rôznych cirkevných slávnostiach, na ktorých sa súčastnia korporativne, a v týchto pádoch vždy tak musia vystupovať, aby ich obraty, činnosť a chovanie prezradzovali pravú zbožnosť. Cirkevných procesií, prôvodov, ku pr. pri VZKRIESENÍ alebo pri BOŽOM TELE tiež korporativne bývajú prítomní a kráčajú s otstatnými katolíckymi spolkami PRED KŇAZOM, ktorý nese NAJSVATEJŠIU SVIATOSŤ oltárnu. Kde to pripustí väčší počet členstva, tak kráčajme v pruvode, štvrstupom, majúc kalapy na hlavách i v tom prípade, keď by sme išli jako čestná stráž pri baltachynu. Keď kňaz pri týchto pruvodoch udeľuje požehnanie, tu veliteľ zavelí: "POZOR - ČELOM VZAD!" a nasleduje povel: "K MODLITBE!" Na tento povel všetcia ľavou rukou zachytia kalap, ulapia ho medzi ukazováček a stredný prst, pokľaknú na pravé koleno a kalap položí sa na ľavé koleno, kde ho drží a pravou rukou bijúc sa v prsia. Po požehnaní veliteľ zavelí: "POCHODOM!" Na tento povel všetcia vstanú, kalap dajú na hlavy. A teraz zavelí sa: "ČELOM V PRED!" a ďalší povel znie: "POCHOD!" Kráčanie, chôdza, v pochodu musí byť voľná a vzorná.

ČESTNÁ STRÁŽ. jako naši bratia Kat. Sokoli ochotne účasť berú na cirkevných processiach tak veľmi ľahko sa môže prihodiť, že sú Kat. Sokoli i povolaní, a od duchovného sady poctení pozvaním, by jako ČESTNÁ STRÁŽ stáli u Božieho hrobu a v tomto páde (ak sú v slávnostnej rovnošate) majú kalapy na hlave. Len keď sa striedajú (čenčujú) údovia stráže, tu pri odchádzaní jedni a pri prichádzaní tí druhí s hlavou nepokrytou a pokľaknutím vzdajú česť Najsvätejšej Sviatosti oltárnej.

Pred každým vystúpením na tieto slávnosti je nevyhnuteľne potrebné, tieto všetky výkony najmenej trikrát prekcvičiť, vyprobovať, aby vystúpenie bolo správne, presné. Samo sebou sa rozumie, že veliteľ bude dbať čistoty a akuratnosti rovnošaty, a že nepripustí k účasti na slávnosti toho, ktorý nemá rovnošatu z látky predpísanej, alebo má rovnošatu pošpinenú. Ak ale vystupujete pri SLÁVNOSTIACH SVETSKÝCH v rovnošate, tak tiež všimnite si úpravy, pokyny vám dané. Povinnosťou veliteľa je upozorniť členov, že v rovnošate nie je dovoleno vystrájať rôzne hry a sádzky. Tiež i návšteva kaviareň hostincov "ice cream" štorov; moving pikčerov atď."[6]

6 Katolícky Sokol. 9. apríl 1922.

Príloha č. 7:
Jozef Maťašovský: Ako má vyzerať Slet Slovenského Katolíckeho Sokola

"Slovenské Katolícke Sokolstvo musí sa líšiť od obyčajných podporujúcich a bratských jednôt aj pri oslavovaní. My sme organizaciou telocvične-kultúrnou a práve preto počas týchto slávnosti máme a musíme sa svetu predstaviť čo taká organizácia nie len výstupom, ale i jeho dokonálym usporiadaním a vzorným prevedením. Pri výstupoch týchto hlavným pričinením má byť vyjadrenie našej telesnej a duševnej ukáznenosti, vyspelosti tak na poli telocvičnom ako i kultúrnom. .

Slety naše majú byť usporiadané prakticky, čo sa týka doby miesta a ich veľkostí.

Slety naše musia byť opravdu telocvičnými namifestáciami a nie jednoduchou a nič neznačiacou paradou.

Konečne slety naše musia zanechať po sebe pochvalu, dobré meno a šľachetnú spomienku tak v srdciach účastníkov ako i hosťov: slovom slety Slovenského Katolíckeho Sokolstva sa majú a musia stať cirkevnonárodnými slávnosťami celého okolia, kde ich vydržiavame a taktiež usporiadatelia a účastníci sa majú starať o to, aby sa naše slety vyúžitkovali v prospech služnej agitácie za rozširovanie našich ideálov.

Pri riadení sletov prvou najhlavnejšou vecou je vyhľadať preň slušné a zodpovedné miesto vyhovujúce požiadavkám cvičišťa. Hľaďme získať zavše pre sletovú arénu miesto prirodzene utešené a nakoľko možno vzdialené od fabrík.

Samé cvičište musí byť zavše ohradené aby vchod slávnostného pochodu doň mohol byť prevedený tak, žeby on upútal oko diváka. Ohrada umožňuje nie len impozantné zariadenie "nástupu" a "odstupu" cvičencov, ale zároveň je prvou podmienkou poriadku, ktorý má byť tou najpodstatnejšou podmienkou našich sletov.

Náš všeobecný slet vydržiavaný v roku 1915 v Passaic bol tým najvzornejším sletom Slovenského Katolíckeho Sokolstva nie len čo sa týka telocviku, telocvičnej vyspelosti ale i v jeho usporiadanosti. Na tomto sme nastupovali v prúdoch, čo by malo sa stať pravidlom počas sletov. Príklad tohoto zdarného sletu avšak nebol nasledovaný za posledných deväť rokov. Bol som svedkom posledného nášho sletu v Chicago, Ill, tam tak Sokoli ako Sokolky s cvičišťa zástupom, čili v jednom-rade. Odstup tento je chatrným dôkazom našej "dokonalosti" v usporiadaní sletov, a celé prevedenie tohože je chudobným vysvedčením dosiahnutej "vyspelosti" tak riaditeľstva ako i celej Jednoty. Slet tento bol pra-nepekným zrkadlom sokolskej vyspelosti.

"Nástup" na cvičebné pole musí byť impozantný a práve preto musí byť vzorne a krásne prevedený.

O "rozstupe" tiež netreba prizvukovať to, že ten musí byť práve tak, ako "nástup pravidelne riadený a tiež i prevedený. Nutno tvoriť z šestnásť-stupov osem, a z osem-stupov štvor stupy na dvojno. Nástup "v upažení" sa používa iba tam, kde niečo miesta nadostač k predošlému poriadku.

Pozoruhodnou nevšímavosťou pri usporiadaní našich sletov býva zariadenie rečnenia pred verejným cvičením. Rečnenie ku cvičencom a obecenstvu je nevyhnutnou potrebou ktoré avšak môže priniesť žiadaného osobu iba tak keď je daná rečníkovi vhodná príležitosť v pravú chvíľu. Rečnenie má byť prevedené hneď po príchode do arény, a síce tak, že veliteľ sriadi celý pochod, zahrnúc i členstvo tak, aby ono ostalo stáť v hustých radách smerom k rečníckej tribúne. Reč má byť krátka, stručná a miestna. Vyhybajme veľkému počtu rečníkov, poneváč mnoho reči unuje hlavne cvičiace členstvo. Po ukončení rečnenia spolky okrem cvičiaceho Sokolstva, sa rozídu na určené tribúny, a cvičiace členstvo pochodom odchodí na určité miesto cielom "sriadenia" sa k "verejným".

Dôležitý je most veliteľa. Tento je potrebný, poneváč veliteľ nesmie behať z jedného kúta do druhého, ale má stáť na mostku od počiatku až do konca verejného cvičenia, z kadial znakom má viesť celý nástup, odstup a tiež i cvičby, bez uhánania z jedného miesta za druhé, kriku a kývania sa z boka na bok.

Samé cvičište sa vyznačí vápnom; a síce toľko znakov koľko cvičencov, a zodpovedne nástupu. Priestor cvičiaceho pola pre každého jednotlivého cvičenca môže byť 10x10. Vymeranie toto musí byť ale symetrické a presne vymerané, poneváč každá malá odchýlka od presnosti bude zapričiňovať chybné a nerovné kritie, a zkázu pre celý slet.

Hlavný vchod do parku ak len možno treba postaviť podobne obrazu, v podobe slávnostnej brány, ktorú treba okrášliť prápormi, zeleňou a kvetmi. Treba dbať i o správne nadpisy a o ich úpravu, aby sme takto obecenstvu ihneď pri vchode označili cieľ, smer, prostriedky našich sletov a tým i Jednoty Slovenských Katolíckych Sokolov. Radíme, aby sa takáto brána postavila niekoľko dňami pred sletom.

Cielom vyhnutiu veľkým výdavkom spojeným s vybudovaním tejto brány, nútno sa je postarať o to, aby členstvo napomohlo radou a prácou. Stlpy ľahko zaobstarať v každom meste: tie sa dajú vypožičať. Vrch ale treba zvlášte vyhotoviť a tiež i nadpisy. Pri posledných treba dbať zavše, aby boli v správnej slovenčine a angličtine.

Nástup sriadi sa v úzadí cvičišťa pochodom v stred pola smerom ku hlavnej tribúne.

Jestli počet cvičencov presahuje 250, nastupujeme v šestnásti stupoch. Srastom počtu násobňujeme i stupy. Bezprostredne pred veliteľským mostkom rozdelíme rady na dvojmo v osmi-stupy smerom v ľavo a pravo pochodom vzad; kde delíme sa v štvor-stupy, ktorých ľavý krajníci majú byť opatrený práporkami a v pochode sa pokračuje smerom vpred, kde sa opakuje rozdanie

práporkov u ľavých krajníkov. Cieľ práporkov je, aby štvorstupy sa lahšie boli v stave kryť v pochode až pokým dorazia pred hlavný stan, kde sa zastavia.

"Rozstup", ktorý je prevedenie na máchnutie ruky veliteľa v okamihu a presne skokom na vápnom vyznačené miesto. Rozstup musí byť prevedený razom a v čím kratšom čase.

Odstupujeme tým spôsobom, že v dobe keď posledný osmi-stop dosiahnce prvej linie, druhý ôsmi stup začne pochodovať a otočí sa rovno za prvým. Zástupy avšak v predu prvého osmistupu zavše má viesť člen technického sboru v dialke 6 krokov pred prvým osmi-stupom.

Verejné cvičenie sa má zavše započať so živým obrazom. Počas tohoto hraje hudba národné hymny. Zvuk fanfáry upozorňovať bude cvičiace členstvo na to, že na machnutie ruky veliteľa treba povstať do "pozoru" v pravom mieste. A tak sa započne vo "verejnom".

Upozorňujem, aby sme sa snažili zavše získať účasť všetkých miestnych telocvičných a poťažne športovných jednôt a klubov, hlavne takých ktorých smery sa rovnajú našim.

Jak často sa majú vydržiavať slety? Slet je verejným dôkazom a vysvedčením telocvičnej práce technickej vyspelosti u každej telocvičnej organizácie. U nás je on viacej nežli verejným dôkazom pokroku v telocviku: naše slety sú slovensko-katolíckou mani-festáciou a slávnosťou každého katolíckeho Sokola a Sokolky. Práve preto treba dbať o to, aby sme usporiadali čím viac a čím mohutnejších sletov.

Rozmer našich sletov. Rozmer , veľkosť a dokonalosť našich sletov sa musí líšiť od sletov vydržiavaných pred rokom 1915. O sletoch usporiadaných po slete passaickom ani nejdem hovoriť. naše budúce slety musia byť veľké, mohútne a dokonalé. Aby sme mohli dosiahnuť tejto méty CVIČME VŠETCI, veď v našej organizácii nieto starých; my sme všetci mladí. Človek - štyridsiatník - predsa - môže ešte pekne cvičiť…! a čo povedať o tých tisícoch členov medzi 20 a 25 rokmi! Keď otec prestal cvičiť, nahraďuje ho jeho syn-dcéra v radách cvičiacich, poneváč on sa mal príležitosť presvedčiť, že cvičbou dáva tú najlepšiu výchovu svojmu dieťaťu."[7]

7 SBORNÍK Rímmsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty SOKOL na obyčajný rok 1925. Sostavil Gustáv Košík, Ročník XVI., Passaic, NJ, 1925, s. 207 - 208.

Príloha č. 8:

Sjazdový a Sletový Program XIII. Sjazdu a X. Sletu Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorý sa konal v Pittsburghu, Pa. v dňoch 21. až 29. augusta 1936

Sjazdový a Sletový Program XIII. Sjazdu a X. Sletu Slovenského Katolíckeho Sokola, ktorý sa konal v Pittsburghu, PA v dňoch 21. až 29. augusta 1936.: Sjazdový a Sletový Program.
Hl. závody započnú sa v piatok 21. augusta v Pitt Stadiume a potrvajú cez sobotu, kedy bude zkúška.
V sobotu večer bude zábava pre cvičencov a cvičenky v Hotel Schenley. Každý dvičenec a cvičenka dostanú vstupenky zdarma.

Cirkevná časť

V nedeľu ráno o 10:30 hodine (DST) slúžená bude pontifikánna sv. omša ndp. opátom Gmucom, čestným duchovným nášho Sokolstva v slovenskom kostole sv. Matúša Ev., na South 19th a Mary St., South Side, Pittsburgh, Pa., kde duchovným je rev. Juraj Barlock. Jahňom bude rev. J. L. York a podjahňom rev. M. J. Kallok. Kázať bude dp. M. K. Mlynarovič, hl. duchovný SKS. V sanktuariume bude vľdp. monsignor Krasula, hl. protektor SKS, s inými duchovnými. Spievať bude mužský osadný sbor. Popoludní bude pochod a veľké shromaždenie v Pitt Stadiume.
V pondelok ráno, 24. augusta sv. omša bude v tom istom kostole na Južnej Strane Pittsburghu, ktorú slúžiť bude dp. Mlynarovič za assistencie prítomného duchovenstva.

Program pochodu a parády

Všetko cvičiace členstvo, rôzne organizácie, spolkové kluby a všetci tí, ktorí sa chcú zúčastniť našej slávnostnej parády a pochodu, majú sa dostaviť do Schenley Parku presne o 1. hodine popoludní v nedeľu, dňa 23. augusta.

Pochod má byť sformovaný nasledovne:

Polícia, maršali, práporníci. Potom štátní, okresní, mestskí hostia, hl. úradníci a hl. úradníčky S. K. S.;títo sa povezú v automobiloch.
Cvičenky Dorastu Ml. Slov. Kat. Sokola.
Cvičenci Dorastu Ml. Slov. Kat. Sokola.
Sokolky Slov. Kat. Sokola.
Sokoli Slov. Kat. Sokola.

Pre cvičiace členstvo budú zrobené nápisy o rôznych mestách a štátoch, kde sa nachodí naše Sokolstvo a ktoré oni ponesú počas parády, tak aby sa všeobecnej verejnosti dalo na známosť, že odkiaľ naši cvičenci a cvičenky pochodia.

Za cvičiacim členstvom pochodovať budú naše Sokolky, ktoré budú mať rovnošatu predpísanú hl. sborom, a síce Sokolky majú mať sokolskú čiapku, modrý kepienok a čistobiele šaty. Sokoli majú mať sokolskú čiapku, modrú košelu, bielu mašlu a biele nohavice.

Za sokolstvom nasledovať budú rôzne spolky, ktoré sa súčastnia našej parády. V spomenutom pochode má byť umiestneno päť okrášlených truckov tak zvané floty, ktorých náklad organizácia bude platiť. Floty majú byť následovné:

Na prvej flote majú byť prápory: americký, slovenský a sokolský so Sokolom a Sokolkou. Na druhej flote povezú sa víťazi sletu a závodov obojeho pohlavia. Spomenutí borci budú stáť alebo sedieť tak, aby prvý víťaz bol na najvyššom mieste, druhý a tretí víťaz po bokoch a tak samo aj Sokolky. Na tretej flote má byť umiestnené náradie, na ktorom naše statné cvičenky a cvičenci budú neprestajne cvičiť počas sprievodu parády, aby tak vykázaná bola činnosť nášho telocviku.

Štvrtá flota znázorňovať bude naše heslo za Boha a Národ. Na tejto flote má byť znázornený ssv. Cyril a Method s dvojramenným krížom, jako vierozvestci kresťanstva Slavianom.

Na druhej strane bude predstavené oslobodenie Slovákov zpod dávneho poddanstva a síce v slovenskom kroji oblečený Slovák má klačať na zemi a nad nim má stáť drab s bičom v ruke, čo znak to barbarstva, a Sokol oproti drabovi, ktorý mu zastavuje bič za ruky, čím oslobodzuje v tom čase poddaného Slováka.

Piata flota bude znázorňovať vdovy a siroty. Na tejto flote má byť jedna Sokolka oblečená v smutočnom rúchu s niekoľko dietkami okolo nej, a jeden Sokol, ktorý jej bude podávať náš členský certifikát, na znak pomoci. Na tejto flote na obidvoch stranách majú byť nápisy, nasl. znenia: Sokol Policy takes care of Widows and Orphans." Táto flota umiestnená bude medzi pochodujúcimi tak, aby ony jedna za druhou nasledovali.

Na predu pochodu, jako je tu hore spomenuto, povezú sa hostia a hl. úradníci - úradníčky v otvorených automobiloch a povedľa automobila, v ktorom sa povezie náš hl. správca bude držaná čestná stráž 12 Sokolmi a na aute bude nápis "Our Sokol President".

Guvernér štátu Pennsylvánie bude požiadaný, aby priviedol so sebou svoju čestnú stráž.

Do pochodu boli povolané všetky uniformované spolky, jak slovenské tak aj americké. Tiež jestli spomenuté spolky majú svoje hudobné sbory, tie tiež boli požiadané o účasť v našej paráde. Do parády najaté štyri hudobné sbo-

ry na plechové inštrumenty, zvané Brass Band a zároveň bude požiadaná sokolská hudba sboru 147. z Milwaukee.

Maršali pozostávajú z nasledovných osôb: Grand Maršalom je brat hl. veliteľ J. W. Gazdačka a jeho pobočníci: hl. podveliteľ a hl. podveliteľka, Maria Maťašovská-Piroch. Ostatní maršali budú z lokálneho výboru. Maršali, ak bude možno, budú sa niesť na koňoch.

Program v Stadiume.

Po dorazení do Pitt Stadiumu pochod bude pokračovať kolom stadiumu pred hl. tribunu po čom bude rozchod na niekoľko minút.

Po desať minútovej prestávke zaháji sa rečnícky program.

1. *vztyčenie amerického práporu za sprievodu hudby "Star Spangled Banner", dietkami osady sv. Gabriela Arch. z N. S. Pittsburgh a Osady sv. Marka z McKees Rocks, Pa., pod vedením slov. sestier sv. Františka a obecenstvo.*
2. *Vztyčenie pápežskej zástavy za sprievodu hudby a spevokolu spievania pápežskej hymny. Detský spevokol a obecenstvo.*
3. *Vztyčenie slovenského prápora za sprievodu hudby a spevu celého obecenstva "Hej, Slováci". Detský spevokol a obecenstvo.*
4. *Privítanie obecenstva správcom sjazdového výboru, bratom J. A. Kapolkom.*
5. *Predstavenie protektora S.K.S. Msgra Štefana Krasulu, a privítanie osv. p. biskupa Hugh C. Boyle-a.*
6. *Predstavenie hl. správcu, br. Dominika Slobodu, br. Kapolkom.*
7. *Reč. zástupcu mayora mesta Pittsburghu, Hon. Gregory Žatkovicha.*
8. *Reč. hl. tajomníka, br. Jozefa G. Prušu.*
9. *Reč. Guvernéra štátu Pennsylvánia, Hon. George H. Earle.*
10. *Reč hl. lekára Dr. P. P. Hletku.*

Medzi rečiami vystúpia spojené spevokoly školských dietok z McKees Roocks, Pa. a z N .S. Pittsburgh, Pa., pod vedením Slovenských sestier sv. Františka, ktoré prevedú nasledovné spevy: Nad Tatrou sa blýska; Horí, ohník, horí…; Hore Váhom.; Ja som ešte veľmi malá Sokolka; Od Dunaja až ku Tatrám a Hej, Slováci.

Organista a náš Sokol a delegát br. Vendel Galik zaspieva sletovú pieseň "Hor sa Sokole", ktorú ku tomuto Hl. Sletu složil.

Virginia Reel a Hoop Drill. Dietky osady Sv. Gabriela z N. S. Pittsburgh, Pa.

Tamborine Dance. Dietky osady sv. Marka z McKees Rocks, Pa.

V pondelok dňa 24. augusta 1936 o 9. hodine ráno bude slúžená veľká sv. omša za živých členov a členkyne S.K.S. v kostole sv. Matúša Ev. na South Side Pittsburgh, Pa., kde duchovným je rev. Juraj Barlock.

V utorok, dňa 25. augusta bude slúžená sv. omša za mrtvych členov S.K.S pri osade sv. Gabriela Arch., na N.S. Pittsburgh, Pa., kde duchovným je rev. Juraj Malinák.

V stredu 25. augusta bude sv. omša v chráme sv. Marka v McKees Rocks, Pa.

Joseph G. Pruša."[8]

Program a Pravidlá X. Sletu a Závodov Slovenského Katolíckeho Sokola
V dňoch 21., 22. a 23 augusta 1936, v Pitt Stadium, Pittsburgh, Pa.
Sostavil Technický Výbor Slov. Kat. Sokola

PROGRAM

Piatok ráno, 21. augusta

Závody budú zahájené v piatok ráno dňa 21. augusta o 8 hodine ráno bratom Dominikom Slobodom, hlavným správco.
Registrácia členstva.
Prostné cvičby Sokoli a Sokolky.
Závody atletické.
Závody gymnastické.
Jedna hodina obed.
Pokračovanie v závodoch až do šiestej hodiny večer.

Sobota 22. augusta

Pokračovanie v nedokončených závodoch až do obeda.
Jedna hodina obed.
Zkúška verejného cvičenia každého oboru.
Na zkúške musí byť prítomný každý jeden Sokol a Sokolka a dorast jeden aj druhý. Každý vedúci čaty bude vyvolaný za menom župy a mesto a dovedie svojich cvičencov a odovzdá ich hl. podveliteľovi. Sokolky samo tak budú odovzdané hl .podveliteľke. Dorast má byť odovzdaný br. Námešovi a Dorastenky br. Walkovičovi. Týmto chcem zistiť, či je každý prítomný na zkúške.

8 Pamätnica XIII. Sjazdu a X. Sletu Slov. Kat. Sokola. Aug.21 - 29 1936, Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936, bez číslovania.

Nedeľa, 23. augusta:

Slávnostné Bohoslužby.

1. *Shromaždenie Sokolstva a hostí v hlavnom stane.*
2. *Slávnostný pochod závodišťom o 2. hodine popoludní.*
3. *Americká hymna, hraje hudba.*
4. *Rečnícky program.*
5. *Verejný výstup hostí.*
6. *Zvláštne výstupy žúp.*
7. *Beh Sokoli Sokolky.*
8. *hromadné cvičenie členstva; a) cvičby na náradí, b)skoky, c)vrhanie gule, disku a oštepu.*
9. *Prostné dorasteniek.*
10. *Prostné dorastencov.*
11. *Prostné Sokoliek.*
12. *Prostné Sokolov.*

Spoločné cvičenie celého Sokolstva.
Rozdanie cien.
Slovenská hymna, hudba
Odchod z cvičišťa.

Závody gymnastické vedie hl. veliteľ.
Závody atletické vedie direktor športu, ktorého výkony podliehajú dozoru komisára športu.
Referentom atletiky je rev. Ján L. York, ktorý rozhoduje v sporných otázkach týkajúcich sa atletiky.
poriadok závodov bude oznámovaný rozhlasovateľmi.

PRAVIDLÁ PRE HL. ZÁVODY

A) Závody:

1. *Hlavné závody SKS ustanovuje sjazd a tie sú riadené Slovenským Katolíckym Sokolom.*
2. *Riaditeľom hl. závodov je hlavný veliteľ; jeho pomocníkmi sú členovia Hl. Technického Sboru S. K. Sokola.*
3. *Záchranná stanica je umiestnená v blízkosti závodišťa a pod dozorom hlavného lekára.*

B) Kvalifikovanie závodníkov:

1. *K hlavným závodom pripustený je každý člen S. K. Sokola, ktorý je dobre stojácim členom a v jeho sbore je aspoň tri mesiace a ktorý ku závodom týmto v určitý čas sa prihlásil. Každý takýto závodník musí byť telesne zdravý.*

2. *V sozname zaznačené a na čas prihlásené čaty a jednotlivci musia sa v deň stanovený Hl. Technickým sborom prihlásiť u riaditeľstva závodov na sletišti, kde budú prehliadnutí hl. lekárom a budú im oddané čísla dľa ktorých budú závodiť.*
3. *Závodiace čaty pozostávajú zo šesť členov. V prípade úrazu dovolený je náhradník, ktorého body sa pripočítajú k výsledkom závodnej čaty. Body získané zraneným závodníkom v tom prípade do počtu braté nebudú.*
4. *Na čele každej čaty musí byť vedúci, ktorý má právo závodiť práve tak ako aj ostatní členovia čaty; tento je zodpovedný za slušné chovanie sa členov svojej čaty.*
5. *Sbor, alebo župa má tiež právo prihlásiť i jednotlivcov na hl. závody, ktoré závodia v oboroch, do ktorých sú prihlásený.*
6. *Bez zápisu a obdržania čísla, nikto nebude pripustený k závodom.*
7. *Každý závodník je povinný sa zúčastniť skúšky a verejného cvičenia. jedine úraz, alebo omluva, ak taká bude za dostatočnú uznatá, môže po porade hl. technického sboru takého závodníka, alebo závodníčku sprostiť tejto povinnosti. Kto by sa zo závodníkov bez dovolenia spomenutých cvičieb nezúčastnil, taký závodník a čata do ktorej prislúcha, tratí právo na cenu a tá automaticky pripadne závodníkovi a čate, ktorá po nich obdržala najvyšší počet bodov.*
8. *Na závodách každá čata môže závodiť vo voľnej rovnošate, t. j. ľubovoľnej, tak Sokoli ako aj Sokolky a tiež aj Dorast a Dorastenky.*
9. *Na verejnom cvičení každý Sokol a Sokolka (Dorast jeden aj druhý) musí mať predpísanú rovnošatu, takú ako hl. technický sbor udobril. Bez takejto rovnošaty žiaden nebude pripustený na verejné cvičenie.*
10. *Žiaden člen hl. technického sboru nemá nároky na účasť v závodoch.*

O OPRAVÁCH

Opravy sú vylúčené. Cvičeniec k opätnému cvičeniu môže byť pripustený len v tom prípade, keby náradie behom jeho výkonu sa porúchalo, alebo srútilo.

SBOR SUDCOVSKÝ

Sbor sudcovský má byť sostavený z odborných síl cvičiteľských, sokolskú sústavu znajúcich. Predsedom sboru je hl. veliteľ a námestníkom je podveliteľ. Sudcov ku závodom obstaráva hl. veliteľ. Každý sudca je povinný so závodnými výkonami a pravidlami sa oboznámiť a dľa svojho najlepšieho presvedčenia, bez všetkých predsudkov, závodníkov známkovať. Sbor sudcovský odbýva poradu deň pred závodami na ktorej schôdzi je tiež prítomný aj Technický výbor, kde ustanoví poriadok závodov a vylosuje povinné výkony. Schôdzu svoláva predseda, t j. hl. veliteľ. Na každom náradí známkovať budú dvaja

sudcovia vybraní na schôdzi sboru sudcov. Pri prostných cvičeniach známkuje každého závodníka jeden sudca zvlašť, okrem vrchného, ktorý sleduje vzhľad a celok čaty. Pri známkovaní na náradí rozhodujú oba sudcovia dľa ustneho dohodnutia.

V páde rozdielu ustanovia polovicu priemer známky spoločne, ktorá do tabulky na listine sa zanese. Známkovanie je verejné. Po skončení závodov na jednotlivom náradí, oba súdcovia podpíšu listinu a doručejú vedúcemu čaty, lebo cvičencovi. Vedúci čaty pri nasledujúcom náradiu listinu sudcom predloží. Tým spôsobom postupuje čata až do skončenia závodov. Sbor medzi sudcami a závodníkmi rozhoduje hl. veliteľ hneď na mieste, alebo so sudcovskýchm sborom jestli je spor povahy vážnejšej. Pochybnosti pri chapaní závodných pravidel medzi jednotlivými sudcami, alebo známkovaní, rozhoduje predseda sboru sudcovského, hl. veliteľ Náhradu alebo plat za stratu času počas závodov sudcom nahradí Hl. Sbor Kat. Sokolov v takom obnose, aký hl. úradníci dostávajú.

PRE ZÁVODNÍKOV

Každý závodník musí sa na ustálený čas na cvičište dostaviť; keď by sa na čas nedostavil k závodom pripustený nebude. Všetci závodníci musia sa súčastniť sletového verejného cvičenia a skúšky, jestli by sa tak nestalo a žeby tieto neprítomní boli v závodoch získali ceny, nebudú na nich oprávnení, ale dostanú ich nasledujúci, slabší od nich. Takíto tratia nároky na cestovné a náhradu ztrateného času. Výnimku robí len vážna choroba. Verejného cvičenia môže sa zúčastniť každý cvičenec alebo cvičenka, trebárs nezávodí. Hlavní úradníci a úradníčky SKS majú tiež všetci cvičiť na verejnom cvičení, tak samo aj delegáti a delegátky. Počas závodov nie je dovoleno sem-tam na náradiu ľubovolne cvičiť, dokiaľ k nemu závodník nebude zavolaný. Pred závodami, po prípade po nastúpení k náradiu, povoluje sa cvičencom prezkúmať náradie.

Každá závodná čata má svojho vedúceho. Tento aj na listine udaný je na prvom mieste. Vedúci musí za svojich cvičencov ručiť v každom ohľade a tiež poriadok zadržať. Nedodržanie závodných pravidel a prerušenia poriadku a kázne alebo na sletovom verejnom cvičení trestá sa vylúčením zo závodov alebo verejného cvičenia a ztratu nahradí za cestovné. Závodník utratí všetky body ktoré na závodoch získal a s tým aj nároky na cenu. jestli by daktorý závodník počas závodov alebo sletu k úrazu prišiel, lekára a s tým súvisiace trovy hradí Hlavný sbor zo závodného fondu. Záchrana pri závodoch na náradí je dovolená, nesmie však ku prevedeniu výkonu pomáhať. Každý závodník na každom náradí musí mať jeden volný výkon. Vady tela, vady paži, alebo nôh, ktore znemožnujú previesť výkon vzorne, majú byť sudcom predom oznámené, načo bude bratý zretel. Ku zapisovaniu bodov vydané sú zvláštne listiny sudcovské pre každé náradie. Každý vedúci svojej čaty obdrží

listiny od hl. veliteľa alebo od členov technického sboru na ktoré v poriadku vypíše mená závodníkov mojej čaty. Tieto mená musia byť všade jednako vypísané na listinách. O listiny treba sa hlásiť posledný večer pred závodami.

O BODOCH

Cvičenie začaté a zväčšej čiastky neprevedené 2 body. Cvičenie začaté a zväčšej čiastky prevedené, 4 body. Cvičenie celé dobre prevedené, 8 bodov Cvičenie celé, veľmi dobre (vzorne) prevedené, 10 bodov. Na povinný výkon povoluje sa jedna oprava, ale len v tom prípade, jestli by sa výkon úplne nezdaril, alebo by cvičenec z náradia odpadol. V tom páde ale na opravený výkon srazí sa pol bod. Keď by ale cvičenec vlnou náradia výkon pokazil, jeho opravený výkon obdrží úplný počet zaslúžených bodov.

VO VŠEOBECNOSTI

Na rovnošate ani na cvičiacom úbori nesmie byť nič navešené, žiadne okrasy, mašličky alebo podobné, vyjmúc sletového odznaku k tomuto sletu vydaného. Na rovnošate nepatrí ani bežný sokolský odznak, len stužka trojbarevná s označením sboru, mesta a štátu. Na cvičiacom úbore nesmie byť úplne nič. Cvičiaci úbor musí byť v tom najlepšom poriadku, na čo bude prísne dozerano.

CVIČIACE ŠATY

musia byť také ako Hl. Technický sbor udobril, bez takýchto žiaden nebude pripustený na sletište.

ROZSAH A ROZDELENIE ZÁVODOV

A. *Vyššie oddelenie.*
B. *Nižšie oddelenie*
C. *Začiatočníci.*

Závody povinné pre vyššie oddelenie sú: Hrazda. Bradla. Kôň na šírku. Kôň na dĺžku. Prostné. Skok do diaľky. 16 f.g. 100 yd.. Na každom náradí cvičí sa jeden povinný a jeden voľný.

NIŽŠIE ODDELENIE

Závodia toľko oborov ako sú aj vo vyššom cvičení predpísané.
Na každom náradí je jeden volný a jeden povinný.
Závodník dostane 10 bodov za správné prevedenie cvičieb v každom obore a môže dobyť 120 bodov.

ZAČIATOČNÍCI

Závodia: 1. Hrazda; 2. Bradla; 3. Kôň na šírku; 4. Prostné; 5. Skok do dialky; 6. 12 f.g.; 7. 100 yd.. Cvičenec môže dobyť v tomto oddelení 100 bodov za správné prevedenie.

SOKOLKY, VYŠŠIE A NIŽŠIE ODDELENIE

Oddelenie Vyššie:

1. *Bradla; 2. Kôň na šírku; 3. Prostné; 4. Sko do dialky; 5. Vrh 8.f. guľou; 6: 50 yd..*

Oddelenie Nižšie.

1. *Bradla; 2. Kôň na šírku; 3. Prostné; 4. Skok do diaľky; 5. Vrh 8.f.; 6. 50yd.. V týchto závodoch vo vyššom a nižšom oddelení môže Sokolka vydobyť 80 bodov. Na náradí závodí jeden povinný a jeden voľný.*

DORASTENCI. CHLAPCI OD 12 - 16 ROKOV

1. *Beh na 50 yardov*
2. *Dostihy na 440 yardov*
3. *Skok vysoký s rozbeho*
4. *Skok široký s rozbehom*
5. *Prostné*

DORASTENKY. DIEVČATÁ OD 12 - 16 ROKOV

1. *Beh na 50 yardov*
2. *Dostih na 220 yardov. (Relay)*
3. *Skok vysoký s rozbehom*
4. *Skok široký s rozbehom*
5. *Prostné*

ŽIACI. CHLAPCI OD 8 - 12 ROKOV

1. *Beh na 40 yardov*
2. *Skok široký s rozbehom*
3. *Prostné*

ŽIAČKY. DIEVČATÁ OD 8 - 12 ROKOV

1. *Beh na 40 yardov*
2. *Skok široký s rozbehom*
3. *Prostné*

Bodovanie v atletike deje sa dľa predpisov Amateur Athletic Union of America.

Strieborná medaila pre štafetový beh na 440 yardov - ženy. Detroit, Michigan. 1933

Medaila pre tretie miesto v ženskom skoku do diaľky na slete v Detroit, Mich. 1933

Medaila pre víťazku skoku do diaľky na slete v Pittsburghu v roku 1936

Medajla pre víťaza vrhu guľou na slete v Binghamton, NY. 1939

Medaila pre víťaznú ženskú štafetu na 440 yardov. Binghamton NY. 1939

Medaila pre víťaznú mužskú štafetu na 440 yardov. 1935

Medaila pre víťazky ženskej štafety na 440 yardov. Pittsburgh, Pa. 1936

Medailón Slovenského Katolíckeho Sokola.

BODOVANIE SOKOLOV.

Sokoli. Skok široký:

Styl skoku ľubovolný, tri pokusy, keď neskočí závodník 14, dostane nulu a tratí právo na ďalší pokus. Najlepší skok sa boduje. Skáče sa z linije (dosky) ktorá je naznačená vápnom. Špička topánok nesmí prešliapnuť výrazovú čiaru. Dialka skoku sa merá kolmo odrazovej čiare k najbližšej stope spôsobenej ktorou koľvek čiastkou tela.

Sokoli. Beh na 100 yardov.

Známkuje sa rýchlosť a ten kto dráhu prebehne za 10 sekúnd, obdrží 10 bodov, ináč sa boduje nasledovne za každú jednu pätinu sekundy, o ktoré dobné pozdejší a tiahne sa ½ boda.

Vrh 16 f. guľou. Sokoli.

Vrh guľou 16 f. ťažkou hádže sa s ktoroukoľvek rukou. Tri pokusy. Najlepší vrh sa počíta.”

Príloha č. 9

Vyzvanie na všetkých Slovákov v amerike. Jozef Maťašovský, 16. jún 1917

„Vyzvanie na všetých Slovákov v Amerike!
Kto necítil putá zlosti,
nepil kalnú rabstva vodu:
nezná žalár smyselnosti
ten neváži si svobodu.

Kto nevidel božstva slávu
po večnosti nezatúži
cnosti nedá ruku pravú:
ten slobodu nezasúži.

Koncom smyselnosť nestála
nad rozum vzácnejšou býva:
šťastnejšia od neho skala
ten otroctvo svoje vzýva!

Komu pravdu za posvätnú
srdce len tak chladno bije,
za ňu nedá slasť ostatniu:
ten otroctvo neprežije!

Svoboda si rovno letí
nad života dolinami
nad oblakmi slávu sväti
so svojimi miláčkami!

Otrok vzdychá nad šialenstvom
svojím vlastným v ktorom hynie;
Svoboda sa človečenstvom
silne k Bohu svojmu vinie!

Milá junač slovenská!
Sme v dobe veľmi vážnej! Áno, sme v dobe vážnej pre každého Slováka, lebo tam pod Tatrami vedie sa desná borba: nemá borba ducha našich popredných ľudí. Za hraniciami našej rodnej zeme je však ináč! V samom Rusku je sorganisovaná silná Česko-Slovenská Armáda, a náš tamojší vyslanec p. G. Košík veľmi dobre trafil klinec po hlave, keď sa hlavne pričinil o to, aby táto bola čím väčšia!

Keď žijeme v dobe, v ktorej sa máme ukázať, čo národ sorganisovaný, tu musíme hneď stať do šíku, keď sa jedná o svobodu slovenského národa! Vtedy nie niekoľkí, ale do muža máme si stať pod zástavy!
S tým chcel som povedať, že aj tu sme pred takouto borbou za ľudské práva. I tu v tejto svobodnej našej domovine, kde panuje svoboda a nie krivda, otvára tlamu nemecká hyena a chce pohltnúť všetko, čo je svobodné. Keď tieto riadky budete čítať, drahí junáci, tu svobodná zem táto bude iste vo vojne s Nemeckom.
Našou povinnosťou v týchto časoch sa je sorganizovať v dobrovoľnícky sbor, pozostávajúci zo Slovákov. Do tohoto dobrovoľníckeho sboru budú patriť všetci junáci bez rozdielu v povolaní.
Teraz, alebo nikdy! Svobodná vlasť naša nás prijala s otvoreným náručím a dala nám požívať ovocie svobody, voľnosti a dnes nadišla doba, v ktorej čaká na naše služby.
Vyžaduje sa preto, aby každý roduverný Slovák vo veku od 18. do 25. rokov hlásil sa u svojho miestneho výboru, ktorý bude v krátkom čase zvolený a ktorých adressy budú zverejnené vo všetkých roduverných časopisov slovenských. Od miestneho výboru dostane každý karotku, ktorú treba vyplniť a prihlásiť sa u miestneho vojenského výboru, ktorý potom takého prihlasy zašle dolupodpísanému. Tí, ktorí by si priali slúžiť pri námorníctve nech to na karotke naznačia a nech naznačia prípadne i bývalé zamestnanie, aby sa potom pri konečnom rozdeľovaní mohli dostať k svojmu oboru. Čas mobilizovania ukončí sa dňom 30. júnom 1917.
Neodkladajte preto bratia dobrovoľníci, ale prihláste sa hneď, aby sme mohli sorganizovať a začať cvičiť cvičby predpísané americkými vojenskými predpisami. nežiada sa od vás zpočiatku len to, aby ste sa prihlásili a o ostatnie postaráme sa sami. Každý prihlásivší dobrovoľník dostane úplné vysvetlenie v osobitnom liste.
Organizačnú prácu prevezmú Sokoli Kat. Slov. Jednoty Sokol vo všetkých mestách.
Som pevne presvedčený, že keby sme sa takto neorganizovali v celok, tu by sme šli roztrateno válčiť a počet náš ztratil by sa v mori celku. Do dobrovoľníckeho sboru hlásiť by sa mali členovia: Kat. Slov. Jednoty Sokol, Narodný Slovenský Spolok, Prvá Kat. Slov. Jednota a jej sokolské oddelenie, Kadetske jednoty, Rytierske spolky, Národná Jednota, Slovenský Veniec Svob. Orla a vôbec členovia všetkých roduverných slovenských organizácií v Amerike.
Potrebu organizovania slovenského dobrovoľníctva vysvetľovať neidem. Nieto na to času. Nadišiel čas činu a hľaďme, aby sme boli hotoví, keď udre hodina. V dobrovoľníckom sbore malo by byť najmenej 20 000 Slovákov. Preto do práce, junač slovenská! Jozef Maťašovský, hl. veliteľ Kat. Sokolov."[9]

---

9 Katolícky Sokol. 16. jún 1917, s. 2.

Príloha č. 10:

Dohoda Slov. Tel. Jednoty Sokol s R. a Gr. Kat. Slov. Tel. Jednotou Sokol o nábore slovenských dobrovoľníkov do československých légií:

„Bratom sokolom a sestrám sokolkám pozdrav! Predstupujeme pred Vás, aby sme urobili svoju povinnosť, ktorú nám nakladá vážnosť doby a vychádzajúc z tých ideálov, ktoré tvoria hlavný cieľ sokolstva, oznamujeme Vám nasledovné dohodnutie sa správy Slov. Tel. Jednoty Sokol so správou R. a Gr. Kat. Slov. Tel. jednoty Sokol, v záujme verbovania dobrovoľníkov do československej armády, ktorá sa organizuje vo Francii, kde bude bojovať po boku Spojencov jako samostatná jednotka, za slobodu a neodvislosť československého štátu.

Vezmite v známosť a kontajte podľa nasledujúcich úprav:

1. *Obe výšspomnuté sokolské organizácie tvoria na dobu vojny "gentlemanské" dohodnutie, že v otázke československej armády budú pracovať ako jedno teleso, známe pod menom "Slovenské Sokolstvo v Amerike."*
2. *Československá Národná Rada, ako aj Slovenská Liga a České Národné Sdruženie sverili verbovanie dobrovoľníkov v Amerike do rúk sokolstva, jako prirodzeného vodcu v takejto veci, už aj na základe praktickej schopnosti, atď. Preto:*
   a) *Vyzývame všetky naše župy, aby bezodkladne svolali valné shromaždenia členstva podľa okolností, aké kde panujú, do miest kde to najlepšie sa hodí, hoc aj na dva-tri razy, do rozličných miest. Svolanie toto má sa stať okamžite.*
   b) *Na schôdze tie povolajte všetkých vážnejších slovenských činiteľov, zástupcov okolitých spolkov, atď.*
   c) *Na každú takú schôdzu príde jeden z Vojenského Výboru Československej Armády alebo jeho povereník a vysvetlí všetky otázky, týkajúce sa dobrovoľníctva.*
   d) *Výdavky spojené s týmito schôdzami znášajú župy oboch organizácií, spravedlive sa dohodnúc v tej najlepšej dobrej vôli.*
   e) *Kdekoľvek sú organizátormi Česi, poslúchnite bezpodmienečne ich nariadenia a konajte, čo žiadať budú. Podobne Česi sú upravení, aby sa podriadili slovenským výborníkom.*
3. *Činnosť sokolstva neohraničuje sa len na sbieranie dobrovoľníkov z kruhov sokolských. Sokolstvo má iba sorganizovať akcie sverené, ale verbovať má každého Slováka, bez ohľadu na vierovyznanie, príslušnosť k spolku, atď. Všetky slovenské časopisy, Tlačová Kancelária Slovenskej Ligy (Ignác Gessay, huron Street, Cleveland, Ohio) a všetky slovenské organizácie pojdú sokolstvu po ruke, aby počet slovenských dobrovoľníkov z Ameriky bol tak úctyhodný, aby to dokázalo, že Slováci sú hodní slobody.*

4. *Na základe tohoto všetkého vyzývame župy, aby saišli tak, ako to k vôli urýchleniu akcie podávame:*
   Župy nech svolajú správcovia žúp, po vzájomnom dorozumení, behom dvoch-troch týždňov od vydania tohoto nariadenia a do styku majú prísť spoločne.
   Ďalej oznamujeme všetkým sborom oboch organizácií, neodvislých sborov, ženských i mužských, aby ochotne podriadili sa v plnom smysle sokolskej disciplíny všetkému, čo je v tomto obežníku podotknuté. Celá akcia sverená je sokolstvu preto, lebo je v ňom skladaná nádej, že jako disciplinovaná ustanovizeň bude vedeť rýchle a účinne pracovať.
5. *Obežník tento doposlaný je všetkým sborom ako "dôverný" a verejnosti nepatriaci list. Rozhovor medzi Slovákmi a Čechmi o tom je možný, ba má byť zavedený. Sbieranie dobrovoľníkov pre československú armádu, ktorá sa organizuje vo Francii koná sa s vedomím a súhlasom americkej vlády, ale všetky prípravy treba konať bez zbytočného hluku a kriku.*
6. *Na valných shromaždeniach žúp utvoriť sa majú lokálne vojenské výbory. Každý sokolský sbor musí na svojom okolí tvoriť verbujúci výbor. V ktorom meste niet sokolského sboru, povinnosťou najbližšieho sboru alebo župného úradu je, aby akciu ta preniesol, aby ani tá najmenšia slovenská kolonia zabudnutá nebola a nevynikla sa zpod svätej povinnosti dať niekoľko dobrovoľníkov.*
   Akonáhle dostanete tento obežník, začnite prácu hneď. Každý odklad znamená pre nás ohromnú stratu, ba stať by sa mohlo, žeby sme na bojište prišli pozde a tým stratili právo na slobodu.

   Dané v New Yorku, 9. septembra 1917.
   Za Slov. Tel. Jednotu Sokol: Štefan Erhardt, František Stas, Jozef Bajús, Matej Pallo.
   Za R. a Gr. Kat. Slov. Jed. Sokol: Michal Dávala, Adam J. Andraščik.
   Povereníci Slovenskej Ligy v Amerike: Gustáv Košík, Milan Getting."[10]

10 GETTING, Milan: Americký Slováci a vývin čs. myšlienky. Vydala Slovenská telocvičná jednota Sokol v Amerike. Pittsburgh, Pa, 1933, s. 123 - 124.

Príloha č. 11:
Milan Rastislav Štefánik: "Kto za pravdu horí… "
zo 4. októbra 1917

„Kto za pravdu horí…

Žiadon národ dosiaľ nepožíval trvalej slobody, jestli si ju sám nevydobyl a jestli ju neposvätil veľkými obeťami na majetku a životoch.

Že Česi a Slováci v plnom vedomí tejto historickej pravdy domáhajú sa svojich práv, to dokazuje mučeníctvo našich státisícov a trvalý, húževnatý, organisovaný boj všetkých vrstiev národa.

Tá veľká žertva, nami už prinesená, nebola marná. Ona otriasla svedomím mnohých poctivých ľudí, menovite v tábore Spojencov a vzbudila úctu, porozumenie pre naše snahy. Dnes aj najskeptickejší pozorovateľ musí byť presvedčený o politickej vyspelosti nášho národa, vidiac jeho obetavosť, prísnu ukáznenosť a zvlášť jednotný postup Čechov a Slovákov doma a za hranicami.

Sám odveký nepriateľ pomaly si upovedomuje - ale nie bez zloby - vzmáhajúce sa naše úspechy a úfa zamedziť ich ďalší rozvoj zmenou dosavádnej svojej taktiky. Včera nás ešte trýznil, žalároval, vešal, dnes už vábi a sľubuje. Včera ešte drzo hovoril o právach germánskeho nadčloveka, dnes by už rád hovoriť so spojencami o pokoji.

Avšak všetci statoční ľudia a prezieraví štátnici hneď prehlásili, že tu nejedná sa o nejakú zázračnú zmenu svetového názoru nemecko-maďarských vlád, ale o jednoduchý rafinovaný politický ťah.

A preto napriek panujúcej hruzovláde náš národ s dôstojnou rozhodnosťou odmietol pomocníkov Hohenzollernských a Habsburgských katov, ktorí sa chceli priblížiť k nemu so zelenou ratolesťou, nepodarene skrývajúcou meč, zmáčaný krvou nesčíselných obetí.

Podobne odbytí boli všetkými spojencami čakaní - nečakaní "anjeli mieru", ktorí energicky boli upozornení, že bez ztraty cti nemožno vyjednávať s organisátormi najpodlejších zločinov.

V týchto ušľachtilých, mužných prejavoch mocností Starého i Nového Sveta s dôrazom spomenuté boli aj naše utrpenie, naše túžby a naše historické a prirodzené práva.

Pečlivosť a zodpovednosť pred budúcnosťou kázala nám zaznamenať tieto záväzné prejavy a sľuby, vďačnosť však vryla ich hlboko do našich duší.

Pripomíname posledný mohutný hlas, ktorý sa ozval v priestoroch Carnegie hally 16. sept. v New Yorku. V tento pamätný deň za prítomnosti spojeneckých hodnostárov a iných vynikajúcich osobnosti a za hrmavého potlesku shromaždených tisícov prehlásil pán Henri Franklin Bouillon, slávny politik a člen terajšej francúzskej vlády, znova, dôrazne a v úplnej ideovej shode s nami nielen solidaritu francúzskeho národa a trpiacimi národami, ale zvlášť oprávnenosť a potrebu nášho boja za skutočnú slobodu.

Prítomní americkí občania zaiste s hrdosťou rozpomenuli sa v tejto chvíli na nesmrteľné slová presidenta Wilsona, ktorý podobne vzal do ochrany malé národy, hlásajúc ich právo na jestvovanie a slobodné sebaurčovanie.

Boj náš je boj zásadný. Ale vedomie, že máme v spojencoch oporu, utvrdzuje našu silu a nášho ducha. Konkrétne, tieto sympatie umožňujú nám dnes vojensky reorganisovať sa, s útočnou česko-slovenskou armádou prakticky dokázať naše sympatie voči Spojencom a výdatne podopreť naše práva.

Tá zvesť osvieži náš národ pod jarmom ešte upiaci; naplní zadosťučinením našich dobrovoľníkov, ktorí v svätom zápale stáli si už pod prápor Spojencov. Ona tiež vyvolá radostný ohlas v duši státisícov Čechov a Slovákov za hranicami, ktorí oproti svojej vôli dosiaľ nútení boli chovať sa pomerne trpne, kým sa rozvíjalo dráma ľudstva a náš národ krvácal.

Česko-slovenskej Národnej Rade sverený bol zodpovedný úkol previesť organisáciu nášho vojska.

Opierajúc sa o vôľu sjednoteného národa doma a o práva, priznané jej zahraničnými organisáciami, týmto ona prehlasuje

VŠEOBECNÚ NÁRODNÚ MOBILISÁCIU.

Mobilisácia táto, trebárs dobrovoľná, bude zaiste úplná.

Aby bola účinná, musí byť rýchla.

Aby sa mohlo rátať na blahovôľu mocností, musí sa diať v rámci jestvujúcich zákonov a zvláštnych smlúv.

V Amerike České Národné Sdruženie a Slovenská Liga, vlastne k tomu určený zvláštny výbor pod predsedníctvom členov Česko-slovenskej Národnej Rady ppdra L. Fišera a Mamateya majú všetky informácie.

Prihlás sa každý, kto si mužom, kto miluješ národ a nechceš, aby ťa potomci preklínali!

Keď tisíce Čechov a Slovákov znovu a znovu prediera sa za dážďu gúľ lesom bajonettov germánsko maďarských hôrd cez krvavé zákopy k nášmu práporu, jako by si mohol ospravedlniť svoju neprítomnosť ty, ktorý môžeš sa k nemu dostaviť širokými cestami, niekedy opatrne po chodníčkoch, ale vždy bezpečne, poneváč zákonne?

Možno sice očakávať, že nepriateľ, zneužívajúc zvučných hesiel a za pomoci zakuklených agentov pokúsi sa o protimobilisáciu ľudí neuvedomelých, zbabelých a ničomných, aby nám znemožnil postaviť sa v dôstojnom počte k boku spojencov a tým vydobyť si aj formálnej záruky pre víťazstvo nášho politického programu.

Jestli sa zjaví medzi vami Judáš, nech je stíhaný opovržením a bez milosti nech je sdržený vašim svätým hnevom.

Jestli sa zjavia farizeovia a zákoníci, nedajte sa zmiasť ich falošnými výkladmi.

Nech vám nikto nehovorí o požehnaní mieru a o láske k človečenstvu, vám, členom česko-slovenského národa, ktorý prvý presnejšie utvoril terajšie ideály

humanity, za ne za stá rokov bojoval a trpel. My nenapádame, iba hájime svoje práva, musíme ich hájiť, jestli nechceme sa vzdať ľudskej dôstojnosti.

"Beda pokoju bez slávy príčiny!"

Beda i tým, ktorí by sa domnievali, že obraz budúceho mieru načrtať možno krvou obetovaných malých národov!

Toho sa nedožije ani Nemec, ani Maďar, ani ich ničomní náhončí.

Nie násilie, ale právo a slobodná dohoda majú riadiť život všetkých národov. Prehlásili to spojenci, prehlásila to Amerika.

Kto by pochyboval o úprimnosti, o sile najmohutnejšej koalície, jakú kedy znali dejiny? Kto by pochyboval o víťazstve právd, ktoré dnes vyznáva celý civilisovaný svet, ktorýmá svedomie a myslí logicky?

Nech sa však stane čokoľvek, my prisaháme, že sa zbabele nevyrovnávame s vrahom, s odvekým našim tyranom, a že nesložíme zbrane, kým si nevydobyjeme úplnej slobody!

Napred, bratia, s vztýčenou hlavou a bez chmúť a vôľa desaťmilionového uvedomelého národa musí byť konečne rešpektovaná.

My zvíťazíme poneváč našimi heslami sú: "LÁSKA, PRÁCA, POCTIVOSŤ", heslá to budúcich, Boh daj šťastnejších vekov.

V mene Česko-slovenskej Národnej Rady Dr. M. R. Štefánik, v. r."[11]

11 Katolícky Sokol. 4. október 1917.

Príloha č. 12

Slovenskému Sokolstvu v Amerike.
Spoločné vyhlásenie Slovenského Katolíckeho Sokola a Slovenskej Telocvičnej Jednoty Sokol zo 4. októbra 1917

Bratia a Sestry!

NÁROD VOLÁ každého statočného Sokola, aby sa postavil pleco o pleco s týi slovenskými i českými bratmi, ktorí už to pole, na ktorom sa rodí sloboda národov, svojou krvou zúrodnili!

NÁROD náš tak dlho čakal na Deň Vzkriesenia, že vy, ktorí máte byť prvými, ktorí životy svoje už obetovali tej posvätnej borbe, nechcete uveriť tú skutočnosť, žeby dňa toho už vychádzali!

My, ktorých ste na vodcovské miesto sokolskej rodiny postavili Vám to zvestujeme: Brieždi sa! Poďte! Národ volá ku dňu rátania!

Vy nádej krajšej budúcnosti! Vy Sokolovia bieli máte priniesť prvú zvesť tomu ubitému, zastrašenému, zakríknutému slovenskému ľudu, že sú na obzore prvé zory slobody a my všetci, že sa ponáhľame, aby sme rozohnali mrákavy, ktoré chcú prekaziť zažiareniu jasného slnka nad nami!

SOKOLSTVO VPRED! Nastúp svoje miesto! Hodina činu nastala!

ČESKO-SLOVENSKÁ ARMÁDA sa organizuje vo Francúzsku. Slovenské vysťahovalectvo v Amerike je povinné svojou krvou a životami dokázať, že ÁNO SLOVÁCI PRAJÚ SI SLOBODU, ale vedia i pochopujú, že sloboda sa nehodným nedáva. Dejiny ľudstva a vývin všetkých demokratických ideí nás učia, že každý národ musel si svoju slobodu vykúpiť potomkami krve; my vieme, že sloboda sa nedáva, ale že sa VYDOBIJA a porazením tyrana sa BERIE.

Prvou výpravou slovenských dobrovoľníkov do česko-slovenskej armády vo Francii z Ameriky MUSIA BYŤ SOKOLI. Národ toho od nás čaká! DUCH SOKOLSTVA nám to velí!

Dnešným dňom niet slobodomyseľného Sokola - dnešným dňom niet Katolíckeho Sokola - od dneška je niet žiadneho inakšieho SOKOLSTVA V BOJI ZA SLOBODU, jedine a len SLOVENSKÉ SOKOLSTVO, hotové ku nastúpeniu tak, ako to ideále SOKOLSTVA žiadajú a velia!

Je vo dvoch slovenských sokolských organizáciách okolo 12000 mužov! Koľkí z tých 12000 sa vymknú z tej veľkej a konečnej povinnosti, ku ktorej sa hrdo do dnes hlásili?

Dve tretiny mužov z týchto 12000 sú manželmi a otcami, udržiavateľmi rodín. Tu je dnes hodina zkúšky aj pre slovenské ženy, manželky a matky, aby ony pochopili, že tvoria v národe našom tú väčšiu a vyššiu polovicu celého národa!

Či by sa našla Sokolka, ktorá by svojmu manželovi povedala: NECHOĎ!

Či sa nájde SOKOL, ktorý by slobodu národa a svoj život nepostavil vyššie nad svoju rodinu, manželku i dietky?

Každý ponesie svoj úkol ľahšie a vytrvalejšie, ak si duše navzájom rozumejú, ak sa srdcia navzájom vyplňujú!

Tá pravá obeť je ťažká a preto je tým väčšia jej cena. Slovenská matka i manželka musí zaujať svoje miesto v tejto veľkej borbe tak, aby jej obeť v dejinách národa bola zaznačená pre naše a budúce pokolenia!

Ženy rodia národ! Ženy vychovávajú národ! A ženy tvoria jeho dejiny!

Či našiel by sa jeden Sokol, slobodný, nemajúci závislých ľudí okolo seba, ktorý by sa zbabelým spôsobom vyhnuť chcel boju za slobodu slovenského národa!

Pamätaj každý, že jeden otec rodiny prináša nastúpením do česko-slovenskej armády väčšiu obeť než ty, ktorý nevieš čo je byť manželom a otcom pre tých, ktorí koho nazývajú otcom a manželom?

SOKOLSTVO VPRED!

Ako sa ty zachováš, tak sa zachová celý národ!

A hrozný by bol súd dejín, keby v dnešnej dobe táto najideálnejšia národná ustanovizeň, vo vojanskej disciplíne vychovaná mládež zbabelo uhla svojej mravnej a najvyššej povinnosti!

KAŽDÝ SOKOLSKÝ SBOR je povinný k tomu, aby poslal do Česko-slovenskej armády čo najväčší počet dobrovoľníkov!

Áno, ideme na slet do Francie, aby sme vysoko pozdvihli prápor slobodného česko-slovenského štátu.

Vy cvičitelia a velitelia sokolskí, na vás je rad, aby ste svoje čaty sostavili, vycvičili a viedli ich ta, kde naša konečná méta, kam nám to duch sokolský velí! Ste zodpovedný pred národom i pred pokoleniami, ktoré po nás prídu, za statočné nastúpenie na veliké sletište, kde len statočnosť a hrdinstvo nachodí ocenenia!

Vám do rúk s dôverou vloží svoj život aj ten slovenský muž, ktorý behom dvadsať ročnej práce vašej navyknul sa dívať na vás, ako na prirodzených vodcov v tom čase, keby sa vyskytla taká borba, akej sa dnes stávame účastníkmi!

Verný svojemu poslaniu, uvedom si veliku zodpovednosť, ktorú dnešná doba ti na plecia složila a zatrúb na svoje mužstvo ku nástupu!

Predstupujeme pred vás, aby sme urobili svoju povinnosť, ktorú nám nakladá vážnosť doby a vychádzajúc z tých ideálov, ktoré tvoria hlavný cieľ Sokolstva, oznamujeme vám že hlavný úrad Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol a hlavný úrad R. a Gr. Kat. telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol sa dohodli, že v záujme verbovania dobrovoľníkov pre Česko-Slovenskú armádu, ktorá sa organizuje vo Francii, všade pracovať budú sokolské tábory pod jednotným menom "Slovenské Sokolstvo v Amerike."

Sokolstvo má ukázať príklad, ako sa za národ žije, bojuje i umiera, keď toho potreba vyžaduje.

Úpravy ku zahájeniu akcie doposlaté boli každému sboru i župe. POSLÚCHNITE NÁŠ HLAS a pracujte svorne všade, ruka v ruke. ZÁUJEM SLOBODY NÁRODA NÁŠHO TOHO VYŽADUJE"

Príloha č. 13:

Pozdrav spišského biskupa Jána Vojtaššáka Slovenskému katolíckemu sokolstvu pri príležitosti 30-teho výročia vzniku Slovenského Katolíckeho Sokola. 5. septembra 1945

Roku 1905, v júli, keď Americké Spojené Štáty náruživе pripomínajú si každoročne svojeho štvrtého júla, rozprúdila sa krv v žilách našich do ďalekej Ameriky vysťahovavších sa bratov a sestier v národe. Naši slovenskí bratia a sestry, pozorujúc každý rok, ako si slobodný občan americký z roka na rok, temer šialenou náruživosťou obnovuje v pamäti deň národnej svojej slobody, čím ďalej tým viacej ku svojemu národnému povedomiu sa prebúdzali. Počet prebudených rástol. Žiadali si žiť i v ďalekej cudzine, v mori cudzích národov svojským životom. Ako jednotlivci na ohromnom zemnom priestore Spojených Štátov velikej Ameriky veľmi riedko roztrúsení, tento svojský život aspoň čiastočne len tak prevádzať mohli, že sa v sile nejakej myšlienky ich potom pospolu držala a k činom svojského slovenského života poháňala. Takto rodili sa slovenské jednoty, slovenské sdruženia a spolky v Amerike. My v starej vlasti svojej ostavší, na tento duchovný a kultúrny rozmach našich do novej vlasti sa odsťahovavších bratov a sestier istou šľachetnou závisťou sme pozerali. No, toho dora z plného srdca sme im priali.

4. júla čo naši bratia a sestry v Amerike v Passaicu založili si svojský nový kultúrny spolok a dali mu názov: Slovenský Katolícky Sokol.

Tento kultúrny spolok, ako jeho názov ukazuje, založený pre katolícku vetev do Ameriky vysťahovavšieho sa národa, za svoje trvania, vyoral iste hlbokú brázdu v živote katolíckych Slovákov v Amerike. Kto vie, čo je vlna amerikanizmu na štipku roztrúsených Slovákov v Amerike, ten si vie oceniť roky trvania slovenského, zvlášte katolíckeho kultúrneho spolku v Amerike.

V roku 1926, v mesiaci júli bol medzinárodný eucharistický kongres v Chicagu. Súčastnili sme sa ho viacerí, kňazi aj svetskí. Naši rodáci v Amerike, už od dávnejších rokov tam žijúci, umožnili nám ponavštevovať svoje osady. Obdivovali sme ich organizáciu v cirkevných osadách a ich čulý cirkevný život. Z toho sme mali nesmiernu radosť, že naši krajania, bratia a sestry v slovenskom národe, v ďalekej cudzine, štipôčka uprostred milionov rôznorodého konglomerátu amerického, vedeli si zachovať cez desiatky rokov vo svojich osadách národný a náboženský svojráz slovenský. Bolo to len tak možné a pochopiteľné, že naši do Ameriky sa vysťahovavší bratia a sestry spoločenským citom súdružnosti hnaní, do spolkov sa sjednocovali. Mravná sila, vyvierajúca z ducha toho ktorého spolku, držovala v nich národné i náboženské povedomie a z toho povedomia plynul ich každodenný národný a náboženský život.

Samozrejmé je, že pred chicagským eucharistickým kongresom už dvadsaťjeden rokov žijúci a dejstvujúci Slovenský Katolícky Sokol, za viac ako dva

desaťročia, tiež veľmi mnohým prispel k tomu, že naši bratia v Amerike i ako Slováci i iako katolíci, teda tak po stránke národnej, ako po stránke náboženskej, obdiv a všeobecnú pochvalu domorodých cudzích kmeňov si vyzískali.

Takto zkúsujúc dôstojnú kultúrnu úroveň a výšku naších slovenských katolíckych bratov v Amerike, rástli sme hrdosťou a pýchou národného povedomia. Takto z jednej stránky, keď sme sa dívali na líce položenia. Ale z druhej strany, keď sme sa zamysleli do budúcnosti, srdce nám žiaľom pukalo, že sa nám v Amerike za krátky čas toľko slovenskej krvi ztratí; toľko trudu, mozoľov a potu za vec slovenskú celkom sa zmarí - aspoň so stanoviska národného slovenského. Veď, vlastnými očammi sme videli tú všetko svojej sile podmaňujúcu vlnu amerikanizmu. So všemohúcnosťou štátu, ktorý hce mať len svojich a - nakoľko možno - len jednoho jazyka občanov, spolu kráča i cirkev, ktorá má tiž ľahšiu úlohu vo svojej duchovnej správe, keď miesto piatím, azda desiatim, treba jej vyhovovať len jednému.

Videli sme mravný tlak s hora, že naši bratia Slováci, ak chcú i ďalej v Amerike ostávať a možnosť živobytia tam si poistiť, bezpodmienečne, ak dnes ešte nie, zajtra iste musia sa stať americkými občanmi. A kadenáhle ktorý brat Slovák stal sa občanom amerických Spojených Štátov, tým aj odumrel svojmu "starému kraju". Stalo sa s ním, čo sa stáva so synom a dcérou, keď sa z rodičovského domu von priženili, alebo vydali.

Už vtedy sme cítili, že Amerika pomaly zaviera bránu pred novými prisťahovalcami zo Slovenska. To znamená zastaviť prúd krvi do úda a takto spôsobiť mu pomalé odumretie. Dnes tá brána je už viac rokov na dobro zavretá. Rastie už len v Amerike zrodené potomstvo, väčšinou tiež už len v Amerike sa narodených, bez smyslu, bez citu, bez tradície čo do "starého kraja - teda kolísky budú redšie aj styky Slovákov "starokrajových" s národa slovenského. Ký div, že čo rok, čo deň potomstvom svojim bratov niekdy do Ameriky vyšlých a tam sa na stálo usadivších.

Medzi takými okolnosťami jednotlivec zapadnul by do zabudnutia celkom s dnes na zajtra. No proti zániku, úplnému zániku bráni sa každý živočíh už od prírody. A všetko chce žiť svojím prirodzeným životom. Práve tak proti zániku bránia sa všemožne i do Ameriky vysťahovavší sa Slováci. Okrem toho chcú tam žiť svojím prirodzeným životom. Jednotlivec neodolá živelnou silou naň valiacej sa obrovskej vlne. A že je sila len v sdružení, aj tu platí pravda toľko razy už dokázaná: že Slováci katolíci, dnes v amerických Spojených Štátoch roztrúsene žijúi, azda, lepšie povedano momentálne, živoriaci o toľko si predlžia svojský život v tej ďalekej cudzine, o koľko húževnatejšie budú sa pridržiavať života vo spolkoch (jednotách) sdruženého, zvlášte v tých slovenských katolíckych spolkoch, ktoré od slovenskej kolísky do cudziny došli Slováci katolíci založili.

Keď na mojich rodných bratov a sestry, žijúcich vo vlasti za velikým Atlantickým Oceánom, ten odkaz a vrelú žiadosť upravujem, aby v organizácii

"Slovenský Katolícky Sokol" nazvanej, sdružení nielen sami sotrvali, ale ak si chcú predlžiť v Amerike život slovensky-katolícky, aj svoje potomstvo do tohoto sdruženia za členov vysielali, na blahodarnú prácu ale Slovenského Kat. Sokola i do budúcnosti hojnosť Božieho požehnania sprosujem a zároveň i svoje arcipastierske z plnosti žičlivého srdca udeľujem."[12]

12 Katolícky Sokol, 5. september 1945, s. 3.

Príloha č. 14:

Hlinkov odkaz Americkým Slovákom.
Sborník Slovenského Katolíckeho Sokola, 1940.

Hlinkov odkaz Americkým Slovákom:
Drahí americkí bratia!

V najvážnejších chvíľach slovenského národa, keď nielen republika česko-slovenská, ale i celá Europa prežíva od svetovej vojny najťažšie časy a stojí na prahu osudových udalostí i dejinných premien, obraciam sa na vas, drahi Slováci a Slovenky v Amerike, nielen v mene strany slovenskej ľudovej, ktorej som predsedom, ale i v mene celého slovenského národa, v mene všetkých podtatranských Slovákov, čo sa ako Slováci, príslušníci samobytného a samostatného národa slovenského, boria za udržanie a za lepšiu budúcnosť svojho rodu v autonomnej slovenskej krajine. Viem, všetci podtatranskí Slováci citia so mnou keď vám zo srdca ďakujem za všetko, čo ste vykonali pre náš národ a pre našu krajinu. Najmä ďakujem vám, že ste v týchto vážnych časoch vyslali k nám delegáciu Slovenskej ligy dr. Peter P. Hletku, predsedu Slov. ligy, ďalej Andreja Nováka, Dominika Slobodu, Synčáka a rev. Rolíka, ktorí nám doniesli originál slávnej Pittsburghskej Dohody, aby ho ukázali státisícom Slovákov v Bratislave a po iných mestách a dedinách Slovenskej krajiny.

Vaše posolstvo, drahí bratia a sestry, prijali sme s úprimnou radosťou, lebo prinieslo napísané dokumenty lásky, vernosti vašej k rodnej vlasti vašich otcov a matiek a prinieslo i napísaný dokument, ktorým ste i na papieri zabezpečili slovenskému národu práva, aké mu patria podľa zákona Božieho, prirodzeného a v smysle odkazu našich slávnych dejín, v nich sa skvejú, veľké mená kniežaťa Pribinu, Rastislava, svätých našich vierozvestcov Cyrila a Metoda a potom neskoršie Bernoláka, Štúra a ostatných. Sme vám vďační za Pittsburghskú dohodu, uzatvorením ktorej ste dokázali nielen svoju obozretnosť, ale aj vyspelosť. Sme však vám ešte väčšmi vďační za tie obete, ktoré ste priniesli na oltár vlasti v boji za uplatnenie zásad, uložených v Pittsburghskej dohode. Nadovšetko vám ďakujeme, že tento bojovný front za Pittsburghskú dohodu držíte aj teraz a dávate nám príklad statočnosti a nepoddajnosti v boji za slobodu slovenského národa. Vaši delegáti presvedčili sa že prevážna väčšina slovenského národa, organizovaná v Hlinkovej slov. ľud. strane, ale i tá malá čiastka slovenského národa, ktorú terorom alebo podplácaním držia v neslovenských stranách, stojí za Pittsburghskou dohodou. Vaši delegáti videli priamo živelný prejav stotisícového slovenského národného shromaždenia v Bratislave dňa 5. júna 1938. Videli ten oheň, videli tú búrku nadšenia, tú silu vôle a videli ten nezapomenuteľný obraz manifestujúcich Slovákov pred bratislavským Národným divadlom slovenským, ktorý sa stal a zostane monumentom, vytesaným do srdc všetkých Slovákov, symbolickým monumentom národného sebavedomia a vôle slobodnom, samostatného národa dôstojnom

živote. Vaši delegáti počuli prísahu obrovských tisícov za Pittsburghskú dohodu. Nech vám zvestujú, čo videli a počuli v Bratislave, vo všetkých mestách a dedinách, kde sa len obrátili, ale nech vám zvestujú i to, čo počuli a videli v Prahe. Zvestujú vám podľa pravdy i radostné veci, za ktoré sme vďační v nemalej miere vám a skutkom vami zobudeného i teraz oživeného národného sebavedomia. Zvestujú vám, že sa Slováci sjednocujú, vďaka i vášmu posolstvu, že stoja tu ako múry hradné. Avšak zvestujú vám i smutné veci: to, že Slovák ešte vždy nie je pánom vo svojom domove, že cudzí tu vládne pomocou niekoľkých poturčencov. V boji proti tyranii a zrade, proti ozrutným potvorám podliacstva a násilia, proti surovej moci a rafinovanej pseudovede, proti zneužívaniu škôl, súdov, úradov. Už-už strácali sme sily a národ upadal do zúfalstva, ale keď bola bieda najväčšia Boh dal vám myšlienku poslať k nám posolstvo s víťaznou Pittsburghskou dohodou. Už púha zvesť o jej príchode rozhýbala národ. Dal sa do boja, do útoku na čele s mládežou, najmä akademickou za práva rodu a za chlieb v znamení "Na Slovensku po slovensky" a "Na Slovensku Slováci"! Keď prišla vaša delegácia, mala cestu triumfálnu. Čkal ju Ružomberok s otvoreným srdcom, čakal ju Martin a vítala ju celá slovenská Bratislava tak, ako ešte nikdy nikoho nevítala. Avšak ohňa a viery odniesla do srdc i duši slovenských, a upevnila aj vôľu a zväčšila odhodlanie k obetiam i k boju práve tým, že originálom Pittsburghskej dohody presvedčila každého, priateľa i nepriateľa, o našej slovenskej pravde a zahriakla tých ktorí zmenšovali alebo úplne odmietali platnosť a závznosť právnu i mravnú tejto Pittsburghskej dohody. Zahanbila i maloverných i neverných. Jej sila prinášala hotové zázraky do nášho života. Ešte aj tí, ktorí ju vyhlasovali donedávna, odrazu začali hovoriť o jej veľkej cene, o jej mravnej zaväznosti a vysielali jej naproti delegáciu v zastúpení samej vlády, alebo i jednotlivých československých protiautonomistických strán, čo doteraz viedli neľútostný boj proti Pittsburghskej dohode.

Vaše posolstvo však urobilo ešte viac.

A tu v prvom rade vzdávam hold a vďaky vodcovi vašej delegácie, predsedovi Slovenskej ligy dr. Peter P. Hletkovi, ktorý sa ukázal pravým mužom na pravom mieste. Ďakujem vám, že ste touto dejinnou misiou poverili práve jeho, rodáka slobodnej Ameriky a predsa verného a príkladného statočného syna slovenského národa. Osvedčil sa. Bol spravodlivý na všetky strany a zachoval sa chlapsky i tam, kde mnohí pred ním sklamali. Ďakujem najväčšiemu bojovníkovi za Pittsburghskú dohodu a jej podpisovateľovi zaslúžilému Jozefovi Hušekovi, v ktorom my všetci vidíme nepoddajného borcu za snem Slovenskej krajiny. Ďakujeme i ostatným za poslanie. Ich dielo zostane medzi nami iste požehnané a sme zaň vďační vám, americkí bratia, ktorí ste sa tak dobre dali reprezentovať.

Vyzývam Vás:

Verte vašim delegátom a vykonajte, čo vám oni na základe skúsenosti, získaných tu pod Tatrami, vykonať prikážu. Sú to mužovia, ktorí sa nedali nikým a ničím ovlivniť a preto ich slovo nech sa stane medzi vami skutkom.

Vašich bratov delegátov a vás všetkých, sestry a bratia americkí, prosím, aby ste vytrvali v boji za víťazstvo Pittsburghskej dohody a aby ste sa nedali ničím zmiasť ani pomýliť. Zradcov a hnilobu, ak sa medzi vami najde odstraňte, ako že národ v svojom celku i v jadre stojí s vami a so mnou za Pittsburghskú dohodu. Kto je proti nej, ten nepatrí do národa, ten sa za judáššsky groš alebo zbabelosť sám vylúčil z neho. I tu pod Tatrami každý Slovák vie, že ten tak zvaný československý národ je iba výhovorkou, výmyslom, slúžiacim za prostriedok alebo politickým keťasom alebo zapredaným a zbabelým figurám. Každý u nás vie, že neexistuje, práve tak, ako neexistoval, keď ste tvorili Pittsburghskú dohodu.

A ako my vieme, vedzte i vy, že československá republika pre hazardérstvo a nesvedomitosť svojich vládcov prežíva krízu, lebo sa odklonili od základov, na ktorých dva národy slovenský a český vybudovali tento štát. Jediná záchrana je v návrate k zásadám týmto, uložených aj v Pittsburghskej dohode, bez splnenia ktorej republika sa neudrží.

Sme si toho vedomí a sme i vedomí pravdy. Preto so spokojným svedomím bojujeme svoj boj a neodkláňame sa od Pittsburghskej dohody ani v dnešných ťažkých časoch. Ba práve dnes pridržame sa jej tým pevnejšie, čím vážnejšia je doba. V nej vidíme východisku a záchranu a neopustíme ju. Neopustíte ju ani vy. Odkazujem vám toto vo chvíľach, keď i ja sám borím sa s bolesťami a čakám Božieho posla. Čakám ho spokojne, lebo verím, že na čele môjho národa dobrý boj som bojoval. Ak mne všeohúci Boh nedožičí dožiť sa víťazstva, dobojujte tento boj vy, americkí bratia, spolu s vašimi - mojimi bratmi podtatranskými. Boh žehnaj váš boj!

V Ružomberku dňa 7. aug. 1938. Andrej Hlinka, predseda."[13]

13 SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola, ročník XXVII., Passaic, NJ, 1940, s. 75. - 79.

Príloha č. 15

Prehlas na Slovenské Katolícke Sokolstvo.
Privet a zvláštny appel na našich sokolov - vojakov a sokolky - vojačky.
7. novembra 1945

„Prehlas na Slovenské Katolícke Sokolstvo z príležitosti Sokolského Týždňa a sv. martinských slávností. Privet a zvláštny appel na našich sokolov - vojakov a sokolky-vojačky.

Sme už po vojne a toto je prvá sv. martinská slávnosť a Soolský Týždeň za doby pokoja.

V našom sokolskom kruhu sú už Sokoli-vojaci a Sokolky-vojačky, ktorí sa navrátili domov zo služieb vlasti, kde udatne bojovali, alebo slúžili, konajúc im nariadené povinnosti, aby sme docielili víťazstvo nad silným a zúrivým nepriateľom.

Vítame tých našich Sokolov a Sokolky s nadšenosťou a pretože v nedeľu, 11. novembra bude sviatok našeho sokolského patróna, sv. Martina, jako i preto, že v ten deň je aj Sviatok Prímeria, keď sa zakončila prvá svetová vojna, ktorá mala urobiť koniec vojnám, čo sa bohužiaľ, nestalo, preto za povinnosť si považujeme podať tento Prehlas ku našemu Sokolstvu!

Naša organizáia ukázala v druhej svetovej vojne, že vie pracovať a obetovať. Dala vyše 4300 tých najlepších synov a dcéry do služieb vlasti. Z týchto svoje životy obetovali vyše 125. A keď v nedeľu budeme si spomínať na Neznámeho Vojaka, vzdychnime modlitby aj za tých našich padlých vojakov. Veď nachodíme sa teraz aj tak v mesiaci novembri, keď si zvláštne spomíname na našich verných zomrelých. Sokolstvo, spomeň si teda v prvom rade na našich padlých hrdinov a potom na všetkých, ktorí nás predišli na večnosť.

Idú však ročné schôdze našich sborov, vencov a sborčekov, kde sa majú robiť predpráce ku veľkému roku 1946 v ktorom očakávame previesť tie najväčšie udalosti v dejinách našeho Sokolstva. Budeme mať Hl. Sjazd, Hl. Slet a Hl. Konferenciu Mládeže. Ku týmto sa chystajú naše župy, ale toto nestačí, lebo ku tak vážnym podujatiam, župám majú byť všemožne na pomoci naše sbory, vene a sborčeky a každý Sokol a Sokolka!

Počas tohtoročnéh Sokolského Týžňa a sv. martinských slávností nech sa každý Sokol a Sokolka usiluje súčastniť sv. omše a obetovať svoje modlitby za našich padlých hrdinov. Potom, neh každý sa usiluje získať aspoň jedného nového člena, alebo členkyňu do nášeho poddrastu.

My Sokoli a Sokolky, ktorí sme pocítili horkosť tejto vojny a ktorí sme konali a konáme naše povinnosti za vlasť a demokraciu, plesáme dnes, že nastal mier. Radujeme sa, že naši Sokoli a Sokolky navrácajú sa už do našeho kruhu. Tých srdečne vítame v našom lone a prosíme ich, aby zaujali vodcov-

ské miesta a na každom mieste budili členstvo ku činnosti. Vy drahí vojaci a vojačky, bojovali ste, aby vláda ostala v rukách ľudu a kde sa jej zmocnili diktátori, aby bola ľudu prinavrátená. Ale, bohužiaľ, musíme doznať, že náš ľu, za blaho ktorého ste bojovali, ostal ľahostajný ku svojim právam a občianskym, jako i sokolským povinnostiam. Ľahostajne pozerá na najväčšie svoje práva, zanedbávajúc svoje schôdze a svojou ľahostajnosťou pokopáva to, začo Vy ste bojovali, krv vylievali a mnohí aj životy obetovali.

Sokoli-vojaci, vy máte najlepšiu zkúsenosť jako vám pomohol sokolský telocvik. Vy viete, že sokolské heslo: "Len v zdravom tele panuje zdravý duch", ktoré ste pestovali pred odchodom do služieb Strýka Sama, bolo vám na najväčšej pomoci a prípadne zachránilo Vám aj životy.

Keď ste zkúsili na sebe, je Vašou povinnosťou dnes budiť ľahostajných ku telocviku. Iďte tea na každú schôdzu a všade, kde sa Vám príležitosť naskytne a oduševňujte našu mládež ku tomu telocviku, lebo keď v radoch našich amerických nastane stagnáia a ľahostajnosť ku veciam občianskym, vláda bude musieť zakročiť a prijať povinný telocvik, jako i povinnú vojenskú službu čo sa bude protiviť našim americkým pokojovým zásadám. My Amerikáni chcem ukázať, že nás netreba do povinnosti naháňať ani pokutovať, ale my ochotne a dbrovoľne vykonáme naše americké, katolícke a sokolské povinnosti úprimne z naših srdc.

V tomto, drahí Sokoli-vojaci a Sokolky-vojačky, vy môžete byť nám hl. úradníkom a hl. úradníčkam na veľkej pomoci a preto, keď Vás dnes pozdravujeme z príležitosti tohtoročného Sokolského Týždňa a sv. martinskýh slávností a keď kloníme naše hlavy pred padlými hrdinami, appelujeme na Vás; nastúpte Vaše miesta v sboroch, vencoch a sborčekoch! Buďte na pomoci našim župám, aby sa vzbudil ten najv

čší záujem o telocvik a aby naše budúce sokolské sviatky boli mohutné a mohli sme ich pripísať Vám, drahí Sokoli-vojaci a Sokolky-vojačky, že venovali sme ich Vám a Vy ste sa pričinili ich takými učiniť.

Naše Sokolstvo Vás milovalo, miluje a neprestane milovať, čo dokázalo od Dňa Pearl Harbor až po V-J Day a dokazuje to ešte i teraz. Keďže ste sa vrátili nazad, alebo sa navrátite domov, neváhajte ísť medzi Sokolstvo a povzbudiť ho ku činnosti, lebo tým budete konať aj svoju americkú povinnosť. Veď uznáte, že dnes apoštolovia rôznýh falošných izmov chodia pomedzi náš ľud a ho lákajú do svojich nedemokratických a nekatolíckych táborov. Vy jako hrdinovia, ktorí ste zaúsili horkosť nepriateľov a ich falošných izmov, mate byť na stráži, tea stojte pevne na pozore! Dbajte, aby sa náš telocvik rozšíroval a mládež bola vychovávaná v našich sokolských zásadách, ktoré sú demokratické a kresťanské.

Podávajúc tento vrúcny appel, srdečne pozdravujeme naše Sokolské členstvo a ich rodiny, jako i priateľo našeho Sokolstva a vyhlasujeme tohtoročný

Sokolský Týždeň a sv. martinské slávnosti od nedeli 11. do nedeli polnoci 18. novembra 1945.

Sv. Martine, biskupe, patrone Slovenského Katolíckeho Sokola, oroduj za nás. Zdar Boh!"[14]

14 Katolícky Sokol, 7. november 1945, s. 3.

TABUĽKY

Tabuľka č. 1 Otcovia - Zakladatelia Slovenského Katolíckeho Sokola 4. júla 1905

Číslo	Meno Zakladateľa	Vek	Stav	Miesto narodenia	Stolica
1	Matúš Husý	28	ženatý	Tripš (dnes Tribš, Poľsko)	Spišská
2	William lapšanský	23	ženatý	Tripš (dnes Tribš, Poľsko)	Spišská
3	Michal Kalafut	23	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
4	William Bednárčik	18	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
5	Jozef Rafač	20	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
6	Jozef Kalafut	30	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
7	Jozef Pavličko	17	slobodný	Spišská Belá	Spišská
8	Matej Kuruc	32	ženatý	Lapšanka (dnes Poľsko)	Spišská
9	Ján Hilla ml.	18	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
10	Jakub Plučinský	25	ženatý	Spišská Belá	Spišská
11	Jakub Skupin	30	ženatý	Spišská Belá	Spišská
12	William Tomáškovič	31	ženatý	Durstin (dnes Poľsko)	Spišská
13	Andrej Servas	16	slobodný	Passaic, NJ	USA
14	Ján Gronkovský	19	slobodný	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
15	Lukáč Kuna	29	ženatý	Čarná Hora (dnes Poľsko)	Spišská
16	Juraj Halupka	19	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
17	Jozef Kuruc	19	slobodný	Lapšanka (dnes Poľsko)	Spišská
18	Jozef Halupka	22	slobodný	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
19	Juraj Kopacka	26	ženatý	Nedeca (dnes Poľsko)	Spišská
20	Michal Zagurský	34	slobodný	Nedeca (dnes Poľsko)	Spišská
21	Jozef Kačmarčik	18	slobodný	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
22	Štefan Bigoš	22	ženatý	Nižný Lapš (dnes Poľsko)	Spišská
23	Jozef Hilla, ml.	18	slobodný	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
24	Jakub Waxmonsky	35	ženatý	Tripš (dnes Poľsko)	Spišská
25	William Bednarčik	27	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
26	Pavol Tibus	33	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
27	Michal Kucala	18	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
28	Juraj Lopušnak	20	ženatý	Čarná Hora (dnes Poľsko)	Spišská
29	Michal Prelich	19	ženatý	Fridman (dnes Poľsko)	Spišská
30	Ján Mošš	30	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
31	Andrej Bekes	28	ženatý	Ždiar	Spišská
32	Andrej Kovalik	26	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská

Číslo	Meno Zakladateľa	Vek	Stav	Miesto narodenia	Stolica
33	Jakub Bucz	17	slobodný	Tripš (dnes Poľsko)	Spišská
34	Juraj Domyon	25	ženatý	Tripš (dnes Poľsko)	Spišská
35	Jozef Hilla st.	34	slobodný	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
36	Martin Molitoris	27	ženatý	Kacvin (dnes Poľsko)	Spišská
37	William Soltiš	24	ženatý	Durštin (dnes Poľsko)	Spišská
38	Jozef Prelich	29	ženatý	Fridman (dnes Poľsko)	Spišská
39	Ján Hlavač	27	ženatý	Fridman (dnes Poľsko)	Spišská
40	Jakub Frankovič	27	ženatý	Nová Belá (dnes Poľsko)	Spišská
41	Jozef Paluch	30	ženatý	Krempach (dnes Poľsko)	Spišská
42	Ludwik Soltiš	20	slobodný	Vyšný Lapš (dnes Poľsko)	Spišská
43	Vincent Dronzek	17	slobodný	Vyšný Lapš (dnes Poľsko)	Spišská

Tabuľka č. 2 Nárast členstva a majetku Slovenského Katolíckeho Sokola v rokoch 1905 - 19451

Rok	Počet členov	Aktíva ($)
1905	43	5.65
1910	2 210	3 493
1912	4 513	8 968
1915	9 172	31 320
1918	13 463	111 505
1921	19 025	219 666
1924	22 562	388 330
1927	32 303	725 161
1930	39 605	1 126 921
1935	42 110	1 855 026
1940	43 189	2 629 981
1945	44 243	4 185 401

1 Pamätnica. Slovak Catholic Sokol. 29th National Slet, 23th National convention. Wilkes - Barre, Pa.,. 1979.

Tabuľka č. 3 Duchovní správcovia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

Meno kňaza	Obdobie
Viktor Žarek	1905 - 1905; 1910 - 1912
Matúš Jankola	1908 - 1910
Gašpar J. Panik	1912 - 1918
František Škutil	1918 - 1921
Msgr. Juraj M. Petro, D.D.	1921 - 1924
Martin B. Rubicky	1924 - 1930
Štefan J. Panik	1930 - 1933
Msgr. Miloš K. Mlynarovič	1933 - 1936
Jozef L. Kostik, S. T. D.	1936 - 1941
Jozef A. Ferenz	1941 - 1946

Tabuľka č. 4 Hlavní správcovia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

Meno hlavného správcu	Obdobie v úrade
Matúš Husý	1905 - 1907
Andrej Žitnay	1907 - 1912
Gustáv Košík	1912 - 1915
Michal A. Dávala	1915 - 1919
Štefan V. Knotek	1919 - 1921
Anton M. Palkovič	1921 - 1924
Michal Sinčak	1924 - 1927
Anton M. Palkovič	1927 - 1933
Dominik Sloboda	1933 - 1946

Tabuľka č. 5 Najvyšší velitelia Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

Meno	Rok zvolenia
Ján Simulčik	1905
Michal Zagorsky	1906
Ján Choun	1908
Peter Vasenko	1910
Jozef Maťašovský	1912
Ján Gasdaska	1918
Jozef Maťašovský	1924
Jozef Prelich	1929
Jozef Maruskin	1930
Michal S. Rehak	1930
Ján S. Gasdaska	1933
Stanley Bachurek	1936
Ján Bigos	1939

Tabuľka č. 6 Sokolské sjazdy Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

Číslo Sjazdu	Miesto Sjazdu	dátum
0	Stretnutie zakladateľov, Passaic, New Jersey	4. júl 1905
1.	Passaic, New Jersey	2. december 1905
2.	Hibernia, New Jersey	2. december 1906
3.	Bridgeport, Connecticut	28. máj 1908
4.	Johnstown, Pennsylvánia	13 - 15. jún 1910
5.	Wilkes-Barre, Pennsylvánia	10 - 13. jún 1912
6.	Passaic, New Jersey	5 - 9. júl 1915
7.	Cleveland, Ohio	8 - 13. júl 1918
8.	Betlehem, Pennsylvánia	4 - 9. júl 1921
9.	Chicago, Illinois	1 - 5. september 1924
10.	Bridgeport, Connecticut	22 - 27. august 1927
11.	Trenton, New Jersey	11 - 16. august 1930
12.	Detroit, Michigan	4 - 9. september 1933
13.	Pittsburgh, Pennsylvánia	24 - 29. august 1936
14.	Philadelphia, Pennsylvánia	7 - 11. júl 1941

Tabuľka č. 7 Sokolské Slety Slovenského Katolíckeho Sokola v Severnej Amerike

Číslo Sletu	Miesto Sletu	Rok
1.	Wilkes-Barre, Pennsylvánia (7. župa)	1912
2.	Trenton, New Jersey (1. župa)	1913
3.	Passaic, New Jersey (1. župa)	1915
4.	Cleveland, Ohio (5. župa)	1918
5.	Betlehem, Pennsylvánia (10. župa)	1921
6.	Chicago, Illinois (4. župa)	1924
7.	Bridgeport, Connecticut (2. župa)	1927
8.	Trenton, New Jersey (1. župa)	1930
9.	Detroit, Michigan (16. župa)	1933
10.	Pittsburgh, Pennsylvánia (14. župa)	1936
11.	Binghamton, New York (13. župa)	1939
12.	Philadelphia, Pennsylvánia (12. župa)	1941

Tabuľka č. 8 Členovia Slovenského Katolíckeho Sokola, padlí v druhej svetovej vojne v armáde USA

Sbor	Meno	Dátum úmrtia
59	Albert Konnick	7. decembra 1941
14	Andrej Urbaniak	9. februára 1942
25	Sgt. Ján Pilarčik	16. júna 1942
30	Jozef M. Karas	18. marca 1943
35	Štefan Berešik	10. augusta 1943
36	Herman Lesko	28. júla 1942
55	Heorge T. Vrabel	10. januára 943
57	Lt. Florian E. Knotek	25. novembra 1942
64	Jozef J. Čecho	17. februar 1942
74	Jozef Sally JR.	10. júla 1943
78	Sgt. Ján Bruno	29. júna 1943
90	Corp. Štefan R. Mendrej	8. mája 1943
104	Juraj Sandrej	27. marca 1942
104	Štefan Yuhas	26. apríla 1942
206	Lt. Michal Rusnák	6. október 1943
111	William Spilly	24. apríla 1943

Sbor	Meno	Dátum úmrtia
127	Jozef Tomaškovič	9. februára 1942
127	Ján Wargo	1942
234	Jozef Sharik	20. augusta 1942
244	Sgt. Juraj C. Poshefko	10. januára 1943
160	Fred Hiravi	2. augusta 1942
164	Emil Študent	18. októbra 1942
185	Valent Okenica	4. marca 1943
257	Lt. Frank J. Topolčany	15. augusta 1943
25	Jozef Koslovský, Perryopolis, Pa.	10. októbra 1943
167	Alexander Ferenc, Barberton, O.	18. decembra 1943
59	Bernard Koval, Wilkes-Barre, Pa.	5. október 1943
241	Ján A. Kuruc, Granville, NY.	23. februára 1944
23	Juraj Kozlak, Torrington, Conn.	19. januára 1944
59	Jozef Kocinský, Wilkes-Barre, Pa.	25. júna 1943
82	Jozef Korch, Dunlo, Pa.	11. februára 1944
155	Sgt. Ján B. Gonda, Joliet, Ill.	26. marca 1944
78	Michal Cmorej, Betlehem, Pa.	31. decembra 1943
179	Frank A. Gorbel, Jr., N. Braddock, Pa.	1944
167	Jozef Banic, Barberton, O.	29. mája 1944
108	Pavol Lučanský, Youngstown, O.	20. apríla 1944
288	William Dudas, New Brunswick, NJ.	15. júna 1944
22	Edward A. Kirol, New Castle, Pa.	1943
71	Ján W. Sterbinský, Edwardsville, Pa.	17. júna 1944
185	Cpl. Jozef Krátky, Binghamton, NY.	29. júna 1944
240	Andrew Wojtilla, Unionville, Conn.	18. júna 1944
45	Lt. Rudolf Janči, Phillipsburg, NJ.	10. júna 1944
54	Sgt. Michal Vavro, Lyndora, Pa.	3. augusta 1944
171	Vincent Kalata, Chicago Ill.	19. mája 1944
110	Vincent Cremi, St. Clair, Pa.	3. augusta 1944
136	Jozef Tkač, Nanticoke, Pa.	14. augusta 1944
36	Frank Sakmar, Detroit, Mich.	30. júna 1944
78	William Pribula, Betlehem, Pa.	6. júna 1944
82	William Chopich, Dunlo, Pa.	7. júla 1944
79	Jozef Nespella, Lilly, Pa.	10. augusta 1944
39	Rudolf B. Buzek, Bellaire, Pa.	4. júla 1944
180	Sgt. Andrew Bzan, Canton, Oh.	18. augusta 1944

Sbor	Meno	Dátum úmrtia
10	Lt. Jozef B. Weller, Farrell, Pa.	20. septembra 1944
155	Karol Simo, Ironwood, Mich.	11. septembra 1943
157	Juraj Hrimnock, Connellsville, Pa.	15. septembra 1944
86	Edward Koscelnak, Port Griffith, Pa.	8. septembra 1944
32	Albert Yankesh, Palmerton, Pa.	17. augusta 1944
28	Andrew Kolumber, E. Douglas, Mass.	25. septembra 1944
56	Rudolf Petras, Lebanon, Pa.	22. októbra 1944
62	Vitus K. Sabo, Cleveland, Ohio	31. júla 1943
89	Bernard Karač, Buffalo, NY	24. apríla 1944
149	Cyril S. Tomaskovic, USNR, Chicago, Ill.	14. októbra 1944
66	Pvt. Louis Bako, McKees Rocks, Pa.	24. januára 1945
126	Pfc. Jozef Hrusecky, Schenectady, NY	6. januára 1945
25	Staff Sgt. Jozef Adam, Perryopolis, Pa.	4. apríla 1944
37	Pvt. Jakub Sovík, Johnstown, NY	2. januára 1945
108	Pfc. Pavel Motosko, Youngstown, O.	2. februára 1945
21	Sgt. Jozef V. Pavliak, Montville, NJ	25. februára 1945
177	Pvt. Ján Papajcik, Lorain, O.	31. decembra 1944
48	Pvt. Stephen Kačerik, Philadelphia, Pa.	4. januára 1945
48	Pfc. Ján Masnica, Philadelphia, Pa.	26. novembra 1944
295	Tech. 5/G Josef Koken, Duquesne, Pa.	2. marca 1945
135	Sgt. Ján Vojtek, Berlin, Pa.	10. januára 1945
111	Pvt. James Tuskan, Whiting, Ind.	1. marca 1945
53	Lt. Juraj Benko, Cleveland, O.	7. marca 1945
24	Pfc. Jozef Zibura, Boonton, NJ	18. marca 1945
153	Pfc. Robert Shroba USMC, Joliet, Ill.	7. marca 1945
151	Pfc. Jozef Ferko, Central City, Pa.	16. marca 1945
78	Pfc. Ján J. Oravec, Betlehem, Pa.	18. januára 1945
133	Cpl. Ján J. Jakupco, Bridgeport, Conn.	19. februára 1945
84	Pfc. Lawrence Sekelsky, Wilkes-Barre, Pa	17. marca 1945
23	Pfc. Ján Matava, Torrington, Conn.	22. apríla 1945
37	Sgt. Karol Vacek, Johnstown, NY	12. apríla 1945
128	Pfc. Ján Ratchak, Mt. Carmel, Pa.	6. január 1945
171	T. Sgt. Emil Miskovic, Chicago, Ill.	15. apríla 1945
176	Lt. Cyril Babcaner, New Brighton, Pa.	23. september 1945
250	Lt. Juraj Kaza, Flint, Mich.	21. maja 1945
69	Bernard Kostelnik, S 2/c, Sock, Pa.	11. apríla 1945

Sbor	Meno	Dátum úmrtia
235	Pfc. Juraj Koscelansky, Exeter, Pa.	22. mája 1945
255	Adam Holencik USNR, Egypt, Pa	26. marca 1945
201	Pfc. Stanley Oberta Jr. Larksville, Pa.	7. mara 1945
159	Pfc. Pavol Chney, Youngstown, O.	26. apríla 1945
36	Sgt. Andrej Hercula USMC, Detroit, Mich.	27. február 1945
90	Staff Sgt. Andrej Voscek, Trenton, NJ	5. apríla 1945
64	Pvt. Martin Kunik, Erie, Pa.	23. júla 1945
56	Pfc. William Novak, Lebanon, Pa.	26. mája 1945
284	Louis Drop USNR, Unity, Pa.	30. októbra 1944
35	Pfc. Ján Spic, Webster, Mass.	17. mája 1945
103	Sgt. Michal Letvin, Akron, O.	12. mája 1944
273	Lt. Frank Onco, E. Chicago, Ind.	24. júna 1944
159	Staff Sgt. William Hovanec, Youngstown, O.	18. júla 1944
177	T/4 Jozef Sugerik, Lorain, O.	11. júna 1945
66	Pfc. Ján Hruby, McKees Rocks, Pa.	9. február 1945
151	Pvt. Ján Trebonak, Central City, Pa.	22. mája 1945
79	Pfc. Ján Wasil, Lilly, Pa.	17. marca 1945
279	Staff Sgt. Michal Svab, Ml., Colver, Pa.	17. novembra 1944
16	Sgt. Andrej Pisanik, Pittsburgh, Pa.	17. novembra 1944
88	Pvt. Frank Budzinack, Meriden, Conn.	17. novembra 1944
234	Staff. Sgt. Juraj Kuhna, Bridgeport, Pa.	18. decembra 1944
162	Cpl. Andrej J. Servas, Clifton, NJ.	12. decembra 1944
133	Cpl. Michal Imbro, Bridgeport, Conn.	24. decembra 1944
284	Pfc. Andrej Lorinc, Unity, Pa.	28. decembra 1944
34	Sgt. Andrej Vozar, Minneapolis, Minn.	10. decembra 1944
160	Pvt. Jozef Horvath, Johnstown, Pa.	23. decembra 1944
73	Pvt. Michal Gura, Philadelphia, Pa.	5. marca 1945
34	Pvt. Robert Kastan, Minneapolis, Minn.	22. februára 1945
185	Sgt. William Kováč, Binghamton, NY.	6. marca 1945
188	Pfc. Jozef Yurko, Lansford, Pa.	23. apríla 1945
189	Staff Sgt. Cyril Kasinak, Tresckow, Pa.	12. apríla 1945
187	Staff Sgt. Karol Rovny, Strabane, Pa.	2. apríla 1945
62	Pft. Pavol Butas, Cleveland, O.	17. marca 1945
64	Pvt. Jozef Karovic, Erie, Pa.	26. marca 1945
78	Pfc. Ján Gazdacka, Betlehem, Pa.	11. apríla 1945
132	Staff Sgt. Gus Kefurt, Youngstown, O.	25. decembra 1944

Sbor	Meno	Dátum úmrtia
214	Albert Jankovic, USNR, Rossford, O.	29. apríla 1945
108	Staff Sgt. S. Matisovsky, Youngstown, O.	24. októbra 1944
6	Jozef B. Rakoviczky USNR, Benwood, W. Vis.	26. marca 1945
219	Sgt. Vincent Tomchick, Yonkers, NY.	17. mája 1945
36	Frederick Mesaros USNR Detroit Mich.	7. mája 1945
78	Pvt. František Mingora, Betlehem, Pa.	18. júla 1945
1	Albert Sokerka, Passaic, NJ.	18. júla 1945
51	Pfc. Albert Charnek, Juliet, Ill.	19. septembra 1944
132	Pfc. Denny Nankoff, Greenville, Pa.	12. októbra 1944
265	Sgt. Emil Marusinec, West Alls, Wis.	16. novembra 1944
87	Pfc. Michal E. Hayo, Ml. ,Blaine, O.	23. septembra 1944
211	Staff Sgt. Michal Tomaskovic, Youngstown, O.	20. novembra 1944
32	Capt. Štefan Bohunický, Palmerton, Pa.	12. novembra 1944
84	Tech 5/G Juraj Hladas, Wilkes-Barre, Pa.	14. októbra 1944
164	Sgt. Ján S. Bock, Jr., Lakewood, O.	13. novembra 1944
28	Pfc. Jozef Hvizdos, Webster, Mass.	18. októbra 1944
96	Sgt. Jozef Slish, Niagara Falls, NY.	22. septembra 1944
111	Pfc. Viktor Spilly, Whiting, Ind.	25. novembra 1944
5	Sgt. Ján Ondrejička, Franklin, NJ	2. decembra 1944
192	Pfc. Ján Dobis, Owoss, Mich.	25. novembra 1944

ZOZNAM PRAMEŇOV A LITERATÚRY

Pramene:

Publikované pramene:

STANOVY R. a Gr. K. T. Slovenskej Jednoty Sokol pod ochranou SV. MARTINA BISKUPA Opravené na sedmej konvencii, vydržiavanej v dňoch od 8 - 13. júla 1918. v Cleveland, Ohio. Passaic, NJ, 1918.

SKRÁTENÝ KATEKIZMUS pre počiatočníkov Kat. Slov. škôl v Amerike. Sostavili a vydali Sdružení Slov. kňazi na východe. New York, 1916.

SLOVENSKÉ DIVADLO V AMERIKE. Sväzok 1 - 4. Veselé Výstupy Pre ženské. Napísal CASTOR. Passaic, NJ - bez vročenia

Zápisnice Slovenského Katolíckeho Sokola:

ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. - 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936

ZÁPISNICA VI. Konvencie R. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 6. - 10. júla 1915. Passaic, NJ, 1915

ZÁPISNICA zo VII. slávnej konvencie Rim. a Gr. Kat. Tel. Slovenskej Jednoty Sokol vydržiavanej v dňoch 8. - 13. júla 1918. Passaic,NJ, 1918

ZÁPISNICA VIII. SJAZDU Rim. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol, vydržiavaného v dňoch 4 - 9. júla 1921 v Betlehem, Pa. Passaic, NJ 1921

ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. sboru Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol, vydržiavanej v dňoh 18. - 20. januára 1923 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1923

ZÁPISNICA IX. Sjazdu Rím. a Gr. Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol, vydržiavaného v dňoch 1. - 5. sept. 1924 v Chicago, Ill. Passaic, NJ, 1924

ZÁPISNICA ročnej schôdze Hl. Sboru Kat. Tel. Slov. J. Sokol vydržiavanej v dňoch 15. a 16. januára 1925 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1925

ZÁPISNICA ročnej schôdze Hlavného Sboru Kat. Tel. Slov. Jed. Sokol vydržiavanej v dňoch 26. - 28. februára 1927 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1927

ZÁPISNICA XI. SJAZDU Slovenského Katolíckeho Sokola, vydržiavaného v dňoch 11. - 16. augusta 1930 v Trenton, NJ. Passaic, NJ, 1930

ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slov. Kat. Sokola odbývanej v dňoch 29. a 30. januára 1931 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1931

ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slov. Kat. Sokola odbývanej v dňoch 28. a 29. januára 1932 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1932

ZÁPISNICA XII. Sjazdu Slovenského Katolickeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 4. d 9. septembra 1933 v Detroit, Mich. Passaic, NJ, 1933

ZÁPISNICA XIII. Sjazdu Slov. Kat. Sokola odbývaného v dňoch 24. - 28. augusta 1936 v Pittsburgh, Pa. Passaic, NJ, 1936
ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola, odbývanej v dňoch 7. - 10. februára 1939 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1939
ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Hlavného Sboru Slovenského Katolíckeho Sokola odbývanej 20. - 23. februára 1940 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1940
ZÁPISNICA XIV. Sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola vydržiavaného v dňoch od 7. do 11. júla 1941 v Philadelphia, Pa. Passaic, NJ, 1941
ZÁPISNICA Ročnej Schôdze Slovenského Katolíckeho Sokola Odbývanej 4. - 6. februára 1942 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1942

Sborníky Slovenského Katolíckeho Sokola:

SBORNÍK. Ročník II. Vydáva Rim. a Gr. Kat. Telocv. Slov. Jednoty Sokol na rok 1911. Zostavili Rev. František Škutil a Rev. Jozef Ďulík. Passaic, NJ, 1911
SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol Na prestupný rok 1920. Ročník XI., Sostavil František Škutil. Passaic, NJ, 1920
SBORNÍK Rimsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1921. Vydala Jednota Katolíckych Sokolov v Spojených štátoch amerických. Ročník XII., Passaic, New Jersey, 1921
SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty SOKOL na obyčajný rok 1925. Sostavil Gustáv Košík, Ročník XVI., Passaic, NJ, 1925
SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1926. Ročník XVII., Passaic, NJ, 1926
SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol na obyčajný rok 1927. Ročník XVIII., Passaic, NJ, 1927
SBORNÍK Rímsko a Grécko Katolíckej Telocvičnej Slov. Jednoty Sokol na obyčajný rok 1930. Vydala R. a Gr. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol v Spojených Štátoch Amerických. Ročník XXI., Passaic, NJ, 1930
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na obyčajný rok 1933 sostavil Gustáv Košík. Ročník XXIV., Passaic, NJ, 1933
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola, ročník XXVII., Passaic, NJ, 1940
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1941, ročník XXVIII. Passaic, NJ, 1941
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1943, Ročník XXX., Passaic, NJ, 1943
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1946, Ročník XXXIII., Passaic, NJ, 1946

SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1944, Ročník XXXI., Passaic, NJ, 1944
SBORNÍK Slovenského Katolíckeho Sokola na rok 1945. Ročník XXXII., Passaic, NJ, 1945

Pamätnice Slovenského Katolíckeho Sokola:

Pamätnica a program tretieho sletu VI. slávnej konvencie a desiateho výročia R. a Gr. Kat. Tel. Slov. Jednoty Sokol v dňoch od 3. do 9. júla 1915 v Passaic, NJ. Passaic, NJ, 1915
Pamätnica XIII. Sjazdu a X. Sletu Slov. Kat. Sokola. Aug. 21-29 1926. Passaic, NJ, 1936
Program VII. Sletu a X. Sjazdu Katolíckej Telocvičnej Slovenskej Jednoty Sokol. Vydržiavaný v dňoch od 18. d 27. augusta 1927. Passaic, NJ, 1927
Pamätník Piateho Kat. Slov. dňa v Chicagu usporiadaného Slovákmi Katolíkmi v Chicagu v Plzeňskom Parku, 25. augusta 1935. Chicago, Ill, 1935
Slovak Catholic Sokol Group 14 "Dr. Gustav Kosik". Pamätnik 1934 - 1935. Pittsburgh, Pa, 1935
Pamätnica XVI. Sjazdu a XV. Hlavného sletu a závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Wilkes-Barre, Pa., 1950
Pamätnica Zlatého Jubilea Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1955
Pamätnica XIII. Hlavného Sletu a Závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1957
Pamätnica XIX. Hlavného Sletu a Závodov Slovenského Katolíckeho Sokola. Passaic, NJ, 1959
Pamätnica. Slovak Catholic Sokol. 29th National Slet, 23th National convention. Wilkes - Barre, Pa, 1979.
Pamätnica. 30th National Gymnastic Track and Field Meet. Slovak Catholic Sokol. Passaic, NJ, 1981
The Slovak Catholic Sokol Story. 1905 - 2005. 100th Anniversary Observance. Compiled and Edited by Daniel F. Tanzone. Toronto, Canada, 2005

Literatúra:

ADAMEC, Joseph: *The Slovak Catholic Federation: A 65 Year Perspective*. In: Slovaks in America: A Bicentennial Study. Middletown, Pa. 1978, s. 223-232.

ALEXANDER, June Granatir: *The immigrant Church and Community. Pittsburgh´s Slovak Catholics and Lutherans, 1880 - 1915*. University of Pittsburgh Press, 1987.

BARTALSKÁ, Ľubica: *Slovenský katolícky sokol v Amerike*. In: Slovenské zahraničie, roč. 6, č. 9 - 10, Bratislava 2001.

BIELIK, František: Americkí Slováci a Andrej Hlinka. In: Bielik, František - Borovský, Štefan (eds): Andrej Hlinka a jeho miesto v slovenských dejinách. Bratislava, 1991.

BIELIK, František: Andrej Hlinka a americkí Slováci. In: Bajaník, Stanislav - Denďúrová-Tapalagová, Viera (eds): Slováci v zahraničí 20. Martin, 2003, s. 102 - 126.

Dejiny Betlehemských Slovákov v Spojených Štátoch Severnej Ameriky. Sostavil Milan P. Paulíny. Betlehem, Pa, 1921.

Dejiny Binghamtonských Slovákov za dobu štyridsať rokov 1879 - 1919. Vydal Sbor 104. Slovenskej Ligy v Binghamton, NY. Binghamton, NY, 1919.

DOBROTKOVÁ, Marta: *Vznik a vývin slovenského krajanského hnutia v USA do roku 1907*. In: Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd, roč. 27, 2013, č. 2, s. 17 - 33.

Krátke dejiny lorainských Slovákov s príležitosti zajazdu delegácie Matice Slovenskej do Lorain, Ohio v dňoch 10-11 a 12-ho mája 1936. Zostavil lorainský Matičný výbor. Lorain, Ohio, 1936.

BACHUREK, Stanislav: *Základný telocvik pre členstvo Slovenského Katolíckeho Sokola*. Vydal Slovenský Katolícky Sokol. Passaic, NJ, 1944.

CVIČBY pre Dorastencov a Sokolov ku 15 Hl. Sletu Slov. Kat. Sokola na r. 1950. Wilkes Barre, Pa. 1950.

ČULEN, Konštantín: *Dejiny Slovákov v Amerike. I, II.* Bratislava. Slovenská Liga na Slovensku, 1942.

ČULEN, Konštantín: Slovenské časopisy v Amerike. Cleveland, Ohio, 1970.

GETTING, Milan: *Americkí Slováci a vývin čs. myšlienky*. Vydala Slovenská Telocvičná Jednota Sokol v Amerike, Pittsburgh, Pa, 1933.

HRONSKÝ, Jozef, Cíger: *Cesta Slovenskou Amerikou 1, 2*. Turčiansky Sv. Martin, 1940.

HRUŠOVSKÝ, František: Slovenské rehole v Amerike. Cleveland, Oh, 1955.

KRAJČOVIČOVÁ, Natália: Americkí Slováci a slovenskí autonomisti v prvých rokoch po vzniku ČSR. In: Pekník, Miroslav: Ferdinand Juriga: ľudový smer slovenskej politiky. Bratislava 2009.

KUCÍK, Štefan: Podiel amerických Slovákov na autonomistickom hnutí na Slovensku (1918 - 1938). Martin, 2011.
KUSHNER, Jozef A.: *Slováci Katolíci Pittsburghského Biskupstva*. Passaic, NJ, 1946.
LETZ, Róbert: Dejiny Slovenskej ligy na Slovensku (1920-1948). Martin, 2000.
LETZ, Róbert - MULÍK, Peter et al.: Pohľady na osobnosť Andreja Hlinku. Martin 2009.
LINKH, Richard M.: *American Catholicism and European Immigrants (1900 - 1924)*. New York, NY, 1975.
McAVOY, Thomas T.: *A History of the Catholic Church in the United States*. Notre Dame, University of Notre Dame Press, 1969.
MINÁR, Imrich: Americkí Slováci a Slovensko 1880 - 1980. Bratislava, 1994.
PANKUCH, Ján: *Dejiny clevelandských a lakewoodských Slovákov*. Cleveland, Oh, 1930.
PAUČO, Jozef: *Matica Slovenská v Amerike*. In: Literárny almanach Slováka v Amerike. Ed. Jozef Paučo. Middletown, Pa, 1963.
PUSKÁS, Julianna: *Emigration from Hungary to the United States before 1914*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1975.
SCOTT, W. William: *History of Passaic and Its Environs. I.*, Passaic, NJ, 1922.
STOLARIK, M. Mark: *Growing Up on the South Side: Three Generations of Slovaks in Betlehem*, Pennsylvánia, 1880 - 1976. Lewisburg, Pa: Bucknell University Press, 1985.
WARNER, W. Lloyd: *The Social Systems of American Ethnic Croups*. New Haven: Yale University Press, 1945.
STOLARIK, M. Mark: *From Field to Factory: The Historiography of Slovak Immigration to the United States*. In: International Migration Review, 1976, roč. 10, č. 1, s. 81 - 102.
STOLARIK, M. Mark: *The Historiography of Slovak Immigration to the United States and Canada (1976 - 1987)*. In: Ethnic Forum, 1988, roč. 8, č. 1, s. 23 - 39.
STOLARIK, M. Mark: The Role of American Slovaks in the Creation of Czecho-Slovakia, 1914 - 1918. In: Slovak Studies, 1968.
ŠVORC, Peter: Slováci v Amerike a vývin myšlienky česko-slovenskej štátnosti. In: Sborník k dějinám 19. a 20. století 13. Praha 1993, s. 115-129.
ŠVORC, Peter: Americkí Slováci a Slovensko v prvých dvoch desaťročiach 20. storočia. Prešov, 1992.
TANZONE, F. Daniel: Slovaks of Yonkers New York, 1975.
TRUBINSKÝ, Jozef C.: Slovenský exil za suverenitu a štátnosť slovenského národa. Martin, 2003.

SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SOKOL
V SEVERNEJ AMERIKE 1905 – 1945

Autor:
doc. PhDr. Martin Javor, PhD.

Recenzenti:
prof. Michal J. Kopanič, PhD., University of Maryland
doc. Jaroslav Šebek, PhD., Historický ústav AV ČR

Fotografie:
Centrála Slovenského Katolíckeho Sokola, v Passaic, New Jersey
archív autora

Autor máp:
Mgr. Miloslav Michalko, PhD.

Sadzba:
Ing. Stanislav Kurimai

Vydalo:
Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove

Prešov 2023

ISBN 978-80-555-3144-1

XI S
SLOVOUSKCHO NAT
TRENTON

11. Sjazd Slovenského Katolíckeho Sokola v Trenton, NJ. 1930

Účastníci 14. sjazdu Slovenského Katolíckeho Sokola. Philadelphia, Pa. 7. júla 1941

INCORPORATED IN THE OFFICE OF THE SECRETARY OF THE STATE OF NEW JERSEY ON THE 20. DAY OF DECEMBER, 1915, AND RECORDED IN BOOK „C" PAGE 198 ETC. OF THE REGISTER OF INCORPORATIONS

ZA BOHA

A NÁROD!

RIM. A GR. KAT. TEL. SLOV. JEDNOTA SOKOL V SPOJENÝCH ŠTÁTOCH SEVERNEJ AMERIKY

SLAVONIAN ROMAN & GREEK CATHOLIC GYMNASTIC UNION SOKOL

IN THE UNITED STATES OF NORTH AMERICA.

This is to certify, that The Slavonian Rom. & Greek Catholic Gymnastic Union Sokol, in the United States of North America, reposing special trust and confidence in the officers and members of the Cath. Gymn. society of ..... *at* ..... *State of* ..... *does hereby grant this*

CHARTER

unto them and their successors, legally admitted and qualified according to the Constitution and Laws of the Union admitting them as a Branch of the Slavonian Roman & Greek Catholic Gymnastic Union Sokol, in the United States of North America to be located at ..... *County of* ..... *and State of* ..... *to be styled and known as*

BRANCH No. ..... S.R.G.C.G.U.S.

and invested with all the powers and privileges of a Branch of this Union while acting in Conformity with the Constitution Laws, Rules, Regulations and Commands of this Union now in force or that may hereafter be enacted, adopted or ordered; in default of which this Charter may be suspended and revoked by the Manager of this Union or by the majority of the Executive Committee, or revoked, cancelled and taken away by the Convention.

In testimony whereof the said Slavonian Roman & Greek Cath. Gymnastic Union Sokol has caused this Charter to be signed by its Manager and Recording Secretary and attested by one of its Auditors and its seal.

Známo buď, že Rím. a Gr. Kat. Telesv. Slov. Jednota Sokol v Spojených Státech Severnej Ameriky shledávajíc obzvláštnu, pevnú důvěru v úředníkách a členech kat. sokolského Sboru v ..... *Státu* ..... *vystavila tito*

VÝSADNÚ LISTINU

jim a jejich zákonite přijatým a dl'a podmínek a zákonne Jednoty za nehynoucích uznetým nástupcom, přijmúc jich za Sbor Rím. a Gr. Kat. Telesv. Jednoty Sokol, v Spojených Státech Severnej Ameriky so sídlným mestom v ..... *v County* ..... *Státu* ..... *který Sborma byť menovaný a zvolený za*

SBOR ..... R.a G.K.T.S.J.S.

a mal buď zaopatrený všetkými výsadami a právami Sboru tejto Sokolskej Jednoty, pokiaľ pokračuje podľa Stanov, Zákonov, Pravidel, Rozhodnutí a Příkazov tejže Sokolskej Jednoty na teraz platných, alebo ktoré budú ešte pozdejší, přijatí alebo nariadené budú; v protivnom prípade tátto Výsadná Listina — Charter — buď buď vyvolánutí a zastavená hl. správcom Sokolskej Jednoty alebo Většinou jej hl. úradu, buď odvolaná zrušená a odobratá Konvencíou. Na důkaz toho určila R. a Gr. Kat. Tel. Slov. J. S., by tátto Výsadná Listina bola podpísaná jej hl. správcom a Zápisníkom, a potvrdená jedným z jej dozorcov a jej pečať mu.

DATED AT / DANO V ..... 19..

ISBN 978-80-555-3144-1

9 788055 531441